КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ
ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК
КОМИССИЯСЫ

ЖЕРГИЛИКТҮҮ КЕҢЕШТЕРДИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛОО ЖӨНҮНДӨ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МЫЙЗАМЫ

ЗАКОН КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О ВЫБОРАХ ДЕПУТАТОВ МЕСТНЫХ КЕНЕШЕЙ

Бишкек - 2024

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА
РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫ

ЖЕРГИЛИКТҮҮ КЕҢЕШТЕРДИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛОО ЖӨНҮНДӨ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МЫЙЗАМЫ

БИШКЕК - 2024

Мазмуну

1-глава. Жалпы жоболор..3

2-глава. Шайлоо эркиндигинин кепилдиктери..................................90

3-глава. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө жалпы жоболор 99

4-глава. Шаардык кеңештердин депутаттарын шайлоо 106

5-глава. Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоо 114

6-глава. Корутунду жоболор 119

Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МЫЙЗАМЫ

Бишкек шаары, 2011-жылдын 14-июлу № 98
(КР 2011-жылдын 12-октябрындагы № 170, 2012-жылдын 6-июлундагы № 99, 2012-жылдын 3-августундагы № 149, 2012-жылдын 12-октябрындагы № 172, 2013-жылдын 14-февралындагы № 16, 2013-жылдын 30-июлундагы № 170, 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2015-жылдын 17-февралындагы № 34, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2017-жылдын 1-декабрындагы № 197 (2), 2019-жылдын 17-майындагы № 64, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

1-глава
Жалпы жоболор

1-берене. Ушул Мыйзам менен жөнгө салынуучу мамилелер

Ушул Мыйзам Кыргыз Республикасынын жарандарынын шайлоо укуктарын жана алардын кепилдиктерин аныктайт, жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону даярдоо жана өткөрүү менен байланышкан мамилелерди жөнгө салат.

1-1-берене. Жарандардын шайлоого катышуу принциптери

1. Кыргыз Республикасында жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо бирдей жана тикелей шайлоо укугунун негизинде жашыруун добуш берүү менен жүргүзүлөт.

Кыргыз Республикасында шайлоо республиканын жарандарынын өз шайлоо укуктарын эркин жана ыктыярдуу жүзөгө ашырышына негизденет. Жарандарды шайлоого катышууга же катышпоого мажбурлоо максатында аларга, ошондой эле алардын өз эркин билдирүүгө таасир этүүгө эч кимдин укугу жок.

2. Ушул беренеде көрсөтүлгөн принциптерди бузуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган жоопкерчиликке алып келет.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

2-берене. Ушул Мыйзамда колдонулуучу түшүнүктөр

Ушул Мыйзамда төмөнкүдөй түшүнүктөр жана терминдер колдонулат:

үгүт материалдары - шайлоо алдындагы үгүт белгилерин камтыган жана шайлоо өнөктүгүнүн жүрүшүндө жапырт таратуу, элге жарыялоо үчүн арналган басылма, укма-көрмө жана башка материалдар;

жарандардын активдүү шайлоо укугу - Кыргыз Республикасынын жарандарынын мамлекеттик бийлик органдарына жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына шайлоо укугу;

жакын туугандары - ата-энеси, балдары, асырап алуучулар, асырандылар, ата-энеси бир жана ата-энесинин бирөө өгөй ага-инилер менен эже-сиңдилер, чоң ата-таяталар, чоң энелер-таенелер, неберелер;

жарандардын шайлоо укуктарынын кепилдиктери - Кыргыз Республикасынын жарандарынын шайлоо укуктарын камсыз кылуунун уюштуруучулук, укуктук, маалыматтык жана башка каражаттары;

жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органынын башчысы - жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органынын жетекчиси, мыйзамдар менен белгиленген тартипте дайындалуучу кызмат адамы;

(абзац КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

мамлекеттик портал - мыйзамдарда белгиленген тартипте түзүлгөн жана актуалдаштырылган шайлоо участокторy, райондор, шаарлар боюнча жана жалпы эле республика боюнча шайлоочулардын электрондук форматтагы тизмелери жөнүндө, шайлоо дарегинин (шайлоо участогунун номери) өзгөрүлгөндүгү жөнүндө, жарандардын шайлоого катышкандыгы жөнүндө маалыматтарды камтыган, ошондой эле мыйзамдарда белгиленген идентификациялоо жана аутентификациялоо боюнча талаптарды сактоо менен өздөрүнүн маалыматтарын тактоо жана өзгөртүү үчүн шайлоочуларга мүмкүндүк берүүчү мамлекеттик органдын интернет-сайты;

шайлоочунун инсандыгын ырастоочу документ - Кыргыз Республикасынын жаранынын мыйзамдарда белгиленген улуттук паспортторунун бардык түрлөрү, анын ичинде Кыргыз Республикасынын жараны тарабынан ведомстволор аралык электрондук өз ара аракеттенүү системасынын мобилдик тиркемеси аркылуу санариптик форматта жеткиликтүүлүк берилген улуттук паспорт;

мамлекеттик бийликтин же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын кызмат адамы - туруктуу, убактылуу же атайын ыйгарым укуктар боюнча бийлик өкүлүнүн иш-милдетин жүзөгө ашыруучу же болбосо мамлекеттик органдарда жана өз алдынча башкаруу органдарында уюштуруучулук-тескөөчүлүк, администрациялык-чарбалык, контролдук-көзөмөлдүк иш-милдеттерди аткаруучу адам;

бирдиктүү шайлоо округу - администрациялык-аймактык бирдиктин бүткүл аймагы кирген шайлоо округу, анда ушул Мыйзамга ылайык жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоону пропорциялык система боюнча жүргүзүүгө жол берилет;

шайлоочу - активдүү шайлоо укугуна ээ болгон жана тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин шайлоочуларынын тизмесине киргизилген жергиликтүү жамааттын мүчөсү;

ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочулар - жалпы угуусунун, көрүүсүнүн, таяныч-кыймыл аппаратынын функцияларынын бузулушунан ачык көрүнгөн турмуш-тиричилигин чектөөгө алып келген оорулар, жаракаттардын же кемтиктердин кесепети менен шартталган, организмдин функцияларында туруктуу бузулушу бар ден соолугу бузулган, жалпы шартта активдүү шайлоо укугуна ээ Кыргыз Республикасынын жарандары;

шайлоо документтери - шайлоочулардын тизмелери, анык, анык эмес, пайдаланылбаган (керектен чыгарылган), бузулган (каталар менен толтурулган) бюллетендер, ошондой эле идентификациядан өтүү жөнүндө чектер, идентификация боюнча алгачкы жана жыйынтык отчеттор, шайлоо комиссияларынын протоколдору, алардын шайлоо маселелери боюнча чечимдери, талапкерлерди, саясий партияларды каттоо документтери, участкалардын схемалары жана добуш берүүнүн натыйжалары жөнүндө жыйынды таблицалар;

шайлоо комиссиялары - Кыргыз Республикасында шайлоону даярдоону жана өткөрүүнү уюштуруучу, Кыргыз Республикасынын жарандарынын шайлоо укуктарын ишке ашырууну жана коргоону камсыз кылуучу коллегиялуу органдар;

шайлоо мыйзамдары - Кыргыз Республикасында шайлоону өткөрүүнүн тартибин жөнгө салуучу ченемдик укуктук актылардын жыйындысы;

жарандардын шайлоо укуктары - Кыргыз Республикасынын жарандарынын мамлекеттик бийлик органдарына жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына шайлоого жана шайланууга, анын ичинде талапкерлерди көрсөтүүгө, шайлоо алдындагы үгүттөөгө катышуу, шайлоонун өткөрүлүшүн, шайлоо

комиссияларынын ишин, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөнү жана шайлоонун натыйжаларын, ошондой эле башка шайлоо аракеттерин аныктоону кошуп алганда байкоого катышуу укугу;

шайлоону маалыматтык камсыз кылуу - жарандардын өз эрк-ниетин аң-сезимдүү билдиришине, шайлоолордун маалымдуулугуна көмөктөшүүчү шайлоочуларга маалымдоо жана шайлоо алдындагы үгүт иштери;

шайлоочуларды маалымдоо - шайлоо өнөктүгүнүн мезгилинде шайлоо өнөктүгүнүн жүрүшү жана шайлоо комиссияларынын, шайлоо участокторунун иши, шайлоочулардын тизмесин түзүүнүн жана өзгөртүүнүн тартиби, добуш берүүгө катышуунун тартиби, добуш берүүнүн тартиби, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөнүн жана шайлоонун натыйжаларын аныктоонун тартиби жөнүндө маалыматтарды даярдоо жана жайылтуу боюнча иш; тигил же бул талапкер, саясий партиялар үчүн же аларга каршы шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган жана кандайдыр бир талапкерге (талапкерлерге), саясий партияга (саясий партияларга) артыкчылык түзбөгөн шайлоо комиссияларынын жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын талапкер (талапкерлер) жана саясий партия (саясий партиялар) жана алардын программалары жөнүндө расмий маалымат;

маалыматтык материал - шайлоо өнөктүгүнүн жүрүшү жана шайлоо комиссияларынын, шайлоо участкаларынын иши, шайлоочулардын тизмесин түзүүнүн жана өзгөртүүнүн тартиби, добуш берүүгө катышуунун тартиби, добуш берүүнүн тартиби, добуш берүүнүн жыйынтыгынын белгилөөнүн жана шайлоонун натыйжаларын аныктоонун тартиби жөнүндө маалыматтар камтылган басылма, укма-көрмө жана башка материалдар; тигил же бул талапкер, саясий партиялар үчүн же аларга каршы шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган жана кандайдыр бир талапкерге (талапкерлерге), саясий партияга (саясий партияларга) артыкчылык түзбөгөн талапкер (талапкерлер) жана саясий партия (саясий партиялар) жана алардын программалары жөнүндө шайлоо комиссияларынын жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын расмий маалыматы;

жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруу органы (мэрия, айыл өкмөтү) - тиешелүү аймакта жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү боюнча ыйгарым укуктардын аткарылышын камсыздоочу, ыйгарым укуктары жана ишин уюштуруу мыйзам менен аныкталуучу жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы;

талапкер - ушул Мыйзам менен белгиленген тартипте жергиликтүү кеңештин депутатынын кызматын шайлоо аркылуу ээлөөгө талапкер катары көрсөтүлгөн адам;

эл аралык байкоочу - мыйзамда белгиленген тартипке ылайык Кыргыз Республикасында шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө байкоо жүргүзүүнү жүзөгө ашыруу укугуна ээ болгон чет өлкөлүк же эл аралык уюмдун атынан өкүл болгон адам;

жергиликтүү кеңеш - тиешелүү шаардын (шаардык кеңеш), айылдык аймактын (айылдык кеңеш) жергиликтүү жамааты тарабынан түздөн-түз шайлануучу жергиликтүү өз алдынча башкаруунун өкүлчүлүктүү органы;

катталган талапкер - шайлоо аркылуу жергиликтүү кеңештин депутатынын кызмат ордун ээлөө үчүн талапкер катары тиешелүү шайлоо комиссиясында катталган, Конституцияда жана ушул Мыйзамда белгиленген талаптарга ылайык келген адам;

жергиликтүү жамаат - жергиликтүү маанидеги маселелерди өзүнүн жоопкерчилиги менен өз алдынча чечүүгө жалпы кызыкчылыктары менен бириккен тиешелүү административдик-аймактык бирдиктин (айылдык аймактын, шаардын) аймагында туруктуу жашаган Кыргыз Республикасынын жарандары;

көп мандаттуу шайлоо округу - бир нече депутат шайланган жана алардын ар бири үчүн шайлоочулар жеке добуш берген шайлоо округу;

байкоочу - талапкер, саясий партия жана башка коммерциялык эмес уюмдар тарабынан мыйзамдарда каралган тартипте шайлоону даярдоого, добуш берүүнү өткөрүүгө добуштарды эсептөөгө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөгө жана шайлоонун натыйжаларын аныктоого байкоо жүргүзүүгө дайындалган адам;

коомдук байкоочу - мыйзамда каралган тартипте шайлоону даярдоого, добуш берүүнү өткөрүүгө, добуштарды эсептөөгө, добуш берүүнүн жыйынтыгын белгилөөгө жана шайлоонун натыйжаларын аныктоого байкоо жүргүзүү үчүн Кыргыз Республикасынын коммерциялык эмес уюму тарабынан (мындан ары - коммерциялык эмес уюм) дайындалган адам;

жарандардын пассивдүү шайлоо укугу - Кыргыз Республикасынын жарандарынын мамлекеттик бийлик органдарына жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына шайлануу укугу;

укук коргоо органдары - тышкы иштер, улуттук коопсуздук, прокуратура органдары, бажы кызматынын органдары;

туруктуу жашаган жери - инсандыкты ырастаган документте каттоо эсебин алуучу органдардын каттоо белгиси менен ырасталган Кыргыз Республикасынын аймагындагы жарандын жашаган жери;

шайлоо алдындагы үгүт - Кыргыз Республикасынын жарандарынын, талапкерлердин, талапкерлердин ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн жана ишенимдүү адамдарынын, саясий партиялардын тигил же бул талапкерлер (талапкерлердин тизмелери) үчүн же болбосо аларга каршы добуш берүүгө шайлоочуларды түртүү же түрткү берүү максаты бар шайлоо өнөктүгүнүн менчигиндеги маалымат даярдоо жана таратуу боюнча иши;

талапкердин, саясий партиянын өкүлү - талапкерлерди көрсөткөн саясий партиянын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын атынан чыгуучу шайлоо комиссияларындагы өкүл, ыйгарым укуктуу өкүл, ишенимдүү адам;

диний ишмер - Кыргыз Республикасындагы дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдар жөнүндө мыйзамдарга ылайык диний ишти жүргүзгөн адам;

дин кызматкери - тиешелүү диний уюм (бирикме) тарабынан диний, имамдык, пасторлук, үгүттөөчүлүк кызматын кылууга ыйгарым укук берилген адам;

шайлоочулардын тизмеси - даярдык деңгээлине жана арналышына жараша алдын алуучу, контролдук жана акыркы тизме болуп бөлүнүүчү электрондук жана кагаз түрүндө жасалуучу, Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестринин негизинде түзүлүүчү, добуш берүү күнүнө карата активдүү добуш берүү укугуна ээ Кыргыз Республикасынын жарандарынын тизмеси;

(абзац КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

шайлоочулардын алдын ала тизмеси - мамлекеттик порталда жарыяланган, жарандар өздөрүнүн маалыматтарын тактоосу үчүн участкалык шайлоо комиссияларында илинүүчү добуш берүү күнүнө чейин 55 календардык күн калгандагы абал боюнча шайлоочулардын тизмеси;

шайлоочулардын контролдук тизмеси - добуш берүү күнүнө чейин 35 календардык күн калганда шайлоочулардын тизмесин тактоо мезгилинде келип түшкөн шайлоочулардын арыздарынын негизинде киргизилген өзгөртүүлөр жана шайлоочулар жөнүндө актуалдашкан маалыматты камтыган жана мамлекеттик порталда жарыялануучу, добуш берүү күнүнө 30 календардык күн калганда шайлоо участкаларында илинүүчү шайлоочулардын тизмеси;

шайлоочулардын акыркы тизмеси - шайлоочулардын тизмесин тактоо мезгилинде шайлоочулардын арыздарынын негизинде

бардык өзгөртүүлөр киргизилген, добуш берүү күнүнө 3 календардык күн калганда мамлекеттик порталда жарыяланууучу жана шайлоо участкаларында илинүүчү шайлоочулардын такталган тизмеси;

талапкердин соттуулугу жөнүндө маалыматтар - соттуулугу жоктугу же кайсыл бир убакта болгон соттуулугу жөнүндө жана талапкерди соттоого негиз болгон Кыргыз Республикасынын Жазык кодексинин беренесинин (беренелеринин) номерин (номерлерин) жана аталышын (аталыштарын) көрсөтүү менен болгон соттуулугу, эгерде талапкер көрсөтүлгөн мыйзам актыларына ылайык Кыргыз Республикасынын колдонуудагы жазык мыйзамдарында кылмыш деп таанылган жосун үчүн соттолсо, чет мамлекеттин мыйзамынын беренесинин (беренелеринин) негизинде соттуулугу жөнүндө маалыматтар;

талапкерлердин тизмеси - пропорциялуу система боюнча жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоого саясий партия тарабынан көрсөтүлгөн, шайлоо комиссиясы тарабынан катталган талапкерлердин бирдиктүү тизмеси;

(абзац КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

жергиликтүү жамааттын мүчөсү - тиешелүү айыл аймагынын, шаардын аймагында туруктуу жашаган жана жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүдө жергиликтүү жамаат менен жалпы кызыкчылыктары байланышкан Кыргыз Республикасынын жараны. Шайлоочунун жергиликтүү жамааттагы мүчөлүгү жашаган жерин каттоо жөнүндө жарандын паспортундагы, паспорттун чибинде жазылган белги менен, же болбосо добуш берүү күнүнө чейинки 60 күндөн кем эмес мөөнөттө жүргүзүлгөн жашаган жеринин дарегин Кыргыз Республикасынын жарандарынын улуттук паспортторунун мамлекеттик реестринде (УПМР) каттоо менен аныкталат;

оператор - участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү же болбосо шайлоону жана референдумду өткөрүүдө жарандарды идентификациялоо боюнча техникалык кызмат көрсөтүүнү камсыз кылуучу же добуш берүү күнүндө шайлоо участогунда автоматтык эсептөөчү урналарды, шайлоочуларды идентификациялоо жабдууларын тейлөөчү Борбордук шайлоо комиссиясы ишке тарткан адам;

идентификациялоо боюнча жабдуу - шайлоочуну анын биометрикалык жана жеке маалыматтары боюнча идентификациялоо аркылуу шайлоочуларды идентификациялоо үчүн арналган түзүлүш;

термопринтер - басма формасын түзбөстөн электрондук түрдөн тексти же графиканы чакан нуска менен физикалык алып

жүрүүчүлөргө которуу үчүн арналган компьютердин периферийлык жабдуусу;

добуш берүү үчүн ящиктер - автоматтык түрдө эсептөөчү урналар же туруктуу ящиктер, ошондой эле көчмө ящиктер;

автоматтык эсептөөчү урна - шайлоочулардын добуштарын автоматтык түрдө эсептөө үчүн багытталган, оптикалык сканерден, жараксыз шайлоо бюллетендери үчүн атайын бөлүгү бар шайлоо бюллетендери үчүн топтогучтан жана топтогучтун капкагынан турган түзүлүш;

туруктуу орнотулган ящик - добуш берүү үчүн тунук урна;

добуш берүү үчүн көчмө ящик - шайлоочунун добуш берүүчү жайдан тышкары добуш берүүсү үчүн арналган ящик;

бузулуу - автоматтык эсептөөчү урнанын, шайлоочуну идентификациялоо жабдуусунун ишке жөндөмдүүлүгүн убактылуу жоготуусу;

ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган - Кыргыз Республикасынын калкын каттоо чөйрөсүндөгү мамлекеттик орган;

чек - электрондук түрдөн кайра түзүлгөн физикалык алып жүрүүчү, анда басылма формасын түзбөстөн шайлоочунун идентификациялык маалыматтары жөнүндө аз нускалуу маалыматтар чагылдырылат.

аралыктан добуш берүү - электрондук жана (же) кагаз түрүндөгү шайлоо бюллетенин пайдалануу жана добуш берүү маалыматтарынын электрондук системадагы автоматтык жыйындысы менен (аралыктан) шайлоо участкасында добуш берүү;

электрондук добуш берүү - электрондук шайлоо бюллетенин пайдалануу жана добуш берүү маалыматтарынын электрондук системадагы автоматтык жыйындысы менен шайлоо участкасынан тышкары добуш берүү;

электрондук шайлоо бюллетени - программалык-техникалык каражаттардын жардамы менен электрондук түрдө даярдалган, аралыктан, электрондук түрдө добуш берүүнү өткөрүүдө колдонулуучу бюллетень;

шайлоо округу көп мандаттуу (көп мандаттуу шайлоо округу) - айылдык кеңештин бир нече депутаты шайлануучу шайлоо округу;

шайлоо округу бирдиктүү (бирдиктүү шайлоо округу) - администрациялык-аймактык бирдиктин - шаардын бүткүл аймагын камтыган шайлоо округу, анда ушул Мыйзамга ылайык шаардык кеңештин депутаттарын пропорциялык система боюнча шайлоо жүргүзүлөт.

(КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8,

2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

3-берене. Жергиликтүү жамааттардын мүчөлөрүнүн шайлоо укуктары

1. Шайлоо өткөрүлүп жаткан тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин жергиликтүү жамаатынын мүчөлөрү болуп саналган, 18 жашка толгон Кыргыз Республикасынын жарандары жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо укугуна ээ.

2. Жергиликтүү жамааттардын мүчөлөрү тиешелүү жергиликтүү кеңештердин депутаттарын түздөн-түз шайлайт.

3. Жергиликтүү жамааттардын мүчөлөрү жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоого тең негизде катышат.

4. 21 жаш куракка толгон, жалпы орто билимден төмөн эмес билими бар, тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин жергиликтүү жамаатынын мүчөсү жергиликтүү кеңештин депутаты болуп шайланууга укуктуу.

5. Сот тарабынан аракетке жөндөмсүз деп таанылган же соттун мыйзамдуу күчүнө кирген өкүмү боюнча эркиндигинен ажыратуу жайларында кармалып турган жарандар шайлоого укуксуз.

6. Сот тарабынан аракетке жөндөмсүз деп таанылган же соттун мыйзамдуу күчүнө кирген өкүмү боюнча эркиндигинен ажыратуу жайларында кармалып турган жарандар, ошондой эле соттуулугу мыйзамда белгиленген тартипте жоюлбаган адамдар шайланууга укуксуз.

7. Шайлоо өткөрүлүп жаткан тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин аймагында жайгаштырылган аскер бөлүктөрүнүн мөөнөттүү кызмат өтөгөн аскер кызматчылары, өзүнүн туруктуу жашаган жеринен тышкары альтернативдүү кызмат өтөгөн адамдар, ошондой эле тиешелүү жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү болуп саналбаган, окутуунун күндүзгү формасынын студенттери жана аспиранттар иш жүзүндө жайгашкан жери (кызматы, окуусу) боюнча жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоого катышпайт.

8. Кылмыш жасоодо шектүүлөр жана айыпталуучулар катары камакта кармоо жайларында кармалып турган Кыргыз Республикасынын жарандары, алар шайлоо өтүп жаткан тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин аймагында туруктуу жашаган жана алардын камакта кармоо жайлары ушул администрациялык-аймактык бирдиктин аймагында жайгашкан шартта, камакта кармоо жайларында добуш берүүгө укуктуу.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

4-берене. Шайлоонун милдеттүүлүгү жана мезгилдүүлүгү

1. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарынын ыйгарым укуктарынын мөөнөтү жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө мыйзамдар менен белгиленет.

2. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо милдеттүү болуп саналат жана ушул Мыйзам жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу мыйзамдары менен белгиленген мөөнөттөрдө жана тартипте мезгилдүү өткөрүлөт.

3. Төмөндөгүдөй учурларда жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону өткөрүүгө тыюу салынат:

1) Кыргыз Республикасынын бардык аймагында өзгөчө же согуштук абал киргизилгенде;

2) Кыргыз Республикасынын аймагынын өзүнчө бөлүгүндө - ошол аймакка өзгөчө же согуштук абал киргизилгенде.

4. *(КР 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

5. *(КР 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

(КР 2017-жылдын 1-декабрындагы № 197 (2), 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

5-берене. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону уюштуруу

1. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону даярдоону жана өткөрүүнү төмөндөгүлөр жүзөгө ашырат:

1) Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы (мындан ары - Борбордук шайлоо комиссиясы);

2) аймактык шайлоо комиссиялары: шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча Бишкек, Ош жана башка шаардык, райондук шайлоо комиссиялары - Борбордук шайлоо комиссиясынын чечими боюнча (мындан ары - аймактык шайлоо комиссиялары);

3) шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча участкалык шайлоо комиссиялары (мындан ары - участкалык шайлоо комиссиялары).

2. Шайлоо комиссияларынын укуктук абалы, ишинин уюштурулушу жана тартиби, ошондой эле көз карандысыздыгынын кепилдиктери шайлоо комиссияларынын ишинин тартибин жөнгө

салуучу мыйзамдар, ушул Мыйзам жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актылары менен белгиленет.

6-берене. Шайлоо процессиндеги айкындык

1. Шайлоо комиссияларынын иши айкын жана ачык жүзөгө ашырылат.

2. Тиешелүү шайлоо комиссиясынын жыйналыштарына төмөнкүлөр катышууга укуктуу:

1) жогору турган шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү;

2) талапкерлер;

3) талапкерлердин өкүлдөрү;

4) *(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

5) талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын өкүлдөрү;

6) байкоочулар, коомдук байкоочулар, эл аралык байкоочулар;

7) жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү.

3. Төмөн турган шайлоо комиссияларынан жогору турган шайлоо комиссияларына протоколдордун маалыматтарын өткөрүп берүү аркылуу добуш берүүнүн жүрүшүнө жана натыйжаларына байкоо жүргүзүү үчүн маалыматтык шайлоо системасы пайдаланылат. Маалыматтык шайлоо системасы аркылуу добуш берүүнүн жүрүшү жана натыйжалары жөнүндө алынган маалыматтар юридикалык мааниге ээ болбогон алдын алма маалымат болуп саналат. Маалыматтык шайлоо системасын пайдалануунун тартиби Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аныкталат.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

7-берене. Байкоочу

1. Талапкер, талапкерлерди көрсөткөн саясий партия, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия мыйзамдар менен белгиленген тартипте шайлоону даярдоого, добуш берүүнү жүргүзүүгө, добуштарды эсептөөгө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөгө жана шайлоонун натыйжаларын аныктоого катышуучу байкоочу дайындоого укуктуу.

2. Байкоочу аны дайындаган уюмдан жолдомо тиешелүү шайлоо комиссиясына келип түшкөндөн кийин ушул Мыйзам менен каралган байкоочунун укуктарына жана милдеттерине ээ болот. Жолдомодо байкоочунун фамилиясы, аты-жөнү, жашаган жери, ал жөнөтүлгөн шайлоо участкаларынын номерлери, шайлоо комиссияларынын аталыштары көрсөтүлөт, ошондой эле ушул берененин 3-бөлүгү менен каралган чектөөлөр анда жок экендиги жөнүндө жазуу

жүргүзүлөт. Жолдомо талапкердин колу же саясий партиянын мөөрү болгондо жана паспортун же аны алмаштырган документти көрсөткөндө анык деп эсептелет. Байкоочуну жиберүү жөнүндө алдын ала кабарлоо талап кылынбайт.

3. Активдүү шайлоо укугуна ээ болгон Кыргыз Республикасынын жараны байкоочу болууга укуктуу.

Жогорку Кеңештин депутаты, жергиликтүү кеңештин депутаты, Жогорку Кеңештин же жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкерлер, саясий, атайын мамлекеттик кызмат орундарын жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеген адамдар, мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, шайлоо комиссиясынын мүчөсү, катталган талапкердин, талапкерлерди көрсөткөн саясий партиянын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын ишенимдүү адамдары, шайлоо комиссияларындагы алардын өкүлдөрү, судьялар, прокурорлор, башка укук коргоо жана фискалдык органдардын кызматкерлери, аскер кызматындагылар байкоочу болууга укуксуз.

4. Байкоочу төмөндөгүлөргө укуктуу:

1) кайсы гана деңгээлдеги болбосун шайлоо комиссиясынын курамын түзүү үчүн байкоону жүзөгө ашырууга;

2) шайлоочулардын тизмелерин түзүү үчүн байкоону жүзөгө ашырууга;

3) шайлоочуларды эсепке алуунун жүрүшү үчүн байкоону жүзөгө ашырууга;

4) шайлоону маалыматтык камсыз кылуу үчүн байкоону жүзөгө ашырууга;

5) шайлоо комиссиясында болгон шайлоочулардын тизмелери, добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүү жөнүндө арыздардын (кайрылуулардын) реестри менен таанышууга;

6) добуш берүү күнү сутканын ар кандай убагында добуш берүү үчүн жайда болууга;

7) добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде шайлоочулар добуш бергенде катышууга;

8) шайлоону даярдоо жана өткөрүү жөнүндө көпчүлүк алдында, анын ичинде жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу өзүнүн пикирин баяндоого, билдирүү жасоого;

9) ары-бери эркин жүрүүгө жана кайсы гана шайлоо участкалары жана шайлоо комиссиялары болбосун катышууга;

10) добуш берүүнүн жашыруундуулугун бузбастан добуш берүүнү уюштуруунун жана добуш берүүнүн ушул Мыйзам менен белгиленген тартибине, анын ичинде шайлоо бюллетендерин берүүгө; шайлоочулардын тизмесине киргизилген шайлоочулардын,

шайлоочуларга берилген шайлоо бюллетендеринин, жокко чыгарылган шайлоо бюллетендеринин санын эсептөөнү байкоого; шайлоо бюллетендеринин мазмунун көрүүнү камсыз кылган аралыкта жана шарттарда шайлоочулардын добуштарын эсептөөнү байкоого; шайлоочулардын добуштарын эсептөөдө ар кандай толтурулган же толтурулбаган шайлоо бюллетени менен таанышууга; шайлоо комиссиясы тарабынан добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдун жана башка шайлоо документтердин түзүшүн байкоого;

11) өзү жөнөтүлгөн участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасына, а ал жок учурда - аны алмаштырган адамга добуш берүүнү уюштуруу маселелери боюнча сын-пикирлер жана сунуштар менен кайрылууга;

12) өзү жөнөтүлгөн шайлоо комиссиясынын протоколу менен таанышууга;

13) протоколдордун жана ага тиркелген документтердин көчүрмөлөрүн шайлоо комиссиясынан алууга;

14) өзү жөнөтүлгөн шайлоо комиссиясынын чечимдерине жана (же) аракетине (аракетсиздигине) ушул Мыйзамда белгиленген тартипте даттанууга;

15) тиешелүү шайлоо комиссияларында шайлоочулардын добуштарын кайтадан саноого катышууга;

16) шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган өзүнүн статусу, фамилиясы, аты-жөнү аны шайлоо комиссиясына жөнөткөн уюмдун аталышы бар төш белгисин тагынып жүрүүгө;

17) добуш берүүнүн жүрүшүнө, добуш берүүнүн жыйынтыгын чыгарууга жолтоо болбостон, шайлоочулардын добуш берүүсүнүн купуялуулугун бузбастай, шайлоо комиссиясынын төрагасы аныктаган жерден фото-, көрмө тартууну, үн жазууну жеке жүргүзүүгө.

5. Байкоочу төмөнкүлөргө укуксуз:

1) шайлоочуларга шайлоо бюллетендерин берүүгө;

2) шайлоо бюллетендерин алууда шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн кол коюуга;

3) шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн шайлоо бюллетенин толтурууга;

4) добуш берүүнүн жашыруундуулугун бузуучу аракеттерди жасоого;

5) шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү тарабынан жүргүзүлүп жаткан шайлоо бюллетендерин саноого түздөн-түз катышууга;

6) шайлоо комиссиясынын ишине жолтоо болгон аракеттерди жасоого;

7) шайлоочулардын арасында үгүт жүргүзүүгө;

8) тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан чечимдерди кабыл алууга катышууга.

6. Байкоочулардын иши шайлоо мыйзамдары менен жөнгө салынат.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

8-берене. Эл аралык байкоочулар

1. Шайлоону дайындоо жөнүндө чечим расмий жарыялангандан кийин эл аралык байкоочулар Кыргыз Республикасынын Президенти, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети (мындан ары - Президент, Жогорку Кеңеш, Министрлер Кабинети), Кыргыз Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы жиберген чакыруу болгондо Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аккредиттелет. Чакырууларды жөнөтүү жөнүндө сунуштарды шайлоо мыйзамдары жана шайлоо маселелери боюнча, ошондой эле адам укуктарын коргоо жаатында адистешкен эл аралык жана улуттук коммерциялык эмес уюмдар тарабынан берилиши мүмкүн.

Кыргыз Республикасынын жарандары эл аралык байкоочулар катары аккредиттеле алышпайт.

2. Эл аралык байкоочунун ыйгарым укуктарынын мөөнөтү ал Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аккредиттелген күндөн тартып башталат жана шайлоонун натыйжалары расмий жарыяланган күнү аяктайт.

3. Эл аралык байкоочулар эркин ары-бери жүрүүгө жана бардык шайлоо участкаларында жана шайлоо комиссияларынын жыйналыштарында болууга укуктуу.

4. Эл аралык байкоочулар төмөндөгүлөргө укуктуу:

1) шайлоону даярдоо жана өткөрүү жөнүндө өз пикирин көпчүлүк алдында баяндоого;

2) пресс-конференцияларды өткөрүүгө жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө кайрылууга;

3) шайлоочулардын добуштарынын жашыруундулугун бузбастан фото- жана көрмөтартууларды, үн жазууну жүзөгө ашырууга;

4) шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган, өзүнүн статусу, фамилиясы, аты-жөнү, өзү өкүл болгон уюмдун аталышы бар төш белгисин тагынып жүрүүгө;

5) кайсы гана деңгээлдеги болбосун шайлоо комиссиясынын курамын түзүү үчүн байкоо жүргүзүүгө;

6) шайлоочулардын тизмелерин түзүүнүн жүрүшүнө байкоону жүзөгө ашырууга;

7) шайлоочуларды эсепке алуунун жүрүшүнө байкоону жүзөгө ашырууга;

8) шайлоону маалыматтык камсыз кылынышына байкоо жүргүзүүгө.

5. Эл аралык байкоочулар өзүнүн статусун шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө байкоо менен байланышпаган ишти жүзөгө ашыруу үчүн пайдаланууга укугу жок.

6. Борбордук шайлоо комиссиясы алар ушул Мыйзамды, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын бузган учурда эл аралык байкоочунун аккредитациясын чакыртып алууга укуктуу.

7. Эл аралык байкоочулардын иши шайлоо мыйзамдары менен жөнгө салынат.

(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

8-1-берене. Коомдук байкоочулар

1. Коммерциялык эмес уюмдар өздөрүнүн уставдарында белгиленген тартипте шайлоого байкоо жүргүзүү жана өзүнүн коомдук байкоочуларын жиберүү жөнүндө чечим кабыл алууга укуктуу.

2. Коомдук байкоочунун ыйгарым укуктары ушул коомдук байкоочу кызыкчылыгын билдирген коммерциялык эмес уюмдун мөөрү менен ырасталган жазуу жүзүндөгү жолдомодо аныкталууга тийиш. Жолдомодо коомдук байкоочунун фамилиясы, аты жана атасынын аты, ал жашаган жердин дареги, шайлоо участогунун номери, байкоочу жиберилген комиссиянын аталышы көрсөтүлөт, ошондой эле ушул берененин 4-бөлүгүндө каралган чектөөлөрдүн жоктугу жөнүндө жазуу жазылат. Жолдомо коомдук байкоочу Кыргыз Республикасынын жаранынын паспортун көрсөткөндө жарактуу болот.

Шайлоого байкоо жүргүзүүнү ниеттенген коммерциялык эмес уюм коммерциялык эмес уюмду мамлекеттик каттоо жөнүндө күбөлүгүнүн көчүрмөсүн тиркөө менен Борбордук шайлоо комиссиясына, аймактык шайлоо комиссиясына билдирме жөнөтөт. Борбордук шайлоо комиссиясы жана аймактык шайлоо комиссиясы шайлоолорго жарандык мониторинг жүргүзүү ниетин билдирген коммерциялык эмес уюмдардын тизмегин участкалык шайлоо комиссиясына жөнөтөт.

3. Коомдук байкоочулар ушул берененин 2-бөлүгүндө көрсөтүлгөн документтерди көрсөткөндөн кийин тиешелүү шайлоо

комиссиясы тарабынан катталат. Шайлоо комиссияларында коомдук байкоочуларды каттоонун шарттарын жана тартибин, аларды каттоо жөнүндө документтин формасын Борбордук шайлоо комиссиясы белгилейт.

Коммерциялык эмес уюм ар бир шайлоо комиссияларына үчтөн ашпаган коомдук байкоочуну каттата алат. Мында бир шайлоо участогунда бир эле учурда бир коммерциялык эмес уюмдан бир коомдук байкоочу гана боло алат.

4. Жогорку Кеңештин депутаттары, жергиликтүү кеңештин депутаты, Жогорку Кеңештин же жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкерлер, саясий, атайын мамлекеттик кызмат орундарын жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеген адамдар, мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, шайлоо комиссиясынын мүчөсү, талапкердин, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын өкүлдөрү жана байкоочулары, судьялар, прокурорлор, башка укук коргоо жана фискалдык органдардын кызматкерлери, аскер кызматчылары шайлоо комиссияларында коомдук байкоочу боло албайт.

5. Коомдук байкоочунун ыйгарым укуктарынын мөөнөтү ал тиешелүү шайлоо комиссиясында катталган күндөн тартып башталат жана шайлоонун натыйжалары расмий жарыяланган күнү аяктайт.

6. Коомдук байкоочулар төмөнкүлөргө укуктуу:

1) кандай гана болбосун деңгээлдеги шайлоо комиссиясынын курамынын түзүлүшүнө байкоо жүргүзүүнү жүзөгө ашырууга;

2) шайлоочулардын тизмелерин түзүүнүн жүрүшүнө байкоо жүргүзүүнү жүзөгө ашырууга;

3) шайлоочуларды эсепке алуунун жүрүшүнө байкоо жүргүзүүнү жүзөгө ашырууга;

4) шайлоону маалыматтык камсыз кылууга байкоо жүргүзүүнү жүзөгө ашырууга;

5) шайлоо комиссиясындагы шайлоочулардын тизмелери, добуш берүүчү жайдан тышкары жерде добуш берүү жөнүндө арыздардын (кайрылуулардын) реестри менен таанышууга;

6) сутканын кандай гана болбосун мезгилинде добуш берүү күнү добуш берүүчү жайда болууга;

7) добуш берүүчү жайдан тышкары шайлоочулардын добуш берүүсүнө катышууга;

8) шайлоону даярдоо жана өткөрүү жөнүндө көпчүлүк алдында, анын ичинде жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу өзүнүн пикирин баяндоого, билдирүү жасоого;

9) добуш берүүнүн жашырындуулугун бузбастан шайлоону уюштуруунун жана добуш берүүнүн ушул Мыйзамда белгиленген

тартибине, анын ичинде шайлоо бюллетендерин берүүгө, шайлоочулардын тизмесине киргизилген шайлоочулардын, шайлоочуларга берилген шайлоо бюллетендеринин, керектен чыгарылган шайлоо бюллетендеринин санын эсептөөгө байкоо жүргүзүүгө; шайлоо бюллетендеринин мазмунунун көрүнүп туруусун камсыз кылган аралыктан жана шарттарда шайлоочулардын добушун эсептөөгө байкоо жүргүзүүгө; шайлоочулардын добушун эсептөөдө кандай гана болбосун толтурулган же толтурулбаган шайлоо бюллетендери менен таанышууга; добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө протоколдун жана башка шайлоо документтеринин шайлоо комиссиясы тарабынан түзүлүшүнө байкоо жүргүзүүгө;

10) добуш берүүнү уюштуруунун маселелери боюнча сын-пикирлер жана сунуштар менен ал жиберилген участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасына, ал жок болгон учурда анын ордун алмаштырган адамга кайрылууга;

11) ал жиберилген шайлоо комиссиясынын протоколу менен таанышууга;

12) шайлоо комиссиясынан протоколдордун көчүрмөлөрүн жана аларга тиркелген документтерди алууга;

13) тиешелүү шайлоо комиссияларында шайлоочулардын добуштарын кайра эсептөөгө катышууга;

14) шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган өзүнүн статусу, фамилиясы, аты жана атасынын аты, байкоочуну шайлоо комиссиясына жөнөткөн уюмдун аталышы бар төш белгисин тагынып жүрүүгө;

15) шайлоочулардын добуш берүүсүнүн жашырындуулугун бузбастан, добуш берүүнүн жүрүшүнө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгарууга жолтоо болбостон шайлоо комиссиясынын төрагасы аныктаган жерден фото-, көрмө тартууну, үн жазууну жүзөгө ашырууга;

16) ал катталган шайлоо участокторунда эркин жүрүүгө жана болууга.

7. Коомдук байкоочу төмөнкүлөргө укуксуз:

1) шайлоочуларга шайлоо бюллетендерин берүүгө;

2) шайлоо бюллетендерин алууда шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн кол коюуга;

3) шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн шайлоо бюллетенин толтурууга;

4) добуш берүүнүн жашыруундуулугун бузуучу аракеттерди жасоого;

5) шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү тарабынан жүргүзүлүп жаткан шайлоо бюллетендерин саноого түздөн-түз катышууга;

6) шайлоо комиссиясынын ишине жолтоо болгон аракеттерди жасоого;

7) шайлоочулардын арасында үгүт жүргүзүүгө;

8) тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан чечимдерди кабыл алууга катышууга.

8. Коомдук байкоочулар өзүнүн статусун шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө байкоо жүргүзүү менен байланышпаган ишти жүргүзүү үчүн пайдаланууга укуксуз.

9. Тиешелүү шайлоо комиссиясы коомдук байкоочу ушул Мыйзамды жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын бузган учурда аны каттоосун жокко чыгарууга укуктуу.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

9-берене. Жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү

1. Жалпыга маалымдоо каражаттары жазуу жүзүндөгү билдирме келип түшкөндөн кийин Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аккредиттелет.

2. Шайлоону даярдоону жана өткөрүүнү маалыматтык чагылдырууга катышкан жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү төмөнкүлөргө укуктуу:

1) шайлоо комиссияларынын жыйналыштарына катышууга;

2) шайлоо комиссиясынын протоколу менен таанышууга;

3) шайлоо комиссиясынан протоколдорду жана аларга тиркелген документтердин көчүрмөлөрүн алууга;

4) шайлоочулардын добуш берүүсүнүн жашыруундуулугун бузбастан участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы тарабынан аныкталган жерде добуш берүү күнү фото- жана көрмө тартууну жүзөгө ашырууга;

5) шайлоо алдындагы үгүттүн белгилерин камтыбаган, өзүнүн статусу, фамилиясы, аты-жөнү, өзү өкүл болгон уюмдун аталышы бар төш белгисин тагынып жүрүүгө.

3. Жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлүнүн талабы боюнча шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө же шайлоонун натыйжалары жөнүндө протоколдордун көчүрмөсүн күбөлөндүрүүгө милдеттүү.

4. Борбордук шайлоо комиссиясы алар шайлоо мыйзамдарын бузган учурда жалпыга маалымдоо каражатынын аккредиттелишин чакыртып алууга укуктуу.

5. Шайлоону даярдоо жана өткөрүү мезгилиндеги жалпыга маалымдоо каражатынын өкүлүнүн иши шайлоо мыйзамдары менен жөнгө салынат.

10-берене. Шайлоо округдарын түзүү

1. Шайлоо системасына жараша тиешелүү аймакта катталган шайлоочулардын саны жөнүндө маалыматтардын негизинде бирдиктүү шайлоо округдары жана көп мандаттуу шайлоо округдары түзүлөт.

1-1. Жергиликтүү Кеңештин депутаттарын көп мандаттуу шайлоо округдары боюнча шайлоону өткөрүү шайлоо күнү белгиленгенден кийин 3 календардык күндөн кечиктирбестен калкты каттоо, жер ресурстарын башкаруу чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан берилүүчү маалыматтардын негизинде түзүлүүчү шайлоо округдарында жүзөгө ашырылат.

2. Шайлоо округдарын түзүүдө төмөнкүдөй талаптар сакталууга тийиш:

1) шайлоочулардын саны боюнча шайлоочулардын өкүлчүлүгүнүн орточо ченеминен, эреже катары, 15 пайыздан ашпаган, ал эми жетүүгө кыйын жана алыскы жерлерде 20 пайыздан ашпаган жол берилген четтөө менен шайлоочулардын саны боюнча шайлоо округдарынын болжолдуу бирдейлиги;

2) шайлоо округу бирдиктүү аймакты түзөт, бири-бири менен чектешпеген шайлоо округдарында шайлоо округун түзүүгө жол берилбейт.

Шайлоо округдарынын схемасында шайлоо округдарынын чек аралары, ар бир шайлоо округуна кирген калктуу конуштардын (көчөлөрдүн, үйлөрдүн) тизмеги, ар бир шайлоо округунун аталышы, номери жана борбору, ар бир шайлоо округундагы шайлоочулардын саны көрсөтүлүүгө тийиш.

3. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын пропорциялуу система боюнча шайлоону өткөрүүдө тиешелүү административдик-аймактык бирдиктин бүткүл аймагы шайлоо округу болуп саналат.

4. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын көп мандаттуу шайлоо округдары боюнча шайлоону өткөрүү үчүн аймактык шайлоо комиссиялары жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын сунушу боюнча, ушул Мыйзам менен белгиленген жоболорду эске алуу менен добуш берүү күнүнө чейин 50 календардык күндөн кечиктирбестен шайлоо округдарынын схемасын жана чек араларын иштеп чыгат жана аларды бекитүү үчүн Борбордук шайлоо комиссиясына киргизет.

5. Борбордук шайлоо комиссиясы аймактык шайлоо комиссияларынын сунушу боюнча шайлоо округдарынын схемасын чек араларын карайт жана бекитет.

6. Борбордук шайлоо комиссиясы алардын чек араларын жана даректерин көрсөтүү менен шайлоо округдарынын схемасын жана чек араларын алар бекитилген күндөн тартып 5 календардык күндөн кечиктирбестен жалпыга маалымдоо каражаттарында жарыялайт.

(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

11-берене. Шайлоо участкаларын түзүү

1. Добуш берүүнү өткөрүү жана шайлоочулардын добуштарын эсептөө үчүн шайлоо участкалары шайлоочулар үчүн эң жогорку ыңгайлуулуктарды түзүү максатында жергиликтүү жана башка шарттарды эске алуу менен шайлоо участкалары түзүлөт.

2. Шайлоо участкалары эреже катары, ар бир участкада 3000 шайлоочудан ашпаган эсептен алганда 5 жылдык мөөнөткө түзүлөт. Шайлоо округдарынын чек арасынын участкалардын чек аралары менен кесилишүүсүнө жол берилбейт.

Шайлоо участкаларынын чек араларын башкаруу Борбордук шайлоо комиссиясы бекиткен тартиптин негизинде жүргүзүлөт. Шайлоо участкаларынын тизмеси жана алардын чек аралары аларды түзүү үчүн каралган тартипте аймактык шайлоо комиссияларынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын сунушу боюнча такталууга тийиш.

3. Борбордук шайлоо комиссиясы аймактык шайлоо комиссияларынын сунушу боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен макулдашылган шайлоо участкаларынын схемасын жана чек араларын карайт жана бекитет жана алар бекитилген күндөн тартып 5 календардык күндөн кечиктирбестен чек араларын жана даректерин көрсөтүү менен аларды жалпы маалымдоо каражаттарында жарыялайт.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

12-берене. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоого шайлоочулардын тизмелери

1. Эгерде ушул Мыйзамда башкача каралбаса, шайлоочулардын тизмесин түзүү "Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына ылайык жүзөгө ашырылат. Шайлоочулардын тизмесине добуш берүү күнүнө карата активдүү шайлоо укугуна ээ болгон,

жергиликтүү жамааттын мүчөсү болуп саналган жана "Кыргыз Республикасынын жарандарын биометрикалык каттоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында белгиленген тартипте биометрикалык каттоодон өткөн Кыргыз Республикасынын бардык жарандары киргизилет.

2. Шайлоочулардын алдын ала тизмеси Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестринен 18 жаш курагына толгон, биометрикалык маалыматтарды тапшырган жарандар жөнүндө маалыматтарды автоматтык түрдө жүктөп алуу аркылуу шайлоо участокторунун чек араларын эске алуу менен түзүлөт. Шайлоочулардын алдын ала тизмеси мамлекеттик порталда участкалар, райондор жана шаарлар боюнча добуш берүү күнүнө чейин 55 календардык күн калганда шайлоочунун туруктуу же болбосо иш жүзүндө жашаган жери, туулган датасы жөнүндө маалымат бербестен, таанышуу жана аталган маалыматтарды, тизмедеги каталарды жана так эместиктерди аныктоо үчүн жайгаштырылат.

Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестрин түзүү, сактоо жана актуалдаштыруу ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан жүзөгө ашырылат.

Шайлоочулардын тизмесин түзүүдө жана актуалдаштырууда ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган мыйзамдарга ылайык электрондук кол тамга менен тастыкталган маалыматтарды шайлоо комиссиясына ведомстволор аралык электрондук өз ара аракеттенүү системасы аркылуу өткөрүп берет.

2-1. Добуш берүү күнүндө стационардык дарылоо-алдын алуу мекемелеринде, шектүүлөр жана айыпталуучулар катары камакта кармоо жайларда, үзгүлтүксүз иштөө циклиндеги ишканаларда (вахта жумуштарында) жүргөн шайлоочулар, мөөнөттүү кызмат өтөгөн аскер кызматчылары, аскер кызматчылары жана алардын аскер бөлүктөрүндө жашаган үй-бүлө мүчөлөрү жана башка адамдар жөнүндө маалыматтар көрсөтүлгөн мекемелердин (ишканалардын, аскер бөлүктөрүнүн) жетекчилери тарабынан түзүлөт жана добуш берүү күнүнө чейин 12 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү участкалык шайлоо комиссиясына өткөрүлүп берилет.

Стационардык дарылоо-алдын алуу мекемелеринде, шектүүлөр жана айыпталуучулар катары камакта кармоо жайларында жүргөн шайлоочуларды жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочуларды эсепке алуу үчүн карамагында жогоруда көрсөтүлгөн мекемелер болгон ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар, ошондой эле социалдык өнүктүрүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу орган ар бир жылдын 1-февралына жана 1-августуна карата абалы боюнча көрсөтүлгөн шайлоочулардын иш жүзүндөгү саны

жөнүндө маалыматты Борбордук шайлоо комиссиясына берүүгө милдеттүү.

3. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоого Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоочулардын тизмесин түзүүдө "Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына ылайык түзүлгөн шайлоочулардын тизмесинен ушул Мыйзамдын 3-беренесинин 7-бөлүгүндө көрсөтүлгөн адамдарды чыгарып салат.

4. Мамлекеттик порталда жайгаштырылган жана ар бир шайлоо участогу боюнча түзүлгөн алдын ала тизме Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан басып чыгарылат жана добуш берүү күнүнө чейин 50 календардык күн калганда участоктук шайлоо комиссиясына берилет.

5. Мамлекеттик порталга жайгаштырылган шайлоочулардын тизмеси маалыматтын келип түшүүсүнө жараша дайыма жаңыланып турууга тийиш.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

13-берене. Шайлоочулардын тизмеси менен таанышуу

1. Участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 50 календардык күн калганда тиешелүү шайлоо участогунун аймагында жашаган шайлоочулардын таанышып чыгуусу үчүн шайлоочулардын алдын ала тизмесин илүүгө милдеттүү.

2. Ар бир шайлоочу кандай гана болбосун ката же так эместикти тапкан учурда, ошондой эле ал шайлоочулардын алдын ала тизмесинде жок болсо, добуш берүү күнүнө чейин 15 календардык күндөн кечиктирбестен ырастоочу документтердин көчүрмөсүн тиркеп, арыз менен тиешелүү участоктук шайлоо комиссиясына кайрылууга укуктуу, бул учурда шайлоочу биометрикалык идентификациядан өтөт.

Шайлоочудан белгиленген формадагы арызды алганда участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү арызда толтурулган маалыматтардын тууралыгын жана көрсөтүлгөн маалыматтардын паспорттук маалыматтар менен шайкештигин текшергенден кийин, ошондой эле идентификациядан өткөн шартта шайлоочуга арыздын төмөн бөлүгүндө жайгашкан арызды иштеп чыгуунун статусун тактоо боюнча маалыматы бар айрып алма талонду берет.

Тизмеге киргизүү, каталарды же так эместиктерди оңдоо боюнча тиешелүү чараларды кабыл алуу үчүн көрсөтүлгөн арызды участкалык шайлоо комиссиясы Борбордук шайлоо комиссиясынын тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясындагы системалык администраторуна токтоосуз өткөрүп берет.

Шайлоочу мыйзамдарда белгиленген тартипте авторлоштуруудан өтүп, мамлекеттик порталдагы "шайлоочунун кабинети" деген сервис аркылуу электрондук түрдө да арыз берүүгө укуктуу.

Шайлоочунун бул арызына жооп арызды берүүдө шайлоочу көрсөткөн дарек боюнча кагаз жүзүндө же электрондук билдирүү түрүндө тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан 7 календардык күндөн кечиктирбестен жиберилет.

3. Борбордук шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 35 календардык күндөн кечиктирбестен шайлоочулар жөнүндө актуалдаштырылган маалыматты камтыган шайлоочулардын контролдук тизмесин түзөт жана участкалык шайлоо комиссиясына жиберет.

Участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 30 календардык күн калганда шайлоочулардын таанышып чыгуусу үчүн шайлоочулардын контролдук тизмесин илүүгө милдеттүү.

Контролдук тизмеде тиешелүү участок боюнча тизмеге кирген шайлоочулардын фамилиясынан, атынан, атасынын атынан, ошондой эле шайлоо участогунун номеринен башка маалыматтар камтылбашы керек.

Көрсөтүлгөн тизме мамлекеттин порталында жайгаштырылат.

4. Шайлоочулардын тизмесиндеги каталар жана так эместиктер жөнүндө шайлоочулардын арыздарын кабыл алуу добуш берүү күнүнө 15 календардык күн калганда токтотулат. Арыздарды иштеп чыккандан кийин Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоочулардын биротоло тизмесин түзөт. Мында шайлоочулардын контролдук жана акыркы тизмелери Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестриндеги маалыматтар менен милдеттүү түрдө текшерилүүгө жана актуалдаштырылууга тийиш.

Борбордук шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 10 күн калганда ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга жабдуулардын комплекттерин даярдоо үчүн электрондук түрдөгү шайлоочулардын акыркы тизмесин берет.

Шайлоочулардын акыркы тизмеси алынгандан кийин ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган биометрикалык маалыматтар базасы менен шайлоочулардын тизмесин жүктөө аркылуу шайлоочуларды идентификациялоо боюнча жабдуулардын сервердик комплекттерин даярдоо боюнча иштерди жүргүзөт, шайлоо участокторуна

жабдуулардын комплекттерин жеткирүү үчүн шайлоо күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен Борбордук шайлоо комиссиясына берет.

Борбордук шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 5 календардык күн калганда шайлоочулардын акыркы тизмесин басып чыгарып, аларды эки нускада номерлеп, боолоп жана Борбордук шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырастап тиешелүү участкалык шайлоо комиссияларына жиберет. Мында илүү үчүн дайындалган ар бир шайлоо участогу боюнча акыркы тизменин кагаз түрүндөгү экинчи нускасында акыркы тизмеге киргизилген шайлоочулардын жашаган жери жөнүндө маалымат камтылбашы керек. Шайлоочулардын акыркы тизмесинде камтылган жеке маалыматтарды берүү, көчүрүү, жарыялоо жолу менен ачыкка чыгаруу мыйзамдарда каралган жоопкерчиликти тартууга алып келет.

Тиешелүү участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү шайлоо участогунда шайлоочуларынын акыркы тизмесинин кагаз түрүндөгү экинчи нускасын шайлоо участогунда илүүгө милдеттүү.

5. Добуш берүү күнү шайлоочулардын тизмесине киргизилген шайлоочулар гана добуш берүүгө укуктуу.

6. Шайлоочулардын тизмесин актуалдаштырууну Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестриндеги маалыматтардын тактыгын жана актуалдашуусун камсыз кылуу максатында ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган менен өз ара аракеттенүү боюнча Борбордук шайлоо комиссиясы жүзөгө ашырат.

Борбордук шайлоо комиссиясы менен ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын шайлоочулардын тизмелерин түзүү, таанышуу, алардын шайлоочулардын тизмесинде жок экендиги жөнүндө, анда ката же так эместик тууралуу, арыздарын кароо боюнча, шайлоо дареги боюнча добуш берүү ниеттери тууралуу, добуш берүү күнү шайлоочуларды идентификациялоо жөнүндө маселелер боюнча, Калктын бирдиктүү мамлекеттик реестриндеги жана мамлекеттик порталдагы маалыматтарды салыштырып текшерүү жана актуалдаштыруу, ошондой эле ыкчам чечүүнү талап кылган башка маселелер боюнча өз ара аракеттенүүсүнүн тартиби ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган менен макулдашуу аркылуу Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилет.

Өз ара аракеттенүү ошондой эле мыйзамдарда бекитилген электрондук ведомстволор аралык өз ара аракеттенүү системасын колдонуу менен жүзөгө ашырылат.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

14-berene. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону даярдоону жана өткөрүүнү финансылык жактан камсыз кылуу

1. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону даярдоо жана өткөрүү боюнча шайлоо комиссияларынын чыгымдары республикалык бюджеттин жана шайлоо комиссияларынын атайын фонддорунун каражаттарынын эсебинен жүргүзүлөт. Финансылоо тартиби Кыргыз Республикасынын бюджеттик мыйзамдары жана шайлоо комиссияларынын ишинин тартибин жөнгө салуучу мыйзам менен белгиленет.

2. Чет өлкөлүк мамлекеттер чет өлкөлүк мамлекеттик органдар, мекемелер жана ишканалар, башка чет өлкөлүк юридикалык жактар, алардын филиалдары жана өкүлчүлүктөрү, чет өлкөлүк жарандар, эл аралык уюмдар, шайлоо мыйзамдарын өркүндөтүү программаларын, маалыматтык, билим берүүчүлүк, илимий-изилдөөчүлүк программаларды, шайлоону техникалык даярдоону, шайлоочулардын укуктук маданиятын жана шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнүн квалификациясын жогорулатууну кошпогондо, чет өлкөлүк жарандар жана юридикалык жактар катышуучу болуп саналган, Кыргыз Республикасында катталган юридикалык жактар тарабынан шайлоону финансылоого тыюу салынат.

15-berene. Шайлоо фонддору

1. Айылдык кеңештерге өзүн өзү көрсөткөн учурдан баштап жарандар, саясий партиялар ыйгарым укуктуу өкүлү аркылуу шайлоо кампаниясын каржылоо үчүн шайлоо фонддорун түзө алышат.

Өзүн өзү көрсөткөн талапкерлерге, ошондой эле айылдык кеңештерге талапкерлерди көрсөткөн саясий партияларга шайлоо фонду түзүлбөгөн учурда, жумуштарга жана кызмат көрсөтүүлөргө акы төлөө, шайлоо алдында үгүт жүргүзүү, башка шайлоо алдындагы иш-чараларды жүзөгө ашыруу үчүн акча каражаттарын пайдаланууга тыюу салынат.

Шаардык кеңешке талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия өзүнүн шайлоо өнөктүгүн каржылоо үчүн саясий партиянын каржы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүлү шайлоо комиссиясы тарабынан катталгандан кийин 5 календардык күндүн ичинде шайлоо фондун түзөт.

Талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттоодон расмий баш тартылган учурда шайлоо фондуна келип түшкөн каражаттар кайрымдуулукту жана которууну жүзөгө ашырган уюмдарга жана адамдарга кайтарылып берилет.

Талапкерлер тизмеси боюнча саясий партиялар тарабынан шаардык кеңештерге көрсөтүлгөн талапкерлер өздөрүнүн шайлоо фонддорун түзүүгө укуксуз.

2. Талапкер же талапкерлердин тизмеси катталган учурда талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар шайлоо алдындагы үгүт иштерин каржылоо үчүн өздөрүнүн шайлоо фонддорунун ачылган эсебин жүргүзүүнү уланта берет.

(2-абзац КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

3. Талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонду төмөнкүдөй каражаттардын эсебинен түзүлүшү мүмкүн:

1) талапкердин, саясий партиянын өз каражаттарынан;

2) ушул берененин 4-бөлүгүндө саналып өткөн жактарды кошпогондо, жарандардын жана юридикалык жактардын ыктыярдуу кайрымдуулук каражаттарынан.

Шайлоо фондунун чек өлчөмү ушул Мыйзам менен аныкталат.

4. Шайлоо фонддоруна төмөнкүлөрдүн ыктыярдуу кайрымдуулук кылышына тыюу салынат:

1) чет өлкөлүк мамлекеттердин, чет өлкөлүк мамлекеттик органдардын, мекемелердин жана ишканалардын, башка чет өлкөлүк юридикалык жактардын, алардын филиалдарынын жана өкүлчүлүктөрүнүн, чет өлкөлүк жарандардын, эл аралык уюмдардын, чет өлкөлүк жарандар жана юридикалык жактар катышуучу болуп саналган, Кыргыз Республикасында катталган юридикалык жактардын;

2) жарандыгы жок адамдардын;

3) мамлекеттик бийлик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын;

4) мамлекеттик жана муниципалдык мекемелер менен ишканалардын;

5) уставдык капиталында мамлекеттик же муниципалдык үлүшү болгон, ошондой эле салыктарды, жыйымдарды жана башка милдеттүү төлөмдөрдү төлөө боюнча жеңилдиктерден пайдаланган юридикалык жактардын;

6) аскер бөлүктөрүнүн, аскердик мекемелердин жана уюмдардын;

7) укук коргоо органдарынын, соттордун;

8) кайрымдуулук иши менен алектенген уюмдардын;

9) диний уюмдардын;

10) жашыруун кайрымдуулуктар (жашыруун кайрымдуулук кылуучу деп өзүнүн төмөнкү маалыматтарынын бирин: фамилиясын, атын, атасынын атын, жашаган жеринин дарегин, паспорттук

маалыматтарын көрсөтпөгөн, ошондой эле өзү жөнүндө анык эмес маалыматтарды көрсөткөн жаран түшүнүлөт).

5. Талапкердин, саясий партиянын шайлоо фондуна мамлекеттик бюджетке же Кыргыз Республикасынын Социалдык фондуна карызы бар, юридикалык жакты түзбөгөн ишкердикти жүзөгө ашырган юридикалык, жеке жактардын акча каражаттарын кошушуна тыюу салынат. Талапкер, саясий партия көрсөтүлгөн юридикалык жана жеке жактар тарабынан шайлоо фондуна акча каражаттары которулган учурда жоопкерчилик тартпайт. Эгерде талапкердин, саясий партиянын шайлоо фондуна жогоруда көрсөтүлгөн жеке жана юридикалык жактардан акча каражаттары келип түшкөн учурда соттун чечими боюнча банк же башка мекемелер ал каражаттарды Борбордук шайлоо комиссиясынын атайын фондуна которууга милдеттүү, ал өз кезегинде бул каражаттарды мамлекеттик бюджетке же Кыргыз Республикасынын Социалдык фондуна которот.

6. Талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддоруна келип түшүп жаткан акчалай каражаттар шайлоо дайындалган күнгө карата Кыргыз Республикасынын мыйзамы менен белгиленген эсептешүү көрсөткүчүнөн эсептелет. Белгиленген өлчөмдөн ашык келип түшкөн акча каражаттары шайлоо фондуна чегерилүүгө жатпайт жана жарандар менен уюмдарга кайтарып берилет. Мында көрсөтүлгөн каражаттарды кайтарып берүүгө байланышкан чыгымдар аларды чегерген жарандар менен уюмдардын эсебинен жабылат.

7. Кайра добуш берүү жүргүзүлгөн учурда шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен талапкердин, саясий партиянын бардык чыгымдарынын жалпы чектелген суммасы бир жарым эсе көбөйтүлүшү мүмкүн.

8. Шайлоо фондун түзгөн бардык акча каражаттары банктагы же башка мекемедеги атайын эсепке которулат. Бул эсеп тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясынын уруксаты менен талапкер, саясий партия тарабынан ачылат. Шайлоо фонддоруна келип түшүүчү акча каражаттары улуттук валютада гана кабыл алынууга тийиш. Көрсөтүлгөн эсептер боюнча кирешелер кошуп эсептелбейт жана төлөнбөйт.

9. Банк же башка мекемелердин тизмеси, көрсөтүлгөн эсептерди ачуунун, жүргүзүүнүн, шайлоо фонддорунун каражаттары боюнча эсепке алуунун жана отчеттуулуктун тартиби банк же башка мекемелер менен макулдашуу боюнча Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленет.

10. Шайлоо фонддорунун каражаттарын тескөө укугу аларды түзгөн талапкерлерге, саясий партияларга, алардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнө таандык.

11. Шайлоо фонддорунун каражаттары максаттуу багытка ээ. Алар шайлоо өнөктүгүн өткөрүүгө байланышкан чыгымдарды жабууга гана пайдаланылышы мүмкүн.

12. Шайлоо фонддорунун каражаттары төмөнкүлөргө гана пайдаланылат:

1) шайлоо алдындагы үгүткө багытталган уюштуруу-техникалык чараларды финансылык камсыз кылууга;

2) ушул Мыйзамда белгиленген өлчөмдө шайлоо күрөөсүн төлөөгө;

3) шайлоо өнөктүгүн өткөрүү менен түздөн-түз байланышкан иштерди аткаргандыгы, кызмат көрсөткөндүгү үчүн төлөөгө, атап айтканда:

а) маалыматтык жана консультативдик мүнөздөгү кызмат көрсөтүүлөргө;

б) үгүт материалдарын чыгарууга жана жайылтууга;

в) жайлардын, жабдуулардын ижарасына;

г) транспорттук жана иш-сапардык чыгымдарды жабууга;

д) байланыш кызматтарына;

е) кеңсе товарларын, жабдууларды сатып алууга;

ж) жалпыга маалымдоо каражаттарында жарыяларды жарыялоого жана талапкердин чыгып сүйлөөсүнө;

з) шайлоо алдындагы чогулуштарды өткөрүүгө, шайлоочулар менен жолугушууга;

и) товарларды жеткирип берүүгө.

13. Жарандар жана юридикалык жактар талапкерди, талапкерлердин тизмесин шайлоого көмөктөшүүчү ишке шайлоо фонддору аркылуу гана каржылык (материалдык) жактан колдоо көрсөтүүгө укуктуу. Юридикалык жактарга, алардын филиалдарына, өкүлчүлүктөрүнө, ошондой эле жеке жактарга шайлоого тикелей же кыйыр түрдө байланышкан жумуштарды, кызматтарды, товарларды сатууну акысыз аткарууга же негизсиз төмөндөтүлгөн баалар боюнча аткарууга тыюу салынат.

14. Талапкерлерге, саясий партияларга жумуштарга жана тейлөө кызматтарына акы төлөөгө, шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүүгө, шайлоо алдындагы башка иш-чараларды жүзөгө ашырууга өздөрүнүн шайлоо фонддоруна келип түшкөн каражаттардан тышкары каражаттарды пайдаланууга тыюу салынат.

15. Банк же башка мекемелер жума сайын, ал эми Борбордук шайлоо комиссиясынын талабы боюнча талапкердин, саясий

партиянын атайын эсебинде турган каражаттардын түшүшү жана чыгымдалышы жөнүндө маалыматты талапкерди каттаган аймактык шайлоо комиссиясына 24 сааттын ичинде билдирип турууга милдеттүү. Бул маалыматтар түшүшүнө жараша милдеттүү түрдө Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтына жеке мүнөздөгү маалымат жөнүндө жана банктык сыр жөнүндө мыйзамдарды эске алуу менен жайгаштырылат.

16. Талапкер өз талапкерлигин алып салган, саясий партия тарабынан өздөрүнүн талапкерлерин чакыртып алган, саясий партия тарабынан талапкерлердин тизмесин чакыртып алган же талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттоо алынып салынган (жокко чыгарылган) учурда шайлоо фондуна келип түшкөн акча каражаттары аларды киргизген жарандар менен уюмдарга токтоосуз кайтарылып берилүүгө тийиш. Мында көрсөтүлгөн каражаттарды кайтарып берүү менен байланышкан чыгымдар аларды киргизген жарандар менен уюмдардын эсебинен жабылат.

17. Талапкердин шайлоо өнөктүгү менен байланышкан белгилүү иш аткаруу жөнүндө (кызмат көрсөтүү жөнүндө) жарандар жана юридикалык жактар менен келишимдери (макулдашуулары) талапкердин жеке өзү же болбосо анын ыйгарым укуктуу өкүлү, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү тарабынан түзүлөт. Талапкерлердин, саясий партиялардын атайын эсептеринен акы төлөө боюнча келишимдер жана макулдашуулар добуш берилүүчү күндүн алдындагы күндөн кечиктирилип түзүлүшү мүмкүн эмес.

Бардык каржылык операциялар, анын ичинде жеке жана юридикалык жактар менен атайын эсептер боюнча эсептешүү добуш берүү күнүнөн мурунку күнү саат 18де токтотулат. Талапкердин, саясий партиянын жана юридикалык жактардын ортосунда белгилүү иш аткаргандыгы (кызмат көрсөткөндүгү) үчүн эсептешүүлөр накталай акча түрүндө эмес тартипте гана жүзөгө ашырылат.

Мында талапкердин, саясий партиянын шайлоо кампаниясы менен байланышкан белгилүү бир иштерди аткарганы (кызматтарды көрсөткөнү) үчүн даректүү социалдык жардам алуучу аз камсыз болгон жана жеңилдиктерге укугу бар адамдарга накталай эмес эсептешүү боюнча акы төлөнүүсү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган үчүн мыйзамдарда каралган социалдык төлөмдөрдү төлөөдөн баш тартуусуна себеп болбойт.

18. Кайра добуш берүү өткөрүүдө ага карата кайра добуш берүү өткөрүлүп жаткан талапкердин атайын эсеби боюнча финансылык операциялар кайра добуш берүү күнү дайындалган күнү кайра ачылат жана кайра добуш берүү күнүнөн мурунку күнү саат 18де токтотулат.

19. Талапкерлер, саясий партиялар шайлоодон кийин 10 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына өз фондунун өлчөмдөрү жана аны түзгөн бардык булактар жөнүндө, ошондой эле бардык сарпталган чыгымдар жөнүндө отчет берет. Ушул Мыйзам менен белгиленген шайлоо күрөөсү зарыл сандагы добуштарды алган талапкерлерге, саясий партияларга алар өз фондунун өлчөмдөрү жана аны түзгөн бардык булактар жөнүндө, ошондой эле бардык сарпталган чыгымдар жөнүндө отчетту Борбордук шайлоо комиссиясына бергенден кийин кайра кайтарылат.

20. Атайын эсептеги чыгымдалбаган акча каражаттарынын калдыгы талапкерге, саясий партияга добуш берүү күнүнөн кийин кайтарып берилет.

21. Шайлоо фонддорунун каражаттарына, көрсөтүлгөн фонддорго ыктыярдуу кайрымдуулукка жана чегерилген каражаттарга, ошондой эле көрсөтүлгөн фонддордон чыгымдарына салык салуунун тартиби Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгиленет.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

16-берене. Шайлоону өткөрүүгө бөлүнгөн каражаттардын, талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорунун каражаттарынын чыгымдалышына контролдук кылуу

1. Талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорунун каражаттарын түзүүнүн жана чыгымдоонун тартибин контролдоо тиешелүү шайлоо комиссиялары тарабынан жүзөгө ашырылат.

Талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорундагы акча каражаттарын эсепке алуу жана чыгымдоо жөнүндө маалыматтар жума сайын Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтында жарыяланат.

2. Шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө шайлоо комиссияларына республикалык бюджеттен бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу чыгымдалышына контролдук кылуу, ошондой эле талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорунун акча каражаттарынын келип түшүүсүнүн булактарына, туура эсептелишине жана пайдаланылышына контролдук кылуу үчүн, талапкерлердин, саясий партиялардын финансылык отчетторун текшерүү үчүн Борбордук шайлоо комиссиясынын алдында саны 7 адамдан кем болбогон контролдук-текшерүү тобу түзүлөт. Контролдук-текшерүү тобун

уюштуруунун жана анын ишинин тартиби Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аныкталат.

3. Контролдук-текшерүү тобуна контролдук-текшерүү тобунун жетекчиси, анын орун басары, контролдук-текшерүү тобуна дайындалган шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү, укук коргоо, финансылык жана башка мамлекеттик органдардын, уюмдардын жана мекемелердин тартылган адистери кирет. Көрсөтүлгөн органдар, уюмдар жана мекемелер, шайлоону дайындоо жөнүндө чечим расмий жарыяланган күндөн тартып суроо-талап боюнча 15 календардык күндөн кечиктирбестен адистерди Борбордук шайлоо комиссиясынын карамагына жиберүүгө милдеттүү.

4. Тартылган адистер контролдук-текшерүү тобунда иштеп жаткан убакытка негизги ишинен бошотулат, аларга иши (кызматы), белгиленген кызматтык маянасы жана негизги иштеген жери боюнча башка төлөмдөрү сакталат. Көрсөтүлгөн ишке тартылган адистерге ошондой эле шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө бөлүнгөн каражаттардын эсебинен сыйакы төлөнүшү мүмкүн.

5. Контролдук-текшерүү тобунун ишин уюштуруучулук, укуктук жана материалдык-техникалык жактан камсыз кылуу Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан жүзөгө ашырылат.

6. Контролдук-текшерүү тобу Борбордук шайлоо комиссиясынын жазуу жүзүндөгү тапшырмасы боюнча:

1) талапкерлердин, саясий партиялардын, төмөн турган шайлоо комиссияларынын финансылык отчетторун текшерет;

2) өзүнүн компетенциясына кирген бардык маселелер боюнча маалыматтарды талапкерлерден, саясий партиялардан, шайлоо комиссияларынан суратат жана алат;

3) шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзүүнү финансылоонун, талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо өнөктүгүн өткөрүүгө тике байланышкан дагы башка иш-чараларын жүзөгө ашыруунун белгиленген тартиби сакталышын контролдойт;

4) мамлекеттик органдарга, менчигинин түрүнө карабастан уюмдарга, ошондой эле контролдук-текшерүү тобунун карамагына таандык маселелер боюнча жарандарга кайрылат, шайлоону финансы жактан камсыз кылууга байланышкан, анын ичинде шайлоо фонддоруна кайрымдуулук кылганда же которгондо жарандар жана юридикалык жактар көрсөткөн маалыматтарды текшерүү жөнүндө зарыл маалыматтарды жана материалдарды сурап алат. Контролдук-текшерүү топтун кайрылуусуна жооптор жана ал тарабынан суралган материалдар 3 күндүк мөөнөттө, ал эми добуш берүүчү күнгө чейин 5 жана ага жетпеген календардык күндөрдүн ичинде жана добуш берилүүчү күнү - дароо берилет;

5) шайлоону финансылоодо финансылык бузуулар жөнүндө документтерди түзөт;

6) талапкерлерге, саясий партияларга, шайлоочулардын тобуна, ошондой эле талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо кампаниясын финансылоо учурунда жол берилген бузуулар үчүн жарандарга жана юридикалык жактарга жоопкерчилик чараларын колдонуу жөнүндө тиешелүү шайлоо комиссиясынын алдына маселелерди коет;

7) эксперттерди текшерүү жүргүзүүгө, корутундуларды жана эксперттик бааны даярдоого тартат.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

17-берене. Талапкерлердин статусу

1. Ушул Мыйзамда белгиленген учурларды кошпогондо, бардык талапкерлер тең укукка ээ жана бирдей милдеттерди аткарат.

2. Талапкер көрсөтүлгөн учурдан тартып шайлоонун натыйжалары аныкталганга чейин кызмат ордундагы же кызматтык ыйгарым укуктарын аткарууну токтото турат, эгер ал төмөндөгүлөрдөн болуп саналса:

1) мамлекеттик кызматтын түрүнө (жарандык, аскердик, укук коргоо, дипломатиялык) карабастан, мамлекеттик кызматчы;

2) муниципалдык кызматчы;

3) жалпыга маалымдоо каражаттарынын кызматкери;

4) мамлекеттик же муниципалдык мекеменин жетекчиси.

2-1. Талапкер көрсөтүлгөн учурдан тартып кызмат ордундагы же кызматтык ыйгарым укуктарын аткарууну токтотот, эгер ал төмөндөгүлөрдөн болуп саналса:

1) мамлекеттик саясий кызматчы;

2) жергиликтүү кеңештин депутатын кошпогондо, муниципалдык саясий кызматчы;

3) 30 пайыздан ашык мамлекеттик (муниципалдык) үлүш менен катышкан мамлекеттик, муниципалдык ишкананын, юридикалык жактын жана алардын бөлүмдөрүнүн жетекчилери.

3. Талапкер иштеген, кызмат өтөгөн мамлекеттик органдардын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, ишканалардын, мекемелердин, уюмдардын жетекчилери, аскердик бөлүктөрдүн командирлери жана органдардын башка тиешелүү кызмат адамдары талапкер арыз менен кайрылган учурдан баштап 3 календардык күндүн ичинде анын орточо эмгек акысын менчигинин түрүнө карабастан мекеменин, ишкананын, уюмдун эсебинен сактоо менен

анын кызматтык ыйгарым укуктарын аткаруусун билдирме менен токтотууга милдеттүү.

4. Талапкерлер, же болбосо алардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү, саясий партиялардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү аймактык шайлоо комиссиясына талапкерди көрсөткөн күндөн баштап 5 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү буйруктардын (тескемелердин) күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрүн, талапкерлердин тизмесин берет.

5. Ушул берененин 9 жана 10-бөлүктөрүндө каралган талапкердин ишинин кепилдиктери ушул Мыйзамдын 53 жана 60-беренелеринде каралган тартипте тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясында катталган учурдан тартып башталат.

6. Талапкердин ушул Мыйзамда белгиленген укуктары жана кепилдиктери шайлоонун жыйынтыктары аныкталганга чейин, ал эми талапкер шайлоонун жыйынтыктарын аныктоого даттанган учурунда соттун чечими күчүнө киргенге чейин жайылтылат.

7. Катталган талапкер аймактык шайлоо комиссиясы шайлоонун жыйынтыктарын жалпыга маалымдоо каражаттарына расмий жарыялаган учурдан тартып, ал эми мөөнөтүнөн мурда шайлоодон чыгып калганда - шайлоодон чыгып калган учурдан баштап талапкердин статусу менен байланышкан укуктарын жоготот жана милдеттеринен бошотулат. Эгерде аймактык шайлоо комиссиясы кайталап добуш берүүнү дайындаса, кайталап добуш берилбей турган, катталган талапкерлер шайлоо комиссиясы кайталап добуш берүүнү дайындаган күндөн тартып өздөрүнүн статусун жоготот.

8. Талапкер, саясий партия ушул Мыйзамда каралган тартипте шайлоо комиссияларында өкүлдөрдү, ыйгарым укуктуу өкүлдөрдү, ишенимдүү адамдарды дайындоого укуктуу. Ушул Мыйзамда каралган учурларда талапкер, саясий партия ушул Мыйзамдын талаптарын бузгандыгы менен байланышкан өздөрүнүн өкүлдөрүнүн аракеттери үчүн жоопкерчилик тартат.

9. Шайлоону өткөрүү убагында катталган талапкер администрациянын (иш берүүчүнүн) демилгеси боюнча ишинен (кызматынан) бошотулбайт же анын макулдугусуз башка ишке (кызматка) которулбайт, аскер кызматына чакырылбайт.

Катталган талапкердин шайлоого катышкан мезгили ал талапкер болуп катталганга чейин иштеген адистиги боюнча жаппы эмгек стажына эсептелет.

10. Катталган талапкер шайлоо комиссиясы шайлоонун жыйынтыктарын жалпыга маалымдоо каражаттарында расмий жарыяланган күнгө чейин аймактык шайлоо комиссиясынын макулдугусуз, кылмыш жасаган жеринде кармалган учурларды кошпогондо, жазык жоопкерчилигине тартылбайт, кармалбайт,

камакка алынбайт же сот тартибинде берилүүчү чараларга дуушар кылынбайт.

11. Жергиликтүү кеңештин депутатынын ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулган учурда катталган талапкерлердин тизмесинде чыккан депутаттан кийинки турган адам аймактык шайлоо комиссиясында жергиликтүү кеңештин депутаты болуп катталганга чейин талапкердин статусу менен байланышкан укуктарга жана милдеттерге кайрадан ээ болот.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

17-1-берене. Административдик ресурсту кыянаттык менен пайдаланууга жол берилбестик

1. Административдик ресурсту кыянаттык менен пайдалануу - талапкерлер, кызмат адамдары, мамлекеттик жана муниципалдык уюмдардын жетекчилери, жалпыга маалымдоо каражаттарынын жана интернет-басылмалардын мүчөлөрү жана уюштуруучулары тарабынан мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылардын же мамлекеттик, муниципалдык ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик (муниципалдык) катышуунун үлүшү 30 пайыздан ашкан ишканалардын жумушчуларынын үстүнөн, тигил же бул талапкерди, саясий партияны колдоонун саясий же башка формаларына айланып кетүүчү, бардык талапкерлердин теңдигин бузуучу финансыларды жана аларды бөлүштүрүүнүн үстүнөн контролдоонун натыйжасында алынган адамдык, финансылык, материалдык, медиалык, институционалдык ресурстардын шайлоодо мыйзамсыз колдонулушу.

2. Административдик ресурсту кыянаттык менен пайдалануунун түрлөрүнө төмөнкүлөр кирет:

1) баш ийүүдөгү же башка кызматтык көз карандылыкта болгон адамдарды, башка мамлекеттик же муниципалдык кызматчыларды, мамлекеттик же муниципалдык билим берүү уюмдарынын жана саламаттык сактоо мекемелеринин кызматчыларын, аймактык коомдук өз алдынча башкаруунун кызматкерлерин талапкерди көрсөтүүгө жана (же) шайлоого өбөлгө болуучу ишти жүзөгө ашыруу үчүн тартуу;

2) көрсөтүүгө жана (же) шайлоого өбөлгө болгон ишти жүзөгө ашыруу үчүн мамлекеттик органдар же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары ээлеген жайларды пайдалануу, эгерде башка талапкерлер бул жайларды ошол эле шарттарда пайдалана албаган учурда;

3) көрсөтүүгө жана (же) шайлоого өбөлгө болгон ишти жүзөгө ашыруу үчүн мамлекеттик мекемелердин же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын иштөөсүн камсыз кылган телефондук, факсимилдик жана байланыштын, маалыматтык кызмат көрсөтүүлөрдүн башка түрлөрүн, уюштуруу техникасын пайдалануу;

4) көрсөтүүгө жана (же) шайлоого өбөлгө болгон ишти жүзөгө ашыруу үчүн мамлекеттик же муниципалдык менчикте турган транспорт каражаттарын акысыз же жеңилдетилген шарттарда пайдалануу;

5) кызматтык иш сапарлардын жүрүшүндө мамлекеттик жарандык кызматчылар же муниципалдык кызматчылар, республикалык жана (же) жергиликтүү бюджеттен каржылануучу мекемелердин жана уюмдардын кызматкерлери, аймактык коомдук өз алдынча башкаруунун кызматкерлери тарабынан шайлоо алдында үгүт жүргүзүү;

6) шайлоо алдында үгүт жүргүзүү максатында (башка талапкерлерге салыштырмалуу алганда) жалпыга маалымдоо каражаттарын артыкчылыктуу колдонуу;

7) мамлекеттик органдар жана (же) жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары уюштуруучу массалык (элдик) иш-чараларды өткөрүүдө үгүттөө менен чыгып сүйлөө;

8) шайлоо өнөктүгү мезгилинде жалпыга маалымдоо каражаттарында, басылма үгүт материалдарында жасалган иштер жөнүндө отчетторду жарыялоо, талапкердин атынан тийиштүү шайлоо фондунун каражаттарынан төлөнбөгөн куттуктоолорду жана башка материалдарды таркатуу.

3. Мамлекеттик жана муниципалдык кызмат орундарын, ошондой эле мамлекеттик, муниципалдык ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик (муниципалдык) катышуу үлүшү 30 пайыздан ашкан ишканалардын жана алардын бөлүмдөрүнүн жетекчилеринин кызмат орундарын ээлеген талапкерлер кызмат ордунун же кызматтык абалынын артыкчылыгын же администрациялык ресурстун башка түрлөрүн пайдаланууга укуксуз.

Талапкер болуп эсептелбеген жана мамлекеттик жана муниципалдык кызмат орундарын, ошондой эле мамлекеттик, муниципалдык ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик (муниципалдык) катышуунун үлүшү 30 пайыздан ашкан юридикалык жактардын жана алардын бөлүмдөрүнүн жетекчилеринин кызмат орундарын ээлеген адамдар талапкерди көрсөтүү же шайлоо максатында кызмат ордунун же кызматтык абалынын артыкчылыгын же административдик ресурстун башка түрлөрүн пайдаланууга укуксуз.

4. Ушул берененин 2-бөлүгүндө саналып өткөн чектөөлөрдү сактоо кызмат адамдарынын өздөрүнүн кызматтык милдеттерин аткарышына тоскоол болбошу керек.

5. Жетекчилер, башкармалыктардын мүчөлөрү жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын жана интернет-басылмалардын уюштуруучулары, журналисттер, жалпыга маалымдоо каражаттарын басып чыгарууну ишке ашырган уюмдардын башка чыгармачыл адамдары, эгерде көрсөтүлгөн адамдар талапкердин, саясий партиянын ишенимдүү адамдары же ыйгарым укуктуу өкүлдөрү болсо шайлоо өнөктүгүн жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу чагылдырууга катышууга тыюу салынат.

6. Ушул берененин талаптарын бузган адамдар мыйзамдарда каралган жазыктык же башка жоопкерчиликти тартат.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

18-берене. Талапкерлердин, саясий партиялардын ишенимдүү адамдары

1. Талапкер, саясий партиялар өзүлөрүнүн өкүлдөрүн дайындоого укуктуу.

2. Ишенимдүү адамдарды каттоо үчүн талапкерлер, саясий партиялар добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18ге чейин тиешелүү шайлоо комиссиясына төмөнкү документтерди берет:

1) талапкердин жазуу жүзүндөгү арызын, саясий партиянын сунуштамасын жана жарандын өзүнүн ишенимдүү адам болууга макулдугу жөнүндө арызды;

2) ишенимдүү адамдын инсандыгын тастыктоочу документтерди, негизги иштеген жери (кесибинин түрү) жөнүндө маалыматты, туруктуу жашаган жеринин толук дарегин жана байланыш маалыматтарын.

Талапкердин, саясий партиянын ишенимдүү адамы жөнүндө маалыматтар ошондой эле талапкерлер, талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү тарабынан электрондук машинада окула турган түрдө Борбордук шайлоо комиссиясынын маалымат системасына киргизилиши керек.

Зарыл болгон документтер берилген учурда, ишенимдүү адамдарды каттоо талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттаган шайлоо комиссиясы тарабынан токтоосуз жүзөгө ашырылат. Шайлоо комиссиясы ишенимдүү адамга Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленген үлгүдөгү ырастама берет.

3. Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттары, Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттыгына

талапкерлер, саясий, атайын мамлекеттик кызмат орундарын жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеген адамдар, мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү, судьялар, укук коргоо жана фискалдык органдардын кызматкерлери, диний ишмерлер, чет өлкөлүк жарандар жана жарандыгы жок адамдар, башка талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү ишенимдүү адамдар боло алышпайт.

4. Ишенимдүү адамдар өздөрүнө талапкерлер, саясий партиялар тарабынан берилген ыйгарым укуктардын чектеринде аракеттенет.

5. Ишенимдүү адамдар төмөнкүлөргө укуктуу:

1) талапкерди, талапкерлердин тизмесин шайлоого көмөктөшүүчү үгүт жана башка иштин ар кандай мыйзам менен жол берилген түрлөрүндө жана мыйзамдуу усулдары менен жүзөгө ашырууга, алардын шайлоо алдындагы программаларын сунуштоого;

2) шайлоо алдындагы чогулуштарда, шайлоочулар менен жолугушууларда чыгып сүйлөөдө, шайлоо алдындагы дебаттар менен дискуссияларга катышууга;

3) шайлоо алдындагы чогулуштарды жана шайлоочулар менен чогулуштарды өткөрүүдө мамлекеттик органдардан жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынан зарыл жардам алууга;

4) шайлоо комиссияларынын жыйналыштарына катышууга;

5) добуш берүүнү өткөрүүдө, шайлоочулардын добуштарын эсептөөдө жана добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөдө, шайлоо участкаларында болууга;

6) шайлоо комиссияларынын документтери, ошондой эле добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө, шайлоонун натыйжалары жөнүндө протоколдор менен таанышууга;

7) шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана аракеттерине (аракетсиздигине) даттанууга жана даттануулар менен арыздарды кароого катышууга.

6. Ишенимдүү адамдар төмөнкүлөргө укуксуз:

1) шайлоо комиссияларынын ишине кийлигишүүгө;

2) добуш берилүүчү жайда шайлоо бюллетендерин алгандагы үчүн шайлоочунун өтүнүчү боюнча ал үчүн кол коюуга, ошондой эле кабинада, атайын жабдылган жерде же жашыруун добуш берилүүчү бөлмөдө ал үчүн шайлоо бюллетенин толтурууга;

3) эгерде алар мындай жалпыга маалымдоо каражаттарынын редакцияларынын журналисттери, чыгармачыл кызматкерлери же болбосо кызмат адамдары болуп саналса, маалыматтык теле- жана радиопрограммаларды (берүүлөрдү) жүргүзүүгө, шайлоону жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу чагылдырууга катышууга.

7. Администрация (иш берүүчү) ишенимдүү адамдарга алардын өтүнүчү боюнча ишенимдүү адамдын ыйгарым укуктары токтотулганга чейин эмгек акысын сактабастан өргүү берүүгө милдеттүү.

8. Ишенимдүү адамдарды дайындаган талапкерлер, саясий партиялар бул жөнүндө шайлоо комиссиясына кабарлоо менен аларды ар кандай убакта чакыртып алууга укуктуу, ал ишенимдүү адамдарга берилген күбөлүктөрдү жокко чыгарып ишенимдүү адам тиешелүү шайлоо комиссиясына өзүнө берилген ырастаманы кайтарып берип, бул жөнүндө өзүн дайындаган талапкерге, саясий партияга маалымдоо менен ар кандай убакта өз демилгеси боюнча өзүнүн ыйгарым укуктарын алып салууга укуктуу.

9. Ишенимдүү адамдардын ыйгарым укуктары ушул берененин 8-бөлүгүндө көрсөтүлгөн жагдайлар боюнча же болбосо аларды катталган талапкер деп ыйгарым укук берген талапкерлерди көрсөткөн саясий партия, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия статусунан ажырашы менен бирге токтотулат.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

19-берене. Талапкердин, саясий партиянын шайлоо комиссияларындагы өкүлүнүн статусу

1. Талапкер, саясий партия катталгандан кийин анын инсандыгын ырастаган документтерди, анын негизги иш орду (ишинин түрү), туруктуу жашаган жеринин толук дареги жана контакттык маалыматтары жөнүндө маалыматтарды берүү менен тиешелүү аймактык жана участкалык шайлоо комиссиясына өзүнүн өкүлүн (мындан ары - шайлоо комиссияларындагы өкүл) дайындоого укуктуу.

Документтер добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирилбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18ге чейин тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан кабыл алынат. Талапкердин, саясий партиянын өкүлү жөнүндө маалыматтар ошондой эле талапкерлер, талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү тарабынан электрондук машинада окула турган түрдө Борбордук шайлоо комиссиясынын маалымат системасына киргизилиши керек.

2. Өкүлдүн шайлоо комиссияларындагы ыйгарым укуктары ал тиешелүү шайлоо комиссиясында катталган учурдан тартып башталат.

3. 21 жаш куракка чыккан, активдүү шайлоо укугуна ээ болгон жана Кыргыз Республикасынын аймагында туруктуу жашаган Кыргыз Республикасынын жараны шайлоо комиссияларындагы өкүл болууга укуктуу.

4. Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттары, Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкерлер, саясий, атайын мамлекеттик кызмат орундарын жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеген адамдар, мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү, судьялар, укук коргоо жана фискалдык органдардын кызматкерлери, диний ишмерлер, чет өлкөлүк жарандар жана жарандыгы жок адамдар шайлоо комиссияларында өкүл болууга укуксуз.

5. Бир шайлоо комиссиясына дайындалган шайлоо комиссияларындагы өкүл бир эле мезгилде башка шайлоо комиссиясынын өкүлү боло албайт.

6. Шайлоо комиссияларындагы өкүлгө Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленген ырастама тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан берилет.

7. Мамлекеттик же муниципалдык кызматты айкалыштыруучу шайлоо комиссияларындагы өкүл өзүнүн кызматтык милдеттеринин же кызматтык абалынын артыкчылыктарын пайдаланууга укуксуз.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

20-берене. Шайлоо комиссияларындагы өкүлдүн ыйгарым укуктары

1. Шайлоо комиссияларындагы өкүл төмөнкүлөргө укуктуу:

1) шайлоо комиссиясынын жыйналышында каралуучу документтер жана материалдар менен таанышууга;

2) шайлоо комиссиясынын жыйналыштарынын күн тартибине анын компетенциясына кирген маселелер боюнча сунуштарды киргизүүгө жана алар боюнча добуш берүү өткөрүүнү талап кылууга;

3) шайлоо комиссияларынын бардык жыйналыштарына катышууга жана жарыш сөздөргө чыгууга;

4) шайлоо комиссиясынын жыйналыштарынын башка катышуучуларына күн тартибине ылайык суроолорду берүүгө жана аларга маңызы боюнча жооп алууга;

5) шайлоо комиссиясынын шайлоого түздөн-түз байланыштуу документтери жана материалдары менен таанышууга жана ал документтер менен материалдардын (мыйзам менен белгиленген тартипте андайга таандык кылынган купуя маалыматты камтыган

документтер менен материалдарды кошпогондо) көчүрмөлөрүн алууга;

6) шайлоочунун инсандыгын ырастоочу документтин анын инсандыгына шайкеш келишин жана ага бюллетендин берилишин текшерүүгө;

7) шайлоо комиссиясынын аракеттери (аракетсиздиги) жөнүндө жогору турган шайлоо комиссиясына же сотко даттанууга.

2. Шайлоо комиссияларындагы өкүл төмөнкүлөргө укуксуз:

1) шайлоо комиссиясы тарабынан жүргүзүлүүчү текшерүүлөргө катышууга;

2) түшүндүрмөлөрдү жана көрсөтмөлөрдү берүүгө, шайлоо комиссиясынын атынан билдирүү жасоого;

3) добуш берүүнүн жыйынтыктары жана шайлоонун натыйжалары жөнүндө протоколдорду түзүүгө;

4) шайлоо комиссиясынын ыйгарым укуктарына таандык кылынган чечимдерди кабыл алууда добуш берүүгө катышууга;

5) шайлоо комиссиясынын чечимдерине жана протоколдоруна кол коюуга.

3. Шайлоо комиссияларындагы өкүлдүн ыйгарым укуктары аларды дайындаган субъекттердин чечими боюнча ар кандай убакта токтолушу жана башка адамга өткөрүп берилиши мүмкүн.

4. Шайлоо комиссияларындагы өкүлдүн ыйгарым укуктары аларды дайындаган субъекттерди каттоо жокко чыгарылган учурда да токтотулушу мүмкүн.

5. Шайлоо комиссияларындагы өкүлдүн ыйгарым укуктары шайлоонун натыйжалары расмий жарыялангандан кийин токтотулат.

6. Катталган талапкер, талапкерлердин тизмесин каттаган саясий партия тарабынан добуш берүүнүн жыйынтыктарына, шайлоонун натыйжаларына даттанылган учурда шайлоо комиссияларындагы өкүлдүн ыйгарым укуктары даттануунун маңызы боюнча сот тарабынан биротоло чечим чыгарылгандан кийин токтотулат.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

21-берене. Талапкерлердин, саясий партиялардын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү

1. Талапкерлер, саясий партиялар тиешелүү талапкерлердин, саясий партиялардын атынан экиден ашык эмес ыйгарым укуктуу өкүлдү: шайлоого катышуу менен байланышкан маселелер боюнча ыйгарым укуктуу өкүлдү жана каржы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүлдү дайындашат.

Талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү жөнүндө маалыматтар ошондой эле талапкер, талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү тарабынан дагы электрондук машинада окула турган түрдө Борбордук шайлоо комиссиясынын маалыматтык системасына киргизилиши керек.

Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттары, Жогорку Кеңештин, жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкерлер, саясий, атайын мамлекеттик кызмат орундарын жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеп турган адамдар, мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү, судьялар, укук коргоо жана фискалдык органдардын кызматкерлери, диний ишмерлер, чет өлкөлүк жарандар жана жарандыгы жок адамдар, башка талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү ыйгарым укуктуу өкүл боло алышпайт.

2. Талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн тизмеси ар бир ыйгарым укуктуу өкүлдүн ыйгарым укуктарын, фамилиясын, аты-жөнүн, туулган датасын, паспортунун же анын ордун басуучу документинин сериясы менен номерин жана ал берилген датаны, жашаган жеринин дарегин, негизги ишинин же кызматынын ордун, ээлеген кызматын (негизги иштеген же кызмат кылган жери жок болгон учурда - ишинин түрүн), телефон номерин, ал эми талапкердин каржы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүл үчүн - каржы документтерине кол коюу укугун көрсөтүү менен тиешелүү шайлоо комиссиясына тапшырылат. Шайлоо комиссиясына тапшырылган көрсөтүлгөн тизмеде саналган ар бир адамдын көрсөтүлгөн иштерди жүзөгө ашырууга ошондой эле жазуу жүзүндөгү макулдугу тиркелет. Мында талапкер, саясий партия ыйгарым укуктуу өкүлдүн ушул берененин талаптарына ылайыктыгын тастыктайт жана берилген маалыматтар үчүн мыйзамдарга ылайык жоопкерчилик тартат.

3. Тиешелүү шайлоо комиссиясы зарыл документтер келип түшкөн күндөн тартып 3 календардык күндүн ичинде ушул Мыйзамга ылайык ыйгарым укуктуу өкүлдөргө каттоо күбөлүктөрүн берет же болбосо каттоодон баш тартуу жөнүндө жүйөөлүү чечимди кабыл алат. Талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү шайлоо комиссиясы ыйгарым укуктуу өкүлдөргө каттоо күбөлүктөрүн бергенден кийин дайындалды деп эсептелинет, ыйгарым укуктуу өкүлдүн укуктарына жана милдеттерине ээ болот.

4. Шайлоого катышуу менен байланышкан маселелер боюнча ыйгарым укуктуу өкүл:

1) талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн документтерди тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына берет;

2) каттоого документтерди кабыл алуу жөнүндө жазуу жүзүндөгү ырастоону (маалымкатты) шайлоо комиссиясынан алат;

3) шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзөт, үгүт материалдарын таратат;

3-1) шайлоо кампаниясынын өткөрүлүшүнө түздөн-түз байланыштуу аткарылган жумуштар, көрсөтүлгөн кызматтар үчүн документтерге (келишимдерге/макулдашууларга) кол коёт;

4) талапкерлерге, саясий партияларга обо убактысын берүүнүн тартибин аныктоодо шайлоо комиссиялары тарабынан жүргүзүлүүчү чүчү кулактарга катышууга укуктуу;

4-1. Каржы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүл:

1) талапкердин, саясий партиянын шайлоо кампаниясын каржылоо үчүн шайлоо фондун түзүү менен байланышкан маселелерди, акча каражаттарынын келип түшүүсүнүн жана чыгымдалышынын мыйзамдуулугун эсепке алуу жана контролдоо боюнча, шайлоо фонддорунун каражаттары боюнча финансылык отчеттуулукту даярдоо жана тапшыруу боюнча маселелерди чечет;

2) финансылык эсептешүү документтерине жана финансылык отчетторго кол коюуга укуктуу;

3) талапкерге, саясий партияга тиешеси бар финансылык маселелер боюнча шайлоо комиссияларынын жыйналыштарына катышууга укуктуу;

4) ушул Мыйзамда белгиленген финансылык маселелер бөлүгүндө башка ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат.

5) ыйгарым укуктуу өкүлдөрдү дайындаган талапкерге, саясий партияга тиешеси бар маселелер боюнча шайлоо комиссияларынын жыйналыштарына катышууга укуктуу;

6) талапкердин, саясий партиянын тапшыруусу боюнча башка ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырат.

5. Талапкер, саясий партия тиешелүү ыйгарым укуктуу өкүлдү каттаган шайлоо комиссиясына жазуу жүзүндө билдирип, мыйзам укуктуу өкүлдүн ыйгарым укуктарын ар кандай убакта токтотууга укуктуу.

6. Талапкердин, саясий партиянын шайлоого катышуу менен байланышкан маселелер боюнча ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн ыйгарым укуктарынын мөөнөтү депутаттыкка талапкердин, бирдиктүү шайлоо округу боюнча саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинде көрсөтүлгөн бардык талапкерлер талапкердин статусун жоготкон учурдан тартып, бирок шайлоонун натыйжалары расмий жарыяланган күндөн кечиктирилбестен аяктайт. Талапкердин, саясий

партиянын каржы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүлдөрүнүн ыйгарым укуктарынын мөөнөтү шайлоонун натыйжалары аныкталган күндөн тартып 20 календардык күндөн кийин аяктайт.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

22-берене. Шайлоочуларга маалымдоо жана шайлоо алдында үгүт жүргүзүү

1. Шайлоочуларды маалымдоо, шайлоо алдындагы үгүт шайлоону маалымат жагынан камсыздоого кирет жана жарандардын эрк-ниетин аң-сезимдүү жана эркин билдириши менен шайлоонун айкындуулугуна көмөктөшөт.

2. Шайлоочуларга маалымдоону мамлекеттик бийлик органдары, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, шайлоо комиссиялары, жалпыга маалымдоо каражаттары, юридикалык жана жеке жактар ушул Мыйзамга жана колдонуудагы мыйзамдарга ылайык жүзөгө ашырат. Мамлекеттик бийлик органдары, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, шайлоо комиссиялары жарандарга өз убагында жана анык маалымат берүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Шайлоо комиссиялары ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген шайлоочуларды маалымдоо боюнча зарыл атайын чараларды колдонушат.

Бул үчүн маалыматтык материалдар сурдокотормону же субтитрди колдонуу менен укма-көрмө форматта (санариптик алып жүрүүчүдө) даярдалып, ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген шайлоочулар үчүн окууга ыңгайлуу чоңойтулган шрифт менен басылып, ошондой эле Брайль шрифтин же башка атайын каражаттарын пайдалануу менен даярдалууга тийиш.

Шектүүлөр жана айыпталуучулар катары камакта кармоо жайларында турган шайлоочуларга маалымдоо шайлоо комиссиялары тарабынан ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар менен биргеликте жүзөгө ашырылат.

2-1. Борбордук шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 55 календардык күн калганда шайлоочуларды жалпыга маалымдоо каражаттары жана башка жеткиликтүү ыкмалар аркылуу шайлоочулардын тизмеси менен таанышуу, өз маалыматтарын шайлоочулардын тизмесинен тактоо зарылчылыгы жөнүндө маалымдоого милдеттүү. Мамлекеттик телерадио уюмдар, республикалык бюджеттен каржылануучу башка телерадио уюмдар, санариптик берүүнүн социалдык топтомуна кирген телерадио уюмдар шайлоочуларды өздөрүн шайлоочулардын тизмесинен

текшерүү жөнүндө, добуш берүүгө катышуу тартиби тууралуу, добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө, шайлоо процессинин жүрүшү жана шайлоо процессинин башка маселелери тууралуу маалымдоо үчүн шайлоо комиссияларына жетиштүү көлөмдө акысыз эфир убактысын берүүгө милдеттүү.

Көрсөтүлгөн, катталган талапкерлер жөнүндө, талапкердин жана саясий партиянын шайлоо фондусуна каражаттардын келип түшүүсү жана чыгымдалышы тууралуу, шайлоо фондунда талапкерлердин жана саясий партиялардын финансылык отчеттору жөнүндө шайлоочуларды маалымдоону шайлоо комиссиялары жүргүзөт.

2-2. Шайлоочуларга маалымдоо максатында талапкерлер жана саясий партиялар талапкерди, талапкерлердин тизмелерин тиешелүү шайлоо комиссиясында каттаган күндөн тартып 5 календардык күндөн кечиктирбестен программаны кагаз жана электрондук түрүндө мамлекеттик жана расмий тилдерде тиешелүү шайлоо комиссиясына беришет. Борбордук шайлоо комиссиясы талапкерлердин, саясий партиялардын программаларын расмий сайтка жарыялайт.

Шайлоочуларды маалымдоого мыйзамдарда белгиленген чектерде гана жол берилет жана шайлоо алдындагы үгүттүн элементтерин же белгилерин камтыбоого тийиш.

Шайлоо комиссиялары ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген шайлоочуларга маалымдоо боюнча зарыл чараларды көрөт.

Маалымат материалдары сурдокотормо же субтитр колдонуу менен укма, көрмө форматтарда (санариптик алып жүрүүчүлөрдө), окууга ыңгайлуу чоңойтулган шрифт менен басылууга, ошондой эле Брайль шрифтин жана (же) текст файлдарын үн же тактилдик сигналдарга кайра өзгөртүүчү экранда жеткиликтүү болгон компьютер программалары орнотулган атайын жабдууну (тифлокаражаттарды), ошондой эле башка атайын каражаттарды пайдалануу менен даярдалууга тийиш.

3. Жалпыга маалымдоо каражаттарында жайгаштырылуучу же башка ыкма менен таратылуучу маалымат материалдарынын мазмуну калыс, анык болууга тийиш, талапкерлердин, саясий партиялардын теңдигин бузууга тийиш эмес, аларда кандайдыр-бир талапкерге, саясий партияга артыкчылык берилүүгө тийиш эмес, тигил же бул талапкер, саясий партия үчүн, же болбосо аларга каршы шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүүнүн белгилерин камтыбоого тийиш.

Маалыматтык теле жана радио программаларда, мезгилдүү басылмаларда жарыялоолордо (менчигинин түрүнө карабастан)

катталган талапкерлер, саясий партиялар жөнүндө маалыматтар, талапкерлер, саясий партиялар тарабынан өткөрүлгөн шайлоо алдындагы иш-чаралар жөнүндө билдирүүлөр өзүнчө маалыматтык блоктор комментарийлерсиз берилүүгө тийиш. Мындай маалыматтык блоктор талапкерлер, финансы маселелери боюнча ыйгарым укуктуу өкүлчүлүктөр, саясий партиялар тарабынан төлөнбөйт. Аларда кайсы бир талапкерге же саясий партияга артыкчылык берилбөөгө, кайсы бир талапкерди же саясий партияны, анын ичинде анын үгүт алдындагы ишин чагылдыруу убактысы, мындай билдирүүлөргө берилген эфирдик убакыттын көлөмү же басма аянты боюнча басмырлоого жол берилбөөгө тийиш.

4. Шайлоо менен байланышкан коомдук пикирди сурап-билүүнүн натыйжаларын жарыялоо (чагылдыруу) шайлоочуларга маалымдоонун бир түрү болуп саналат. Сурап-билүүнүн натыйжаларын жарыялоо ушул берененин 5-бөлүгүнүн талаптарына ылайык келүүгө тийиш.

5. Шайлоо менен байланышкан коомдук пикирди сурап-билүүнүн натыйжаларын жарыялоо (чагылдыруу) учурунда көрсөтүлгөн жарыялоону (чагылдырууну) жүзөгө ашырып жаткан жалпыга маалымдоо каражаттары, интернет-басылмалар, жарандар жана уюмдар пикир сурап-билүүнү жүргүзгөн уюмду же жеке жакты, аны жүргүзүү убактысын, пикири суралгандардын санын (тандамалуу), маалыматты чогултуу усулун, сурап-билүү жүргүзүлгөн регионду, суроонун так баяндалышын, мүмкүн болгон өксүктөргө статистикалык баа берүүнү, пикир сурап-билүүнү жүргүзүүнү табыштаган жана аны жарыялоого акы төлөгөн жакты көрсөтүүгө милдеттүү.

6. Добуш берүү күнүнө чейинки акыркы 5 календардык күндө, ошондой эле добуш берүү күнү коомдук пикирди сурап-билүүнүн натыйжаларын, шайлоонун натыйжаларынын божомолдорун, шайлоого байланышкан башка изилдөөлөрдү жалпыга маалымдоо каражаттарында, интернет-басылмаларда жарыялоого (чагылдырууга) жол берилбейт.

7. Коомдук пикирди сурап-билүүнүн натыйжаларын жарыялоо (чагылдыруу) учурунда ушул берененин 5 жана 6-бөлүктөрүнүн талаптарын сактабагандык мындай маалыматтарды камтыган материалдарды үгүттөөчү деп таанууга жана колдонуудагы мыйзамдарда каралган жоопкерчиликке алып келет.

8. Кыргыз Республикасынын жарандарына, талапкерлерге, саясий партияларга шайлоо өткөрүүдө ушул Мыйзамга, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык үгүттү эркин жүргүзүү мамлекет тарабынан камсыз кылынат.

9. Кыргыз Республикасынын жарандары, талапкерлер, саясий партиялар шайлоого катышуу үчүн ар кандай талапкерлерди, талапкерлердин тизмесин жактап же аларга каршы үгүт жүргүзүүгө талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо алдындагы программаларын эркин жана ар тараптуу талкуулоого укуктуу.

Үгүт чогулуштарда, митингдерде жана жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу жүргүзүлүшү мүмкүн. Шайлоо комиссиялары үгүт жүргүзүүнү жана шайлоочулар менен жолугушууларды өткөрүүнү камсыз кылууга тийиш.

Үгүт жүргүзүү үчүн мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары республикалык бюджеттин каражаттарынын эсебинен жолугушууларды өткөрүүнүн бардык талаптарына ылайык кеңеш жайларды, үгүт материалдарын илүү үчүн орундарды же аянттарды берүүгө тийиш.

10. Төмөнкүлөр шайлоо алдындагы үгүт деп таанылат:

1) тигил же бул талапкер, талапкерлердин тизмеси үчүн добуш берүүгө же болбосо аларга каршы добуш берүүгө үндөөлөр;

2) талапкерлердин, саясий партиялардын бирине артыкчылык берүүнү билдирүү;

3) талапкерлерди, талапкерлердин тизмесин шайлоонун же шайлабоонун мүмкүн болуучу кесепеттерин баяндоо;

4) алардын кесипкөйлүк иши же алардын өзүлөрүнүн кызматтык (кызмат ордунун) милдеттери менен байланышпаган талапкерлердин иши жөнүндө маалыматтарды таратуу.

11. Шайлоо кампаниясынын мезгилинде Кыргыз Республикасынын жарандары, саясий партиялар каржылоону талап кылуучу шайлоо алдындагы үгүт иштерин талапкерлер, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар менен макулдашуу боюнча жана алардын шайлоо фонддору аркылуу гана жүргүзүүгө укуктуу.

12. Талапкерлерге, саясий партияларга жалпыга маалымдоо каражаттарына жетүүнүн тең шарттарына кепилдик берилет.

13. Шайлоо өткөрүүдө үгүт төмөнкүдөй жүзөгө ашырылышы мүмкүн:

1) жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу;

2) концерттерди, театрлаштырылган оюн-зоокторду, спорттук иш-чараларды өткөрүүнү кошпогондо, үгүттүк ачык иш-чараларды (митингдерди, чогулуштарды, телевизиондук дебаттарды жана башка) өткөрүү аркылуу;

3) басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын чыгаруу, жайгаштыруу жана таркатуу жолу менен;

4) мыйзам менен тыюу салынбаган башка түрлөрдө.

14. Талапкер, саясий партиялар жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу өзүнүн үгүт иштеринин түрүн жана мүнөзүн өз алдынча аныктоого укуктуу.

15. Мамлекеттик жарандык жана муниципалдык кызматчылар, Жогорку Кеңештин депутаттарын кошпогондо, мамлекеттик саясий кызмат орундарын, жергиликтүү кеңештердин депутаттарын кошпогондо, атайын мамлекеттик жана саясий муниципалдык кызмат орундарын ээлеген адамдар, шайлоо комиссияларынын мүчөлөрү, байкоочулар, эл аралык байкоочулар, диний ишмерлер, кайрымдуулук иш менен алектенген уюмдардын уюмдаштыруучулары жана мүчөлөрү, 18 жашка толо элек адамдар, чет өлкөлүк жарандар жана уюмдар, жарандыгы жок адамдар, аймактык коомдук өз алдынча башкаруунун кызматкерлери үгүт жүргүзүүгө, ар кандай үгүт материалдарын чыгарууга жана таратууга укуксуз.

16. Кыргыз Республикасынын аймагында таратылуучу чет өлкөлүк жалпыга маалымдоо каражаттарында шайлоо алдында үгүт жүргүзүүгө тыюу салынат. Шайлоо өткөрүү мезгилинде чет өлкөлүк теле, радио программалардын ретрансляциясы жазуу түрүндө жүргүзүлөт. Талапкерлердин ар-намысын, кадыр-баркын жана иш беделин жаманатты кылган маалыматты таратуучу чет өлкөлүк теле, радио программалардын ретрансляциясына тыюу салынат. Мындай учурларда ушул сыяктуу маалыматтарды таратканы үчүн ретрансляциялоочу жалпыга маалымдоо каражаттары жоопкерчилик тартышат.

17. Эгерде көрсөтүлгөн жактар ушул жалпыга маалымдоо каражаттарынын уюштуруучулары же интернет-басылманын ээлери жана бир эле маалда талапкерлер же алардын өкүлдөрү болуп саналса, ушул Мыйзамга ылайык жалпыга маалымдоо каражаттарынын жана интернет-басылманын редакцияларынын журналисттерине, башка чыгармачыл кызматкерлерине, ошондой эле кызмат адамдарына маалыматтык теле, радио программаларды алып барууга, шайлоону ошол жалпыга маалымдоо каражаттары жана интернет-басылма аркылуу чагылдырууга катышууга тыюу салынат. Бул эреже ушул Мыйзамдын 24-беренеси менен каралган тартипте мамлекеттик жана жергиликтүү телерадио уюмдарынын каналдарында талапкерлер тарабынан акысыз обо убактысын пайдалануу учурунда үгүттүк чыгып сүйлөөлөрүнө тиешелүү болбойт.

18. Уюмдаштыруучулары (тең уюмдаштыруучулары, ээлери) мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары же аларга ведомстволук баш ийүүдөгү мекемелер жана ишканалар болуп саналган, республикалык же жергиликтүү

бюджеттин каражаттарынын эсебинен толугу менен же жарым-жартылай каржыланган жалпыга маалымдоо каражаттары жана интернет-басылмалары, ошондой эле салык жана милдеттүү төлөмдөрдү төлөөдө башка жалпыга маалымдоо каражаттарына салыштырганда жеңилдиктери бар жалпыга маалымдоо каражаттары талапкерлерге, саясий партияларга шайлоо алдындагы үгүт иштерин жүргүзүүдө тең мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылууга милдеттүү.

19. Ушул берененин 18-бөлүгүнүн колдонулушуна туура келбеген жалпыга маалымдоо каражаттары талапкерлерге, саясий партияларга телерадио уюмдарынын каналдарында обо убактысын, мезгилдүү басылмаларда басма аянтын берүү тартиби жөнүндө Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилген нускамаларга ылайык талапкерлерге, саясий партияларга обо убактысын, басма аянтын келишимдик негизде берүүгө укуктуу.

Обо убактысын бергендиги, мезгилдүү басылмада же интернет басылмаларында басып чыгаргандыгы үчүн акынын өлчөмү бардык талапкерлер, саясий партиялар үчүн бирдей болууга тийиш.

20. Шайлоо өткөрүүдө обо убактысын, басылма аянтын төлөөнүн өлчөмү жана башка шарттары жөнүндөгү маалыматтар же интернет-басылмаларда жарыялоо укугу шайлоону дайындоо жөнүндө чечим расмий жарыяланган күндөн тартып 10 календардык күндөн кечиктирилбестен тиешелүү телерадиоберүү уюму, мезгилдүү басылманын редакциясы, интернет басылмасынын ээси тарабынан Борбордук шайлоо комиссиясына аккредитация максатында берилүүгө тийиш. Берилген маалыматтар шайлоону дайындоо жөнүндө чечим расмий жарыяланган күндөн тартып 15 календардык күндөн кечиктирилбестен Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан өзүнүн расмий сайтында жалпы маалымат үчүн жарыяланат.

(КР 2013-жылдын 30-июлундагы № 170, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

23-берене. Шайлоо алдында үгүт жүргүзүүнүн мөөнөттөрү

1. Шайлоо алдында үгүт бардык талапкерлерди, талапкерлердин тизмелерин каттоо мөөнөтү аяктаган күндөн тартып башталат жана добуш берүү башталганга чейин 24 саат калганда токтотулат.

2. Кайра добуш берүүнү өткөрүүдө шайлоо алдындагы үгүт иштери кайра добуш берүүнү дайындоо жөнүндө чечим кабыл алынган учурдан тартып кайрадан башталат жана кайра добуш берүү башталганга чейин 24 саат калганда токтотулат.

3. Мурда шайлоо комиссияларынын имараттарынан жана жайларынан тышкары жайгаштырылган басылма үгүт материалдары (баракчалар, плакаттар, билборддор жана башка материалдар) добуш берүү күнү мурдагы орундарында сакталат.

24-берене. Телекөрсөтүү жана радио боюнча шайлоо алдында үгүт жүргүзүү

1. Талапкерлер, саясий партиялар ушул Мыйзамдын 22-беренесинин 18-бөлүгүнүн колдонулушуна туш келген жана шайлоо өткөрүлүп жаткан аймактарда телекөрсөтүүлөрдү, радио уктурууларды жүзөгө ашыруучу телерадио уюмдарынын каналдарында аларга акысыз берилген обо убактысын пайдаланууга укуктуу. Көрсөтүлгөн обо убактысы тележана радио программалары аудиториянын көпчүлүгүн чогулткан мезгилге - саат 20дан саат 24кө чейинкиге туура келүүгө тийиш.

2. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоодо үгүт жүргүзүү үчүн мамлекеттик телерадио уюму бөлүп берген акысыз обо убактысынын жалпы көлөмү жумуш күндөрү бир сааттан кем болбоого тийиш. Көрсөтүлгөн акысыз обо убактысы катталган жана берүүгө келген талапкерлердин, талапкерлерди көрсөткөн саясий партиялардын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын ортосунда тең негизде бөлүштүрүлөт.

3. Бөлүнгөн эфирдик убакыттын жалпы көлөмүнүн кеминде жарымы талапкерлерге, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партияларга дебаттарды жана башка ушундай үгүт иш-чараларын биргелешип өткөрүү үчүн гана каралат. Акысыз эфирдик убакыттын ушул үлүшүн пайдаланууга бардык талапкерлерге, саясий партияларга бирдей негиздерде жол берилүүгө тийиш.

Телерадио берүү уюмдарынын каналдарындагы биргелешкен үгүт иш чараларына катталган талапкерлер жеке өздөрү гана, саясий партиялар - катталган талапкерлердин тизмесинен депутаттар аркылуу катыша атат. Биргелешкен үгүт иш чараларына катышуудан баш тартуу биргелешкен үгүт иш чараларга катышуудан баш тарткан катталган талапкер, саясий партия үчүн берилген акысыз обо убактысынын өлчөмүн көбөйтүүгө алып келбейт.

Биргелешкен үгүт иш-чараларына катышуудан баш тартуу же келбей коюу эфирдик убакытты берүүгө алып келбейт.

4. Ушул Мыйзамдын 22-беренесинин 18-бөлүгүнүн колдонулушуна туш келген телерадио уюмдары шайлоонун деңгээлине жараша талапкерлердин, саясий партиялардын үгүт жүргүзүү үчүн акы төлөнүүчү обо убактысын резервге калтырууга милдеттүү. Көрсөтүлгөн обо убактысы келишимдин шартында тиешелүү талапкердин, саясий партиянын талабы боюнча акыга берилүүгө

тийиш. Резервге калтырылган акы төлөнүүчү обо убактысынын жалпы көлөмү акысыз обо убактысынын жалпы көлөмүнөн кем болбоого, ал эми акы төлөөнүн өлчөмү бардык талапкерлер, саясий партиялар үчүн бирдей болууга тийиш. Мында ар бир талапкер, саясий партия резервде калтырылган обо убактысынын жалпы көлөмүнөн ал көлөмдү талапкерлердин, саясий партиялардын жалпы санына бөлүүдө алынган үлүшүнүн чегинде убакыт алууга укуктуу.

Талапкерлерге, саясий партияларга акы төлөнүүчү обо убактысынын наркы шайлоону дайындаган күнгө чейинки 6 ай мурда алынып жүргөн нарктан ашпоосу керек.

5. Талапкерлердин, саясий партиялардын сүйлөгөн сөзүн үзгүлтүккө учуратууга, ошондой эле аларды кандайдыр бир комментарийлер менен коштоого тыюу салынат.

6. Ушул Мыйзамдын 22-беренесинин 19-бөлүгүнүн колдонулушуна туш келген телерадио уюмдарынын каналдарында талапкерлерге, саясий партияларга обо убактысын берүүнүн тартибин жөнгө салуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгиленет.

7. Талапкерлерге, саясий партияларга обо убактысын берген телерадио уюмдары менчигинин түрүнө карабастан башка талапкерлерге, саясий партияларга обо убактысын ошондой эле шартта (баанын, обого чыгуу убактысынын, убакыттын көлөмүнүн бирдейлиги жана башка шарттар) берүүгө милдеттүү.

8. Шайлоо алдындагы үгүткө арналган теле- жана радио берүүлөрдүн тартиби, көлөмү жана убактысы шайлоо комиссиялары тарабынан телерадио уюмдарынын жетекчилиги менен макулдашуу боюнча белгиленет жана талапкерлердин, саясий партиялардын ортосунда теңдештик принцибин сактоо менен бөлүштүрүлөт.

9. Тиешелүү шайлоо комиссиясы чүчүкулак өткөрүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен катталган талапкерлерге, талапкерлердин тизмелерин көрсөткөн саясий партияларга чүчүкулак өткөрүү күнү, убактысы жана орду жөнүндө билдирет жана акысыз эфир убактысын жана басма аянтты алуу үчүн чүчүкулакка катышууга алардан келип түшкөн табыштамаларды каттайт.

Катталган талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо алдындагы үгүт материалдарын, биргелешкен үгүт иш-чараларын мамлекеттик телерадио уюмдарынын каналдарында акысыз негизде эфирге чыгуу күнүн жана убактысын аныктаган чүчүкулакты тийиштүү телерадио уюмдарынын өкүлдөрүнүн катышуусу менен тийиштүү шайлоо комиссиясы өткөрөт. Чүчүкулак талапкерлерди каттоо аяктагандан кийин, бирок добуш берүү күнүнө чейин 25 күндөн кечиктирбестен, ал эми кайталап добуш берүүнү өткөрүү

- кайталап добуш берүү дайындалган күндөн бир күн өткөндөн кийин жүргүзүлөт. Чүчүкулактын натыйжалары протокол менен таризделет. Чүчүкулактын натыйжасында аныкталган эфирдик убакытты бөлүштүрүү графиги шайлоо комиссиясынын чечими менен бекитилет жана тийиштүү түрдө мамлекеттик мезгилдүү басылмаларда жарыяланат.

Дебаттарды уюштуруу жана өткөрүү тартибин тийиштүү шайлоо комиссиясы бекитет.

10. Катталган талапкерлерге, катталган талапкерлерди көрсөткөн саясий партияларга эфирдик убакытты, басма аянтты берген телерадио уюмдар жана мезгилдүү басылмалардын редакциялары (менчигинин түрүнө карабастан) Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленген эсепке алууну жүргүзүүнүн формаларына жана тартибине ылайык алардын көлөмүн жана наркын эсепке алууга милдеттүү. Бул эсепке алуунун маалыматтары шайлоо алдындагы үгүт мезгилинде ар бир 10 күндө жана добуш берүү күнүнөн кийин 10 күндүк мөөнөттө Борбордук шайлоо комиссиясына берилиши керек.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

25-берене. Жалпыга маалымдоонун басылма каражаттары аркылуу шайлоо алдында үгүт жүргүзүү

1. Мамлекеттик бийлик органдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан расмий билдирүүлөрдү жана материалдарды, ченемдик жана башка актыларды жарыялоо үчүн гана уюштурулган басылмаларды албаганда, ушул Мыйзамдын 22-беренесинин 18-бөлүгүнүн колдонушуна туш келген жалпыга маалымдоонун мезгилдүү басылма каражаттары талапкерлер, талапкерлерди көрсөткөн саясий партиялар, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар тарабынан берилүүчү материалдар үчүн А4 форматындагы бир беттен кем болбогон өлчөмдөгү акысыз басылма аянттарды тең шарттарда бөлүп берүүгө тийиш. Адистештирилген (балдар, техникалык, илимий жана башка) басма сөз басылмалары үчүн шайлоо өнөктүгүнө кандай гана түрдө болбосун толук катышпаган шартта кандай гана түрдөгү болбосун үгүт материалдарын жарыялоодон баш тартууга жол берилет.

2. Талапкерлерге, саясий партияларга басма аянттарын берген мезгилдүү басылмалар менчигинин түрүнө карабастан ошондой эле шарттарда (баанын, көлөмдүн бирдейлиги жана башка шарттар)

башка талапкерлерге, саясий партияларга басма аянттарын берүүгө милдеттүү. Мында басма аянтынын наркы шайлоону дайындаган күнгө чейинки 6 ай мурда алынып жүргөн нарктан ашпоосу керек.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

26-берене. Жапырт иш-чараларды өткөрүү аркылуу шайлоо алдындагы үгүт

1. Мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары талапкерлерге, саясий партияларга чогулуштарды жана жарандар менен жолугушууларды көпчүлүк алдындагы дебаттарды жана дискуссияларды, митингдерди, демонстрацияларды жана жүрүштөрдү уюштурууга көмөк көрсөтүүгө, жапырт иш чараларды өткөрүүдө коопсуздукту камсыз кылууга милдеттүү.

2. Шайлоочулар менен жолугушууларды өткөрүү үчүн мамлекеттик жана муниципалдык менчиктеги жайларды бөлүп берүү жөнүндө талапкерлердин, саясий партиялардын арыздары мамлекеттик бийлик органдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан алар берилген күнү каралат.

Шайлоочулар менен жолугушуулар үчүн талапкерге, саясий партияга жайларды бөлүп берүүдөн баш тартылган учурда мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары баш тартуу жөнүндө жүйөөлөштүрүлгөн жазуу жүзүндө чечим берүүгө милдеттүү.

Эгерде көрсөтүлгөн жай жапырт иш чараларды өткөрүү үчүн талапкерлердин, саясий партиялардын бирине берилсе, ошол эле жайды башка талапкерге, саясий партияга берүүдөн баш тартууга жол берилбейт.

3. Мамлекеттик же муниципалдык менчиктеги, мамлекеттик ишканалардын, мекемелердин жана уюмдардын балансында турган жайлар талапкерлер, саясий партиялардын өкүлдөрү, алардын ишенимдүү адамдары, ыйгарым укуктуу өкүлдөрү үчүн шайлоочулар менен жолугушуусу үчүн бирдей шарттарда берилет.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

27-берене. Басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын чыгаруу жана таратуу

1. Талапкерлер, саясий партиялар Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгиленген тартипте басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын чыгарууга жана таратууга укуктуу. Үгүт материалдарын Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары даярдоого тыюу салынат. Басылма жана башка

үгүт материалдарынын нускалары же алардын көчүрмөлөрү аларды таратып баштаганга чейин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына берилүүгө тийиш.

Талапкерлер, саясий партиялар шайлоо алдындагы үгүт материалдарын сурдокотормону же субтитрди колдонуп, окууга ыңгайлуу чоңойтулган шрифт менен басылып, ошондой эле ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген шайлоочулар үчүн Брайль шрифтин же башка атайын каражаттарын пайдалануу менен үгүт материалдарынын жалпы нускасынын санынын бир пайызынан кем эмес санда басып чыгарууга жана таркатууга милдеттүү.

2. Бардык басылма жана башка үгүт материалдары үгүт материалдарын даярдаган уюмдун, жеке ишкердин аталышын жана дарегин (фамилиясын, атын, атасынын атын), үгүт материалдарын даярдоого табыштама берген талапкердин фамилиясын, атын, атасынын атын, саясий партиянын аталышын, алардын чыгарылган нускасы жана датасы жөнүндө маалыматты, аларды жасоого тиешелүү шайлоо фондунун каражаттарынан акы төлөө жөнүндө маалыматты, ошондой эле табыштамага акы төлөгөн талапкердин же талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлүнүн фамилиясын, атын, атасынын атын камтууга тийиш. Көрсөтүлгөн маалыматтарды камтыбаган үгүт материалдарын таркатууга тыюу салынат.

3. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары шайлоо дайындалган күндөн тартып 35 календардык күндүн ичинде ар бир шайлоо участкасында үгүт материалдарын илүү үчүн атайын орундарды берүүгө жана жабдууга милдеттүү. Талапкерлерге, саясий партияларга мындай материалдарды жайгаштыруу үчүн тең шарттар камсыз кылынууга тийиш.

Мындай үгүт материалдарды жайгаштыруу үчүн орундар шайлоочулардын келип-кетүүсүнө ыңгайлуу болушу керек жана шайлоочулар аларда жайгаштырылган маалыматтар менен тааныша алгыдай жайгашууга тийиш. Катталган талапкерлерге, талапкерлердин тизмелерине шайлоо алдындагы басылма үгүт материалдарын жайгаштыруу үчүн бирдей аянттар берилүүгө тийиш. Бөлүнгөн орундардын аянты аларда шайлоо комиссияларынын маалыматтык материалдарын жана талапкерлердин шайлоо алдындагы басылма үгүт материалдарын жайгаштыруу үчүн жетиштүү болууга тийиш. Талапкерлер, саясий партиялар тийиштүү аймактык шайлоо комиссияларынан шайлоо алдындагы басылма үгүт материалдарын жайгаштыруу үчүн бөлүнгөн орундардын тизмесин алууга укуктуу.

3-1. Ушул берененин 2-бөлүгүндө белгиленген талаптарды бузуу менен даярдалган үгүт материалдарын таркатууга тыюу салынат.

4. Көрсөтүлгөн материалдарды эстеликтерге, обелисктерге, тарыхый, маданий же архитектуралык баалуулугу бар имараттарга, ошондой эле шайлоо комиссияларынын жайларына, аларга кире берген жерлерге жана добуш берүүчү жайларга жайгаштырууга тыюу салынат. Үгүт материалдарын жайгаштыруу максатында жашыл бадалдарды, дарактарды пайдаланууга жол берилбейт.

5. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары шайлоонун натыйжалары жарыялангандан кийин 10 календардык күндүн ичинде шайлоо округунун аймагын үгүт материалдарынан тазалоону камсыз кылууга милдеттүү.

6. Жасалма түрдөгү жалган үгүт материалдарын таркатуу же болбосо ушул берененин 2-бөлүгүндө көрсөтүлгөн маалыматтарды камтыбаган үгүт материалдарын таратуу жөнүндө маалымат алган шайлоо комиссиясы андай ишке бөгөт коюу үчүн чара көрөт жана укукка каршы үгүт иштерин болтурбоо жана мыйзамсыз үгүт материалдарын алып коюу жөнүндө сунуш менен тиешелүү укук коргоо жана башка органдарга кайрылууга укуктуу.

7. *(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

8. Басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын жок кылгандыгы, бузгандыгы же керектен чыгаргандыгы үчүн жарандар мыйзамда белгиленген тартипте жоопкерчилик тартышат.

9. Басылма үгүттөө материалдары жайларга, имараттарга, курулмаларга жана башка объекттерге көрсөтүлгөн объекттердин менчик ээлеринин макулдугу менен жана шарттарында гана илинсе (чапталса, жайгаштырылса) болот.

(КР 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

28-берене. Шайлоо алдында үгүт жүргүзүү укугун кыянаттык менен пайдаланууга жол берилбестик

1. Шайлоо комиссиялары шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүүнүн белгиленген тартибинин сакталышына контролдук кылат жана кетирилген бузууларды четтетүү боюнча чараларды кабыл алат.

2. Шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзүүдө жалпыга маалымдоо каражаттарынын эркиндиги менен кыянаттык менен пайдаланууга жол берилбейт: улуттук, этностук, расалык, диний, регион аралык жек көрүүнү, кодулоого чакырган гендердик жана башка социалдык

артыкчылыкты пропагандалоого же бийликти басып алуу, конституциялык түзүлүштү күч менен өзгөртүү жана мамлекеттин бүтүндүгүн бузуу чакырыктарына; согушту пропагандалоого; жалпыга маалымдоо каражаттарында чагылдыруу менен башка мамлекеттердин мамлекеттик жана саясий ишмерлери менен эл алдында иш-чараларды өткөрүүгө, башка мамлекеттердин мамлекеттик жана саясий ишмерлеринин сүрөтүн пайдалануу менен фото жана көрмө материалдарды пайдаланууга жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен тыюу салынган жалпыга маалымдоо каражаттарынын эркиндигинен кыянаттык менен пайдалануунун башка түрлөрүнө тыюу салынат.

Ибадат кылуу имараттарынын, курулмалардын жана аларга тиешелүү аймактардын, кооптуу жана зыяндуу өндүрүштөрү бар объекттердин, электр станцияларынын, темир жолдордун, мунай/газ өткөргүчтөрдүн, жогорку чыңалуудагы электр өткөрүү линияларынын, жана инфратүзүмдүк башка объекттердин, пенитенциардык системанын объекттеринин, саламаттык сактоонун мамлекеттик жана муниципалдык уюмдарынын, мектепке чейинки балдар мекемелеринин, мектепке чейинки билим берүүчү жана жалпы билим берүүчү уюмдардын ичинде жана аларга жакын жерлерде үгүт иш-чараларын жүргүзүүгө, үгүт материалдарын таратууга жол берилбейт.

Шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзүүдө үгүт материалдарында диний тематикадан түз жана кыйыр өздөштүрүлгөн сөздөрдү же шилтемелерди камтыган маалыматтын бөлүктөрү менен элементтерин (сүрөттөрүн) чагылдырууга жана башкача колдонууга жол берилбейт.

3. Шайлоо дайындалган учурдан тартып шайлоочуларды сатып алууну жүзөгө ашырууга: шайлоочуларга акча каражаттарын төлөп берүүгө; шайлоочуларга белектерди жана башка материалдык баалуулуктарды тапшырууга; товарларды жеңилдетилген баада сатууга; талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын символун, Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилген тизмеге ылайык талапкердин сүрөтүн камтыган басылма үгүт материалдарын, төш белгилерди, футболкаларды, баш кийимдерди, моюн орогучтарды кошпогондо, ар кандай товарларды акысыз таркатууга; акысыз же жеңилдетилген шартта кызмат көрсөтүүгө тыюу салынат.

Талапкер, саясий партия менен аткаруучунун ортосунда талапкердин, саясий партиянын шайлоо фондунун каражаттарынан төлөнүүчү эмгек келишимдеринин алкагында аткарылган ишке акы төлөө сатып алуу деп эсептелбейт.

4. Талапкерлер, алардын жакын туугандары, талапкердин жубайы, талапкерлердин жана саясий партиялардын өкүлдөрү шайлоо дайындалган учурдан тартып жана шайлоонун натыйжалары жарыялангaнга чейин кайрымдуулук иштерин жүргүзүүгө укуксуз.

5. Талапкерлер, алардын өкүлдөрү, саясий партиялардын өкүлдөрү, жалпыга маалымдоо каражаттары, башка жактар шайлоо алдындагы өнөктүккө катышуу менен жалган маалыматтарга негизделген жана талапкерлердин, саясий партиялардын абийирине, ар-намысына же иштиктүү беделине зыян келтирүүчү жарыялоолорго жол берүүгө укуксуз. Мындай жарыялоолорго жол берген жалпыга маалымдоо каражаттар, интернет-басылмалар талапкердин, саясий партиянын талабы боюнча төгүндөөнү жарыялоого же чындыкка ылайык келбеген же аны бурмалаган макалага же билдирүүлөргө түшүндүрмө жарыялоого милдеттүү. Төгүндөө же түшүндүрмө мезгилдүү басылмаларда - кийинки санында, интернет-басылмаларда - төгүндөө же түшүндүрмө келип түшкөн күнү, телекөрсөтүү же радио аркылуу - төгүндөө же түшүндүрмө келип түшкөн күндөн кийинки күндөгү чыгарылышында төгүндөө же түшүндүрмө берилип жаткан маалымат басылган ошол эле тилкеде, ошол электрондук аянтта жана ошол эле шрифт менен берилет. Төгүндөөнү же башка түшүндүрмөнү жарыялоо үчүн талапкерге, саясий партияга алгачкы маалымат жарыяланган сутканын убактысында эфирдик убакыт берилүүгө тийиш жана анын көлөмү алгачкы маалыматты баяндоого берилген эфирдик убакыттын көлөмүнөн аз, бирок эки минутадан кем болбоого тийиш.

6. Катталган талапкер, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия үгүт үчүн берилген телеберүүнү жүргүзгөн уюмдардын каналдарында аларга үгүт материалдарын жайгаштыруу үчүн берилген эфирдик убакытты, басылма продукцияларды, аянттарды төмөнкү максаттарда колдонууга укугу жок:

1) талапкерге (талапкерлерге), саясий партияга каршы добуш берүүгө чакырыктарды таратууга;

2) бул же тигил талапкер, саясий партиянын талапкерлеринин тизмеси шайланган учурда мүмкүн болуучу терс кесепеттерди сүрөттөөгө;

3) кайсы-бир талапкер (кайсы-бир талапкерлер), катталган талапкерди көрсөткөн саясий партия жөнүндө маалыматтар терс баяндамалар менен ачык эле басымдуулук кылган маалыматты таратууга;

4) талапкерге, катталган талапкерди көрсөткөн саясий партияга карата шайлоочулардын терс мамилесин түзүүгө өбөлгө болгон маалыматты таратууга.

7. Талапкерге, саясий партияга шайлоо алдындагы үгүттүн мөөнөтү бүткөнгө чейин талапкердин, саясий партиянын кадыр-баркына зыян келтирген маалымат жарыяланган жалпыга маалымдоо каражаттарында, интернет-басылмаларда алардын беделин коргоо иретинде төгүндөө же башка түшүндүрмөлөрдү ушул берененин 5-бөлүгүндө белгиленген мөөнөттөрдө жарыялоого мүмкүнчүлүк бербөө ошол жалпыга маалымдоо каражаттарын, интернет-басылмаларын мыйзамдарга ылайык жоопкерчиликке тартуу жана тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясынын аккредитациясынан ажыратуу үчүн негиз болуп саналышы мүмкүн.

Шайлоо өнөктүгүнүн мезгилинде талапкерлердин аты-жөнүн же сүрөтүн пайдалануу менен коммерциялык жана шайлоо менен байланышпаган башка ишмердүүлүктүн жарнагын, ошондой эле талапкерлерди көрсөткөн саясий партиялардын аталышын, эмблемаларын жана башка символикаларын пайдалануу менен жарнаманы төлөө тиешелүү шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен гана жүргүзүлөт. Добуш берүү күнү жана добуш берүү күнүнөн мурунку күнү мындай жарнамага, анын ичинде шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен төлөнгөн жарнамага жол берилбейт.

8. Талапкер, саясий партия, ошондой эле алардын өкүлдөрү, жалпыга маалымдоо каражаттары, интернет басылмалар ушул берененин 2, 3, 5 жана 6-бөлүктөрүнүн талаптарын бузган учурда шайлоо комиссиялары, шайлоочулар, талапкер, саясий партия, ошондой эле алардын өкүлдөрү, жалпыга маалымдоо каражаттары укукка каршы үгүт ишине бөгөт коюу жана күнөөлүү жактарды ушул Мыйзам жана колдонуудагы мыйзамдар менен белгиленген тартипте жоопкерчиликке тартуу жөнүндө сунуш менен укук коргоо органдарына, сотко кайрылууга милдеттүү.

Укук коргоо органдары укукка каршы үгүт ишине бөгөт коюу боюнча чараларды көрүүгө жана табылган фактылар менен көрүлгөн чаралар жөнүндө тиешелүү шайлоо комиссиясына токтоосуз маалымдоого милдеттүү.

9. Шайлоо комиссиялары шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзүүнүн белгиленген тартибинин сакталышына контролдук кылат жана жол берилбеген бузууларды четтетүү боюнча чараларды көрөт. Талапкер, саясий партиялар ушул Мыйзамдын 22-27-беренелеринде, ошондой эле ушул берене менен белгиленген талаптарды бузган учурда тиешелүү шайлоо комиссиясы аларга бузуу жөнүндө жазуу жүзүндө эскертүү берүүгө укуктуу. Талапкер, саясий партия ушул Мыйзамда белгиленген шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүү эрежелерин бир нече жолу (эки же андан көп жолу) бузган учурда тийиштүү шайлоо

комиссиясы аларды Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчиликке тартууга укуктуу.

Ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын корутундусу (акты) менен ырасталган ушул берененин 2-бөлүгүндө көрсөтүлгөн шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүү эрежелери бузулган учурда Борбордук шайлоо комиссиясы тиешелүү шайлоо комиссиясынын сунуштамасы, же болбосо өз демилгеси боюнча талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттоону жокко чыгаруу жөнүндө чечим кабыл алууга укуктуу.

Жалган басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын таркаткан жана ушул Мыйзамдын талаптарын бузуу менен басма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын тараткан учурда, ошондой эле ушул Мыйзам менен белгиленген шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүү тартибин телерадиоберүү уюму, мезгилдүү басылмалардын редакциялары, тармактык басылманын редакциясы бузган учурда, шайлоо комиссиялары укук коргоо органдарына, сотко, жалпыга маалымдоо каражаттары, анын ичинде электрондук жана массалык коммуникациялар, маалыматтык технологиялар жана байланыш чөйрөсүндө контролдоо жана көзөмөлдөө функцияларын жүзөгө ашырган аткаруу бийлигинин органына укукка каршы үгүт ишине бөгөт коюу, мыйзамсыз үгүт материалдарын алып коюу жана телерадиоберүү уюмун, мезгилдүү басылманын редакциясын, тармактык басылманын редакциясын, алардын кызмат адамдарын, ошондой эле башка адамдарды мыйзамдарга ылайык жоопкерчиликке тартуу жөнүндө сунуш менен кайрылууга милдеттүү.

10. Укук коргоо органдары жана башка органдар укукка каршы үгүт ишине бөгөт коюу, жасалма жана мыйзамсыз даярдалган басылма, көрмө-укма жана башка үгүт материалдарын жасоону болтурбоо жана аларды алып коюу боюнча, ошондой эле көрсөтүлгөн материалдарды жасоочуларды жана аларга акы төлөөнүн булактарын аныктоо боюнча чараларды көрүүгө, ошондой аныкталган фактылар жана көрүлгөн чаралар жөнүндө тиешелүү шайлоо комиссияларына, референдумдун комиссияларына токтоосуз билдирүүгө милдеттүү.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

29-берене. Добуш берүү үчүн жай

1. Добуш берүү үчүн жай участкалык шайлоо комиссиясынын пайдалануусуна мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан акысыз берилет.

2. Добуш берүү үчүн жайда добуш берүү үчүн ящиктер, жарык берүү системасы жана жазуу буюмдары менен атайын жабдылган кабиналар, мониторлор, манжалардын тактарынын термопринтерлери жана сканерлери, ошондой эле сервердик жана тарамдык жабдуулардын комплекттери жайгаштырылат.

Жарык кылуу системасында аны алмаштыргыдай жарык берүү булагы, фонарлар жана шамдар болуу керек. Электр жарыгы өчүп калганда добуш берүү (негизги же аны алмаштыруучу жарык булагынын эсебинен) жарык болгонго чейин токтотула турат. Бул учурда участкалык шайлоо комиссиясынын ишине натыйжалуу байкоо жүргүзүү үчүн байкоочулар, талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү добуш берүүчү ящиктерден, добуш берүүчү кабиналардан шайлоо комиссиясынын жол-жобосун, алардын милдет аткарышын толук көрүп тургандай өз милдеттерин аткарууну камсыздагыдай аралыкта турууга укуктуу.

3. Добуш берүү үчүн жайда шайлоо комиссиясы стендди жасалгалайт, анда бардык талапкерлер, талапкерлерди көрсөткөн саясий партиялар, ошондой эле талапкерлердин тизмесин каттаган саясий партиялар жөнүндө маалыматтык материалдар жайгаштырылат. Көрсөтүлгөн материалдарда үгүт чакырыктары камтылбоого тийиш. Стендде ошондой эле толтурулган шайлоо бюллетендеринин үлгүлөрү жайгаштырылат, аларда бул шайлоо округунда катталган талапкерлердин фамилиялары, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин каттаган саясий партиялардын аталыштары камтылбоого тийиш.

Көрүүсү боюнча ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочуларды маалымдоо үчүн маалыматтык тактада ири шрифт жана (же) Брайль шрифтин колдонуу менен аткарылган материалдар жайгаштырылат.

4. Добуш берүү үчүн жайда шайлоо бюллетендерин берүүчү жер, ошондой эле ушул берененин 2-бөлүгүнүн биринчи абзацында көрсөтүлгөн жабдуулар шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн, талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоочулардын топторунун өкүлдөрүнүн, байкоочулардын көз алдында болгудай түрдө жабдылууга тийиш.

5. Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочулардын шайлоо укуктарын ишке ашыруу шарттарын камсыз кылуу, добуш берүү үчүн жайдын максималдуу мүмкүн болгон жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу максатында тиешелүү шайлоо комиссиясы социалдык өнүктүрүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактын бөлүмдөрү менен бирдикте ден соолугунун

мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочулардын керектөө картасын добуш берүү күнүнө чейин 60 календардык күндөн кечиктирбестен түзөт.

Тиешелүү шайлоо комиссиясы керектөө картасын түзүүнүн жыйынтыктары боюнча добуш берүү күнүнө чейин 50 календардык күндөн кечиктирбестен добуш берүү үчүн жайды ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочулардын керектөө картасында көрсөтүлгөн керектөөлөрүнө ылайык келишин жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын коомдук уюмдарынын өкүлдөрүн тартуу менен текшерүүнү уюштурат.

Эгерде добуш берүүчү жай ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын кирүүсү үчүн атайын түзүлүштөр менен жабдылбаса, тиешелүү шайлоо комиссиясы шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн добуш берүү үчүн жайдын жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу үчүн чараларды көрүү талабын жөнөтөт.

Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, ошондой эле алардын кызмат адамдары аларга шайлоо комиссиялары кайрылган учурда добуш берүү үчүн жайдын жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу боюнча чараларды токтоосуз көрүүгө милдеттүү. Шайлоо комиссиясынын кайрылуусун аткарбоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген жоопкерчиликке алып келет.

6. Добуш берүү үчүн жай ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү шайлоочулардын бул жайга тоскоолдуксуз кирүүсү жана анда добуш берүүсү үчүн керектөөлөрүнө, анын ичинде ыңгайлуу келип-кетүү жана жөө жүрүү жолдорунун, жеке автотранспортун токтотуучу атайын жерлердин, имараттын биринчи кабаттарында добуш берүү үчүн жайлардын жайгаштырылышына же лифттердин, эшиктердин кең улагасынын, пандустардын (пандусту орнотуу мүмкүн болбосо, жардамга чакыруу баскычтары менен жабдылышы), төшөмөлөрдүн, тактилдик көрсөткүчтөрдүн, жетиштүү жарыктандыруунун болушуна, жана мыйзамдарда белгиленген стандарттарга жооп берүүгө тийиш.

Добуш берүү үчүн жайдагы жабдуулар (столдор, добуш берүү үчүн кабиналар жана урналар), ошондой эле маалыматтык такталар жеткиликтүү жана жашыруун добуш берүүнү эске алуу менен жайгаштырылышы керек. Добуш берүү үчүн кабиналар кресло-колясканы пайдаланган шайлоочуларга тоскоолдуксуз кирүүгө мүмкүндүк берген параметрлерге ылайык келиши керек жана оптикалык коррекциялоо каражаттары (лупалар, жарыгы бар

лупа ж.б.), кошумча жарыктандыруу, стул, атайын трафарет менен жабдылууга тийиш.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

30-берене. Шайлоо бюллетени

1. Добуш берүүгө катышуу үчүн шайлоочу шайлоо бюллетенин алат, ал өтө жооптуу отчеттук документ болуп саналат. Формасы жана аны сактоо даражасы Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аныкталат. Шайлоо бюллетендеринин саны катталган шайлоочулардын санынан 0,1 пайыздан ашык болбоого тийиш.

2. Шайлоо бюллетендерин даярдоодо атайын кагаз (жарыкка салганда көрүнүүчү белгилери бар кагаз же түстүү кагаз), же болбосо атайын боек пайдаланылат.

3. Шайлоо бюллетенинин тексти добуш берүү күнүнө чейин 20 календардык күндөн кечиктирилбестен тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилет. Шайлоо бюллетенинин тексти анын бир бетинде гана жайгаштырылууга тийиш.

4. Шайлоо бюллетенинде ага шайлоо жүрүп жаткан органдын аталышы, шайлоо округунун аталышы жана номери же бирдиктүү шайлоо округу жөнүндө көрсөтмө камтылууга тийиш.

5. Мажоритардык система боюнча жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоодо бир шайлоо бюллетени даярдалып, аларда талапкерлердин фамилиялары, аты-жөндөрү кошумча көрсөтүлөт.

6. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын пропорционалдуу система боюнча шайлоодо шайлоо бюллетенинде саясий партиялардын аталыштары чүчүкулак менен белгиленген кезекте кошумча көрсөтүлөт.

7. Ушул берененин 5 жана 6-бөлүктөрүндө көрсөтүлгөн талапкерлердин, саясий партиялардын аталыштары жөнүндө маалыматтардын оң жагына бош квадратка жайгаштырылат. Талапкерлердин тизмесинин аягында анын оң жагына бош квадратты жайгаштыруу менен "Баардык талапкерлерге каршы" ("Талапкерлердин баардык тизмелерине каршы") деген сап жайгаштырылат.

8. Шайлоо бюллетендери добуш берүү күнүнө чейин 7 календардык күндөн кечиктирилбестен мамлекеттик жана расмий тилдерде басылат. Ар бир шайлоо бюллетени аны толтуруунун тартиби жөнүндө түшүндүрмөнү жана бюллетенди даярдоочу менен нускасы жөнүндө маалыматты камтууга тийиш.

Шайлоо участкалары ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын шайлоо бюллетендерин өз алдынча толтуруусу үчүн атайын трафареттер, анын ичинде Брайлдин шрифти колдонулган бюллетендер менен жабдылат.

9. Басмакана жараксыздарын алып салгандан кийин шайлоо бюллетендерин Борбордук шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө акт боюнча өткөрүп берет. Шайлоо бюллетендерин Борбордук шайлоо комиссиясынын кеминде 3 мүчөсүнүн, басмакананын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын, укук коргоо органдарынын өкүлдөрүнүн катышуусу менен өткөрүп бергенден кийин жараксыз жана ашык шайлоо бюллетендери жок кылынат, бул жөнүндө акт түзүлөт, ага катышкан адамдардын бардыгынын колу коюлат.

10. Борбордук шайлоо комиссиясы шайлоо бюллетендерин аймактык шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнүн кеминде жарымынын катышуусунда аймактык шайлоо комиссияларына акт боюнча өткөрүп берет. Талапкерлердин, саясий партиялардын, коммерциялык эмес уюмдардын жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү шайлоо бюллетендерин өткөрүп берүүдө катышууга укуктуу.

11. Аймактык шайлоо комиссиялары шайлоо бюллетендерин участкалык шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнүн кеминде 3өөнүн катышуусунда участкалык шайлоо комиссияларына акт боюнча өткөрүп берет. Талапкерлердин, саясий партиялардын, коммерциялык эмес уюмдардын жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү шайлоо бюллетендерин өткөрүп берүүгө катышууга укуктуу.

12. Шайлоо бюллетендерин өткөрүп берүүнүн тууралыгы үчүн жоопкерчиликти тиешелүү шайлоо комиссияларынын төрагалары тартат.

13. Шайлоо бюллетендерин тиешелүү аймактык шайлоо комиссияларына өткөрүп берүү добуш берүү күнүнө чейин 7 календардык күн калганда, кайра добуш берген учурда - добуш берүү күнүнө чейин 5 календардык күн калганда, ал эми участкалык шайлоо комиссияларына - добуш берүү күнүнө чейин 2 календардык күн калганда жүзөгө ашырылат. Участкалык шайлоо комиссияларына өткөрүлүп берилүүчү шайлоо бюллетендеринин саны шайлоо участкасы боюнча шайлоочулардын тизмесине киргизилген шайлоочулардын санынын 0,1 пайызынан ашышы мүмкүн эмес.

Шайлоо бюллетендерине участкалык шайлоо комиссиясынын тиешелүү мөөрүн коюу менен участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы жана катчысы кол коёт.

14. Шайлоо бюллетендери даярдалгандан кийин талапкерлер, талапкерлердин тизмеси чыгып кеткен учурда, участкалык шайлоо комиссиялары тиешелүү талапкерлер, талапкерлердин тизмеси жөнүндөгү шайлоо бюллетендериндеги маалыматтарды чийип салат. Чийип салуу талапкер, саясий партия, жөнүндө бардык маалыматтар жазылган саптар боюнча шарик калеми менен гана түз сызык түрүндө жүргүзүлөт. Мында чийүү сызыгы талапкер, саясий партия жөнүндө маалымат жазылган саптын каршысындагы бош квадратты камтууга тийиш.

15. Шайлоо бюллетендери, шайлоочулардын тизмеси жана башка шайлоо документтери, тиешелүү шайлоо комиссиясынын мөөрү сакталып турган атайын сейф (шкаф) болгон жай мөөр басып бекитилет жана ички иштер органдарына кайтарууга тапшырылат. Мында добуш берүү күнү сейф (шкаф) добуш берүү жүзөгө ашырылып жаткан шайлоо участогундагы жайдын ичинде болууга тийиш.

16. Басмакананын, шайлоо комиссиясынын жайларынан шайлоо бюллетендерин алып чыгууга, ушул Мыйзамдын 33-беренесинде каралган учурларды албаганда, ошондой эле шайлоо бюллетендерин көчүрмөлөөгө жана таратууга тыюу салынат.

(КР 2012-жылдын 12-октябрындагы № 172, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

31-берене. Добуш берүү тартиби

1. Шайлоо күнү добуш берүү саат 8ден саат 20га чейин жүргүзүлөт. Добуш берүү убактысы жана орду жөнүндө шайлоо комиссиялары жалпыга маалымдоо каражаттары аркылуу же башкача ыкма менен добуш берүү күнүнө чейин 10 календардык күндөн кечиктирбестен, кайра добуш берүүдө добуш берүү күнүнө чейин 7 календардык күндөн кечиктирбестен шайлоочуларга кабарлоого милдеттүү.

2. Шайлоо күнү эртең мененки саат 7де участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүүчү жайдагы өз жыйналышында, чүчүкулак аркылуу төмөнкү иштерди аткаруучу комиссия мүчөлөрүн аныктайт, алар:

1) оператор менен биргелешип шайлоочулардын электрондук тизмесинде жарандарды идентификациялоону жүргүзөт;

2) жарандарды шайлоочулардын кагаздагы тизмесине каттоону жүзөгө ашырат;

3) шайлоо бюллетендерин берет;

4) шайлоочулардын жашыруун добуш берүү кабиналарына киришин, шайлоо бюллетендерин добуш берүү ящиктерине салышын контролдоону жүзөгө ашырат.

Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы жана катчысы, ошондой эле участкалык шайлоо комиссиясынын автоматтык түрдө эсептөөчү урналарды тейлөөчү мүчөсү чүчүкулакка катышпайт.

3. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн, талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн жана байкоочулардын катышуусунда ушул участкадагы шайлоочулардын тизмеси, шайлоо бюллетендери жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү, ошондой эле жайдан сырткары добуш берүүнүн натыйжалары боюнча документтер салынган, мөөр басылып бекитилген сейфти ачат, сейфтен шайлоочулардын кагаздагы тизмесин, шайлоочулардын электрондук тизмеси менен башка зарыл жабдууну алып чыгат, тизмеге киргизилген шайлоочулардын санын жарыялайт, андан кийин аны добуш берүү күнү шайлоочуларды каттоо жана шайлоочулардын кагаздагы тизмесин толтуруу үчүн жооптуу участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө таратып берет.

4. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө, ошондой эле катышып отурган байкоочуларга, талапкерлердин, саясий партиялардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө автоматтык эсептөөчү урнанын бош топтогучтарын кароо үчүн көрсөтөт. Андан кийин урнанын топтогучу менен капкагы номерлүү чаптама пломбалар менен пломбаланат, андан соң участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы шайлоо участкасынын номери, урналарга контролдук барактардын салынуу убактысы, участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасынын, катчысынын жана башка мүчөлөрүнүн, саясий партиялардын катышып отурган өкүлдөрүнүн, байкоочулардын фамилиялары көрсөтүлгөн контролдук барактарды салат, андан кийин пломбаланган урна оптикалык сканер менен пломбаланат.

Автоматтык эсептөөчү урналар карама-каршы эки тарабынан пломбаланат.

Туруктуу орнотулган ящиктер пайдаланылган учурда шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн бош ящиктерди ушул бөлүктүн биринчи абзацында көрсөтүлгөн адамдарга көрсөтөт. Андан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн ящиктерге контролдук барактарды салат, аларда шайлоо округунун аталышы, шайлоо участкасынын номуру, добуш берүү үчүн ящиктерге контролдук барактар салынган убакыт, участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасынын, катчысынын

жана башка мүчөлөрүнүн, катышып отурган талапкерлердин, алардын өкүлдөрүнүн жана байкоочулардын, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн фамилиялары көрсөтүлөт. Контролдук барактарга ушул адамдар кол коюшат жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен күбөлөндүрүлөт, андан кийин добуш берүү үчүн ящиктер участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү басылып бекитилет (пломбаланат).

5. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы жогору турган шайлоо комиссиясынан алынган шайлоо бюллетендеринин санын жарыя кылат. Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн жана байкоочулардын катышуусу менен шайлоо бюллетендерин кайрадан санап чыгат жана алардын санын жарыя кылат, андан соң участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы буга катышкан адамдарга аларды карап көрүүнү сунуш кылат жана участкалык шайлоо комиссиясы тарабынан жогору турган шайлоо комиссиясынан алынган шайлоо бюллетендеринин санын добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндөгү протоколдун 2-сабына жана анын чоңойтулган формасына жазат.

6. Шайлоо бюллетендерин кайра санап чыккандан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы ведомость боюнча участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө 50-100дөн шайлоо бюллетенин таратып берет, алар алгандыгы жөнүндө кол коет жана шайлоо бюллетендеринин берилиши үчүн жооп беришет.

7. Добуш берүү үчүн жайда участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү операторлор менен бирдикте шайлоочунун биометрикалык жана (же) жекече маалыматтары боюнча аны идентификациялоону жүргүзөт.

Шайлоочуну анын биометрикалык жана (же) жекече маалыматтары боюнча идентификациялоо үчүн шайлоочунун макулдугу талап кылынбайт.

Мында талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнө жана байкоочуларга көрүнө турган жерге илинген монитордо төмөнкү маалыматтар жазылып чыгат:

1) ушул шайлоо участогундагы шайлоочулардын тизмесине киргизилген жарандардын жалпы саны;

2) ушул шайлоо участогунда ошол учурга карата идентификациялоодон өткөн жана идентификациялоодон өткөндүгү жөнүндө чек алган шайлоочулардын жалпы саны;

3) идентификациялоодон өтүүчү шайлоочунун сүрөтү;

4) жабдуунун техникалык мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган менен бирдикте аныкталган башка маалыматтар.

Шайлоочу идентификациялангандан кийин чек басылып чыгат. Шайлоочу чекти участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсүнө көрсөтөт, ал чектин ордуна добуш берүү үчүн бюллетень берет.

Шайлоо бюллетендеринин санына негизделген, автоматтык эсептөөчү урна тарабынан саналган жана анын мониторунда чагылдырылган добуш бергендердин саны тууралуу маалымат участкалык шайлоо комиссиялары тарабынан актыга киргизилет жана аймактык шайлоо комиссиясына ар бир 2 саатта берилип турат. Аймактык шайлоо комиссиясынын системалык администратору алынган маалыматтарды Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтына киргизет жана автоматтык түрдө жарыялайт. Шайлоо бюллетендеринин санына негизделген, автоматтык эсептөөчү урна тарабынан саналган жана анын мониторунда чагылдырылган добуш берген шайлоочулардын саны жөнүндө акыркы маалымат шайлоо участкалары жабылгандан кийин дароо, бирок бюллетендери бар урналардын ачканга чейин Борбордук шайлоо комиссиясына өткөрүлүп берилет.

8. Шайлоо бюллетендерин берүүдө чүчүкулак менен аныкталган участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү шайлоочуну шайлоочулардын кагаздагы тизмесине каттайт. Шайлоочу бюллетенди алгандыгы жөнүндө ага кол коёт.

9. Ар бир шайлоочу жеке өзү добуш берет, башка шайлоочулар үчүн добуш берүүгө жол берилбейт.

10. Шайлоо бюллетендери шайлоочулардын тизмесине киргизилген шайлоочуларга шайлоочунун инсандыгын ырастоочу документти жана чекти көрсөткөндүгү боюнча берилет.

11. Добуш берүү үчүн шайлоо бюллетенин алганда шайлоочулардын кагаздагы тизмесине шайлоочунун инсандыгын ырастоочу документтин сериясы жана номери жазылат. Шайлоочу туура жазылышын текшерет жана шайлоочулардын кагаздагы тизмесине кол коет. Бир нече шайлоо бюллетендери боюнча бир убакта добуш берүү өткөрүлгөн учурда шайлоочу ар бир шайлоо бюллетени үчүн кол коет.

12. Шайлоо бюллетени шайлоочу тарабынан атайын жабдылган кабинада же башка адамдын болушуна жол берилбеген атайын жабдылган жайда толтурулат. Атайын жабдылган кабина же атайын жабдылган бөлөк жай шайлоо бюллетенин толтурууда добуш берүүчүнүн эрк-ниетин билдирүүнүн жашыруундуулугун жана добуш берүүчүнүн аракеттерине шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн

жана байкоочулардын көзөмөлүн камсыз кылууну эске алуу менен даярдалууга же орнотулууга тийиш.

13. Пропорциялуу система боюнча жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоодо шайлоочу саясий партияга тиешелүү квадратка өзү тандагандын пайдасына же болбосо "Баардыгына каршы" деген орунга тиешелүү белги коет.

Мажоритардык система боюнча жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоодо шайлоочу шайлоо бюллетенининин алардын пайдасына тандалган талапкерлерге тиешелүү квадраттарына же болбосо "Баардыгына каршы" деген квадратка тиешелүү белги коет. Шайлоочу добуш берүүчү талапкерлердин саны шайлоо округу боюнча мандаттардын санынан ашпоого тийиш.

14. Эгерде шайлоочу шайлоо бюллетенин толтурууда ката кетирип алдым деп эсептесе, ал шайлоо бюллетенин берген участкалык шайлоо комиссиясынын бюллетень берген мүчөсүнө бузулган шайлоо бюллетенининин ордуна жаңысын берүү өтүнүчү менен кайрылууга укуктуу. Шайлоо комиссиясынын мүчөсү шайлоочулардын тизмесинде бул шайлоочунун фамилиясынын тушуна тиешелүү белги коюу менен жаңы шайлоо бюллетенин берет. Бузулган шайлоо бюллетени керектен чыгарылып, ал жөнүндө акт түзүлөт.

15. Шайлоо бюллетенин алгандыгы тууралуу өз алдынча кол коюуга жана шайлоо бюллетенин толтурууга мүмкүнчүлүгү болбогон шайлоочу ал үчүн шайлоо комиссиясынын мүчөсү, талапкер, талапкердин, саясий партиянын өкүлү, байкоочу болуп саналбаган башка шайлоочунун жардамынан пайдаланууга укуктуу. Бул учурда шайлоочу башка адамдын жардамынан пайдалануу жөнүндө өз ниетин участкалык шайлоо комиссиясына оозеки кабарлайт.

Шайлоо бюллетенин алгандыгы үчүн өз алдынча кол коюуга, шайлоо бюллетенин толтурууга мүмкүндүгү жок шайлоочунун өтүнүчү боюнча дайындалган адам шайлоочунун эркин билдирүүсүнө толук ылайык келген аракеттерди жасоого милдеттүү.

16. Толтурулган шайлоо бюллетендери мөөр басылган (пломбаланган) тиешелүү автоматтык эсептөөчү урналарга шайлоочулар тарабынан салынат. Шайлоо бюллетенин добуш берүү үчүн жайдан алып чыгууга тыюу салынат.

17. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн жайдагы тартипке көз салат. Добуш берүү үчүн жайда коомдук тартип бузулган учурда участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн жайда коомдук тартипти камсыз кылуу максатында укук коргоо органдарынын кызматкерлерине жардамга кайрылууга укуктуу, тартипке салгандан кийин алар добуш берүү үчүн жайдан

чыгып кетүүгө тийиш. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасынын өз ыйгарым укуктарынын чектеринде берилген, шайлоо процессинин катышуучуларынын укуктарын бузбаган тескемелери добуш берүү үчүн жайындагы катышуучулардын баары үчүн милдеттүү болот. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы жок болгондо анын ыйгарым укуктарын участкалык шайлоо комиссиясынын катчысы же шайлоо комиссиясы тарабынан ыйгарым укук берилген бул комиссиянын башка мүчөсү аткарат.

18. Эгерде алар шайлоо комиссиясынын ишине же болбосо Кыргыз Республикасынын жараны өз шайлоо укуктарын жүзөгө ашыруусуна тоскоолдук кылууга, ошондой эле добуш берүүнүн жашыруундуулугун бузууга аракет кылса, участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү анын ишине катышуудан токтоосуз четтетилет, ал эми байкоочу же башка адамдар добуш берүү үчүн жайдан тышка чыгарылат. Бул жөнүндө чечим участкалык шайлоо комиссиясы тарабынан жазуу жүзүндө кабыл алат. Мында комиссия бул адамдарды Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган жоопкерчиликке тартуу жөнүндө сунуш менен тиешелүү органдарга кайрылууга укуктуу.

19. Мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, мамлекеттик жана муниципалдык мекемелер менен ишканалар, ошондой эле алардын кызмат адамдары добуш берүү күнүндө коомдук коопсуздукту, коомдук транспорттун, байланыш каражаттарынын үзгүлтүксүз иштешин, добуш берүү үчүн жайларда электр жарыгы жана жылуулук болушун камсыз кылууга милдеттүү.

20. Шайлоо күнү автоматтык эсептөөчү урна бузулган учурда, эгер кароонун жыйынтыгы боюнча автоматтык эсептөөчү урна калыбына келтирилиши мүмкүн болбосо, добуш берүү запастык автоматтык эсептөөчү урнаны пайдалануунун негизинде жүзөгө ашырылат. Мында участкалык шайлоо комиссиясы акт түзөт, ага участкалык шайлоо комиссиянын катышып отурган бардык мүчөлөрү жана операторлор кол коюшат.

Запастык автоматтык эсептөөчү урна бузулган учурда, добуш берүү туруктуу орнотулган ящикти пайдалануунун негизинде жүзөгө ашырылат. Мында участкалык шайлоо комиссиясы акт түзөт, ага участкалык комиссиянын катышып отурган бардык мүчөлөрү жана операторлор кол коюшат.

Автоматтык эсептөөчү урналардын бузулуусунун натыйжасында алмаштырылган иштөө жөндөмү калыбына келтирилген учурда, добуш берүү аяктагандан кийин автоматтык эсептөөчү урналардын жыйынтыктоочу отчетун түзүү үчүн аларды пайдаланууга жол берилет. Мында акт түзүлүп, катышып отурган бардык участкалык

комиссиянын мүчөлөрү, операторлор, байкоочулар, талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү тарабынан ага кол коюлат.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

32-берене. Мөөнөтүнөн мурда добуш берүү тартиби

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

32-1-берене. Аралыктан, электрондук добуш берүү

1. Шайлоо өткөрүүдө аралыктан, электрондук добуш берүү колдонулушу мүмкүн. Аралыктан, электрондук добуш берүүнү өткөрүү жөнүндө чечим шайлоону дайындоодо кабыл алынат.

2. Аралыктан, электрондук добуш берүү шайлоочулардын тизмесине киргизилген, бирок туруктуу катталган жери боюнча шайлоо участкасында добуш берүү мүмкүндүгү болбогон жана аралыктан, электрондук добуш берүүгө катышуу жөнүндө арыз берген жарандардын активдүү шайлоо укугун ишке ашырууну камсыздоо үчүн багытталган.

3. Аралыктан, электрондук добуш берүүнү өткөрүүдө активдүү шайлоо укугун ишке ашыруу жана шайлоочулардын өз эрк-ниетин билдирүүнүн сакталышына жана добуш берүүнүн купуялуулугунун сакталышына кепилдикти эске алуу менен аралыктан, электрондук добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө маалыматтарды түзүү мүмкүндүгү камсыз кылынат.

4. Аралыктан, электрондук добуш берүүгө катышуу үчүн шайлоочу биометриялык идентификациядан өтүү менен же болбосо мыйзамдарда белгиленген тартипте мамлекеттик порталдагы "Шайлоочунун кабинети" сервиси аркылуу авторлоштуруудан өтүү менен, добуш берүү күнүнө чейин 15 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү шайлоо комиссиясына аралыктан, электрондук формада добуш берүү ниети жөнүндө арыз менен кайрылууга укуктуу.

Аралыктан, электрондук добуш берүүгө катышуучулардын тизмесине киргизилген шайлоочу электрондук добуш берүү форматы боюнча гана добуш берүүгө укуктуу.

5. Аралыктан, электрондук добуш берүү тартиби Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилет.

(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

33-берене. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүүнүн тартиби

1. Шайлоочулардын тизмесине киргизилген, бирок ден соолугунун абалы же майыптыгы боюнча добуш берүү үчүн шайлоо участкасына келе албаган шайлоочулар; добуш берүү күнү ооруканаларда, шектүүлөр жана айыпталуучулар кармалган жайларда камалып турган шайлоочулар; алыскы жана жетүүгө кыйын райондордо жайгашкан жерлерде, мал чарбасынын алыскы участкаларында убактылуу жашаган шайлоочулар; ошондой эле өзгөчө учурларда тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясынын чечим боюнча калктуу конуштардан алыс обочолонгон жерлерде жайгашкан аскер бөлүктөрүндө шайлоо күнү кызмат өтөп жаткан аскер кызматчылары, шайлоо күнү кызмат өтөп жаткан ички иштер органдарынын кызматкерлери, эгер алар шайлоо участкасынын аймагында туруктуу жашаса, ага өзүнүн жайгашкан жери боюнча алардын убактылуу турган жери кирет; иштин үзгүлтүксүз цикли менен ишканаларда иштеген шайлоочулар; вахта ыкмасы менен иштеген шайлоочулар, эгерде шайлоо өткөрүлүп жаткан шайлоо участкасы алар турган аймакта жайгашкан болсо, добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш беришет. Участкалык шайлоо комиссиялары мындай шайлоочуларга добуш берүү үчүн жайдан тышкары добуш берүү күнүнө бир календардык күн калганда добуш берүү мүмкүндүгүн камсыз кылууга милдеттүү.

2. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүү шайлоо күнүнө чейин бир календардык күн калганда саат 8ден 20.00гө чейинки мезгилде гана жана шайлоочунун добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүү мүмкүнчүлүгүн түзүү жөнүндө жазуу жүзүндөгү кайрылуусунун негизинде гана жүргүзүлөт. Шайлоочунун арызы участкалык шайлоо комиссиясы түзүлгөндөн кийин ар кандай учурда, бирок добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирилбестен жасалышы мүмкүн. Участкалык шайлоо комиссиясы берилген баардык арыздарды атайын реестрде каттайт. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүүгө мүмкүнчүлүк түзүү жөнүндө арызда шайлоочу добуш берүү үчүн жайга келе албай тургандыгынын себеби жана шайлоочу жөнүндө маалыматтар көрсөтүлүүгө тийиш.

3. Участкалык шайлоо комиссиясында добуш берүү үчүн көчмө ящиктер зарыл санда, бирок үчтөн ашык эмес болууга тийиш. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүүнү участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү оператор менен бирдикте жүргүзүп, алар зарыл болгон сандагы шайлоо бюллетендерин, ошондой эле алдын ала мөөр басылган (пломба коюлган) көчмө

ящиктерди кол коюп алышат. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүү талапкерлердин. саясий партиялардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнүн, байкоочулардын катышуусу менен жүргүзүлөт.

4. Участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 2 күн калганда өзүнүн жыйналышында добуш берүү үчүн жайдан тышкары добуш берүүнү уюштура турган комиссиянын мүчөлөрүн чүчүкулак менен аныктайт (участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн экиден кем эмеси менен). Участкалык шайлоо комиссиясы чүчүкулак өткөрүү убактысы жана орду жөнүндө талапкерлерге, саясий партияларга, коомдук байкоочуларга маалымдоого милдеттүү.

Участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү күнүнө чейин 2 күн калганда өзүнүн участогунда добуш берүүчү жайдан тышкары добуш берүү мүмкүнчүлүгүн берүү тууралуу жазуу жүзүндө арыз берген шайлоочулардын реестрин илип коюуга милдеттүү.

5. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө, ошондой эле катышып жаткан, талапкерлерге, байкоочуларга, талапкерлердин, шайлоочулардын топторунун, саясий партиялардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө кароо үчүн жайдан тышкары добуш берүү үчүн бош көчмө ящиктерди көрсөтөт, алар участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы, катчысы жана башка мүчөлөрү, катышып жаткан талапкерлер, талапкерлердин, талапкерлерди көрсөткөн шайлоочулардын топторунун, саясий партиялардын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын өкүлдөрү, байкоочулар тарабынан кол коюлган, А4 форматындагы мөөр басылган барак менен бекитилет (пломбаланат) жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырасталат. Андан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы бекитилген добуш берүү үчүн ящиктерге контролдук барактарды салат, аларда шайлоо участкасынын номери, контролдук барактарды добуш берүү үчүн ящиктерге салуунун убактысы, төраганын, катчынын жана участкалык шайлоо комиссиясынын башка мүчөлөрүнүн, катышып жаткан талапкерлердин, талапкерлердин, талапкерлерди көрсөткөн шайлоочулардын топторунун, саясий партиялардын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын өкүлдөрүнүн фамилиялары көрсөтүлөт. Контролдук барактарга ошол адамдар тарабынан кол коюлат жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырасталат.

6. Шайлоочуга келгенден кийин участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү оператор менен бирдикте шайлоочунун

биометрикалык жана (же) жекече маалыматтары боюнча аны идентификациялоону жүргүзөт, андан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү ага чектин ордуна шайлоо бюллетенин берет. Шайлоо бюллетенин бергенде шайлоочулардын кагаздагы тизмесине шайлоочунун инсандыгын ырастоочу документтин сериясы жана номери жазылат. Шайлоочу жүргүзүлгөн жазуунун тууралыгын текшерет жана добуш берүү жайынан тышкары жерде аларга добуш берүү мүмкүндүгүн берүү жөнүндө жазуу жүзүндө арыз берген шайлоочулардын реестринин негизинде түзүлүүчү, добуш берүү жайынан тышкары жерде добуш берүүчү шайлоочулардын тизмесине кол коёт.

7. Шайлоочу ал жерде башка адамдардын катышуусуна жол берилбеген атайын орунда шайлоо бюллетенин толтурат. Атайын орун шайлоо бюллетенин толтуруп жаткан учурда добуш берүүчүнүн эрк-ниетинин билдирүүсүнүн жашыруундуулугун жана добуш берүүчүнүн аракеттерине шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн жана байкоочулардын контролун камсыз кылууну эске алуу менен тандалууга тийиш.

Эгерде шайлоочу ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелгендигинин кесепетинен же ден соолугунун абалы боюнча шайлоо бюллетендерин алууда өз алдынча кол кое албаса же шайлоо бюллетенин толтура албаса, ал ушул Мыйзамдын 31-беренесинин 15-бөлүгүндө каралган тартипте башка шайлоочунун жардамынан пайдаланууга укуктуу.

8. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары добуш берген шайлоочунун паспортунун номери менен сериясы шайлоочулардын тизмесине киргизилет жана бир эле мезгилде шайлоочулар тизмесинин тиешелүү графасына "Добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берди" деген жазуу жазылат.

9. Жайдан тышкары добуш берүүнүн аякташы боюнча добуш берүү үчүн көчмө ящиктердин көзөнөктөрү участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы, катчысы жана башка мүчөлөрү, катышып жаткан талапкерлер, талапкерлердин, талапкерлерди көрсөткөн шайлоочулардын топторунун, саясий партиялардын, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын өкүлдөрү, байкоочулар тарабынан кол коюлган, А4 форматындагы мөөр басылган барак менен бекитилет (пломбаланат) жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырасталат. Көчмө ящиктер сейфте (шкафта) сакталат, ал мөөр басылып кошумча бекитилет (пломбаланат).

10. Добуш берүү үчүн жайдан тышкары добуш беришкен шайлоочулардын добуштарын эсептөө добуш берүү үчүн жайда

добуш берүүнүн аякташы боюнча ушул Мыйзам менен аныкталган тартипте жана шарттарда жүргүзүлөт.

(КР 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

34-берене. Добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгаруу жана шайлоонун натыйжаларын аныктоо боюнча шайлоо комиссияларынын ыйгарым укуктары

1. Участкалык шайлоо комиссиясы тиешелүү шайлоо участкасында добуштарды эсептейт, добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгарат.

2. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы участкалык шайлоо комиссияларынын протоколдорунун негизинде тиешелүү аймак боюнча жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын аныктайт.

3. Борбордук шайлоо комиссиясы аймактык шайлоо комиссияларынын тиешелүү аймакта жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоонун жыйынтыктарын аныктоо жөнүндө чечимдерин бекитет жана аларды жалпыга маалымдоо каражаттарында расмий жарыялайт.

(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

35-берене. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө участкалык шайлоо комиссиясынын протоколу

1. Участкалык шайлоо комиссиясы тиешелүү шайлоо участкаларындагы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол түзөт.

2. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол так отчеттуулуктагы документ болуп саналат, анын корголуу формасы жана даражасы Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аныкталат.

3. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдорду участкалык шайлоо комиссиялары тарабынан толтуруунун тартиби Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленет.

36-берене. Участкалык шайлоо комиссиялары тарабынан добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөнүн тартиби

1. Добуш берүү убактысы аяктагандан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн жайда турган

шайлоочулар гана шайлоо бюллетендерин алып жана добуш бере ала тургандыгы жөнүндө жарыялайт.

2. Шайлоочулардын добуштарын эсептөө участкалык шайлоо комиссияларынын жыйналышында анын мүчөлөрү тарабынан гана добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдо жана анын чоңойтулган формасында (шайлоо комиссиясы тарабынан белгиленген орунга илинип коюлат) шайлоо бюллетендерин жана шайлоочулардын добуштарын эсептөө боюнча аткарылуучу аракеттердин бардык натыйжалары жөнүндө ырааттуу жарыялануу жана тиешелүү түрдө жол-жоболоштуруу менен ачык жана айкын жүзөгө ашырылат.

Добуштарды эсептөө жана добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө процессинде талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү, байкоочулар, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү тарабынан фотосүрөткө, киного, видеого тартылуулар жүзөгө ашырылуусу мүмкүн.

3. Шайлоочулардын добуштарын эсептөө шайлоочулардын добуш берүүсү өткөрүлгөн жайда добуш берүү аяктаары менен башталат жана добуш берүүнүн жыйынтыктары белгиленгенге чейин үзгүлтүксүз жүргүзүлөт. Шайлоочулардын добуштарын түздөн-түз эсептөө жүргүзүлгөн орун ага участкалык шайлоо комиссиясынын бардык мүчөлөрү киргендей болуп жабдылууга тийиш. Мында эсептөө учурунда катышып отурган бардык адамдар үчүн участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн аракеттеринин толук көрүнүп турушу камсыздалуусу зарыл.

Ар кандай деңгээлдердеги шайлоолор айкалыштырылган учурда биринчи кезекте Президентти, андан кийин Жогорку Кеңештин депутаттарын, анан - жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоо боюнча добуштарды эсептөө жүзөгө ашырылат.

Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасын жана катчысын албаганда, участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнө добуштарды эсептөө учурунда жазуу буюмдарын пайдаланууга тыюу салынат.

4. Участкалык шайлоо комиссиясынын шайлоо бюллетендерин берүү үчүн жооптуу мүчөлөрү калган пайдаланылбаган шайлоо бюллетендерин эсептеп чыгат, аларды төмөнкү оң бурчун кесүү жолу менен керектен чыгарат (мында катталган талапкерлер, талапкерлердин тизмеси жөнүндө маалыматтардын оң жагында жайгашкан квадраттарды бузууга жол берилбейт) жана аларды ведомость боюнча участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасына тапшырат, бул жөнүндө акт түзүлөт. Участкалык шайлоо комиссиясынын сейфинде калган пайдаланылбаган шайлоо

бюллетендери ушундай эле жол менен керектен чыгарылат. Бардык керектен чыгарылган шайлоо бюллетендери эсептелет жана пакетке таңгакталат, ал участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү жана анын мүчөлөрүнүн койгон колдору менен бекитилет. Пакетке "Керектен чыгарылган шайлоо бюллетендери" деген жазуу жазылат, алардын саны жана шайлоо участогунун номери көрсөтүлөт.

Пайдаланылбаган шайлоо бюллетендеринин санынын суммасы катары аныкталган бардык жокко чыгарылган шайлоо бюллетендеринин жана ката толтурулган (бузулган) катары шайлоочулар тарабынан кайра кайтарылган шайлоо бюллетендеринин саны жарыя кылынуу менен добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколуна жана анын чоңойтулган формасына киргизилет.

5. Шайлоочулардын добуштарын түздөн-түз эсептөөнүн алдында участкалык шайлоо комиссиясынын шайлоочуларды каттоо үчүн жооптуу мүчөлөрү шайлоочулардын тизмесинин ар бир бетине тиешелүү суммалык маалыматтарды жазууга милдеттүү.

Суммалык маалыматтар киргизилгенден кийин шайлоочулардын тизмесинин ар бир бетине участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөсү тарабынан кол коюулат, ал андан соң аларды жыйынтыктайт жана участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасына берет. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы жана катчысы тизменин акыркы бетине шайлоочулардын тизмесинин бардык беттери боюнча маалыматтардын суммасы катары аныкталуучу жыйынды маалыматтарды жазат, аларды өзү койгон колдору жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырастайт. Шайлоочулардын тизмеси менен ишти жүргүзгөндөн кийин участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы катышып отургандарга аны менен көрүп таанышууну сунуш кылат. Андан кийин шайлоочулардын тизмеси сейфке салынат.

Шайлоочуларга берилген шайлоо бюллетендеринин саны чектерди саноо жолу менен кошумча текшерилет.

Шайлоочулардын тизмеси менен иш жүргүзүлгөндөн кийин шайлоочуларга берилген шайлоо бюллетендеринин саны жөнүндө акт түзүлөт. Төраганын колу жана участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн актынын көчүрмөсү катышып отурган талапкерге, талапкерлердин, саясий партиялардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө, байкоочуларга берилет, андан кийин маалыматтар чоңойтулган формадагы протоколго киргизилет.

6. Участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүү үчүн көчмө ящиктердеги шайлоо бюллетендерин милдеттүү эсептөөгө киришет.

Участкалык шайлоо комиссиясынын добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүүнү жүргүзгөн мүчөлөрү пломбалардын, мөөрлөрдүн жана участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн, шайлоо ящиктерине мөөр коюуда катышкан адамдардын койгон колдорунун сакталгандыгын көрсөтөт, добуш берүү үчүн көчмө ящиктерди кезек-кезеги менен ачат, андан соң шайлоо бюллетендери жана участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн шайлоо ящиктерин мөөр басып чаптоо учурунда катышкан адамдардын колдору бар контролдук барактарды алып чыгат. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы контролдук барактарды көрсөтөт.

Добуш берүү үчүн ар бир көчмө ящикти ачаардын алдында добуш берүү үчүн ушул көчмө ящикти жана берилген чекти пайдалануу менен добуш берген шайлоочулардын саны жарыяланат. Добуш берүү үчүн ар бир көчмө ящиктеги шайлоо бюллетендерин эсептөө өз-өзүнчө жүргүзүлөт.

Эгерде добуш берүү үчүн көчмө ящикте шайлоо бюллетендеринин саны алынган шайлоо бюллетендеринин жана берилген чектердин саны жөнүндө белгиде камтылган шайлоочулардын арыздарынын санынан көп экендиги белгиленсе, добуш берүү үчүн ушул көчмө ящиктеги бардык шайлоо бюллетендери участкалык шайлоо комиссиясынын чечими менен жараксыз деп табылат жана төмөнкү оң бурчун кесүү жолу менен керектен чыгарылат, бул жөнүндө өзүнчө акт түзүлөт, ал добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго тиркелет жана анда участкалык шайлоо комиссиясынын добуш берүү үчүн жайдан тышкары жерде добуш берүүнү жүргүзүүнү камсыз кылган мүчөлөрүнүн фамилиялары жана аты-жөнү көрсөтүлөт. Бул жараксыз шайлоо бюллетендери өзүнчө таңгакталат жана мөөр басып чапталат, мында пакетте шайлоо участогунун номери көрсөтүлөт жана "Добуш берүү үчүн көчмө ящиктен алынган жараксыз шайлоо бюллетендери" деген жазуу, ящиктин номери жана шайлоо бюллетендеринин саны жазылат.

Добуш берүү үчүн көчмө ящиктен алынган шайлоо бюллетендери добуш берүү үчүн ящиктерге салынат.

7. Шайлоочулардын добуштарын түздөн-түз эсептөөнүн алдында участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы автоматтык эсептөөчү урналар боюнча добуш берүүнүн алдын ала жыйынтыктарын жарыялайт, бул жөнүндө өзүнчө акт түзүлөт, ал добуш берүүнүн жыйынтыктары тууралуу протоколго тиркелет жана участкалык шайлоо комиссиясынын катышкан мүчөлөрүнө,

саясий партиялардын талапкерлеринин өкүлдөрүнө, байкоочуларга, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө жарыя кылынат.

Автоматтык эсептөөчү урналар добуш берүүнүн бүткүл мезгилинде добуш берүүнүн купуялуулугунун ачылышына жол бербөөгө жана зымдуу жана зымсыз тарамдарга туташтырылбоого тийиш. Автоматтык эсептөөчү урналардан добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө маалыматтарды алуу участкалык шайлоо комиссиясынын чечими боюнча шайлоо күнү саат 20дан кийин жүзөгө ашырылат.

Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуш берүү үчүн ящиктерде шайлоо бюллетендерин саноонун башталганы жөнүндө жарыялайт, мөөрдүн (пломбанын) бузулбаганын көрсөтөт жана шайлоо участогунда добуш берүү үчүн ящиктерди ачат. Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү шайлоо бюллетендерин жана участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн, добуш берүү үчүн ящикке мөөр басууга катышкан башка адамдардын колдору коюлган контролдук барактарды алып чыгышат. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы контролдук баракты көрсөтөт.

Шайлоо бюллетендери добуш берүү үчүн ящиктерден алып чыгылгандан кийин эсептелет жана жыйынтыктары добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго жазылат.

Добуш берүү үчүн ящиктерден алып чыгылган шайлоо бюллетендеринин саны шайлоо участогунда шайлоочуларга берилген бюллетендердин санына дал келүүсү же болбосо андан аз болууга тийиш. Эгерде добуш берүү үчүн ящикте шайлоо бюллетендеринин саны шайлоочуларга берилген бюллетендердин санынан көп болсо, анда участкалык шайлоо комиссиясы себептерин табуу жана четтетүү боюнча чараларды көрөт.

Эгерде себептери табылгандан жана четтетилгенден кийин добуш берүү үчүн ящиктеги шайлоо бюллетендеринин саны шайлоочуларга берилген бюллетендердин санынан көп болсо, добуш берүү үчүн ящиктеги бардык шайлоо бюллетендери участкалык шайлоо комиссиясынын чечими менен жараксыз деп таанылат жана төмөнкү жаккы оң бурчун кесүү жолу менен жокко чыгарылат.

8. Участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү добуш берүү үчүн көчмө жана туруктуу орнотулган ящиктерден алынып чыккан шайлоо бюллетендерин талапкерлердин, талапкерлердин тизмесинин ар бири үчүн, "Баардык талапкерлерге каршы", "Талапкерлердин тизмесинин баардыгына каршы" позициялары боюнча берилген добуштар боюнча шайлоо бюллетендерин сорттойт, ошол эле учурда белгисиз формадагы шайлоо бюллетендерин жана жараксыз шайлоо бюллетендерин

бөлөт. Шайлоо бюллетендерин сорттоодо участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү шайлоо бюллетендеринде камтылган шайлоочулардын белгилерин жарыя кылат жана шайлоо бюллетендерин көзү менен көрүп контролдоо үчүн эсептөөдө катышып олтургандардын бардыгына көрсөтөт.

9. Сорттолгон шайлоо бюллетендери менен талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү, байкоочулар участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн контролдугу астында таанышууга укуктуу.

10. Андан соң белгилүү формадагы шайлоо бюллетендери боюнча шайлоочулардын добуштары ар бир талапкер, талапкерлердин тизмеси боюнча жана "Баардыгына каршы" деген позиция боюнча өз-өзүнчө эсептелет. Сорттолгон шайлоо бюллетендерин эсептөө аларды эсептөө учурунда катышып олтурган адамдар ушул же шайлоо бюллетениндеги шайлоочунун белгисин көрө алгыдай түрдө үнүн чыгаруу менен, бир пачкадан экинчисине которуу жолу менен жүзөгө ашырылат. Бир эле учурда ар башка пачкалардагы шайлоо бюллетендерин эсептөөгө жол берилбейт.

11. Жараксыз шайлоо бюллетендери эсептелет жана өзүнчө суммаланат. Шайлоочунун эрк-ниетин билдирүүсүн аныктоо мүмкүн болбогон шайлоо бюллетендери, ошондой эле добуш берүү үчүн көчмө ящиктен алынган жараксыз шайлоо бюллетендери (эгерде добуш берүү үчүн көчмө ящикте шайлоо бюллетендеринин саны алынган шайлоо бюллетендеринин саны жөнүндө белгини камтыган шайлоочулардын арыздарынын санынан ашкандыгынын фактысы орун алган болсо) жараксыз деп эсептелет. Борбордук шайлоо комиссиясы белгилеген коргоо белгилери коюлбаган, участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен ырасталбаган жана башка белгилерди камтыбаган, белгиленбеген формадагы бюллетендер да жараксыздардын санына кирет. Аларда талапкерлердин пайдасына белгилердин саны шайлоо округу боюнча мандаттардын санынан ашып кеткен, ал эми пропорциялуу система боюнча шайлоодо - талапкерлердин тизмесинин пайдасына белгилердин саны бир саптан ашкан шайлоо бюллетендери жараксыз деп эсептелинет.

Шайлоо бюллетенин жараксыз деп табууда шектенүү келип чыккан учурда участкалык шайлоо комиссиясы маселени добуш берүү менен чечет, мында шайлоо бюллетенинин арткы бетинде анын жараксыздыгынын себеби көрсөтүлөт жана бул жазуу участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасынын жана катчысынын койгон колу менен ырасталат жана комиссиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлөт.

12. Участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы добуштарды эсептөө учурунда бардык катышып отурган адамдарга участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн контролу астында шайлоо бюллетендери менен өз көзү менен көрүп таанышууну сунуш кылат. Автоматтык эсептөөчү урнадагы маалыматтар боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары добуштарды кол менен эсептөөнүн маалыматтары боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктарына дал келбеген учурда талапкердин, саясий партиянын өкүлүнүн же байкоочунун добуштарды кайра эсептөөнү жүргүзүү талабы боюнча шайлоо бюллетендери талапкердин, саясий партиянын өкүлдөрүнүн же байкоочунун түздөн-түз катышуусунда жана алардын көрүп туруп контролдоо мүмкүнчүлүгүн түзүү менен кайра эсептелет. Мында шайлоо бюллетендери үн чыгарып эсептелет.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары добуштарды кол менен эсептөөнүн жыйынтыктары боюнча белгиленет.

13. Андан кийин добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго киргизилген маалыматтардын контролдук өз ара катыштарын текшерүү жүргүзүлөт.

14. Добуштарды эсептөө жүргүзүлгөндөн кийин участкалык шайлоо комиссиясы милдеттүү түрдө жыйынтык жыйналыш өткөрөт, анда добуш берүү жана шайлоочулардын добуштарын эсептөө учурундагы эреже бузуулар жөнүндө келип түшкөн даттануулар (арыздар) каралат, ар бир даттануу (арыз) боюнча чечимдер кабыл алынат, андан соң участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жана келип түшкөн даттануулар (арыздар) боюнча участкалык шайлоо комиссиясы кабыл алган чечимдерге макул болгон арыз ээлери участкалык шайлоо комиссиясынын жыйынтык жыйналышынын протоколуна кол коет. Участкалык шайлоо комиссиясынын жыйынтык жыйналышынын протоколуна кол коюу учурунда протоколдун мазмунуна макул болбогон участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү ага өзүнүн өзгөчө пикирин тиркөөгө укуктуу, бул жөнүндө протоколго тиешелүү жазуу жазылат.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары тууралуу протокол түзүлгөндөн кийин сорттолгон шайлоо бюллетендери, шайлоочулардын тизмелери, чектер, автоматтык эсептөөчү урналардын алгачкы жана жыйынтык протоколдору, идентификация боюнча алгачкы жана жыйынтык отчеттор өзүнчө пакеттерге таңгакталат, аларда шайлоо участогунун номуру, шайлоо бюллетендеринин, чектердин саны жана шайлоочулардын тизмелеринин аталыштары көрсөтүлөт. Пакеттер мөөр басып чапталат, аларга участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү кол коет жана өзүнчө мүшөккө же кутучага салынат. Мүшөктө же кутучада шайлоо участогунун номери жана

анын ичиндеги документтердин тизмеси көрсөтүлөт. Мүшөк же кутуча участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн колдорун коюу менен чапталат. Шайлоо бюллетендерин, шайлоочулардын тизмесин, чектерди, автоматтык түрдө эсептөөчү урналардын алгачкы жана жыйынтык протоколдору, идентификация боюнча алгачкы жана жыйынтык отчетторду таңгактоо, ошондой эле аларды мүшөккө же кутучага салуу талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн, байкоочулардын катышуусу менен жүзөгө ашырылат, аларга да мүшөккө же кутучага өз колдорун коюу мүмкүнчүлүгү берилет. Пакет, мүшөк же кутуча жогору турган шайлоо комиссиясынын же соттун чечими боюнча гана ачылышы мүмкүн.

15. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол Борбордук шайлоо комиссиясы бекиткен формада эки нускада түзүлөт жана ага участкалык шайлоо комиссиясынын бардык катышып олтурган мүчөлөрү кол коет. Протоколдорго тиешелүү участкадагы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө жыйынды таблица, шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн өзгөчө пикири, ошондой эле келип түшкөн даттануулар (арыздар) жана алар боюнча кабыл алынган чечимдер тиркелет.

16. Добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө протоколго кол коюлгандан кийин участкалык шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыктарын токтоосуз түрдө талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн, байкоочулардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын катышып олтурган бардык өкүлдөрүнүн алдында угуза окуйт.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары угуза окулгандан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол, шайлоочуларды идентификациялоо жөнүндө баштапкы, жыйынтыктоочу чектер Борбордук шайлоо комиссиясынын борбордук серверине автоматтык эсептөөчү урналар аркылуу сканерлөө жолу менен жөнөтүлөт.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол жаңылыш толтурулган учурда комиссия тийиштүү акт түзөт, ал да сканерленет жана добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө жаңы толтурулган жана кол коюлган протокол менен чогуу Борбордук шайлоо комиссиясынын борбордук серверине жөнөтүлөт.

Борбордук шайлоо комиссиясынын борбордук серверине келип түшкөн, сканерленген документтер протоколду толтуруунун тууралыгына шайкештиги текшерилгенден кийин Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтында жарыяланат.

17. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго кол коюлгандан кийин анын биринчи нускасын шайлоо документтери,

анын ичинде шайлоо бюллетендери, шайлоочулардын тизмелери, даттануулар (арыздар), алар боюнча кабыл алынган чечимдер, участкалык шайлоо комиссиясы түзгөн актылар, автоматтык эсептөөчү урналардын алгачкы жана жыйынтык протоколдору, идентификация боюнча алгачкы жана жыйынтык отчеттор менен бирге участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасы же участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн бири тарабынан эсептөөгө катышкан талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн коштоосу менен аймактык шайлоо комиссиясына токтоосуз жеткирилет.

18. Протоколдун экинчи нускасы, ошондой эле участкалык шайлоо комиссиясынын мөөрү участкалык шайлоо комиссиясынын катчысында сакталат, ал комиссиянын иши аяктаганга чейин алардын аныктыгы жана сакталышы үчүн мыйзамда белгиленген жоопкерчиликти тартат.

19. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндөгү протоколдун чоңойтулган формасы жалпы элдин таанышуусу үчүн участкалык шайлоо комиссиясы белгилеген жерге илинип коюлат жана участкалык шайлоо комиссиясынын иши аяктаганга чейин сакталат.

20. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго кол коюлгандан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын катчысы добуштарды эсептөөдө катышып отурган ар бир адамга добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдун мөөр менен ырасталган көчүрмөсүн (ксерокөчүрмөсүн) берүүгө милдеттүү.

Шайлоого катышкан шайлоочулардын тизмеси Борбордук шайлоо комиссиясынын сайтына жарыяланат.

(КР 2012-жылдын 12-октябрындагы № 172, 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

37-берене. Аймактык шайлоо комиссиялары тарабынан добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөнүн тартиби

1. Участкалык шайлоо комиссияларынын добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдорунун биринчи нускалары ушул Мыйзамдын 36-беренесинин 17-бөлүгүндө көрсөтүлгөн шайлоо документтери менен бирге аларга участкалык шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү кол койгондон кийин акт боюнча аймактык шайлоо комиссиясына токтоосуз өткөрүп берилет, ал тиешелүү аймакта добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгарат.

2. Тиешелүү аймакта добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгаруу участкалык шайлоо комиссияларынан түздөн-түз келип түшкөн протоколдордун негизинде аларда камтылган маалыматтарды кошуу жолу менен аймактык шайлоо комиссиясы тарабынан жүзөгө ашырылат. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясынын протоколдорун кабыл алуу жана жыйынтыктарын чыгаруу Борбордук шайлоо комиссиясы белгилеген тартипте жана мөөнөттөрдө жүзөгө ашырылат.

Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө участкалык шайлоо комиссияларынын протоколдору туура түзүлгөндүгүн алдын ала текшергенден кийин аймактык шайлоо комиссиясы бардык участкалык шайлоо комиссияларынын маалыматтарын кошуу жолу менен тиешелүү аймакта добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгарат. Добуш берүүнүн жыйынтыктары боюнча аймактык шайлоо комиссиясы жыйынды таблицаны жана протоколду түзөт, ага участкалык шайлоо комиссияларынын саны, келип түшкөн протоколдордун саны жазылат, алардын негизинде добуш берүүнүн жыйынтыктары, ошондой эле участкалык шайлоо комиссияларынын протоколдорунун суммалык маалыматтары жөнүндө протокол түзүлөт.

Тиешелүү аймакта добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго кол коюунун алдында шайлоо комиссиясы милдеттүү түрдө жыйынтык жыйналышты өткөрөт, анда комиссияга келип түшкөн добуш берүүнү жүргүзүү, добуштарды эсептөө жана төмөн турган шайлоо комиссияларынын протоколдорун түзүү менен байланышкан даттануулар (арыздар) каралат. Шайлоо комиссиясы ар бир даттануу (арыз) боюнча чечим кабыл алат, андан кийин шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү жана келип түшкөн даттануулар (арыздар) боюнча шайлоо комиссиясы кабыл алган чечимге макул болгон арыз ээлери шайлоо комиссиясынын жыйынтык жыйналышынын протоколуна кол коет. Шайлоо комиссиясынын жыйынтык жыйналышынын протоколуна кол коюу учурунда протоколдун мазмунуна макул болбогон шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү ага өзүнүн өзгөчө пикирин тиркөөгө укуктуу, бул жөнүндө протоколго тиешелүү жазуу жазылат. Андан кийин шайлоо комиссиясынын мүчөлөрү тиешелүү аймактагы шайлоонун жыйынтыктары жөнүндө протоколго кол коет.

3. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол шайлоо комиссиялары тарабынан эки нускада түзүлөт жана аларга шайлоо комиссиясынын катышып олтурган бардык мүчөлөрү кол коет. Протоколго тиешелүү аймактагы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө эки нускада түзүлүүчү жыйынды таблица, шайлоо комиссиясынын мүчөлөрүнүн өзгөчө пикири, ошондой эле келип

түшкөн даттануулар (арыздар) жана алар боюнча кабыл алынган чечимдер тиркелет.

4. Аймактык шайлоо комиссиясынын протоколунун биринчи нускасы кол коюлгандан кийин жыйынды таблицанын биринчи нускасы менен бирге Борбордук шайлоо комиссиясына токтоосуз жөнөтүлөт.

Протоколдун экинчи нускасы бардык шайлоо документтери менен бирге кайтарылуучу жайда алар архивге берилгенге чейин аймактык шайлоо комиссиясынын катчысы тарабынан сакталат.

5. Шайлоонун жыйынтыктары жөнүндө протоколдун чоңойтулган формасы жалпы элдин таанышуусу үчүн аймактык шайлоо комиссиясы белгилеген жерге илинип коюлат жана шайлоо комиссиясынын иши аяктаганга чейин сакталат.

6. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдордо жана (же) жыйынды таблицаларда каталар, ылайык келбөөлөр табылганда же участкалык шайлоо комиссияларынан түшкөн протоколдордун түзүлүшүнүн тууралыгына күмөн саноо пайда болгондо аймактык шайлоо комиссиясы добуштарды кайтадан эсептөө жүргүзүү жөнүндө чечим кабыл алууга укуктуу. Кайталап эсептөө Борбордук шайлоо комиссиясынын мүчөсүнүн (мүчөлөрүнүн) милдеттүү катышуусунда жүргүзүлөт. Добуштарды кайталап эсептөөдө талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрү жана байкоочулар катышууга укуктуу. Шайлоочулардын добуштарын кайталап эсептөөнүн жыйынтыктары боюнча шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол түзөт, анда "Добуштарды кайталап эсептөө" деген белги коюлат. Протокол Борбордук шайлоо комиссиясына токтоосуз жөнөтүлөт.

7. Добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколго кол коюлгандан кийин участкалык шайлоо комиссиясынын катчысы добуштарды эсептөөдө катышып отурган ар бир адамга добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколдун мөөр менен ырасталган көчүрмөсүн (ксерокөчүрмөсүн) токтоосуз берүүгө милдеттүү.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

38-берене. Шайлоонун натыйжаларын аныктоо тартиби

1. Шайлоонун натыйжаларын тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы түздөн-түз участкалык шайлоо комиссияларынан келип түшкөн протоколдордун жана ушул Мыйзамдын 37-беренесинин 3-бөлүгүндө көрсөтүлгөн протоколдун негизинде добуш берүү күнүнөн 20 календардык күндөн кечиктирбестен аныктайт.

Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы милдеттүү тартипте жыйынтыктоочу жыйналыш өткөрөт, анда шайлоону даярдоонун жана өткөрүүнүн жүрүшүндөгү эреже бузуулар жөнүндө келип түшкөн бардык даттанууларды (арыздарды) карайт, ар бир даттануу (арыз) боюнча чечим кабыл алат.

2. Шайлоонун натыйжалары жөнүндө тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы протокол түзөт, ага шайлоонун натыйжалары алардын негизинде аныкталуучу келип түшкөн протоколдордун маалыматтары, түздөн-түз төмөн турган (участкалык) шайлоо комиссияларынын саны жөнүндө маалыматтар, ошондой эле ушул Мыйзамдын 37-беренесинин 3-бөлүгүндө көрсөтүлгөн төмөн турган шайлоо комиссияларынын протоколдорунун суммалык маалыматтары боюнча жыйынды таблица киргизилет.

3. Шайлоого катышкан шайлоочулардын саны шайлоо бюллетендерин алуу жөнүндө шайлоочулардын койгон колунун саны боюнча аныкталат.

Добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын саны добуш берүү үчүн ящиктерден алынган белгиленген түрдөгү шайлоо бюллетендеринин саны боюнча аныкталат.

4. Аймактык шайлоо комиссиясы шайлоо участогунда добуш берүүнүн жыйынтыктарын төмөнкү учурларда жараксыз деп табат:

1) эгерде башка талапкерге караганда добуштардын көпчүлүк санын алган талапкер үчүн шайлоочулардын берген добуштарынын саны бардык талапкерлерге каршы берилген шайлоочулардын добуштарынын санынан аз болсо. Бул учурда шайлоо кайталап жүргүзүлөт;

2) *(КР 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

3) эгерде башка талапкерлердин тизмесине караганда добуштардын көпчүлүк санын алган талапкерлердин тизмесине берген шайлоочулардын добуштарынын саны талапкерлердин бардык тизмесине каршы шайлоочулардын берген добуштарынын санынан аз болсо. Бул учурда шайлоо кайталап жүргүзүлөт.

5. Аймактык шайлоо комиссиясы добуш берүүнүн жыйынтыктарын шайлоо участкасында төмөндөгүлөр боюнча жараксыз деп табат:

1) эгерде добуш берүүнү жүргүзүү, добуштарды эсептөө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын чыгаруу убагында шайлоочулардын добуш берүүсүнүн жыйынтыктарын ишенимдүү аныктоого мүмкүндүк бербесе;

2) эгерде добуш берүүнү өткөрүү, добуштарды эсептөө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө убагында эреже бузуулар шайлоочулардын эрк-ниетин билдирүүсүнө таасир этсе;

3) Борбордук шайлоо комиссиясынын чечими боюнча;

4) *(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

Шайлоо участогунда добуш берүүнүн жыйынтыктары жараксыз деп табылган учурда добуш шайлоонун натыйжалары калган шайлоо участокторундагы добуш берүүнүн жыйынтыктары боюнча аныкталат. Шайлоо участогунда шайлоонун натыйжаларына таасирин тийгизген добуш берүүнүн жыйынтыктары жараксыз деп табылган учурда тиешелүү шайлоо комиссиясы кайра добуш берүү дайындаган күндөн тартып 2 жумалык мөөнөттө ошол шайлоо участогунда кайра добуш берүү жүргүзүлөт.

5-1. Эгерде шайлоону даярдоо, добуш берүүнү өткөрүү, добуштарды эсептөө, добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө убагында талапкер, саясий партия тарабынан добуш берүүнүн жыйынтыктарын так аныктоого мүмкүндүк бербеген же шайлоочулардын эрк-ниетин билдирүүсүнө таасир эткен бузуулар орун алса, аймактык шайлоо комиссиясы талапкер, талапкерлердин тизмеси боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктарын жараксыз деп таанууга укуктуу. Мында талапкер, талапкерлердин тизмеси боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары бузуунун оордук даражасына, бузуу жасалган аймакка жараша участоктун/участоктордун чегинде же жалпы эле округ боюнча жокко чыгарылышы мүмкүн.

Шайлоо мыйзамдарынын бузулушун аныктоонун натыйжасында добуш берүү күнүнөн кийин талапкер, саясий партиянын талапкерлеринин тизмеси боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары жараксыз деп табылган учурда, талапкерге, саясий партияга берилген шайлоочулардын добуштары шайлоо бюллетендерин жараксыздарга кошуу менен жараксыз деп табылат. Мындай талапкер, саясий партия кийинки шайлоого киргизилбейт. Мында талапкер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген учурларда жана тартипте жоопкерчиликке тартылышы мүмкүн.

Депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүнү эсептөөнүн максаттары үчүн алар боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары жараксыз деп табылган талапкерге, саясий партиянын талапкерлеринин тизмесине берилген шайлоочулардын добуштары добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын катарында эске алынбайт.

6. Шайлоо участкасында добуш берүүнүн, добуштарды эсептөөнүн, добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протоколду түзүүнүн тартибин бузуу менен байланышкан, ар бир талапкер, талапкерлердин тизмеси алган добуштардын санын ишенимдүү аныктоого мүмкүндүк бербеген жоболорду бузуулар шайлоочулардын

добуш берүүсүнүн жыйынтыктарын ишенимдүү белгилөөгө мүмкүндүк бербеген эреже бузуулар деп түшүнүлөт.

Шайлоо участкасында добуш берүүнүн, добуштарды эсептөөнүн же добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөөнүн жүрүшүндө шайлоочулар өз эрк-ниетин билдиришине таасир эткен, добуш берүү күнү үгүт жүргүзүү, жарандар шайлоо укуктарын жүзөгө ашырышына тоскоолдук кылуу, добуш берүүдө байкоо жүргүзүүгө тоскоолдук кылуу, башка шайлоочулар үчүн добуш берүү, шайлоо комиссияларынын ишине кийлигишүү, шайлоочуларды сатып алуу менен байланышкан жоболорду бузуулар шайлоочулардын эрк-ниетине таасир эткен эреже бузуулар деп түшүнүлөт.

7. Аймактык шайлоо комиссиясы шайлоонун жыйынтыктарын төмөнкү учурларда жараксыз деп тааныйт:

1) эгерде добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын жалпы санынын үчтөн биринен ашыгын камтыган шайлоо участкаларынын бөлүгүндөгү добуш берүүнүн жыйынтыктары жараксыз деп таанылса;

2) эгерде талапкер (талапкерлер), саясий партиянын (партиялардын) талапкерлеринин тизмеси боюнча добуш берүүнүн жараксыз деп таанылган жыйынтыктары добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын жалпы санынын үчтөн биринен ашыгын камтыса.

(КР 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

39-берене. Кайталап шайлоо

1. Эгерде шайлоо болбой калса, жараксыз деп табылса, добуш берүүнүн жыйынтыктары боюнча талапкер (талапкерлердин тизмеси) шайланбай калса кайталап шайлоо дайындалат. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын кайталап шайлоо Кыргыз Республикасынын Президенти тарабынан шайлоолор болбой калган, жараксыз деп табылган күндөн тартып бир айдын ичинде дайындалат. Талапкерлерди, талапкерлердин тизмелерин көрсөтүү жана каттоо, башка аракеттер, анын ичинде шайлоо боюнча шайлоо аракеттеринин мөөнөтү ушул Мыйзам жана Борбордук шайлоо комиссиясынын ченемдик укуктук актылары менен каралган тартипте жүзөгө ашырылат. Кайталап шайлоону өткөрүү жөнүндө билдирүү кайталап шайлоону дайындоо жөнүндө чечим кабыл алынгандан кийин 7 календардык күндүн ичинде жалпыга маалымдоо каражаттарына жарыяланат.

2. Шайлануучу кызматтарга талапкерлер тарабынан кайталап шайлоо өткөрүү учурунда шайлоону жараксыз деп табуу үчүн негиз болгон талапкерлер, саясий партиялар кайрадан көрсөтүлүшү мүмкүн эмес.

3. Эгерде мамлекеттик бийлик, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, шайлоо комиссияларынын кызмат адамдарынын чечимдери, аракеттери (аракетсиздиги) добуш берүүнүн жыйынтыктарын жана (же) шайлоонун натыйжаларын жараксыз деп табышы үчүн негиз болсо, кайталап шайлоолорго катышкан жана кайталап шайлоого катышууну каалагандыгын билдирген талапкерлердин, саясий партиялардын арасында жүргүзүлөт.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

40-берене. Добуш берүүнүн жыйынтыктарын жана шайлоонун натыйжаларын жарыялоо

1. Шайлоо комиссиясынын иши жайылтылган ар бир шайлоо участогу, аймагы боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары, шайлоо округу боюнча шайлоонун натыйжалары тиешелүү шайлоо комиссиясынын жана түздөн-түз төмөн турган шайлоо комиссияларынын протоколунда камтылган маалыматтардын көлөмүндө шайлоочуларга, талапкерлерге, талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнө, байкоочуларга, эл аралык байкоочуларга, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө таанышуу үчүн алардын талабы боюнча берилет.

2. Ар бир шайлоо участогу боюнча добуш берүүнүн жыйынтыктары Борбордук шайлоо комиссиясына келип түшүүсү боюнча Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтына токтоосуз жайгаштырылат. Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтына жайгаштырылган добуш берүүнүн жыйынтыктарынын маалыматтары юридикалык мааниге ээ болбогон алдын-ала маалыматтар болуп саналат.

3. Тиешелүү шайлоо комиссиялары шайлоонун натыйжалары жөнүндө жалпы маалыматтарды Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан шайлоонун натыйжалары бекитилгенден кийин 3 календардык күндүн ичинде жалпыга маалымдоо каражаттарына жиберет.

4. Шайлоонун натыйжаларын, ошондой эле ар бир талапкерлер, талапкерлердин тизмеси алган шайлоочулардын добуштарынын, бардык талапкерлерге, талапкердин бардык тизмелерине каршы берилген добуштардын саны жөнүндө маалыматтарды расмий жарыялоо шайлоонун натыйжалары аныкталган күндөн тартып 10 календардык күндүн ичинде Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан жүзөгө ашырылат.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

2-глава
Шайлоо эркиндигинин кепилдиктери

41-берене. Шайлоо эркиндигин камсыз кылуу боюнча шайлоо комиссияларынын, мамлекеттик органдардын иши

1. Шайлоого даярдык көрүүдө жана өткөрүүдө шайлоо комиссиялары, прокуратура органдары, ички иштер органдары Кыргыз Республикасынын Конституциясынын, ушул Мыйзамдын жана башка мыйзамдарынын талаптарынын так сакталышын камсыз кылат.

2. Добуш берүү күнү жана андан мурунку күнү соттор, прокуратура органдары, ички иштер органдары үчүн жумуш күнү болуп саналат. Талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорунун атайын эсептерин тейлеген банк же башка мекемелер үчүн добуш берүү күнүнөн мурдагы күн жумушчу күн болуп саналат.

3. Ички иштер органдары шайлоо участкасынын аймагында добуш берүүнү өткөрүүдө коомдук тартипти камсыз кылуу боюнча шайлоо комиссиялары талап кылган, ошондой эле коомдук тартип бузулган учурда участкалык шайлоо комиссиясынын төрагасынын чакыруусу боюнча добуш берүү үчүн жайда жардам көрсөтүүгө милдеттүү.

4. Мамлекеттик жана башка органдардын, алардын кызмат адамдарынын, шайлоо процессинин башка катышуучуларынын жарандардын шайлоо укуктарын, ушул Мыйзамдын талаптарын бузган чечимдери жана (же) аракеттери (аракетсиздиги) прокуратура органдарына, ички иштер органдарына же сотко Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык даттанылышы мүмкүн.

Мында ички иштер органдары жарандардын коомдук тартипти бузууга тиешелүү болгон арыздарын жана даттанууларын, ошондой эле колдонуудагы мыйзамдарга ылайык жоопкерчиликти караган аракеттерди карайт.

Прокуратура органдары шайлоо мыйзамдарынын сакталышына, ошондой эле колдонуудагы мыйзамдарга ылайык административдик жоопкерчиликти караган аракеттерге жалпы көзөмөлдү жүзөгө ашырат.

Шайлоо комиссиялары тарабынан шайлоону даярдоодо жана өткөрүүдө шайлоо комиссияларынын бардык деңгээлдеринде ыкчам чара көрүүчү координациялык топтор түзүлөт, анын курамына укук коргоо органдарынын өкүлдөрү кирет. Ыкчам чара көрүүчү координациялык топтун негизги иш-милдеттери шайлоо

мыйзамдарын бузууга ыкчам чара көрүү жана көрүлүүчү чаралар жөнүндө жарандарды маалымдоо болуп саналат.

Ыкчам чара көрүү координациялык топтун ишинин тартибин Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан аныкталат.

5. Шайлоочулар, талапкерлер, саясий партиялар, коммерциялык эмес уюмдар, алардын өкүлдөрү жана байкоочулар мамлекеттик жана башка органдардын, алардын кызмат адамдарынын, шайлоо процессинин башка катышуучуларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) арыз же даттануу менен кайрыла алат. Арыз, даттануу жүйөлүү болуп жана алар негизденген далилдер менен бирге берилүүгө тийиш.

6. Шайлоочуларынын, талапкерлердин, саясий партиялардын, шайлоо процессинин башка катышуучуларынын шайлоону даярдоонун жүрүшүндө келип түшкөн арыздары (даттануулары) прокуратура жана ички иштер органдары тарабынан арыз (даттануу) келип түшкөн учурдан баштап 2 күндүк мөөнөттө, ал эми добуш берүү күнү же добуш берүүдөн мурунку күнү түшкөндө - токтоосуз каралууга тийиш. Эгерде шайлоону даярдоонун жүрүшүндө келип түшкөн арыздарда (даттанууларда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылса, алар боюнча чечимдер 3 күндүк мөөнөттөн кечиктирбестен кабыл алынат. Арыз (даттануу) боюнча кабыл алынган чечимдин көчүрмөсүн прокуратура органдары, ички иштер органдары тиешелүү шайлоо комиссиясына токтоосуз жөнөтөт.

7. Арыздарды (даттанууларды) кароодон баш тартылган учурда, прокуратура органдары, ички иштер органдары баш тартуунун негиздерин баяндоо менен чечимдердин көчүрмөсүн берүүгө милдеттүү.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

42-берене. Шайлоо процессинин субъекттеринин шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздиктерине) даттануу

1. Шайлоо процессинин субъекттеринин шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын алардын кызмат адамдарынын чечимдери жана (же) аракеттери (аракетсиздиктери) жогору турган шайлоо комиссиясына, Борбордук шайлоо комиссиясынын чечими жана (же) аракеттери (аракетсиздиги) сотко даттанылышы мүмкүн.

2. Жарандардын шайлоо укуктарын бузган шайлоо комиссияларынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздигине) арыздар (даттануулар) менен шайлоочулар, талапкерлер, саясий партиялар, шайлоочулардын топтору,

коммерциялык эмес уюмдар, алардын өкүлдөрү жана байкоочулар кайрылышы мүмкүн.

3. *(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

4. Арыздарды (даттанууларды), ошондой эле шайлоо укуктарын, шайлоо жөнүндө мыйзамдарды бузуулар жөнүндө маселени кароодо кызыкчылыктары бар тараптарга, жактарга же өкүлдөргө кароонун күнү, убактысы жана орду жөнүндө кабарланат. Көрсөтүлгөн жактар каралып жаткан маселенин маңызы боюнча түшүндүрмөлөрдү берүүгө жана далилдерди келтирүүгө укуктуу.

5. Шайлоо процессинин катышуучуларынын шайлоо укуктарын бузган участкалык шайлоо комиссияларынын, алардын кызмат адамдарынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздиктерине) аймактык шайлоо комиссиясына даттанылат.

6. Шайлоо процессинин катышуучуларынын шайлоо укуктарын бузган аймактык шайлоо комиссияларынын, алардын кызмат адамдарынын чечимдерине жана (же) аракеттерине (аракетсиздиктерине) Борбордук шайлоо комиссиясына даттанылат.

7. Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимдери жана (же) аракеттери (аракетсиздиктери) биринчи инстанциядагы сотко, биринчи инстанциядагы соттун чечими - Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна даттанылат. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун чечими биротоло болуп саналат жана даттанылууга жатпайт.

8. Арыздар (даттануулар) шайлоо процессинин субъектине анын шайлоо укуктары бузулгандыгы, чечимдер кабыл алынгандыгы, аракеттер (аракетсиздиктер) жасалгандыгы жөнүндө белгилүү болгон учурдан тартып токтоосуз, бирок 3 календардык күндөн кечиктирилбестен берилет.

9. Шайлоого даярдыктын жүрүшүндө келип түшкөн арыздар (даттануулар) келип түшкөн учурдан тартып шайлоо комиссиялары же соттор тарабынан 3 күндүк мөөнөттө, ал эми добуш берүү күнү же добуш берүү күнүнөн мурунку күнү - токтоосуз каралууга жатат.

Эгерде шайлоону даярдоонун жүрүшүндө келип түшкөн арыздарда (даттанууларда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылса, алар боюнча чечимдер 5 күндүк мөөнөттөн кечиктирбестен кабыл алынат. Чечим кабыл алган органдын кол коюлган жана мөөр менен ырасталган чечими арыз берүүчүгө жазуу жүзүндө токтоосуз тапшырылат.

10. Арыздарды (даттанууларды) кабыл алуунун натыйжалары боюнча кабыл алынган чечимге арыз (даттануу) - жогору турган шайлоо комиссиясына, ал эми Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимин даттанган учурда чечим чыккан учурдан тартып 3

календардык күндүн ичинде сотко берилет. Аракетсиздикти даттануу учурунда арыз (даттануу) - жогору турган шайлоо комиссиясына, ал эми Борбордук шайлоо комиссиясынын аракетсиздигине даттанган учурда аракет жасалууга тийиш болгон мөөнөт аяктаган учурдан тартып 3 календардык күндүн ичинде сотко берилет.

11. Жогору турган шайлоо комиссиясы төмөн турган шайлоо комиссиясынын чечимин күчүндө калтырат же болбосо аны жокко чыгарат жана даттануунун маңызы боюнча чечим кабыл алат.

12. Арыздын (даттануунун) негиздүүлүгүн белгилеп, сот талашылып жаткан чечимди, аракетти (аракетсиздикти) мыйзамдуу эмес деп табат жана Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимин жокко чыгарат же болбосо, эгерде талашылып жаткан чечим, аракет (аракетсиздик) мыйзамдуу болуп саналарын белгилесе, арызды (даттанууну) канааттандыруудан баш тартат.

13. Арыздарды (даттанууларды) берүүнүн мөөнөттөрү калыбына келтирүүгө жатпайт. Көрсөтүлгөн мөөнөттөрү аяктагандан кийин арыздар (даттануулар) кабыл алынбайт. Арызды (даттанууну) берүү мөөнөтүнүн өтүшү чечим кабыл алынган күндөн, аракет (аракетсиздик) жасалган күндөн кийинки күнү башталат.

(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

43-берене. Шайлоо комиссияларынын добуш берүүнүн жыйынтыктарын жана шайлоонун натыйжаларын белгилөө жөнүндө чечимдерине даттануу

1. Добуш берүүнүн жыйынтыктарын жана шайлоонун натыйжаларын белгилөө жөнүндө шайлоо комиссияларынын чечимдерине арыздар (даттануулар) менен талапкерлер, талапкерлерди көрсөткөн саясий партия, ошондой эле талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партия, алардын өкүлдөрү жана байкоочулар кайрыла алат.

2. Добуш берүүнүн жыйынтыктарын белгилөө жөнүндө участкалык шайлоо комиссияларынын чечимдери аймактык шайлоо комиссияларына: аймактык шайлоо комиссияларынын чечимдери - Борбордук шайлоо комиссиясына: Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимдери - биринчи инстанциядагы сотко: биринчи инстанциядагы соттун чечими - Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна даттанылат.

3. Арыздар (даттануулар) добуш берүүнүн жыйынтыгы белгиленген же шайлоонун натыйжалары аныкталган учурдан тартып 3 календардык күндүн ичинде берилет.

4. Келип түшкөн арыздар (даттануулар) шайлоо комиссиялары же соттор тарабынан даттануу келип түшкөн учурдан тартып 3 күндүк мөөнөттө каралууга тийиш. Эгерде арызда (даттанууда) камтылган фактылар кошумча текшерүүнү талап кылса, алар боюнча чечимдер 5 күндүк мөөнөттөн кечиктирилбестен кабыл алынат. Чечим кабыл алган органдын кол коюлган жана мөөрү менен ырасталган чечими арызданууучуга жазуу жүзүндө токтоосуз тапшырылат.

5. Ушул берененин 4-бөлүгүнө ылайык кабыл алынган чечимге арыз (даттануу) чечим кабыл алынган учурдан тартып 3 календардык күндүн ичинде берилет.

6. Ушул Мыйзам, Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен каралган учурларда сот Борбордук шайлоо комиссиясынын шайлоонун натыйжаларын аныктоо жөнүндө чечимин жокко чыгарышы мүмкүн.

7. Соттун чечими чыгарылган учурдан тартып мыйзамдуу күчүнө кирет жана мамлекеттик бийлик, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, коммерциялык эмес уюмдар, кызмат адамдары, шайлоо комиссиялары жана шайлоо процессинин башка катышуучулары тарабынан аткаруу үчүн милдеттүү болот.

Сот тарабынан жүйөөлөштүрүлүп кабыл алынган чечим арызданууучуга, жоопкерге же алардын өкүлдөрүнө, ошондой эле Борбордук шайлоо комиссиясына токтоосуз берилет.

Ушул Мыйзам менен белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө көзөмөл даттануусун берүү Борбордук шайлоо комиссиясынын чечимдерин же биринчи инстанциядагы соттун чечимдерин аткарууну токтото турат.

8. Биринчи инстанциядагы соттун чечимине даттануу ал чыгарылган учурдан тартып 3 календардык күндүн ичинде берилиши мүмкүн.

9. Райондук (шаардык) соттун мыйзамдуу күчүнө кирген чечими көзөмөл тартибинде Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна келип түшкөн күндөн баштап даттануу берилген күндөн тартып 5 календардык күндүн ичинде каралат. Көзөмөл даттануусу Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна берилип, ал Борбордук шайлоо комиссиясынын өкүлүн милдеттүү тартипте чакырат.

Соттун чечимине көзөмөл даттануусу чечим чыгарган тиешелүү сот аркылуу жүргүзүлөт. Даттанууну көзөмөл инстанциясына түздөн-түз берүү аны кароо үчүн тоскоолдук болуп саналбайт.

Көзөмөл инстанциясынын сотунун токтому ал чыгарылган учурдан тартып мыйзамдуу күчүнө кирет, биротоло болуп саналат жана даттанууга жатпайт.

10. Арыздарды (даттануулардын) берүүнүн мөөнөттөрү калыбына келтирүүгө жатпайт. Көрсөтүлгөн мөөнөттөрү бүткөндөн кийин арыздар (даттануулар) кабыл алынбайт.

Арыздарды (даттанууларды) берүү мөөнөтүнүн өтүшү ушул Мыйзамдын 42-беренесинин 13-бөлүгүнө ылайык жүзөгө ашырылат.

11. Талаштарды кароо менен байланышкан материалдар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык сакталууга жатат.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

44-берене. Талапкерди, талапкерлердин тизмесин каттоону жокко чыгаруу, добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө, шайлоонун натыйжалары жөнүндө шайлоо комиссиясынын чечимин жокко чыгаруу үчүн негиздер

1. Талапкерди каттоо тиешелүү шайлоо комиссиясы же сот тарабынан талапкер өзүндө пассивдүү шайлоо укугу жок экендиги жөнүндө маалыматтарды жашырып койгондугунун фактысы далилденгенде, анын ичинде талапкерде ушул Мыйзам менен белгиленген тартипте соттолгондугу алып салынбагандыгынын же жоюлбагандыгынын. талапкерге карата соттун айып коюлуучу өкүмү күчүнө киргендигинин, талапкер Кыргыз Республикасынын жарандыгынан чыккандыгы же ажырагандыгы жөнүндө, башка мамлекеттин жарандыгына таандыктыгы жөнүндө жана колдонуудагы мыйзамдар менен белгиленген башка негиздери болгон учурларда, ошондой эле талапкер каза болгон учурда жокко чыгарылат.

2. Талапкерди каттоо төмөнкүдөй учурларда жокко чыгарылат:

1) талапкер өз талапкерлигин алып салуу жөнүндө арыз бергенде;

2) саясий партия талапкерлердин тизмесинен кээ бир талапкерлерди чыгарганда;

3) өзүнүн шайлоо өнөктүгүн каржылоо учурунда шайлоо фондунун каражаттарынан тышкары талапкердин шайлоо фондуна келип түшкөн акча каражаттарынын жалпы суммасынын 0,5 пайыздан ашыгын түзгөн башка акча каражаттарын пайдаланса же болбосо талапкер өзүнүн шайлоо фондунун каражаттарынан чыгымдарды талапкердин шайлоо фондундагы каражаттардын бардык чыгымдарынын эң чоң белгиленген суммасынан 0,5 пайыздан ашыкча чыгымдаганда;

4) ушул Мыйзамдын 53 жана 60-беренелери менен аныкталган каттоо эрежелери бузулганда;

5) талапкердин, талапкердин өкүлдөрү тарабынан талапкерди шайлоо максатында кызматынын же кызмат абалынын артыкчылыктарын пайдалануу же талапкерди шайлоо максатында кызматынын же кызмат абалынын артыкчылыктарын анын өкүлдөрү пайдаланууга талапкердин тизмеси бар экендигинин фактылары ырасталганда;

6) ушул Мыйзамдын 22-28-беренелери менен каралган шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүү эрежелерин бузууга талапкердин, анын өкүлүнүн түздөн-түз тиешелүүлүгү бардыгы ырасталганда;

7) талапкер, анын өкүлдөрү, ошондой эле талапкердин жубайы жана (же) жакын туугандары тарабынан шайлоочуларды сатып алынгандыгынын же талапкердин шайлоочуларды сатып алууга тиешелүүлүгү бар экендигинин фактылары ырасталганда.

3. Талапкерлердин тизмесин каттоо төмөнкүдөй учурларда жокко чыгарылат:

1) саясий партия талапкерлердин тизмесин кайра чакыртып алганда жана шайлоого катышуудан баш тартканда;

2) өзүнүн шайлоо өнөктүгүн каржылоодо саясий партия шайлоо фондунун каражаттарынан тышкары саясий партиянын шайлоо фондуна келип түшкөн акча каражаттарынын жалпы суммасынын 0,5 пайыздан ашыгын түзгөн башка акча каражаттарын пайдаланганда же болбосо саясий партия өзүнүн шайлоо фондунун каражаттарынан чыгымдарды саясий партиянын шайлоо фондундагы каражаттардын бардык эң көп белгиленген суммасынан 0,5 пайыздан ашыкча чыгымдаганда;

3) ушул Мыйзам менен аныкталган талапкерлердин тизмеси каттоонун эрежелери бузулганда;

4) саясий партиянын жетекчилиги тарабынан талапкерлердин тизмесин шайлоо максатында кызматынын же кызматтык абалынын артыкчылыгын пайдалангандыгынын же саясий партиянын өкүлдөрүнүн талапкерлердин тизмесин шайлоо максатында кызматынын же кызматтык абалынын артыкчылыгын пайдаланууга тиешеси бар экендигинин фактылары ырасталганда;

5) аткаруу органдарынын жетекчилигинин же кызматкерлеринин саясий партиялардын өкүлдөрүнүн ушул Мыйзамдын 22-28-беренелери менен каралган шайлоо алдындагы үгүт жүргүзүү эрежелерин бузууга түздөн-түз тиешелүүлүгүнүн фактылары ырасталганда;

6) саясий партиянын аткаруу органынын жетекчилигинин, кызматкерлеринин же өкүлдөрүнүн шайлоочуларды сатып алуусунун же алардын шайлоочуларды сатып алууга тиешеси бар экендигинин фактылары ырасталганда.

4. Эгерде жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоонун натыйжалары аныкталгандан кийин жана шайланган талапкерге мандат тапшырылганга чейин талапкердин пассивдүү шайлоо укугу жок экендиги жөнүндө маалыматтар, анын ичинде мыйзамда белгиленген тартипте алып салынбаган же жоюлбаган соттолгондугу бар экендиги, ага карата соттун айыптоо өкүмү күчүнө киргендиги, Кыргыз Республикасынын жарандыгынан чыккандыгы же жарандыгын жоготкондугу, башка мамлекеттин жарандыгына таандыктыгы, талап кылынган билим деңгээлинин жоктугу же болбосо билими жөнүндө так эмес маалымат бергендиги жөнүндө маалыматтар ырасталса, ошондой эле ал каза болгон учурда, анда шайланган талапкерди каттоо жокко чыгарылат. Бул учурда мандат ушул Мыйзамдын 52-беренесинде белгиленген тартипте кийинки талапкерге берилет.

Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын пропорциялык система боюнча шайлоодо бул учурда ушул Мыйзамдын 52-беренесинин талаптарын эске алуу менен ошол саясий партиядан талапкерлердин тизмесинен кийинки шайланган талапкер катталат.

5. Ушул беренеде көрсөтүлгөн талапкерди талапкерлердин тизмесин каттоону, добуш берүүнүн жыйынтыгы жөнүндө, шайлоонун натыйжалары жөнүндө шайлоо комиссиясынын чечимдерин жокко чыгаруу үчүн негиздер акыркы болуп саналат.

(КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

45-берене. Жарандардын шайлоо укуктарын бузгандык үчүн жоопкерчилик

Төмөнкү адамдар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жазык, же болбосо башка жоопкерчилик тартат:

1) Кыргыз Республикасынын жараны тарабынан шайлоо жана шайлануу укугун эркин жүзөгө ашырышына күч колдонуу, алдоо, коркутуу, будамайлоо же башкача жол менен тоскоолдук кылган, же болбосо добуш берүүнүн жашырындуулугун бузган, же болбосо жарандардын шайлоочулардын тизмеси менен таанышуу укугун бузган, же болбосо талапкерди колдоп кол коюуга жарандарды мажбурлаган же аларга тоскоолдук кылган, ошондой эле жасалма кол коюуга катышкан, же болбосо шайлоочуларды сатып алууну жүзөгө ашырган;

2) шайлануу максатында өзүнүн кызмат ордунун же кызматтык абалынын артыкчылыктарын пайдаланган; же болбосо катталган шайлоочулар (шайлоочулардын тизмелери)

жөнүндө маалыматтарды өз учурунда түзбөгөн жана көрсөтүлгөн маалыматтарды тиешелүү шайлоо комиссияларына жөнөтөөр алдында сактабаган, же болбосо шайлоону каржылоо эрежелерин бузган, анын ичинде шайлоо комиссияларына каражаттарды которууну создуктурган, же болбосо жарандарга башка адамдар үчүн добуш берүүгө мүмкүнчүлүк берүү максатында шайлоо бюллетендерин берген, же болбосо шайлоо документтерин оңдоону жүзөгө ашырган, билип туруп жалган документтерди түзгөн жана берген, билип туруп добуштарды туура эмес эсептөөнү же добуш берүүнүн жыйынтыгын, шайлоонун натыйжасын билип туруп туура эмес чыгарган, шайлоонун натыйжасынын туура эмес белгилөөнү жүзөгө ашырган, өздөрүнө жүктөлгөн милдеттерге карабастан добуш берүүнүн жыйынтыктары, шайлоонун жыйынтыктары жөнүндө, шайлоонун натыйжалары жөнүндө маалыматтарды бербеген же жарыялабаган;

3) талапкерлер, саясий партиялар жөнүндө жазган маалыматтарды билип туруп тараткан, же талапкердин, алардын жубайларынын жана (же) жакын туугандарынын талапкерлердин, талапкердин жубайынын жана (же) жакын туугандарынын, талапкерлердин, саясий партиялардын өкүлдөрүнүн ар-намысына жана кадыр-баркына шек келтирген башка аракеттерди жасаган, же болбосо шайлоо комиссияларынын мүчөлөрүнүн, байкоочулардын, эл аралык байкоочулардын, талапкерлердин, саясий партиялардын, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнүн укуктарын, анын ичинде маалыматтарды жана шайлоо документтеринин көчүрмөлөрүн өз учурунда алуу укугун бузган, байкоочуларды, эл аралык байкоочуларды, талапкерлерди, талапкерлердин, саясий партиялардын, талапкерлердин жана саясий партиялардын өкүлдөрүнүн, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнүн тизмелерин каттоодон негизсиз баш тарткан, шайлоо участкаларында шайлоо укуктарын жүзөгө ашырууга тоскоолдук кылган, же болбосо шайлоо алдындагы үгүттү жүргүзүү эрежелерин бузган, анын ичинде добуш берүү күнүнөн мурунку күнү жана добуш берүү күнү үгүт жүргүзгөн, же болбосо шайлоо комиссиялары тарабынан өз милдеттерин аткарышына байланышкан алардын ишине тоскоолдук кылган же ага мыйзамга каршы кийлигишкен, добуш берүү үчүн жайдан шайлоо бюллетендерин алып чыккан, же болбосо шайлоону даярдоого жана өткөрүүгө каражаттардын чыгымдалышы жөнүндө отчетторду бербеген же жарыялабаган, талапкерлердин, саясий партиялардын шайлоо фонддорунун финансылык отчетторун жана шайлоону өткөрүүгө бөлүнгөн бюджеттик каражаттардын чыгымдалышы жөнүндө финансылык

отчетторду бербеген же жарыялабаган жактар, ошондой эле шайлоого катышуу үчүн мыйзам менен каралган өргүү берүүдөн баш тарткан иш берүүчүлөр.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

3-глава
Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө жалпы жоболор

46-берене. Жергиликтүү кеңештердин депутаттыгына талапкерлерге коюлуучу негизги талаптар

1. Ушул Мыйзамдын 3-беренесинин 4-6-бөлүктөрүндө белгиленген талаптарга ылайык келген Кыргыз Республикасынын жараны жергиликтүү кеңештин депутаты болуп шайлана алат.

2. Жергиликтүү кеңештин депутаттары анда шайлоо жүргүзүлүп жаткан тиешелүү администрациялык-аймактык бирдиктин жергиликтүү жамаатынын мүчөсү болуп саналган жарандар тарабынан шайланат.

47-берене. Жергиликтүү кеңештин депутаттарын шайлоо системасы

Шаардык кеңештердин депутаттарын шайлоо пропорциялуу система боюнча, ал эми айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоо - мажоритардык система боюнча жүргүзүлөт.

(КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

48-берене. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону дайындоо

1. Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо Президент тарабынан шайлоо күнүнө чейин 60 календардык күндөн кечиктирилбестен дайындалат.

2. Жергиликтүү кеңештер мөөнөтүнөн мурда таркатылган учурда Президент бир эле убакта жергиликтүү кеңештердин депутаттарын мөөнөтүнөн мурда шайлоону дайындайт.

3. Кайра уюштурууга алып келүүчү тиешелүү административдик-аймактык бирдиктердин чек араларынын өзгөрүшүнө байланыштуу жана (же) административдик-аймактык түзүлүштүн жалпы түзүмүнүн өзгөрүшүнө байланыштуу жергиликтүү кеңештер таркатылган учурда, Президент жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоону ушул берененин 1-бөлүгүндө каралган мөөнөттөрдө дайындайт.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

49-берене. Жергиликтүү кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүү

1. Шаардык кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүү шайлоо дайындалган күндөн тартып башталат жана шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күн калганда, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18ге чейин аяктайт.

Айылдык кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүү шайлоо округдарынын тизмеси расмий жарыялангандан күндөн тартып башталат жана шайлоо күнүнө чейин 30 календардык күн мурун, жергиликтүү саат 18ге чейин аяктайт.

2. Талапкерлерди көрсөтүү укугу төмөнкүлөргө таандык:

1) шаарлардын жергиликтүү кеңештерине - саясий партияларга;

2) айылдык аймактын жергиликтүү кеңештерине - саясий партияларга жана өзүн өзү көрсөтүү жолу менен жарандарга.

3. Саясий партия төмөнкүлөрдү көрсөтүүгө укуктуу:

1) пропорциялык система боюнча шайлоолор боюнча - ар бир бирдиктүү шайлоо округу боюнча ошол жергиликтүү кеңеш үчүн белгиленген депутаттык мандаттардын санынан ашпаган санда.

2) мажоритардык система боюнча шайлоодо - ар бир көп мандаттуу шайлоо округу боюнча ал округ боюнча белгиленген мандаттардын санынан ашпаган сандагы талапкерлерди.

3-1. *(КР 2016-жылдын 21-январындагы № 8 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

4. Саясий партиянын жергиликтүү кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүү жөнүндө чечими жашыруун добуш берүү менен кабыл алынат.

5. Жергиликтүү кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди көрсөтүү саясий партиянын съездинде (конференциясында), анын региондук бөлүмүнүн чогулушунда (конференциясында) жүзөгө ашырылат.

6. *(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

7. Шаардык кеңештерге талапкерлердин тизмелерин түзүүдө саясий партиялар төмөндөгүлөрдүн өкүлчүлүгүн эске алууга милдеттүү:

- бир жыныстагы адамдардын 70 пайызынан ашык эмес, мында саясий партиядан көрсөтүлгөн талапкерлердин тизмелеринде

аялдардын жана эркектердин кезектеги айырмасы эки позициядан ашпоого тийиш;

- 1ден кем эмес талапкер - ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелүү адамдар.

Мында саясий партиянын талапкерлеринин тизмеси көрсөтүлгөн учурдан тартып алынган мандаттар бөлүштүрүлгөнгө чейин көрсөтүлгөн талаптарга ылайык келүүгө тийиш.

8. Өзүн көрсөтүү тартибинде жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкерди көрсөтүү тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына талапкер болуп көрсөтүлүүгө ниеттенгендиги жөнүндө арыз берүү жолу менен жүргүзүлөт.

9. Саясий партия тарабынан бирдиктүү шайлоо округу боюнча көрсөтүлгөн талапкерлердин тизмеси же көп мандаттуу шайлоо округу боюнча саясий партия тарабынан көрсөтүлгөн талапкерлер саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү тарабынан тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына ушул Мыйзамда көрсөтүлгөн мөөнөттө басылган түрдө жана электрондук алып жүрүүчүдө берилет. Талапкерлер жөнүндө маалыматтар ошондой эле талапкерлер, талапкердин, саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлдөрү тарабынан машинада окула турган электрондук түрдө Борбордук шайлоо комиссиясынын маалыматтык системасына киргизилиши керек.

10. Бирдиктүү шайлоо округу же көп мандаттуу шайлоо округу боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөтүү жөнүндө саясий партиянын чечими саясий партиянын же партиянын аймактык бөлүмүнүн жетекчисинин коюлган колу жана саясий партиянын мөөрү менен ырасталат.

11. Талапкерлер жөнүндө маалыматтарды текшерүүдө ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилген форма боюнча талапкердин соттолгондугу бар экендиги (жоктугу) жөнүндө расмий жазуу жүзүндөгү корутундуларды Борбордук шайлоо комиссиясына берет.

(КР 2011-жылдын 12-октябрындагы № 170, 2012-жылдын 6-июлундагы № 99, 2012-жылдын 3-августундагы № 149, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2024-жылдын 2-августундагы № 158, 2024-жылдын 30-сентябрындагы № 167 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

50-берене. Шайлоо күрөөсү

1. Шайлоо күрөөсү төмөнкү өлчөмдө белгиленет:

1) Бишкек жана Ош шаардык кеңештерине - мыйзамдар менен белгиленген эсептешүү көрсөткүчүнүн беш жүз эсе өлчөмүндө;

2) ушул бөлүктүн 1-пунктунда көрсөтүлгөн шаарларды албаганда, шаардык кеңештерге - мыйзамдар менен белгиленген эсептик көрсөткүчтүн эки жүз эсе өлчөмүндө;

3) *(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

2. Шайлоо күрөөсү депутаттыкка талапкерлердин тизмелерин көрсөткөн саясий партияларга төмөнкүдөй учурларда кайра кайтарылып берилет:

1) шайлоонун жыйынтыктары расмий жарыяланган күндөн тартып 10 календардык күндөн кечиктирбестен тиешелүү шайлоо комиссиясына өзүнүн фондун түзүүнүн булактарын, ошондой эле жүргүзүлгөн бардык сарптоолорунун өлчөмү жөнүндө отчетту берген шартта, добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын 15 пайыздан кем эмесинин добушун алса;

2) эгерде тиешелүү шайлоо комиссиясы тарабынан талапкерлердин тизмесин каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим кабыл алынса;

3) *(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

Күрөөнүн калган суммасы бюджетке чегерилүүгө тийиш. Саясий партиялардын шайлоо күрөөлөрүнөн келип түшкөн каражаттардын суммасы жөнүндө, талапкерлерге жана саясий партияларга кайра кайтарылган шайлоо күрөөлөрүнүн суммасы жана бюджетке чегерилген сумма жөнүндө маалымат Борбордук шайлоо комиссиясынын расмий сайтында жарыялануууга тийиш.

3. Мыйзамдарды бузуунун натыйжасында добуш берүү күнүнө чейин саясий партиянын талапкерлеринин тизмесин каттоо жокко чыгарылган учурда, саясий партия тарабынан төгүлгөн шайлоо күрөөсү кайтарылып берилбейт жана бюджетке чегерилүүгө тийиш.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

51-берене. Жергиликтүү кеңештин депутаттарын каттоо

1. Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан шайлоонун натыйжалары жөнүндө протокол бекитилгенден кийин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы депутаттыкка шайланган талапкерге бул жөнүндө кабарлайт. Депутаттыкка шайланган талапкер жергиликтүү кеңештин депутатынын статусу менен коошпогон ыйгарым укуктарын өзүнөн алып салгандыгы жөнүндө арыздын көчүрмөсүн 3 күндүк мөөнөттө тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына берет.

Эгер талапкерлердин тизмеси боюнча мандаттарды бөлүштүрүүнүн натыйжасында шайланган депутат жергиликтүү кеңештин депутатынын статусу менен коошпогон ыйгарым укуктарын өзүнөн алып салгандыгы жөнүндөгү талапты 3 күндүк мөөнөттө аткарбаган учурда анын депутаттык мандаты ушул Мыйзамдын 52-беренесинин 1-бөлүгүндө каралган тартипте өткөрүлүп берилет.

Саясий партия тарабынан көрсөтүлгөн талапкерлердин тизмесинде турган талапкер талапкерлердин тизмесинен чыгуу жөнүндө тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына жазуу жүзүндөгү арыз менен кайрылууга укуктуу. Талапкерлердин тизмесинен чыгуу жөнүндө жазуу жүзүндөгү арыз Борбордук шайлоо комиссиясы тарабынан бекитилген форма боюнча түзүлүүгө, талапкер жеке өзү берүүгө тийиш. Талапкердин талапкерлердин тизмесинен чыгуу жөнүндө жазуу жүзүндөгү арызды жеке өзү берүү мүмкүнчүлүгү жок болгон учурда саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына талапкердин талапкерлердин тизмесинен чыгуу жөнүндө нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн арызын берет. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы аны талапкерлердин тизмесинен чыгарып салуу жөнүндө чечим кабыл алат.

2. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы шайлоонун натыйжаларын жарыялагандан жана депутат болуп шайланган талапкерлерден жергиликтүү кеңештин депутатынын статусу менен коошпогон ыйгарым укуктарын өзүнөн алып салгандыгы жөнүндө арызды алгандан кийин шайланган депутаттарды 3 күндүк мөөнөттө каттайт жана аларга ырастаманы жана белгиленген үлгүдөгү төш белгини тапшырат.

3. Саясий партия тарабынан көрсөтүлгөн талапкерлердин тизмесинде турган талапкер добуш берүүдөн кийин депутаттык мандаттарды бөлүштүргөнгө чейин, тизмедеги талапкердин ордуна (кезектүүлүгүнө) талаптанууну көздөгөн талапкердин макулдугу менен, ошондой эле саясий партиянын жогорку жана аймактык органдарынын макулдугу менен тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына өзүнүн талапкерлердин тизмесиндеги кезектүүлүгүн өзгөртүү жөнүндө арызы менен кайрылууга укуктуу. Аталган арыз талапкердин жеке өзү тарабынан жазуу жүзүндө берилүүгө тийиш. Талапкердин талапкерлердин тизмесиндеги кезектүүлүгүн өзгөртүү жөнүндө арызын жеке өзү берүү мүмкүнчүлүгү жок болгон учурда саясий партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына талапкердин талапкерлердин тизмесиндеги кезектүүлүгүн өзгөртүү жөнүндө нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн арызын берет.

Аймактык шайлоо комиссиясы саясий партия тарабынан көрсөтүлгөн талапкерлердин тизмесинде турган талапкердин арызына жана саясий партиянын жогорку жана аймактык органдарынын тиешелүү чечимдерине ылайык, шайланган талапкердин талапкерлердин тизмесиндеги кезектүүлүгүн өзгөртүү жөнүндө чечим кабыл алат.

Талапкерлердин тизмесинде турган талапкердин кезектүүлүгүн өзгөртүүгө макулдук берүү жөнүндө саясий партиянын жогорку жана аймактык органдарынын чечимдери саясий партиянын уставында белгиленген тартипте кабыл алынат.

(КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

52-берене. Жергиликтүү кеңештин депутатынын бош калган мандатынын ордун ээлөө

1. Жергиликтүү кеңештин депутатынын ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулган учурда анын мандаты тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясынын чечими менен төмөнкүлөргө өткөрүлүп берилет:

1) тиешелүү көп мандаттуу шайлоо округ боюнча добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын көбүн алган шайланган депутаттан кийинки талапкерге;

2) *(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

3) пропорциялуу система боюнча шайлоодо талапкерлердин тизмесинде кийинки болуп турган талапкердин (талапкерлердин) каршылыгы жок болгондо, саясий партиянын жетектөөчү органы тарабынан сунушталган саясий партиянын тизмесинен талапкерге же болбосо эгерде саясий партиянын жетектөөчү органы бош мандат пайда болгон күндөн тартып 3 күндүн ичинде ушундай укуктан пайдаланбаса, саясий партиянын тизмесинде шайланган депутаттардан кийинки талапкерге.

1-1. Пропорциялуу система боюнча шайланган депутаттын ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулган учурда анын мандаты кийинки катталган талапкерге берилет:

1) аял жынысындагы депутаттын ыйгарым укуктары токтотулган учурда аял жынысындагы талапкерлердин арасынан;

2) эркек жынысындагы депутаттын ыйгарым укуктары токтотулган учурда эркек жынысындагы талапкерлердин арасынан.

Талапкерлердин тизмесинде тиешелүү жыныстагы адамдардын талапкерлери жок болгон учурда, депутаттын мандаты ошол эле тизмедеги талапкерге кезек боюнча берилет.

1-2. Мандаттарды резервге калтыруунун негизинде мандат алган депутат-аялдын ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулган учурда тийиштүү шайлоо округунда шайлоочулардын кыйла көп добуштарын алган кийинки талапкер аялга мандат берилет. Эгерде талапкер аялдар калбай калса, мандат ушул берененин 1-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык бөлүштүрүлөт.

2. Депутаттын ыйгарым укуктарынын мөөнөтүнөн мурда токтотулушу төмөнкү учурларда жүзөгө ашырылат:

1) депутаттын депутаттык ыйгарым укуктарын тапшыруу же фракциядан чыгуу жөнүндө жазуу жүзүндө арызы берилгенде;

1-1) депутатта арызды жеке өзү берүү мүмкүнчүлүгү жок болгон учурда, ыйгарым укуктуу адам тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу жөнүндө депутаттын нотариус тарабынан күбөлөндүрүлгөн арызын берет;

2) ушул Мыйзам менен каралган кызмат орундарын айкалыштыруу мүмкүн эмес болгон жагдай келип чыкканда;

3) Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары, же болбосо башка жерге туруктуу жашоо үчүн чыгып кеткенде, анда жашоо депутаттык иш-милдеттерди туруктуу жана натыйжалуу аткарууга мүмкүн болбогондо;

4) жарандыктан чыкканда, Кыргыз Республикасынын жарандыгын жоготкондо, башка жарандыгы бар болгон факты табылганда же болбосо башка жарандыкты алганда;

5) депутаттык мандатты белгиленген тартипти бузуу менен алуу фактылары табылганда (шайлоонун жыйынтыктарын жараксыз деп табуу же шайлоонун жыйынтыктарын жокко чыгаруу);

6) соттун чечими боюнча депутат аракетке жөндөмсүз деп таанылганда;

7) депутатка карата соттун айыптоо өкүмү күчүнө киргенде;

8) депутат жүйөөлүү себептерсиз жергиликтүү кеңештин сессияларына бир жыл ичинде төрт жолудан ашык келбегенде;

9) депутат каза болгондо же аны дайынсыз жоголду же өлдү деп табуу жөнүндө соттун чечими мыйзамдуу күчүнө киргенде;

10) кеңеш таркатылганда;

11) жергиликтүү кеңештин депутаттыгына талапкер катары каттоо учурунда пассивдүү шайлоо укугу жоктугунун факты белгиленгенде.

3. Эгерде көп мандаттуу шайлоо округу боюнча талапкерлер калбай калган учурда, мандат кийинки шайлоого чейин бош бойдон калат.

4. Эгерде пропорциялуу шайлоо округу боюнча саясий партиянын тизмесинде талапкерлер калбай калган учурда, мандат тиешелүү жергиликтүү кеңешке кийинки шайлоого чейин бош калат.

(КР 2013-жылдын 14-февралындагы № 16, 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192, 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2015-жылдын 17-февралындагы № 34, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

4-глава
Шаардык кеңештердин депутаттарын шайлоо

(Главанын аталышы КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

53-берене. Депутаттыкка талапкерлердин тизмесин каттоо

1. Талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн саясий партиялардын, өкүлдөрү шайлоо күнүнө чейин 40 календардык күн калгандан кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18ге чейин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына төмөнкүлөрдү берет:

1) партиянын аталышын көрсөтүү менен талапкерлердин тизмесин көрсөтүү жөнүндө саясий партиянын чечимин;

2) талапкерлердин тизмесине киргизилген ар бир талапкер тарабынан толтурулган өзүн талапкерлеринин тизмесине киргизүүгө макулдугу жөнүндө арызын жана өзү жөнүндө маалыматтар бар атайын форманы (биографиялык жана башка маалыматтарды);

3) талапкерлердин паспортторунун көчүрмөлөрүн, иштеген же жашаган жеринен маалымкаттарын;

4) саясий партия тарабынан шайлоо күрөөсү төгүлгөндүгүн ырастоочу документти;

5) башка мамлекеттин жарандыгы жоктугу жөнүндө декларацияны;

6) ар бир талапкер тарабынан толтурулган, мыйзамдарда белгиленген формадагы жеке маалыматтарды жыйноого жана текшерүүгө макулдук.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү жана ушуга байланыштуу өз алдынча өзүн-өзү көрсөтүү жөнүндө арызды жазууга, ушул Мыйзамда каралган башка документтерди

толтурууга мүмкүнчүлүгү жок талапкер көрсөтүлгөн учурда ушул адам башка адамдын жардамын колдонууга укуктуу. Мында каттоо документтерин толтурууга жардам көрсөткөн адамдын ыйгарым укуктары нотариалдык жактан ырасталууга тийиш же болбосо жетекчинин колу жана саясий партиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлүүгө тийиш.

2. Тиешелүү шайлоо комиссиясы ушул берененин 1-бөлүгүндө көрсөтүлгөн документтерди берген ыйгарым укуктуу өкүлгө ал документтерди алгандыгын жазуу жүзүндөгү ырастоону берүүгө милдеттүү.

3. Бирдиктүү шайлоо округу боюнча талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар документтерди берүү менен бир эле убакта өздөрүнүн шайлоо фонддорунун каражаттарынын эсебинен Борбордук шайлоо комиссиясынын эсебине ушул Мыйзамдын 50-беренесинде белгиленген өлчөмдөгү шайлоо күрөөсүн төгүшөт.

4. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы документтерди кабыл алган күндөн тартып, 10 календардык күндүн ичинде талапкерлердин көрсөтүү тартиби ушул Мыйзамдын талаптарына ылайыктыгын текшерет жана талапкерлердин тизмесин каттоону жүзөгө ашырат же болбосо каттоодон баш тартуу жөнүндө жүйөөлөштүрүлгөн чечим чыгарат. Көрсөтүлгөн текшерүү анын ичинде мыйзамдар менен бекитилген ведомстволор аралык электрондук өз ара аракеттенүү системасын колдонуу менен жүзөгө ашырылат. Мында шайлоо комиссиясы документтерде талапкерлерди каттоо үчүн тоскоолдук болуп саналган толук эместиктерди жана (же) ылайык келбестиктерди тапса, шайлоо комиссиясы документтер алынгандан кийин 48 сааттын ичинде талапкерге бул ылайык келбестиктер жөнүндө кабарлоого милдеттүү. Саясий партия маалымдоо алынган учурдан тартып 48 сааттын ичинде зарыл болгон өзгөртүүлөрдү киргизүүгө жана оңдолгон документтерин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына берүүгө укуктуу.

5. Бир эле адамды талапкерлердин бир тизмесинен ашыкка каттоого жол берилбейт.

6. Депутаттыкка талапкерлердин тизмесин каттоо шайлоо күнүнө чейин 30 календардык күн калгандан аяктайт.

7. Талапкерлердин тизмесин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим кабыл алган учурда баш тартуунун негиздерин баяндоо менен шайлоо комиссиясынын чечиминин көчүрмөсүн саясий партиянын, шайлоо комиссияларындагы ыйгарым укуктуу өкүлүнө чечим кабыл алган учурдан тартып бир сутканын ичинде берүүгө милдеттүү.

8. Талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн саясий партиялар тарабынан анык эмес маалыматтарды берүү фактысын белгилөө, аныктоо шайлоо процессинин бардык стадиясында каттоону жокко чыгарууга алып келет.

8-1. Талапкерлердин тизмесин каттоодо төмөнкүлөр баш тартуунун негиздери боло алат:

1) талапкерлердин тизмесин каттоо үчүн ушул Мыйзамга ылайык зарыл болгон документтерди бербөө, ошондой эле көрсөтүүнүн ушул Мыйзам менен каралган тартибин сактабоо:

2) талапкерде же талапкерлердин тизмесине киргизилген талапкерлерде пассивдүү шайлоо укугунун жоктугу;

3) ушул шайлоодо талапкерди башка партиянын тизмесинде катталгандыгынын фактысынын бар экендиги;

4) саясий партиянын, өзүнүн шайлоо фондун түзбөгөндүгү;

5) талапкердин башка мамлекеттин жарандыгына таандыктыгынын же болбосо анда Кыргыз Республикасынын жарандыгынын жоктугу;

6) *(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

Эгерде саясий партиянын, ыйгарым укуктуу өкүлү ушул беренеде көрсөтүлгөн каттоо үчүн зарыл бардык документтерди бербесе, бирок аларды каттоо мөөнөтү аяктаганга чейин кошумча берсе, тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы талапкерлердин тизмесин каттоого милдеттүү.

9. Талапкерлердин тизмесин киргизилген айрым талапкерлерге карата ушул берене менен каралган каттоодон баш тартуу үчүн негиздердин болушу аларды ырасталган талапкерлердин тизмесинен чыгарып салуу үчүн гана негиз болуп кызмат кылышы мүмкүн.

10. Талапкерди, талапкерлер тизмесин каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим Борбордук шайлоо комиссиясына же сотко даттанылышы мүмкүн.

11. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы талапкерлердин тизмесин каттоо мөөнөтү аяктаган күндөн тартып 5 календардык күндүн ичинде саясий партиялардын аталыштарын, ошондой эле саясий партиялардан талапкерлердин тизмесине киргизилген талапкерлердин фамилиясын, аты-жөнүн, туулган жылын, ээлеген кызматын (ишинин түрүн), жашаган жерин көрсөтүү менен талапкерлердин тизмесинин катталгандыгы жөнүндө кабарлоону басма сөздө жарыялайт.

12. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы талапкерлердин тизмеси катталган күндөн тартып 2 календардык күндүн ичинде

талапкерлерге каттоо датасын көрсөтүү менен талапкердин тиешелүү ырастамасын берет.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

54-берене. Шайлоого катышуудан баш тартуу, талапкерлердин тизмесин чакыртып алуу жана талапкерлердин тизмесинен чыгаруу

1. Талапкерлердин тизмесинде турган талапкер кандай гана болбосун убакта, бирок добуш берүү күнүнө чейин 3 күн калгандан кечиктирбестен тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына бул тууралуу жазуу жүзүндө арыз берүү менен шайлоого андан ары катышуудан баш тартууга укуктуу.

Шайлоого андан ары катышуудан баш тартуу жөнүндө арызды талапкер жеке өзү жазуу жүзүндө берүүгө тийиш. Талапкердин арызды жеке өзү берүүгө мүмкүндүгү жок болгон учурда саясий, талапкердин партиянын ыйгарым укуктуу өкүлү тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына талапкердин нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн арызын берет. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы аны талапкерлердин тизмесинен чыгаруу жөнүндө чечим кабыл алат. Шайлоолордо андан ары катышуудан баш тартуу жөнүндө арыз тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы тарабынан талапкерлердин тизмесинен чыгарып салуу жөнүндө чечим кабыл алынганга чейин чакыртып алынышы мүмкүн.

2. Саясий партия ар кандай убакта, бирок добуш берүү күнүнө чейин 3 календардык күндөн кечиктирбестен талапкерлердин тизмесин чакыртып алууга жана шайлоого катышуудан баш тартууга же болбосо тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына жазуу жүзүндөгү тиешелүү арыз берүү менен талапкерди (талапкерлерди) тизмеден чыгарып салууга укуктуу. Бул учурда талапкерлердин тизмесин каттаган шайлоо комиссиясы тиешелүүлүгүнө жараша төмөнкү чечимдерди кабыл алууга милдеттүү:

1) талапкерлердин тизмесин каттоодон баш тартуу жөнүндө;

2) талапкерди (талапкерлерди) талапкерлердин тиешелүү тизмесинен алып салуу жөнүндө.

3. Ушул берененин 1-бөлүгү жана 2-бөлүгүнүн 2-пункту менен каралган учурларда талапкерлердин талапкерлердин тизмесине жайгаштыруунун кезеги өзгөрүлөт. Мында талапкерлердин тизмесинен алынып салынган талапкердин ордуна талапкерлердин тизмесине аны менен бир жыныстагы талапкер киргизилет.

4. Шайлоо бюллетендери даярдалгандан кийин талапкерлердин тизмеси чыгып калган учурда (саясий партиянын шайлоого

катышуудан баш тартуусу) участоктук же тиешелүү аймактык шайлоо комиссиялары тиешелүү саясий партия жөнүндө маалыматтарды бюллетендерден сызып салат. Сызып салуу саясий партия жөнүндө бардык жазуулардын сабы боюнча шарик калеми менен гана сызылуучу түз сызык менен жүргүзүлөт. Мында сызык саясий партиялар жөнүндө маалыматтардын сабынын каршысындагы бош квадратты камтууга тийиш.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

55-берене. Талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиянын шайлоо фонду

1. Талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар шайлоо алдындагы өнөктүктү каржылоо үчүн ушул Мыйзамда белгиленген тартипте өздөрүнүн шайлоо фонддорун түзөт.

2. Бишкек, Ош шаардык кеңештерине талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын шайлоо фонддору төмөнкү акча каражаттарынын эсебинен түзүлүшү мүмкүн:

1) талапкерлердин тизмесине киргизилген талапкердин өз каражаттарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 1000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

2) саясий партиянын өз каражаттарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 5000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

3) жеке жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 1000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

4) юридикалык жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 3000 эседен ашышы мүмкүн эмес.

Шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен саясий партиянын чыгымдарынын чектелген суммасы эсептик көрсөткүчтөн 150000 эседен ашышы мүмкүн эмес.

3. Ушул берененин 2-бөлүгүндө көрсөтүлгөн шаарларды албаганда, шаардык кеңештерге талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын шайлоо фонддору төмөнкү акча каражаттарынын эсебинен түзүлүшү мүмкүн:

1) талапкерлердин тизмесине киргизилген талапкердин өз каражаттарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 500 эседен ашышы мүмкүн эмес;

2) саясий партиянын өз каражаттарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 5000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

3) жеке жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 1000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

4) юридикалык жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 2000 эседен ашышы мүмкүн эмес.

Шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен саясий партияларынын чыгымдарынын чектик суммасы эсептик көрсөткүчтөн 50000 эседен ашышы мүмкүн эмес.

(КР 2012-жылдын 3-августундагы № 149 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

56-берене. Кеңештердин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын аныктоо

(КР 2013-жылдын 16-октябрындагы № 192 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)

56-1-берене. Шаардык кеңештердин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын аныктоо

1. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы участкалык (төмөн турган) шайлоо комиссияларынын протоколдорунун негизинде, аларда камтылган маалыматтарды кошуу жолу менен тиешелүү бирдиктүү шайлоо округу боюнча саясий партиялар көрсөткөн талапкерлердин тизмелеринин ар бири үчүн берилген шайлоочулардын добуштарын эсептеп чыгууну жүргүзөт.

2. Шайлоо округу боюнча депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө ушул бөлүктүн экинчи-бешинчи абзацтарында каралган талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялар киргизилет.

Талапкерлеринин тизмеси үчүн добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызы берилген саясий партиялар депутаттык мандаттарды алышат, алардын саны ушул берененин 3-бөлүгүндө каралган тартипте аныкталат.

Эгерде талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын бири да добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын албаган учурда, депутаттык мандаттарды бөлүштүрүү талапкерлердин тизмесин көрсөткөн жана добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын ала албаган башка саясий партияларга караганда добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын көбүрөөк сандагы добушун алган биринчи үч саясий партиянын ортосунда жүзөгө ашырылат.

Эгерде талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын ичинен бир гана саясий партия добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын алган учурда, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн жана добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын ала албаган, бирок добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын ала

албаган башка саясий партияларга караганда, добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын көбүрөөк сандагы добуштарын алган кийинки эки саясий партия да депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө киргизилет. Мында добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 же андан көп пайызын ала албаган бир нече саясий партиялар тарабынан шайлоочулардын бирдей сандагы добуштары алынса, депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө эки саясий партияны киргизүү жөнүндө маселе добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын бирдей добуштарын алган саясий партиялардын ортосунда чүчү кулак өткөрүү жолу менен чечилет.

Эгерде талапкерлердин тизмесин көрсөткөн саясий партиялардын ичинен эки саясий партия добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын алган учурда, талапкерлердин тизмесин көрсөткөн жана добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын ала албаган, бирок добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын ала албаган башка саясий партияларга караганда, добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын көбүрөөк сандагы добуштарын алган кийинки бир саясий партия да депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө киргизилет. Мында добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 же андан көп пайызын ала албаган бир нече саясий партиялар тарабынан шайлоочулардын бирдей сандагы добуштары алынса, депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө бир саясий партияны киргизүү жөнүндө маселе добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын бирдей добуштарын алган саясий партиялардын ортосунда чүчү кулак өткөрүү жолу менен чечилет.

3. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын 5 жана андан көп пайызын алган саясий партиялардын талапкерлеринин тизмелери үчүн бирдиктүү шайлоо округу боюнча берилген, же болбосо ушул берененин 2-бөлүгүнүн үчүнчү - бешинчи абзацтарында каралган учурларда шайлоочулардын добуштарынын суммасын эсептеп чыгат. Добуш берүүгө катышкан шайлоочулардын добуштарынын алынган суммасы бирдиктүү шайлоо округу боюнча бөлүштүрүлүүчү депутаттык мандаттардын санына бөлүнөт. Алынган натыйжа биринчи жеке шайлоо укугу (бир мандатты алуу үчүн квота) болот.

Андан кийин депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө катышкан талапкерлердин ар бир тизмеси алган добуштардын саны биринчи жеке шайлоого бөлүнөт. Санды бөлүүнүн натыйжасында алынган бүтүн бөлүк тиешелүү талапкерлердин тизмеси алган депутаттык мандаттардын саны болот.

Эгерде ушул бөлүктүн экинчи абзацына ылайык жүргүзүлгөн аракеттерден кийин бөлүштүрүлбөгөн мандаттар калса, аларды экинчи жолу бөлүштүрүү жүргүзүлөт. Бөлүштүрүлбөгөн мандаттар ушул бөлүктүн экинчи абзацына ылайык бөлүштүрүүнүн натыйжасында алынган сандын эң көп бөлчөк бөлүгүн (калдыгын) алган талапкерлердин тизмелерине бирден берилет. Бөлчөк бөлүктөр тең болгондо шайлоочулардын добуштарынын көбүн алган талапкерлердин тизмесине артыкчылык берилет. Шайлоочулардын добуштарынын саны тең болгондо, артыкчылык мурда катталган талапкерлердин тизмесине берилет.

4. Талапкерлердин тизмесиндеги талапкерлердин ортосунда депутаттык мандаттарды бөлүштүрүү тизмени тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясында каттоодо белгиленген, бул тизмедеги талапкерлердин жайгашуусунун тартибине ылайык жүргүзүлөт.

5. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы бирдиктүү шайлоо округу боюнча саясий партиялардын ортосунда депутаттык мандаттардын мыйзамдарга ылайык белгиленген протоколдун саптарына ылайык бөлүштүрүлүшү жөнүндө протокол түзөт.

Протоколго кошумча төмөнкүлөр киргизилет:

- депутаттык мандаттарды бөлүштүрүүгө киргизилген саясий партиялардын аталыштары;

- талапкерлердин ар бир тизмесинен шайланган депутаттардын фамилиясы, аты, атасынын аты.

6. Шайлоонун натыйжаларын жалпыга маалымдоо каражаттарында расмий жарыялоо ушул Мыйзамдын 40-беренесинин 4-бөлүгүндө белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө жүргүзүлөт.

(КР 2012-жылдын 6-июлундагы № 99, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

57-берене. Шайлоону болбой калды деп табуу

Эгерде добуш берүү күнүнө карата саясий партиянын талапкерлеринин тизмесинин бири да катталбаса же болбосо катталган саясий партиялар шайлоого катышуудан баш тартса ушул Мыйзамдын 54-беренесине ылайык, ошондой эле ушул Мыйзамдын 38-беренесинин 4-бөлүгү менен каралган учурларда шайлоо болбой калды деп табылышы мүмкүн.

58-берене. Кайталап шайлоо

1. Эгерде жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо ушул Мыйзамга ылайык болбой калды, анык эмес деп табылса, Президент Борбордук шайлоо комиссиясынын сунушу боюнча кайталап шайлоо дайындайт.

2. Кайталап шайлоо ушул Мыйзам менен белгиленген мөөнөттө өткөрүлөт. Мында шайлоо аракеттеринин мөөнөтү үчтөн бирге кыскартылат. Кайталап шайлоону өткөрүү жөнүндө билдирүү Президент тарабынан тиешелүү чечим кабыл алынган күндөн тартып 2 календардык күндөн кечиктирилбестен жалпыга маалымдоо каражаттарында жарыяланат.

5-глава
Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоо

59-берене. Шайлоо округдары

1. Айылдык кеңештеринин депутаттарын шайлоону өткөрүү үчүн көп мандаттуу шайлоо округдары түзүлөт. Алардын ар бириндеги көп мандаттуу шайлоо округдарынын саны жана мандаттардын саны тиешелүү аймактык шайлоо комиссиялары тарабынан ушул Мыйзамдын 10-беренесине ылайык аныкталат.

2. Көп мандаттуу шайлоо округдары бир мандатка шайлоочулардын болжолдуу тең саны менен түзүлөт.

59-1-берене. Шайлоо округдары боюнча мандаттарды резервге калтыруу

1. Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоону өткөрүү үчүн ар бир айылдык кеңеш боюнча аялдар үчүн айылдык кеңештин депутаттарынын мандаттарынын 30 пайыздан аз эмеси резервге калтырылат.

2. Ар бир шайлоо округу боюнча резервге калтырылган мандаттардын саны ушул Мыйзамдын 10 жана 11-беренелерине ылайык шайлоо округдары жана участоктору жөнүндө маалымат менен бир убакта жарыяланат.

Шайлоо округунда резервге калтырылган мандаттардын саны тиешелүү шайлоо округундагы мандаттардын жалпы санына жараша болот:

1) 2 мандаттуу шайлоо округунда 1 мандат резервге калтырылат;
2) 3 мандаттуу шайлоо округунда 1 мандат резервге калтырылат;
3) 4 мандаттуу шайлоо округунда 2 мандат резервге калтырылат;
4) 5 мандаттуу шайлоо округунда 2 мандат резервге калтырылат;
5) 6 мандаттуу шайлоо округунда 2 мандат резервге калтырылат;
6) 7 мандаттуу шайлоо округунда 3 мандат резервге калтырылат;
7) 8 мандаттуу шайлоо округунда 3 мандат резервге калтырылат;
8) 9 мандаттуу шайлоо округунда 3 мандат резервге калтырылат;
9) 10 мандаттуу шайлоо округунда 3 мандат резервге калтырылат;

10) 11 мандаттуу шайлоо округунда 4 мандат резервге калтырылат;
11) 12 мандаттуу шайлоо округунда 4 мандат резервге калтырылат;
12) 13 мандаттуу шайлоо округунда 4 мандат резервге калтырылат;
13) 14 мандаттуу шайлоо округунда 5 мандат резервге калтырылат;
14) 15 мандаттуу шайлоо округунда 5 мандат резервге калтырылат;
15) 16 мандаттуу шайлоо округунда 5 мандат резервге калтырылат.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

60-берене. Айылдык кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди каттоо

1. Айылдык кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди каттоо үчүн талапкерлердин ыйгарым укуктуу өкүлдөрү добуш берүү күнүнө 30 календардык күн калгандан кечиктирбестен, жергиликтүү убакыт боюнча саат 18ге чейин тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына төмөнкүлөрдү берет:

1) партиянын (мажоритардык система боюнча саясий партия тарабынан талапкер көрсөтүлгөн учурда) аталышын көрсөтүү менен саясий партиянын талапкерлерди көрсөтүү жөнүндө чечимин;

2) өзү жөнүндө маалыматтары (биографиялык жана башка маалыматтар) менен талапкер тарабынан толтурулган атайын форманы;

3) талапкердин паспортунун көчүрмөсүн;

4) *(КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

5) документтер:

- башка мамлекеттин жарандыгынын жоктугу жөнүндө;

- *(абзац КР 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамына ылайык күчүн жоготту)*

6) ар бир талапкер тарабынан толтурулган, мыйзамдарда белгиленген формадагы жеке маалыматтарды жыйноого жана текшерүүгө макулдук.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү жана ушуга байланыштуу өз алдынча өзүн-өзү көрсөтүү жөнүндө арызды жазууга, ушул Мыйзамда каралган башка документтерди толтурууга мүмкүнчүлүгү жок талапкер көрсөтүлгөн учурда, ошол адам башка адамдын жардамын колдонууга укуктуу. Мында каттоо документтерин толтурууга жардам көрсөткөн адамдын ыйгарым укуктары нотариалдык жактан ырасталууга тийиш же болбосо жетекчинин колу жана саясий партиянын мөөрү менен күбөлөндүрүлүүгө тийиш.

2. Тиешелүү шайлоо комиссиясы ушул березенин 1-бөлүгүндө көрсөтүлгөн документтерди берген талапкердин ыйгарым укуктуу

өкүлүнө ал документтерди алгандыгын жазуу жүзүндө ырастама берүүгө милдеттүү.

3. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы документтер кабыл алган күндөн тартып 10 календардык күндүн ичинде талапкерлерди көрсөтүүнүн тартибинин ушул Мыйзамдын талаптарына ылайыктыгын текшерет жана талапкерди каттоо жөнүндө чечим же болбосо каттоодон баш тартуу жөнүндө жүйөөлөштүрүлгөн чечим кабыл алат. Көрсөтүлгөн текшерүү анын ичинде мыйзамдар менен бекитилген электрондук өз ара аракеттенүү системасын колдонуу менен жүргүзүлөт. Мында шайлоо комиссиясы документтерде талапкерлерди каттоо үчүн тоскоолдук болуп саналган толук эместиктерди жана (же) ылайык келбестиктерди тапса, шайлоо комиссиясы документтер алынгандан кийин 48 сааттын ичинде бул ылайык келбестиктер жөнүндө талапкерге кабарлоого милдеттүү. Талапкер маалымдоо алынган учурдан тартып 48 сааттын ичинде зарыл өзгөртүүлөрдү киргизүүгө жана тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясына оңдолгон документтерди берүүгө укуктуу.

4. Талапкерди каттоодон баш тартуу жөнүндө чечим кабыл алынган учурда тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы ал кабыл алынган учурдан тартып бир сутканын ичинде талапкерге, талапкердин ыйгарым укуктуу өкүлүнө каттоодон баш тартуунун негиздерин баяндалган аймактык шайлоо комиссиясынын чечиминин көчүрмөсүн берүүгө милдеттүү.

5. Айылдык кеңештин депутаттыгына талапкер тарабынан каттоо үчүн анык эмес маалыматтарды берүү фактысын белгилөө, аныктоо шайлоо процессинин кандай гана баскычы болбосун каттоону жокко чыгарууга алып келет.

5-1. Талапкерди каттоодон баш тартуунун негиздери төмөнкүлөр болушу мүмкүн:

1) талапкерди каттоо үчүн ушул Мыйзамга ылайык зарыл болгон документтерди бербөө, ошондой эле көрсөтүүнүн ушул Мыйзам менен каралган тартибин сактабоо;

2) талапкерде пассивдүү шайлоо укугунун жоктугу;

3) ошол шайлоодо талапкердин башка шайлоо округунда катталгандыгынын фактысынын бардыгы;

4) талапкердин башка мамлекеттин жарандыгына таандуулугу же болбосо анда Кыргыз Республикасынын жарандыгынын жоктугу.

6. Талапкерлерди каттоодон баш тартуу жөнүндө чечимге Борбордук шайлоо комиссиясына же сотко даттанылышы мүмкүн.

7. Жергиликтүү кеңештердин депутаттыгына талапкерлерди каттоо добуш берген күнгө чейин 20 календардык күн калганда бүтөт.

8. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы талапкерлерди каттоо мөөнөтү аяктаган күндөн тартып 5 календардык күндүн

ичинде талапкерлердин фамилиясын, аты-жөнүн, туулган жылын, ээлеген кызматын (ишинин түрүн), жашаган жерин көрсөтүү менен депутаттыкка катталган талапкерлер жөнүндө маалыматтарды басма сөздө жарыялайт.

9. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиясы талапкерлерди каттоо күнүнөн тартып 2 календардык күндүн ичинде талапкерлерге аны каттоонун датасын көрсөтүү менен талапкердин тиешелүү ырастамасын берет.

(КР 2011-жылдын 12-октябрындагы № 170, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117, 2024-жылдын 2-августундагы № 158 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

61-берене. Айылдык кеңештин депутаттыгына талапкердин шайлоо фонду

1. Айылдык кеңештин депутаттыгына талапкерлер өзүн өзү көрсөткөн учурдан тартып, ошондой эле саясий партиялар талапкерлерди көрсөткөн учурдан тартып, ушул Мыйзамдын 15-беренесинде белгиленген тартипте шайлоо кампаниясын финансылоо үчүн шайлоо фонддорун түзөт.

2. Шайлоо фонддору төмөнкү акча каражаттарынын эсебинен түзүлүшү мүмкүн:

1) талапкердин өз каражаттарынын, алар эсептик көрсөткүчтөн 500 эседен ашышы мүмкүн эмес;

2) саясий партия тарабынан бөлүнгөн каражаттарынын, алар эсептик көрсөткүчтөн 1000 эседен ашышы мүмкүн эмес;

3) жеке жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын ар бири эсептик көрсөткүчтөн 500 эседен ашышы мүмкүн эмес;

4) юридикалык жактардын кайрымдуулуктарынын, алардын өлчөмү эсептик көрсөткүчтөн 500 эседен ашышы мүмкүн эмес.

Шайлоо фондунун каражаттарынын эсебинен талапкердин чыгымдарынын чектелген суммасы эсептик көрсөткүчтөн 5000 эседен ашышы мүмкүн эмес.

(КР 2014-жылдын 21-ноябрындагы № 158, 2016-жылдын 21-январындагы № 8, 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык)

62-берене. Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын аныктоо

1. Тиешелүү аймактын айылдык кеңештеринин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын аныктоо ушул Мыйзамдын 38-беренесинде каралган тартипте жүзөгө ашырылат.

2. Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоонун жыйынтыктарын аныктоодо ушул Мыйзамдын 59-1-беренесинин

1-бөлүгүнө ылайык резервге калтырылган мандаттар талапкер аялдардын ортосунда бөлүштүрүлөт. Башка талапкер аялдарга караганда көбүрөөк добуштардын санына ээ болгон талапкер аялдар шайланган болуп таанылат.

Эгерде шайлоо округунда талапкер аялдардын саны резервге калтырылган мандаттардын санынан аз болсо, анда биринчи абзацта көрсөтүлгөн мандаттар бөлүштүрүлгөндөн кийин калган мандаттар ушул берененин 3-бөлүгүнө ылайык башка талапкерлер арасында бөлүштүрүлөт.

Эгерде тиешелүү шайлоо округунда талапкер аялдар жок болсо, анда резервге калтырылган мандаттар ушул берененин 3-бөлүгүнө ылайык башка талапкерлер арасында бөлүштүрүлөт.

3. Резервге калтырылган мандаттар бөлүштүрүлгөндөн кийин калган мандаттар калган талапкерлер арасында бөлүштүрүлөт. Добуш берүүгө катышкан тиешелүү шайлоо округунун шайлоочуларынын көбүрөөк добуштарынын санына ээ болгон талапкерлер (мандаттардын санына ылайык) шайланган болуп таанылат.

4. Талапкерлер добуштардын бирдей санына ээ болгондо мурда катталган талапкер шайланган болуп эсептелет. Эгерде талапкерлер бир күндө катталган болсо, маселе чүчүкулак өткөрүү жолу менен чечилет.

5. Айылдык кеңештердин депутаттарын шайлоонун натыйжаларын жалпыга маалымдоо каражаттарында расмий жарыялоо ушул Мыйзамдын 40-беренесинин 4-бөлүгүндө каралган тартипте жана мөөнөттө жүргүзүлөт.

6. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиялары тиешелүү аймактагы шайлоонун натыйжалары жарыялангандан жана депутат болуп шайланган талапкерлерден айылдык кеңештин депутатынын статусуна шайкеш келбеген ыйгарым укуктарын тапшыруу жөнүндө арыздары алынгандан кийин 3 күндүк мөөнөттө шайланган депутаттарды каттайт. Тиешелүү аймактык шайлоо комиссиялары шайланган депутаттарга тиешелүү жергиликтүү кеңештин депутаты болуп шайлангандыгы жөнүндө белгиленген үлгүдөгү күбөлүктү жана төш белгини берет.

(КР 2019-жылдын 8-августундагы № 117 Мыйзамынын редакциясына ылайык)

6-глава
Корутунду жоболор

63-берене. Ушул Мыйзамдын күчүнө кириши

1. Ушул Мыйзам расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

"Эркин Тоо" газетасынын 2011-жылдын 19-июлундагы № 58 жарыяланды

2. 3 айлык мөөнөттө Өкмөт:

1) мыйзамдарды ушул Мыйзамга ылайык келтирүү боюнча сунуштарды Жогорку Кеңешке киргизсин;

2) өз чечимдерин ушул Мыйзамга ылайык келтирсин.

Кыргыз Республикасынын Президенти **Р.Отунбаева**

2011-жылдын 16-июнунда

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан кабыл алынган

ЦЕНТРАЛЬНАЯ КОМИССИЯ ПО ВЫБОРАМ И ПРОВЕДЕНИЮ
РЕФЕРЕНДУМОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ЗАКОН
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О ВЫБОРАХ ДЕПУТАТОВ МЕСТНЫХ КЕНЕШЕЙ

БИШКЕК - 2024

Содержание

Глава 1. Общие положения 123

Глава 2. Гарантии свободы выборов 208

Глава 3. Общие положения о выборах депутатов местных кенешей 215

Глава 4. Выборы депутатов городских кенешей 222

Глава 5. Выборы депутатов айылных кенешей 230

Глава 6. Заключительные положения 235

ЗАКОН КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

О выборах депутатов местных кенешей

г.Бишкек, от 14 июля 2011 года № 98

(В редакции Законов КР от 12 октября 2011 года № 170, 6 июля 2012 года № 99, 3 августа 2012 года № 149, 12 октября 2012 года № 172, 14 февраля 2013 года № 16, 30 июля 2013 года № 170, 16 октября 2013 года № 192, 21 ноября 2014 года № 158, 17 февраля 2015 года № 34, 21 января 2016 года № 8, 1 декабря 2017 года № 197 (2), 17 мая 2019 года № 64, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Глава 1
Общие положения

Статья 1. Отношения, регулируемые настоящим Законом

Настоящий Закон определяет избирательные права граждан Кыргызской Республики и их гарантии, регулирует отношения, связанные с подготовкой и проведением выборов депутатов местных кенешей.

Статья 1-1. Принципы участия граждан в выборах

1. Выборы депутатов местных кенешей в Кыргызской Республике проводятся на основе равного и прямого избирательного права при тайном голосовании.

Выборы в Кыргызской Республике основываются на свободном и добровольном осуществлении гражданами республики своих избирательных прав. Никто не вправе оказывать воздействие на граждан с целью принуждения их к участию или неучастию в выборах, а также на свободное волеизъявление.

2. Нарушение принципов, указанных в настоящей статье, влечет за собой ответственность, предусмотренную законодательством Кыргызской Республики.

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года N 117)

Статья 2. Понятия, применяемые в настоящем Законе

В настоящем Законе применяются следующие понятия и термины:

агитационные материалы - печатные, аудиовизуальные и иные материалы, содержащие признаки предвыборной агитации и предназначенные для массового распространения, обнародования в ходе избирательной кампании;

активное избирательное право граждан - право граждан Кыргызской Республики избирать в органы государственной власти и органы местного самоуправления;

близкие родственники - родители, дети, усыновители, усыновленные, полнородные и неполнородные братья и сестры, дедушка, бабушка, внуки;

гарантии избирательных прав граждан - организационные, правовые, информационные и иные средства обеспечения избирательных прав граждан Кыргызской Республики;

глава исполнительного органа местного самоуправления - руководитель исполнительного органа местного самоуправления, должностное лицо, назначаемое в установленном законодательством порядке;

(абзац утратил силу в соответствии с Законом КР от 21 января 2016 года № 8)

государственный портал - интернет-сайт государственного органа, содержащий информацию о списках избирателей в электронном формате в разрезе избирательных участков, районов, городов и республики в целом, формируемый и актуализированный в порядке, установленном законодательством: об изменениях избирательного адреса (номера избирательного участка), об участии граждан в выборах, а также предоставляющий избирателям возможность для уточнения и изменения своих данных при соблюдении требований по идентификации и аутентификации, установленных законодательством;

документ, удостоверяющий личность избирателя - все типы национальных паспортов гражданина Кыргызской Республики, установленные законодательством, в том числе национальный паспорт, доступ к которому предоставлен гражданином Кыргызской Республики в цифровом формате посредством мобильного приложения системы межведомственного электронного взаимодействия;

должностное лицо органа государственной власти или местного самоуправления - лицо, постоянно, временно или по специальному полномочию осуществляющее функции

представителя власти либо выполняющее организационно-распорядительные, административно-хозяйственные, контрольно-надзорные функции в государственных органах и органах местного самоуправления;

единый избирательный округ - избирательный округ, включающий в себя всю территорию административно-территориальной единицы, в которой в соответствии с настоящим Законом допускается проведение выборов депутатов местного кенеша по пропорциональной системе;

избиратель - член местного сообщества, обладающий активным избирательным правом и включенный в списки избирателей соответствующей административно-территориальной единицы;

избиратели с ограниченными возможностями здоровья - граждане Кыргызской Республики, обладающие активным избирательным правом на общих условиях, имеющие нарушение здоровья со стойким расстройством функций организма, обусловленное заболеваниями, последствиями травм или дефектами, приводящими к ограничению жизнедеятельности, выраженному в нарушении слуха, зрения, функций опорно-двигательного аппарата;

избирательные документы - списки избирателей, бюллетени действительные, недействительные, неиспользованные (погашенные), испорченные (заполненные с ошибками), а также чеки о прохождении идентификации, первичные и итоговые отчеты по идентификации, протоколы избирательных комиссий, их решения по вопросам выборов, регистрационные документы кандидатов, политических партий, схемы участков и сводные таблицы о результатах голосования;

избирательные комиссии - коллегиальные органы, организующие подготовку и проведение выборов в Кыргызской Республике, обеспечивающие реализацию и защиту избирательных прав граждан Кыргызской Республики;

избирательное законодательство - совокупность нормативных правовых актов, регулирующих порядок проведения выборов в Кыргызской Республике;

избирательные права граждан - право граждан Кыргызской Республики избирать и быть избранными в органы государственной власти и органы местного самоуправления, в том числе участвовать в выдвижении кандидатов, предвыборной агитации, наблюдении за проведением выборов, работой избирательных комиссий, включая установление итогов голосования и определение результатов выборов, а также в других избирательных действиях;

информационное обеспечение выборов - информирование избирателей и предвыборная агитация, способствующие осознанному волеизъявлению граждан, гласности выборов;

информирование избирателей - деятельность по подготовке и распространению информации в период избирательной кампании о ходе избирательной кампании и деятельности избирательных комиссий, избирательных участках, порядке формирования и изменения списка избирателей, порядке участия в голосовании, порядке голосования, порядке установления итогов голосования и определения результатов выборов; официальная информация избирательных комиссий и средств массовой информации о кандидате (кандидатах) и политической (политических) партии (партиях) и их программах, не создающая предпочтений к какому-либо кандидату (кандидатам), политической (политическим) партии (партиям) и не содержащая признаков предвыборной агитации за того или иного кандидата, политическую партию либо против них;

информационный материал - печатные, аудиовизуальные и иные материалы, содержащие информацию о ходе избирательной кампании и деятельности избирательных комиссий, избирательных участках, порядке формирования и изменения списка избирателей, порядке участия в голосовании, порядке голосования, порядке установления итогов голосования и определения результатов выборов; официальная информация избирательных комиссий и средств массовой информации о кандидате (кандидатах) и политической (политических) партии (партиях) и их программах, не создающая предпочтений к какому-либо кандидату (кандидатам), политической (политическим) партии (партиям) и не содержащая признаков предвыборной агитации за того или иного кандидата, политическую партию либо против них;

исполнительный орган местного самоуправления (мэрия, айыл окмоту) - орган местного самоуправления, обеспечивающий на соответствующей территории исполнение полномочий по решению вопросов местного значения, полномочия и организация деятельности которого определяются законом;

кандидат - лицо, выдвинутое в установленном настоящим Законом порядке в качестве претендента на замещаемую посредством выборов должность депутата местного кенеша;

международный наблюдатель - лицо, представляющее иностранную или международную организацию, приобретающее право на осуществление наблюдения за подготовкой и проведением выборов в Кыргызской Республике в соответствии с установленным законом порядком;

местный кенеш - представительный орган местного самоуправления, избираемый непосредственно местным сообществом соответствующего города (городской кенеш), айылного аймака (айылный кенеш);

зарегистрированный кандидат - лицо, соответствующее требованиям, установленным Конституцией и настоящим Законом, зарегистрированное соответствующей избирательной комиссией в качестве кандидата на замещаемую посредством выборов должность депутата местного кенеша;

местное сообщество - граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие на территории соответствующей административно-территориальной единицы (айылного аймака, города), объединенные общими интересами в самостоятельном решении под свою ответственность вопросов местного значения;

многомандатный избирательный округ - избирательный округ, в котором избираются несколько депутатов и за каждого из них избиратели голосуют персонально;

наблюдатель - лицо, назначенное кандидатом, политической партией и иными некоммерческими организациями вести наблюдение за подготовкой выборов, проведением голосования, подсчетом голосов, установлением итогов голосования и определением результатов выборов, в порядке, предусмотренном законодательством;

общественный наблюдатель - лицо, назначенное некоммерческой организацией Кыргызской Республики (далее - некоммерческая организация) вести наблюдение за подготовкой выборов, проведением голосования, подсчетом голосов, установлением итогов голосования и определением результатов выборов в порядке, предусмотренном законодательством;

пассивное избирательное право граждан - право граждан Кыргызской Республики избираться в органы государственной власти и органы местного самоуправления;

правоохранительные органы - органы внутренних дел, национальной безопасности, прокуратуры, органы таможенной службы;

постоянное место проживания - место проживания гражданина на территории Кыргызской Республики, подтвержденное регистрационной отметкой органов регистрационного учета в документе, удостоверяющем личность;

предвыборная агитация - деятельность граждан Кыргызской Республики, кандидатов, уполномоченных представителей и доверенных лиц кандидатов, политических партий, по подготовке и

распространению информации в период избирательной кампании, имеющая целью побудить или побуждающая избирателей к голосованию за тех или иных кандидатов (списков кандидатов) либо против них;

представитель кандидата, политической партии - представитель в избирательных комиссиях, уполномоченный представитель, доверенное лицо, представляющие зарегистрированного кандидата, политическую партию, выдвинувших кандидатов, а также политическую партию, выдвинувшую список кандидатов;

религиозный деятель - лицо, осуществляющее религиозную деятельность в соответствии с законодательством о свободе вероисповедания и религиозных организациях в Кыргызской Республике;

священнослужитель - лицо, уполномоченное соответствующей религиозной организацией (объединением) на духовническое, имамское, пастырское, проповедническое служение;

список избирателей - список граждан Кыргызской Республики, обладающих активным избирательным правом на день голосования, формируемый на основе Единого государственного реестра населения, составляемый в электронном и бумажном видах, который в зависимости от степени готовности и предназначения подразделяется на предварительный, контрольный и окончательный;

(абзац утратил силу в соответствии с Законом КР от 21 января 2016 года № 8)

предварительный список избирателей - список избирателей по состоянию за 55 календарных дней до дня голосования, опубликованный на государственном портале, вывешиваемый участковыми избирательными комиссиями для уточнения гражданами своих данных;

контрольный список избирателей - список избирателей, содержащий актуализированную информацию об избирателях и изменениях, произведенных на основании заявлений избирателей, поступивших в период уточнения списка избирателей за 35 календарных дней до дня голосования, и публикуемый на государственном портале, вывешиваемый на избирательных участках за 30 календарных дней до дня голосования;

окончательный список избирателей - уточненный список избирателей, в который внесены все изменения на основании заявлений избирателей в период уточнения списка избирателей, публикуемый на государственном портале и вывешиваемый на избирательных участках за 3 календарных дня до дня голосования;

сведения о судимости кандидата - сведения об отсутствии судимости либо сведения о когда-либо имевшихся, имеющихся судимостях с указанием номера (номеров) и наименования (наименований) статьи (статей) Уголовного кодекса Кыргызской Республики, на основании которой (которых) был осужден кандидат, статьи (статей) закона иностранного государства, если кандидат был осужден в соответствии с указанными законодательными актами за деяния, признаваемые преступлением действующим уголовным законодательством Кыргызской Республики;

список кандидатов - зарегистрированный избирательной комиссией единый список кандидатов, выдвинутый политической партией на выборах депутатов местных кенешей по пропорциональной системе;

(абзац утратил силу в соответствии с Законом КР от 21 ноября 2014 года № 158);

член местного сообщества - гражданин Кыргызской Республики, постоянно проживающий на территории соответствующего айылного аймака, города и связанный с местным сообществом общими интересами в решении вопросов местного значения. Членство избирателя в местном сообществе определяется отметкой о регистрации места жительства в паспорте гражданина, записанного на чип паспорта, либо регистрацией адреса места жительства в Государственном реестре национальных паспортов граждан Кыргызской Республики (ГРНП), произведенной в срок не менее чем за 60 дней до дня голосования;

оператор - член участковой избирательной комиссии либо лицо, привлекаемое Центральной избирательной комиссией, обеспечивающее технические услуги по идентификации граждан при проведении выборов и референдумов или по обслуживанию автоматически считывающей урны, оборудования идентификации избирателя на избирательном участке в день голосования;

оборудование по идентификации - устройство, предназначенное для идентификации избирателей посредством идентификации избирателя по его биометрическим и персональным данным;

термопринтер - периферийное устройство компьютера, предназначенное для перевода текста или графики на физический носитель из электронного вида малыми тиражами без создания печатной формы;

ящики для голосования - автоматически считывающие урны или стационарные ящики, а также переносные ящики;

автоматически считывающая урна - устройство, предназначенное для автоматического подсчета голосов избирателей, состоящее из оптического сканера, накопителя для избирательных бюллетеней с отсеком для недействительных избирательных бюллетеней и крышки накопителя;

стационарный ящик - прозрачная урна для голосования;

переносной ящик для голосования - ящик, предназначенный для проведения голосования избирателя вне помещения;

сбой - временная утрата работоспособности автоматически считывающей урны, оборудования идентификации избирателя;

уполномоченный государственный орган - государственный орган в сфере регистрации населения Кыргызской Республики;

чек - физический носитель, преобразованный из электронного вида, на котором отражается информация об идентификационных данных избирателя малыми тиражами без создания печатной формы;

дистанционное голосование - голосование на (дистанционном) избирательном участке с использованием электронного и (или) бумажного избирательного бюллетеня и автоматическим сводом данных голосования в электронной системе;

электронное голосование - голосование вне избирательного участка с использованием электронного избирательного бюллетеня и автоматическим сводом данных голосования в электронной системе;

электронный избирательный бюллетень - бюллетень, подготовленный программно-техническими средствами в электронном виде, применяемый при проведении дистанционного, электронного голосования;

избирательный округ многомандатный (многомандатный избирательный округ) - избирательный округ, в котором избирается несколько депутатов айылного кенеша;

избирательный округ единый (единый избирательный округ) - избирательный округ, включающий в себя всю территорию административно-территориальной единицы - города, в котором в соответствии с настоящим Законом проводятся выборы депутатов городского кенеша по пропорциональной системе.

(В редакции Законов КР от 3 августа 2012 года № 149, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 3. Избирательные права членов местных сообществ

1. Право избирать депутатов местных кенешей имеют граждане Кыргызской Республики, достигшие 18 лет, являющиеся членами

местного сообщества соответствующей административно-территориальной единицы, в которой проводятся выборы.

2. Члены местных сообществ избирают депутатов соответствующих местных кенешей непосредственно.

3. Члены местных сообществ участвуют в выборах депутатов местных кенешей на равных основаниях.

4. Депутатом местного кенеша вправе быть избран член местного сообщества соответствующей административно-территориальной единицы, достигший 21-летнего возраста, имеющий образование не ниже среднего общего образования.

5. Не имеют права избирать граждане, признанные судом недееспособными или содержащиеся в местах лишения свободы по вступившему в законную силу приговору суда.

6. Не имеют права быть избранными граждане, признанные судом недееспособными или содержащиеся в местах лишения свободы по вступившему в законную силу приговору суда, а также лица, чья судимость не погашена в установленном законом порядке.

7. Военнослужащие срочной службы воинских частей, дислоцируемых на территории соответствующей административно-территориальной единицы, в которой проводятся выборы, лица, проходящие альтернативную службу вне места своего постоянного жительства, а также студенты и аспиранты дневной формы обучения, не являющиеся членами соответствующего местного сообщества, в выборах депутатов местных кенешей по месту фактического нахождения (службы, учебы) не участвуют.

8. Граждане Кыргызской Республики, находящиеся в местах содержания под стражей в качестве подозреваемых и обвиняемых в совершении преступлений, имеют право голосовать в местах содержания под стражей при условии, что они постоянно проживают на территории соответствующей административно-территориальной единицы, где проводятся выборы, и место их содержания под стражей находится на территории этой административно-территориальной единицы.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 4. Обязательность и периодичность выборов

1. Срок полномочий депутатов местных кенешей устанавливается законодательством о местном самоуправлении.

2. Выборы депутатов местных кенешей являются обязательными и проводятся периодически в сроки и порядке, установленные настоящим Законом и законодательством о местном самоуправлении.

3. Запрещается проведение выборов депутатов местных кенешей:

1) при введении чрезвычайного или военного положения на всей территории Кыргызской Республики;

2) на отдельной части территории Кыргызской Республики - при введении чрезвычайного или военного положения на данной территории.

4. *(Утратила силу в соответствии с Законом КР от 30 сентября 2024 года № 167)*

5. *(Утратила силу в соответствии с Законом КР от 30 сентября 2024 года № 167)*

(В редакции Законов КР от 1 декабря 2017 года № 197 (2), 8 августа 2019 года № 117, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 5. Организация выборов депутатов местных кенешей

1. Подготовку и проведение выборов депутатов местных кенешей осуществляют:

1) Центральная комиссия по выборам и проведению референдумов Кыргызской Республики (далее - Центральная избирательная комиссия);

2) территориальные избирательные комиссии: Бишкекская, Ошская и другие городские, районные избирательные комиссии по выборам и проведению референдумов - по решению Центральной избирательной комиссии (далее - территориальные избирательные комиссии);

3) участковые избирательные комиссии по выборам и проведению референдумов (далее - участковые избирательные комиссии).

2. Правовое положение, организация и порядок деятельности, а также гарантии независимости избирательных комиссий устанавливаются законом, регламентирующим порядок деятельности избирательных комиссий, настоящим Законом и иными нормативными правовыми актами Кыргызской Республики.

Статья 6. Гласность в избирательном процессе

1. Деятельность избирательных комиссий осуществляется гласно и открыто.

2. На заседаниях соответствующей избирательной комиссии вправе присутствовать:

1) члены вышестоящих избирательных комиссий;

2) кандидаты;

3) представители кандидатов;

4) *(Утратил силу в соответствии с Законом от 21 января 2016 года № 8)*

5) представители политических партий, выдвинувших список кандидатов;

6) наблюдатели, общественные наблюдатели, международные наблюдатели;

7) представители средств массовой информации.

3. Для наблюдения за ходом и итогами голосования путем передачи данных протоколов от нижестоящих избирательных комиссий вышестоящим избирательным комиссиям используется избирательная информационная система. Данные о ходе и итогах голосования, полученные через избирательную информационную систему, являются предварительной информацией, не имеющей юридического значения. Порядок использования избирательной информационной системы определяется Центральной избирательной комиссией.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 7. Наблюдатель

1. Кандидат, политическая партия, выдвинувшая кандидатов, а также политическая партия, выдвинувшая список кандидатов вправе назначать наблюдателя, который вправе осуществлять наблюдение за подготовкой выборов, проведением голосования, подсчетом голосов, установлением итогов голосования и определением результатов выборов в порядке, предусмотренном законодательством.

2. Наблюдатель приобретает права и обязанности наблюдателя, предусмотренные настоящим Законом, после поступления в соответствующую избирательную комиссию направления от назначившей его организации. В направлении указываются фамилия, имя и отчество, постоянное место жительства наблюдателя, номера избирательных участков, наименования избирательных комиссий, в которые он направляется, а также производится запись об отсутствии у него ограничений, предусмотренных частью 3 настоящей статьи. Направление считается действительным при наличии подписи кандидата или печати политической партии и предъявлении паспорта или заменяющего его документа. Для направления наблюдателя не требуется предварительное уведомление.

3. Наблюдателем вправе быть гражданин Кыргызской Республики, обладающий активным избирательным правом.

Наблюдателем не вправе быть депутат Жогорку Кенеша, депутат местного кенеша, кандидаты в депутаты Жогорку Кенеша или местного кенеша, лица, замещающие политические, специальные

государственные должности и политические муниципальные должности, государственные гражданские и муниципальные служащие, член избирательной комиссии, доверенное лицо зарегистрированного кандидата, политической партии, выдвинувших кандидатов, а также политической партии, выдвинувшей список кандидатов, их представители в избирательных комиссиях, судьи, прокуроры, работники иных правоохранительных и фискальных органов, военнослужащие.

4. Наблюдатель вправе:

1) осуществлять наблюдение за формированием состава избирательной комиссии любого уровня;

2) осуществлять наблюдение за ходом формирования списков избирателей;

3) осуществлять наблюдение за ходом учета избирателей;

4) осуществлять наблюдение за информационным обеспечением выборов;

5) знакомиться со списками избирателей, находящимися в избирательной комиссии, реестром заявлений (обращений) о голосовании вне помещения для голосования;

6) находиться в помещении для голосования в день голосования в любое время суток;

7) присутствовать при голосовании избирателей вне помещения для голосования;

8) публично, в том числе через средства массовой информации, излагать свое мнение, делать заявление о подготовке и проведении выборов;

9) свободно передвигаться и присутствовать на любых избирательных участках и избирательных комиссиях;

10) наблюдать за установленным настоящим Законом порядком организации и голосования, не нарушая тайны голосования, в том числе за выдачей избирательных бюллетеней; подсчетом числа избирателей, внесенных в список избирателей, избирательных бюллетеней, выданных избирателям, погашенных избирательных бюллетеней; наблюдать за подсчетом голосов избирателей на расстоянии и в условиях, обеспечивающих им обозримость содержания избирательных бюллетеней; знакомиться с любым заполненным или незаполненным избирательным бюллетенем при подсчете голосов избирателей; наблюдать за составлением избирательной комиссией протокола об итогах голосования и иных избирательных документов;

11) обращаться с замечаниями и предложениями по вопросам организации голосования к председателю участковой избирательной

комиссии, в которую он направлен, а в случае его отсутствия - к лицу, его замещающему;

12) знакомиться с протоколом избирательной комиссии, в которую он направлен;

13) получать от избирательной комиссии копии протоколов и приложенных к ним документов;

14) обжаловать решения и (или) действия (бездействие) избирательной комиссии, в которую он направлен, в порядке, установленном настоящим Законом;

15) присутствовать при повторном подсчете голосов избирателей в соответствующих избирательных комиссиях;

16) носить не содержащие признаков предвыборной агитации нагрудные знаки с обозначением своего статуса, фамилии, имени и отчества, наименования организации, направившей его в избирательную комиссию;

17) лично осуществлять фото-, видеосъемку, аудиозапись с места определенного председателем избирательной комиссии, не нарушая тайны голосования избирателей, не мешая ходу голосования и подведению итогов голосования.

5. Наблюдатель не вправе:

1) выдавать избирателям избирательные бюллетени;

2) расписываться за избирателя по его просьбе в получении избирательных бюллетеней;

3) заполнять за избирателя по его просьбе избирательный бюллетень;

4) предпринимать действия, нарушающие тайну голосования;

5) принимать непосредственное участие в проводимом членами избирательной комиссии подсчете избирательных бюллетеней;

6) совершать действия, препятствующие работе избирательной комиссии;

7) вести агитацию среди избирателей;

8) участвовать в принятии решений соответствующей избирательной комиссией.

6. Деятельность наблюдателей регулируется избирательным законодательством.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 8. Международные наблюдатели

1. Международные наблюдатели аккредитуются Центральной избирательной комиссией при наличии приглашения, направленного

Президентом Кыргызской Республики, Жогорку Кенешем Кыргызской Республики, Кабинетом Министров Кыргызской Республики (далее - Президент, Жогорку Кенеш, Кабинет Министров), Центральной избирательной комиссией после официального опубликования решения о назначении выборов. Предложения о направлении приглашений могут быть поданы международными и национальными некоммерческими организациями, специализирующимися по вопросам избирательного законодательства и выборов, а также в области защиты прав человека.

Граждане Кыргызской Республики не могут быть аккредитованы в качестве международных наблюдателей.

2. Срок полномочий международного наблюдателя начинается со дня его аккредитации Центральной избирательной комиссией и заканчивается в день официального опубликования результатов выборов.

3. Международные наблюдатели вправе свободно передвигаться и присутствовать на любых избирательных участках и на заседаниях избирательных комиссий.

4. Международные наблюдатели вправе:

1) публично излагать свое мнение о подготовке и проведении выборов;

2) проводить пресс-конференции и обращаться к представителям средств массовой информации;

3) осуществлять фото- и видеосъемку, аудиозапись, не нарушая тайны голосования избирателей;

4) носить нагрудные знаки, не содержащие признаков предвыборной агитации, с обозначением своего статуса, фамилии, имени и отчества, наименования организации, которую они представляют;

5) проводить наблюдение за формированием составов избирательных комиссий любого уровня;

6) осуществлять наблюдение за ходом формирования списков избирателей;

7) осуществлять наблюдение за ходом учета избирателей;

8) осуществлять наблюдение за информационным обеспечением выборов.

5. Международные наблюдатели не вправе использовать свой статус для осуществления деятельности, не связанной с наблюдением за подготовкой и проведением выборов.

6. Центральная избирательная комиссия вправе отозвать аккредитацию международного наблюдателя в случае нарушения им настоящего Закона, законодательства Кыргызской Республики.

7. Деятельность международных наблюдателей регулируется избирательным законодательством.

(В редакции Закона КР от 2 августа 2024 года № 158)

Статья 8-1. Общественные наблюдатели

1. Некоммерческие организации вправе в порядке, установленном своими уставами, принять решение об участии в наблюдении за выборами и направлении своих общественных наблюдателей.

2. Полномочия общественного наблюдателя должны быть определены в письменном направлении, удостоверенном печатью некоммерческой организации, интересы которой представляет данный общественный наблюдатель. В направлении указываются фамилия, имя и отчество общественного наблюдателя, адрес его места жительства, номер избирательного участка, наименование комиссии, в которую наблюдатель направляется, а также делается запись об отсутствии ограничений, предусмотренных частью 4 настоящей статьи. Направление действительно при предъявлении общественным наблюдателем паспорта гражданина Кыргызской Республики.

Некоммерческая организация, намеренная осуществлять наблюдение за выборами, направляет уведомление в Центральную избирательную комиссию, территориальную избирательную комиссию с приложением копии свидетельства о государственной регистрации некоммерческой организации. Центральная избирательная комиссия и территориальная избирательная комиссия направляют в участковые избирательные комиссии перечень некоммерческих организаций, объявивших о намерении осуществлять гражданский мониторинг за выборами.

3. Общественные наблюдатели регистрируются соответствующей избирательной комиссией при предоставлении ими документов, указанных в части 2 настоящей статьи. Условия и порядок регистрации, форма документа о регистрации общественных наблюдателей при избирательных комиссиях устанавливаются Центральной избирательной комиссией.

Некоммерческая организация может зарегистрировать не более трех общественных наблюдателей в каждой избирательной комиссии. При этом на одном избирательном участке одновременно может находиться только один общественный наблюдатель от одной некоммерческой организации.

4. Общественными наблюдателями в избирательных комиссиях не могут быть назначены депутаты Жогорку Кенеша, депутат местного кенеша, кандидаты в депутаты Жогорку Кенеша или

местного кенеша, лица, замещающие политические, специальные государственные должности и политические муниципальные должности, государственные гражданские и муниципальные служащие, член избирательной комиссии, представители и наблюдатели кандидата, политической партии, выдвинувшей список кандидатов, судьи, прокуроры, работники иных правоохранительных и фискальных органов, военнослужащие.

5. Срок полномочий общественного наблюдателя начинается со дня его регистрации соответствующей избирательной комиссией и заканчивается в день официального опубликования результатов выборов.

6. Общественные наблюдатели вправе:

1) осуществлять наблюдение за формированием состава избирательной комиссии любого уровня;

2) осуществлять наблюдение за ходом формирования списков избирателей;

3) осуществлять наблюдение за ходом учета избирателей;

4) осуществлять наблюдение за информационным обеспечением выборов;

5) знакомиться со списками избирателей, находящимися в избирательной комиссии, реестром заявлений (обращений) о голосовании вне помещения для голосования;

6) находиться в помещении для голосования в день голосования в любое время суток;

7) присутствовать при голосовании избирателей вне помещения для голосования;

8) публично, в том числе через средства массовой информации, излагать свое мнение, делать заявление о подготовке и проведении выборов;

9) наблюдать за установленным настоящим Законом порядком организации и голосования, не нарушая тайны голосования, в том числе за выдачей избирательных бюллетеней, подсчетом числа избирателей, внесенных в список избирателей, избирательных бюллетеней, выданных избирателям, погашенных избирательных бюллетеней; наблюдать за подсчетом голосов избирателей на расстоянии и в условиях, обеспечивающих им обозримость содержания избирательных бюллетеней; знакомиться с любым заполненным или незаполненным избирательным бюллетенем при подсчете голосов избирателей; наблюдать за составлением избирательной комиссией протокола об итогах голосования и иных избирательных документов;

10) обращаться с замечаниями и предложениями по вопросам организации голосования к председателю участковой избирательной комиссии, в которую он направлен, а в случае его отсутствия - к лицу, его замещающему;

11) знакомиться с протоколом избирательной комиссии, в которую он направлен;

12) получать от избирательной комиссии копии протоколов и приложенных к ним документов;

13) присутствовать при повторном подсчете голосов избирателей в соответствующих избирательных комиссиях;

14) носить не содержащие признаков предвыборной агитации нагрудные знаки с обозначением своего статуса, фамилии, имени и отчества, наименования организации, направившей наблюдателя в избирательную комиссию;

15) лично осуществлять фото-, видеосъемку, аудиозапись с места, определенного председателем избирательной комиссии, не нарушая тайны голосования избирателей, не мешая ходу голосования и подведению итогов голосования;

16) свободно передвигаться и присутствовать на избирательных участках, в которых он зарегистрирован.

7. Общественный наблюдатель не вправе:

1) выдавать избирателям избирательные бюллетени;

2) расписываться за избирателя по его просьбе в получении избирательных бюллетеней;

3) заполнять за избирателя по его просьбе избирательный бюллетень;

4) предпринимать действия, нарушающие тайну голосования;

5) принимать непосредственное участие в подсчете избирательных бюллетеней, проводимом членами избирательной комиссии;

6) совершать действия, препятствующие работе избирательной комиссии;

7) вести агитацию среди избирателей;

8) участвовать в принятии решений соответствующей избирательной комиссией.

8. Общественные наблюдатели не вправе использовать свой статус для осуществления деятельности, не связанной с наблюдением за подготовкой и проведением выборов.

9. Соответствующая избирательная комиссия вправе отменить регистрацию общественного наблюдателя в случае нарушения им настоящего Закона и законодательства Кыргызской Республики.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 9. Представители средств массовой информации

1. Средства массовой информации аккредитуются Центральной избирательной комиссией после поступления заявки в письменной форме.

2. Представители средств массовой информации, принимающие участие в информационном освещении подготовки и проведения выборов, вправе:

1) присутствовать на заседаниях избирательных комиссий;

2) знакомиться с протоколом избирательной комиссии;

3) получать от избирательной комиссии копии протоколов и приложенных к ним документов;

4) осуществлять фото- и видеосъемку, а в день голосования - с места, определенного председателем участковой избирательной комиссии, не нарушая тайны голосования избирателей;

5) носить нагрудные знаки, не содержащие признаков предвыборной агитации, с обозначением своего статуса, фамилии, имени и отчества, наименования организации, которую они представляют.

3. По требованию представителя средств массовой информации избирательная комиссия обязана заверить копию протокола об итогах голосования или о результатах выборов.

4. Центральная избирательная комиссия вправе отозвать аккредитацию средства массовой информации в случае нарушения им избирательного законодательства.

5. Деятельность представителя средства массовой информации в период подготовки и проведения выборов регулируется избирательным законодательством.

Статья 10. Образование избирательных округов

1. В зависимости от системы выборов образуются единые избирательные округа и многомандатные избирательные округа на основе данных о численности избирателей, зарегистрированных на соответствующей территории.

1-1. Проведение выборов депутатов местного кенеша по многомандатным избирательным округам осуществляется в избирательных округах, образуемых на основе данных, представляемых уполномоченными государственными органами в сфере регистрации населения, управления земельными ресурсами, органами местного самоуправления не позднее 3 календарных дней после назначения дня выборов.

2. При образовании избирательных округов должны соблюдаться следующие требования:

1) примерное равенство избирательных округов по числу избирателей с допустимым отклонением от средней нормы представительства избирателей, как правило, не более чем на 15 процентов, а в труднодоступных и отдаленных местностях - не более чем на 20 процентов;

2) избирательный округ составляет единую территорию, не допускается образование избирательного округа из не граничащих между собой территорий.

В схеме избирательных округов должны быть указаны границы избирательных округов, перечень населенных пунктов (улиц, домов), входящих в каждый избирательный округ, наименование, номер и центр каждого избирательного округа, число избирателей в каждом избирательном округе.

3. При проведении выборов депутатов местных кенешей по пропорциональной системе единым избирательным округом является вся территория соответствующей административно-территориальной единицы.

4. Для проведения выборов депутатов местных кенешей по многомандатным избирательным округам территориальные избирательные комиссии разрабатывают схему и границы избирательных округов по предложению органов местного самоуправления, с учетом положений, установленных настоящим Законом, не позднее чем за 50 календарных дней до дня голосования и вносят их для утверждения Центральной избирательной комиссии.

5. Центральная избирательная комиссия рассматривает и утверждает схему и границы избирательных округов по предложению территориальных избирательных комиссий.

6. Центральная избирательная комиссия публикует схему и границы избирательных округов в средствах массовой информации с указанием их границ и адресов не позднее 5 календарных дней со дня их утверждения.

(В редакции Закона КР от 2 августа 2024 года № 158)

Статья 11. Образование избирательных участков

1. Для проведения голосования и подсчета голосов избирателей избирательные участки образуются с учетом местных и иных условий в целях создания максимальных удобств для избирателей.

2. Избирательные участки образуются сроком на 5 лет из расчета, как правило, не более 3000 избирателей на каждом участке. Не

допускается пересечение границ избирательных округов с границами участков.

Управление границами избирательных участков осуществляется на основе порядка, утверждаемого Центральной избирательной комиссией. Перечень избирательных участков и их границы подлежат уточнению в порядке, предусмотренном для их создания, по предложению территориальных избирательных комиссий и органов местного самоуправления.

3. Центральная избирательная комиссия рассматривает и утверждает схему и границы избирательных участков по предложению территориальных избирательных комиссий, согласованному с органами местного самоуправления, и публикует их в средствах массовой информации с указанием границ и адресов не позднее 5 календарных дней со дня их утверждения.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 12. Списки избирателей на выборах депутатов местных кенешей

1. Составление списка избирателей осуществляется в соответствии с конституционным Законом Кыргызской Республики «О выборах Президента Кыргызской Республики и депутатов Жогорку Кенеша Кыргызской Республики», если иное не установлено настоящим Законом. В список избирателей включаются все граждане Кыргызской Республики, обладающие на день голосования активным избирательным правом, являющиеся членами местного сообщества и прошедшие биометрическую регистрацию в порядке, установленном Законом Кыргызской Республики «О биометрической регистрации граждан Кыргызской Республики».

2. Предварительный список избирателей формируется путем автоматической выгрузки из Единого государственного реестра населения данных о гражданах, достигших 18-летнего возраста, сдавших биометрические данные, и с учетом границ избирательных участков. Предварительный список избирателей размещается на государственном портале за 55 календарных дней до дня голосования в разрезе участков, районов и городов без информации о месте постоянного либо фактического проживания, дате рождения избирателя для ознакомления и соответствующего уточнения указанных данных, определения ошибок и неточностей в списках.

Формирование, хранение и актуализация Единого государственного реестра населения осуществляются уполномоченным государственным органом.

При формировании и актуализации списка избирателей уполномоченный государственный орган передает данные, подтвержденные электронной подписью в соответствии с законодательством, в избирательную комиссию через систему межведомственного электронного взаимодействия.

2-1. Сведения об избирателях, находящихся в день голосования в стационарных лечебно-профилактических учреждениях, местах содержания под стражей в качестве подозреваемых и обвиняемых, на предприятиях с непрерывным циклом работы (вахтовые работы), военнослужащих срочной службы, военнослужащих и членов их семей и других лиц, проживающих в воинских частях, составляются руководителями указанных учреждений (предприятий, воинских частей) и передаются в соответствующую участковую избирательную комиссию не позднее 12 календарных дней до дня голосования.

Для учета избирателей, находящихся в стационарных лечебно-профилактических учреждениях, местах содержания под стражей в качестве подозреваемых и обвиняемых, избирателей с ограниченными возможностями здоровья уполномоченные государственные органы, в ведении которых находятся вышеуказанные учреждения, а также уполномоченный орган в сфере социального развития обязаны предоставлять сведения о фактической численности указанных избирателей по состоянию на 1 февраля и 1 августа каждого года в Центральную избирательную комиссию.

3. При формировании списка избирателей на выборах депутатов местных кенешей Центральная избирательная комиссия исключает из списка избирателей, сформированного в соответствии с конституционным Законом Кыргызской Республики «О выборах Президента Кыргызской Республики и депутатов Жогорку Кенеша Кыргызской Республики», лиц, указанных в части 7 статьи 3 настоящего Закона.

4. Предварительный список, размещенный на государственном портале и составленный по каждому избирательному участку, распечатывается Центральной избирательной комиссией и передается в участковые избирательные комиссии за 50 календарных дней до дня голосования.

5. Список избирателей, размещенный на государственном портале, подлежит постоянному обновлению по мере поступления информации.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 13. Ознакомление со списками избирателей

1. Участковая избирательная комиссия обязана вывесить предварительный список избирателей для ознакомления избирателями, проживающими на территории соответствующего избирательного участка, за 50 календарных дней до дня голосования.

2. Каждый избиратель в случае обнаружения любой ошибки или неточности, а также отсутствия его в предварительном списке избирателей вправе обратиться не позднее 15 календарных дней до дня голосования в соответствующую участковую избирательную комиссию с заявлением, с приложением копий подтверждающих документов, при этом избиратель проходит биометрическую идентификацию.

При приеме от избирателя заявления установленной формы член участковой избирательной комиссии после проверки на правильность заполнения и соответствия указанных в заявлении сведений паспортным данным, а также при условии прохождения идентификации вручает избирателю отрывной талон с информацией по уточнению статуса обработки заявления, размещенный в нижней части заявления.

Участковая избирательная комиссия незамедлительно передает указанное заявление системному администратору Центральной избирательной комиссии в соответствующей территориальной избирательной комиссии для принятия соответствующих мер по включению его в список, исправления ошибок или неточностей.

Избиратель также вправе подать заявление в электронном виде через сервис «кабинет избирателя» на государственном портале с прохождением авторизации в установленном законодательством порядке.

Ответ на заявление избирателя направляется соответствующей избирательной комиссией не позднее 7 календарных дней со дня приема заявления в форме бумажного или электронного сообщения по адресу, который указывается избирателем при подаче заявления.

3. Центральная избирательная комиссия не позднее 35 календарных дней до дня голосования составляет контрольный список избирателей, содержащий актуализированную информацию об избирателях, и направляет в участковые избирательные комиссии.

Участковая избирательная комиссия обязана за 30 календарных дней до дня голосования вывесить контрольные списки избирателей для ознакомления избирателями.

Контрольный список не должен содержать иной информации, кроме фамилии, имени, отчества избирателей, включенных в списки по соответствующему участку, а также номера избирательного участка.

Указанный список размещается на государственном портале.

4. Прием заявлений избирателей об ошибке или неточности в списке избирателей прекращается за 15 календарных дней до дня голосования. После обработки заявлений Центральная избирательная комиссия формирует окончательный список избирателей. При этом контрольные и окончательные списки избирателей подлежат обязательной сверке и актуализации со сведениями Единого государственного реестра населения.

Центральной избирательной комиссией за 10 дней до дня голосования в уполномоченный государственный орган передаются окончательные списки избирателей в электронном виде для подготовки комплектов оборудования.

После получения окончательного списка избирателей уполномоченным государственным органом проводится работа по подготовке серверных комплектов оборудования по идентификации избирателей с загрузкой списков избирателей, с базой биометрических данных с последующей передачей в Центральную избирательную комиссию не позднее 3 календарных дней до дня выборов для доставки их на избирательные участки.

Центральная избирательная комиссия за 5 календарных дней до дня голосования распечатывает и передает пронумерованный, прошнурованный и заверенный печатью Центральной избирательной комиссии окончательный список избирателей в двух экземплярах в соответствующие участковые избирательные комиссии. При этом второй экземпляр бумажного окончательного списка избирателей по каждому избирательному участку, предназначенный для вывешивания, не должен содержать информации о месте жительства избирателей, включенных в окончательный список. Разглашение сведений с персональными данными, содержащихся в окончательных списках избирателей, путем передачи, копирования, опубликования влечет ответственность, предусмотренную законодательством.

Соответствующие участковые избирательные комиссии обязаны не позднее 3 календарных дней до дня голосования вывесить на избирательном участке второй экземпляр бумажного окончательного списка избирателей соответствующего избирательного участка.

5. В день голосования имеют право голосовать исключительно избиратели, включенные в список избирателей.

6. Актуализация списка избирателей осуществляется Центральной избирательной комиссией по взаимодействию с уполномоченным государственным органом в целях обеспечения точности и актуализации данных в Едином государственном реестре населения.

Порядок взаимодействия Центральной избирательной комиссии и уполномоченного государственного органа по вопросам составления, ознакомления со списками избирателей, рассмотрения заявлений избирателей об отсутствии их в списке избирателей, об ошибке или неточности в нем, о намерении голосовать по избирательному адресу, об идентификации избирателей в день голосования, сверки и актуализации данных в Едином государственном реестре населения и государственном портале, а также по другим вопросам, требующим оперативного разрешения, утверждается Центральной избирательной комиссией по согласованию с уполномоченным государственным органом.

Взаимодействие осуществляется в том числе с применением системы электронного межведомственного взаимодействия, утвержденной законодательством.

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года № 117)

Статья 14. Финансовое обеспечение подготовки и проведения выборов депутатов местных кенешей

1. Расходы избирательных комиссий по подготовке и проведению выборов депутатов местных кенешей производятся за счет средств республиканского бюджета и специальных фондов избирательных комиссий. Порядок финансирования устанавливается бюджетным законодательством Кыргызской Республики и законом, регулирующим порядок деятельности избирательных комиссий.

2. Запрещается финансирование выборов иностранными государствами, иностранными государственными органами, учреждениями и предприятиями, другими иностранными юридическими лицами, их филиалами и представительствами, иностранными гражданами, международными организациями, зарегистрированными в Кыргызской Республике юридическими лицами, участниками которых являются иностранные граждане и юридические лица, за исключением финансирования программ совершенствования избирательного законодательства, информационных, образовательных, научно-исследовательских программ, технической подготовки выборов, повышения правовой культуры избирателей и квалификации членов избирательных комиссий.

Статья 15. Избирательные фонды

1. Граждане с момента самовыдвижения в айылные кенеши и политические партии через уполномоченного представителя могут создавать избирательные фонды для финансирования избирательной кампании.

Кандидатам, выдвинувшим себя самовыдвижением, политическим партиям, выдвинувшим кандидатов в айылные кенеши, запрещается использовать денежные средства для оплаты работ и услуг, ведения предвыборной агитации, осуществления других предвыборных мероприятий, в случае несоздания избирательного фонда.

Политическая партия, выдвинувшая список кандидатов в городской кенеш, для финансирования своей избирательной кампании создает избирательный фонд в течение 5 календарных дней после регистрации избирательной комиссией уполномоченного представителя политической партии по финансовым вопросам.

В случае официального отказа в регистрации кандидата, списка кандидатов средства, поступившие в избирательный фонд, возвращаются организациям и лицам, осуществившим пожертвования и перечисления.

Кандидаты, выдвинутые политическими партиями в городские кенеши по списку кандидатов, не вправе создавать собственные избирательные фонды.

2. В случае регистрации кандидата или списка кандидатов кандидаты, политические партии, выдвинувшие кандидатов, а также политические партии, выдвинувшие список кандидатов, продолжают ведение открытых счетов собственных избирательных фондов для финансирования предвыборной агитации.

(Абзац 2 утратил силу в соответствии с Законом КР от 21 ноября 2014 года № 158)

3. Избирательный фонд кандидата, политической партии, может создаваться за счет следующих средств:

1) собственных средств кандидата, политической партии;

2) добровольных пожертвований граждан и юридических лиц, за исключением лиц, перечисленных в части 4 настоящей статьи.

Предельный размер избирательного фонда устанавливается настоящим Законом.

4. Запрещаются добровольные пожертвования в избирательные фонды:

1) иностранных государств, иностранных государственных органов, учреждений и предприятий, других иностранных юридических лиц, их филиалов и представительств, иностранных

граждан, международных организаций, зарегистрированных в Кыргызской Республике юридических лиц, участниками которых являются иностранные граждане и юридические лица;

2) лиц без гражданства;

3) органов государственной власти и органов местного самоуправления;

4) государственных и муниципальных учреждений и предприятий;

5) юридических лиц, имеющих государственную или муниципальную долю в уставном капитале, а также пользующихся льготами по уплате налогов, сборов и других обязательных платежей;

6) воинских частей, военных учреждений и организаций;

7) правоохранительных органов, судов;

8) организаций, занимающихся благотворительной деятельностью;

9) религиозных организаций;

10) анонимные пожертвования (под анонимным жертвователем понимается гражданин, который не указал одно из следующих сведений: фамилия, имя, отчество, адрес места жительства, паспортные данные, а также, если им указаны недостоверные сведения о себе).

5. Запрещается внесение в избирательный фонд кандидата, политической партии, денежных средств юридическими, физическими лицами, осуществляющими предпринимательскую деятельность без образования юридического лица, имеющими задолженность перед государственным бюджетом или Социальным фондом Кыргызской Республики. Кандидат, политическая партия, не несут ответственности в случае перечисления указанными юридическими и физическими лицами денежных средств в избирательный фонд. В случае если в избирательный фонд кандидата, политической партии, поступили денежные средства от вышеуказанных физических и юридических лиц, по решению суда банковское или иное учреждение обязано перечислить эти средства в специальный фонд Центральной избирательной комиссии, который, в свою очередь, перечисляет данные средства в государственный бюджет или Социальный фонд Кыргызской Республики.

6. Денежные средства, поступающие в избирательные фонды кандидатов, политических партий, исчисляются от расчетного показателя, установленного законом Кыргызской Республики на день назначения выборов. Денежные средства, поступившие сверх установленного размера, зачислению в избирательные фонды не подлежат и возвращаются гражданам и организациям. При этом

расходы, связанные с возвратом указанных средств, покрываются за счет внесших их граждан и организаций.

7. В случае проведения переголосования общая предельная сумма всех расходов кандидата, политической партии, за счет средств избирательного фонда может быть увеличена в полтора раза.

8. Все денежные средства, образующие избирательный фонд, перечисляются на специальный счет в банковском или ином учреждении. Данный счет открывается кандидатом, политической партией, с разрешения соответствующей территориальной избирательной комиссии. Денежные средства, поступающие в избирательные фонды, должны приниматься только в национальной валюте. Доходы по указанным счетам не начисляются и не выплачиваются.

9. Перечень банковских или иных учреждений, порядок открытия, ведения указанных счетов, учета и отчетности по средствам избирательных фондов устанавливаются Центральной избирательной комиссией по согласованию с банковскими или иными учреждениями.

10. Право распоряжаться средствами избирательных фондов принадлежит создавшим их кандидатам, политическим партиям их уполномоченным представителям.

11. Средства избирательных фондов имеют целевое назначение. Они могут использоваться только на покрытие расходов, связанных с проведением выборной кампании.

12. Средства избирательных фондов могут использоваться только на:

1) финансовое обеспечение организационно-технических мер, направленных на предвыборную агитацию;

2) оплату избирательного залога в размере, установленном настоящим Законом;

3) оплату за выполнение работ, оказание услуг, непосредственно связанных с проведением выборной кампании, в частности, за:

а) услуги информационного и консультативного характера;

б) выпуск и распространение агитационных материалов;

в) аренду помещений, оборудования;

г) покрытие транспортных и командировочных расходов;

д) услуги связи;

е) приобретение канцелярских товаров, оборудования;

ж) публикацию объявлений и выступлений кандидата в средствах массовой информации;

з) проведение предвыборных собраний, встреч с избирателями;

и) поставку товаров.

13. Граждане и юридические лица вправе оказывать финансовую (материальную) поддержку деятельности, способствующей избранию кандидата, списка кандидатов, только через избирательные фонды. Запрещаются бесплатное выполнение или выполнение по необоснованно заниженным расценкам работ, услуг, реализация товаров, прямо или косвенно связанных с выборами, юридическими лицами, их филиалами, представительствами, а также физическими лицами.

14. Кандидатам, политическим партиям запрещается использовать иные денежные средства для оплаты работ и услуг, ведения предвыборной агитации, осуществления других предвыборных мероприятий, кроме средств, поступивших в их избирательные фонды.

15. Банковские или иные учреждения обязаны еженедельно, а по требованию Центральной избирательной комиссии в течение 24 часов представлять в территориальную избирательную комиссию, которая зарегистрировала кандидата, информацию о поступлении и расходовании средств, находящихся на специальном счете кандидата, политической партии. Указанная информация по мере поступления подлежит обязательному размещению Центральной избирательной комиссией на официальном сайте с учетом законодательства об информации персонального характера и о банковской тайне.

16. В случае снятия кандидатом своей кандидатуры, отзыва своих кандидатов политической партией, отзыва списка кандидатов политической партией или отмены (аннулирования) регистрации кандидата, списка кандидатов поступившие в избирательный фонд денежные средства подлежат безотлагательному возврату внесшим их гражданам и организациям. При этом расходы, связанные с возвратом указанных средств, покрываются за счет внесших их граждан и организаций.

17. Договоры (соглашения) с гражданами и юридическими лицами о выполнении определенных работ (об оказании услуг), связанных с избирательной кампанией кандидата, заключаются лично кандидатом либо его уполномоченным представителем, уполномоченным представителем политической партии. Договоры и соглашения по оплате из специальных счетов кандидатов, политических партий не могут заключаться позднее дня, предшествующего дню голосования.

Все финансовые операции, в том числе расчеты с физическими и юридическими лицами по специальным счетам, прекращаются в 18 часов дня, предшествующего дню голосования. Расчеты между

кандидатом, политической партией и юридическими лицами за выполнение определенных работ (оказание услуг) осуществляются только в безналичном порядке.

При этом оплата по безналичному расчету лицам, получающим адресную социальную помощь, малоимущим и имеющим право на льготы, за выполнение определенных работ (оказание услуг), связанных с избирательной кампанией кандидата, политической партии, не является для уполномоченного государственного органа причиной отказа от социальных выплат, предусмотренных законодательством.

18. При проведении переголосования финансовые операции по специальным счетам кандидатов, в отношении которых проводится переголосование, возобновляются в день назначения дня переголосования и прекращаются в 18 часов дня, предшествующего дню переголосования.

19. Кандидаты, политические партии не позднее 10 календарных дней после выборов обязаны представить в соответствующую территориальную избирательную комиссию отчет о размерах и всех источниках создания своего фонда, а также всех произведенных затратах. Избирательный залог, установленный настоящим Законом, возвращается кандидатам, политическим партиям получившим необходимое количество голосов, после представления отчета о размерах и всех источниках создания своего фонда, а также всех произведенных затратах в Центральную избирательную комиссию.

20. Остатки неизрасходованных денежных средств, находящихся на специальном счете, возвращаются кандидату, политической партии после дня голосования.

21. Порядок налогообложения средств избирательных фондов, добровольных пожертвований и перечислений в указанные фонды, а также расходов из указанных фондов устанавливается законами Кыргызской Республики.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 16. Контроль за расходованием средств, выделенных на проведение выборов, за средствами избирательных фондов кандидатов, политических партий

1. Контроль за порядком формирования и расходования средств избирательных фондов кандидатов, политических партий осуществляется соответствующими избирательными комиссиями.

Сведения о поступлении и расходовании денежных средств в избирательных фондах кандидатов, политических партий еженедельно публикуются на официальном сайте Центральной избирательной комиссии.

2. Для контроля за целевым расходованием денежных средств, выделенных из республиканского бюджета избирательным комиссиям на подготовку и проведение выборов, а также контроля за источниками поступления, правильным учетом и использованием денежных средств избирательных фондов кандидатов, политических партий, для проверки финансовых отчетов кандидатов, политических партий создается контрольно-ревизионная группа при Центральной избирательной комиссии в количестве не более 7 человек. Порядок организации и деятельности контрольно-ревизионной группы определяется Центральной избирательной комиссией.

3. В контрольно-ревизионную группу входят руководитель контрольно-ревизионной группы, его заместитель, назначенные в контрольно-ревизионную группу члены избирательной комиссии, привлеченные специалисты правоохранительных, финансовых и других государственных органов, организаций и учреждений. Указанные органы, организации и учреждения по запросу не позднее чем через 15 календарных дней со дня официального опубликования решения о назначении выборов обязаны откомандировать специалистов в распоряжение Центральной избирательной комиссии.

4. На время работы в контрольно-ревизионной группе привлеченные специалисты освобождаются от основной работы, за ними сохраняются место работы (должность), установленные должностные оклады и иные выплаты по основному месту работы. Указанным привлеченным специалистам также может выплачиваться вознаграждение за счет средств, выделенных на подготовку и проведение выборов.

5. Организационное, правовое и материально-техническое обеспечение деятельности контрольно-ревизионной группы осуществляется Центральной избирательной комиссией.

6. Контрольно-ревизионная группа по письменному поручению Центральной избирательной комиссии:

1) проверяет финансовые отчеты кандидатов, политических партий, нижестоящих избирательных комиссий;

2) запрашивает и получает от кандидатов, политических партий, избирательных комиссий информацию по всем вопросам, входящим в ее компетенцию;

3) контролирует соблюдение установленного порядка финансирования проведения предвыборной агитации, осуществления иных мероприятий, непосредственно связанных с проведением избирательной кампании кандидатов, политических партий;

4) обращается в государственные органы, организации независимо от форм собственности, а также к гражданам по вопросам, отнесенным к ведению контрольно-ревизионной группы, запрашивает необходимые сведения и материалы, связанные с финансовым обеспечением выборов, в том числе о проверке сведений, указанных гражданами и юридическими лицами при внесении или перечислении пожертвований в избирательные фонды. Ответы на обращения контрольно-ревизионной группы и запрашиваемые ею материалы предоставляются в 3-дневный срок, а за 5 и менее календарных дней до дня голосования и в день голосования - немедленно;

5) составляет документы о финансовых нарушениях при финансировании выборов;

6) ставит перед соответствующей избирательной комиссией вопросы о применении мер ответственности к кандидатам, политическим партиям, а также к гражданам и юридическим лицам за нарушения, допущенные ими при финансировании избирательной кампании кандидатов, политических партий;

7) привлекает экспертов к проведению проверок, подготовке заключений и экспертных оценок.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 17. Статус кандидатов

1. Все кандидаты обладают равными правами и несут равные обязанности, за исключением случаев, установленных настоящим Законом.

2. Кандидат с момента выдвижения и до определения результатов выборов приостанавливает исполнение должностных или служебных полномочий в случае, если он является:

1) государственным служащим независимо от вида государственной службы (гражданская, военная, правоохранительная, дипломатическая);

2) муниципальным служащим;

3) работником средства массовой информации;

4) руководителем государственного или муниципального учреждения.

2-1. Кандидат с момента выдвижения прекращает исполнение должностных или служебных полномочий в случае, если он является:

1) государственным политическим служащим;

2) муниципальным политическим служащим, за исключением депутата местного кенеша;

3) руководителем государственного, муниципального предприятия, юридического лица с долей государственного (муниципального) участия более 30 процентов и их подразделений.

3. Руководители государственных органов, органов местного самоуправления, предприятий, учреждений, организаций, командиры воинских частей и иные соответствующие должностные лица органов, в которых работает, служит кандидат, в течение 3 календарных дней с момента обращения кандидата с заявлением, рапортом обязаны приостановить исполнение его должностных полномочий с сохранением среднего размера оплаты труда за счет учреждения, предприятия, организации независимо от форм собственности.

4. Кандидаты либо их уполномоченные представители, уполномоченные представители политических партий представляют в территориальную избирательную комиссию заверенную копию соответствующих приказов (распоряжений) не позднее 5 календарных дней со дня выдвижения кандидата, списка кандидатов.

5. Гарантии деятельности кандидата, предусмотренные частями 9 и 10 настоящей статьи, наступают с момента регистрации территориальной избирательной комиссией в порядке, предусмотренном статьями 53 и 60 настоящего Закона.

6. Установленные настоящим Законом права и гарантии кандидата распространяются до определения результатов выборов, а в случае обжалования кандидатом определения результатов выборов - до вступления в силу решения суда.

7. Зарегистрированный кандидат утрачивает права и освобождается от обязанностей, связанных со статусом кандидата, с момента официального опубликования территориальной избирательной комиссией результатов выборов в средствах массовой информации, а при досрочном выбытии - с момента выбытия. В случае если территориальная избирательная комиссия назначит повторное голосование, зарегистрированные кандидаты, по кандидатурам которых не проводится повторное голосование, утрачивают свой статус со дня назначения избирательной комиссией повторного голосования.

8. Кандидат, политическая партия вправе назначать представителей в избирательных комиссиях, уполномоченных представителей, доверенных лиц в порядке, предусмотренном настоящим Законом. В случаях, предусмотренных настоящим Законом, кандидат, политическая партия несут ответственность за действия своих представителей, связанные с нарушением ими требований настоящего Закона.

9. Во время проведения выборов зарегистрированный кандидат не может быть по инициативе администрации (работодателя) уволен с работы (должности) или без его согласия переведен на другую работу (должность), призван на военную службу.

Время участия зарегистрированного кандидата в выборах засчитывается в общий трудовой стаж по той специальности, по которой он работал до регистрации кандидатом.

10. Зарегистрированный кандидат не может быть привлечен к уголовной ответственности, задержан, арестован или подвергнут мерам, налагаемым в судебном порядке, до дня официального объявления избирательной комиссией результатов выборов в средствах массовой информации без согласия территориальной избирательной комиссии, за исключением случаев задержания на месте совершения преступления.

11. В случае досрочного прекращения полномочий депутата местного кенеша лицо, состоящее следующим в зарегистрированном списке кандидатов после выбывшего депутата, вновь приобретает права и обязанности, связанные со статусом кандидата, до регистрации депутатом местного кенеша территориальной избирательной комиссией.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 17-1. Недопустимость злоупотребления административным ресурсом

1. Злоупотребление административным ресурсом - это неправомерное использование человеческих, финансовых, материальных, медийных, институциональных ресурсов кандидатами, должностными лицами, руководителями государственных и муниципальных организаций, членами и учредителями средств массовой информации и интернет-изданий на выборах, полученных в результате их контроля над государственными гражданскими и муниципальными служащими или работниками государственных, муниципальных предприятий, учреждений, предприятий с долей государственного

(муниципального) участия более 30 процентов, над финансами и их распределением, которые могут трансформироваться в политические или другие формы поддержки тех или иных кандидатов, политических партий, нарушающие равенство всех кандидатов.

2. К видам злоупотребления административным ресурсом относятся:

1) привлечение лиц, находящихся в подчинении или в иной служебной зависимости, иных государственных или муниципальных служащих, служащих государственных или муниципальных образовательных организаций и учреждений здравоохранения, работников территориального общественного самоуправления для осуществления деятельности, способствующей выдвижению и (или) избранию кандидата;

2) использование помещений, занимаемых государственными органами или органами местного самоуправления, для осуществления деятельности, способствующей выдвижению и (или) избранию, в случае если иные кандидаты не могут использовать эти же помещения на таких же условиях;

3) использование телефонной, факсимильной и иных видов связи, информационных услуг, оргтехники, обеспечивающих функционирование государственных учреждений или органов местного самоуправления, для осуществления деятельности, способствующей выдвижению и (или) избранию;

4) бесплатное или на льготных условиях использование транспортных средств, находящихся в государственной или муниципальной собственности, для осуществления деятельности, способствующей выдвижению и (или) избранию;

5) проведение предвыборной агитации государственными гражданскими служащими или муниципальными служащими в ходе служебных командировок, работниками учреждений и организаций, финансируемых из республиканского и (или) местного бюджета, работниками территориального общественного самоуправления;

6) преимущественный доступ (по сравнению с другими кандидатами) к средствам массовой информации в целях проведения предвыборной агитации;

7) агитационное выступление при проведении массового (публичного) мероприятия, организуемого государственными органами и (или) органами местного самоуправления;

8) обнародование в период избирательной кампании в средствах массовой информации, в агитационных печатных материалах отчетов о проделанной работе, распространение от имени кандидата

поздравлений и иных материалов, не оплаченных из средств соответствующего избирательного фонда.

3. Кандидаты, замещающие государственные и муниципальные должности, а также должности руководителей государственных, муниципальных предприятий, учреждений, предприятий с долей государственного (муниципального) участия более 30 процентов и их подразделений, не вправе использовать преимущества должностного или служебного положения и иные виды административного ресурса.

Лица, не являющиеся кандидатами и замещающие государственные и муниципальные должности, а также должности руководителей государственных, муниципальных предприятий, учреждений, юридических лиц с долей государственного (муниципального) участия более 30 процентов и их подразделений, не вправе использовать преимущества должностного или служебного положения и иные виды административного ресурса в целях выдвижения или избрания кандидата.

4. Соблюдение перечисленных в части 2 настоящей статьи ограничений не должно препятствовать выполнению должностными лицами своих служебных обязанностей.

5. Руководителям, членам правления и учредителям средств массовой информации и интернет-изданий, журналистам, иным творческим работникам организаций, осуществляющим выпуск средств массовой информации, если указанные лица являются доверенными лицами или уполномоченными представителями кандидата, политической партии, запрещается участвовать в освещении избирательной кампании через средства массовой информации.

6. Лица, нарушившие требования настоящей статьи, несут уголовную либо иную ответственность, предусмотренную законодательством.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 18. Доверенные лица кандидатов, политических партий

1. Кандидат, политические партии вправе назначать своих доверенных лиц.

2. Для регистрации доверенных лиц кандидаты, политические партии предоставляют в соответствующую избирательную комиссию не позднее 3 календарных дней до дня голосования, до 18 часов местного времени, следующие документы:

1) письменное заявление кандидата, представление политической партии и заявление самого гражданина о согласии быть доверенным лицом;

2) документы, удостоверяющие личность, сведения о месте основной работы (роде занятий), полный адрес постоянного места жительства и контактные данные доверенного лица.

Данные о доверенном лице кандидата, политической партии должны быть внесены кандидатом, уполномоченными представителями кандидата, политической партии также в электронном машиночитаемом виде в информационную систему Центральной избирательной комиссии.

При предоставлении необходимых документов регистрация доверенных лиц осуществляется незамедлительно избирательной комиссией, зарегистрировавшей кандидата, список кандидатов. Избирательная комиссия выдает доверенному лицу удостоверение установленного Центральной избирательной комиссией образца.

3. Доверенными лицами не могут быть депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, кандидаты в депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, лица, замещающие политические, специальные государственные должности и политические муниципальные должности, государственные гражданские и муниципальные служащие, члены избирательных комиссий, судьи, работники правоохранительных и фискальных органов, религиозные деятели, иностранные граждане и лица без гражданства, представители других кандидатов, политических партий.

4. Доверенные лица действуют в пределах полномочий, предоставленных им кандидатами, политическими партиями.

5. Доверенные лица вправе:

1) осуществлять в любых допустимых законом формах и законными методами агитационную и иную деятельность, способствующую избранию кандидата, списка кандидатов, представлять их предвыборные программы;

2) выступать на предвыборных собраниях, встречах с избирателями, участвовать в предвыборных дебатах и дискуссиях;

3) получать необходимую помощь от государственных органов и органов местного самоуправления в проведении предвыборных собраний и встреч с избирателями;

4) присутствовать на заседаниях избирательных комиссий;

5) находиться на избирательных участках при проведении голосования, подсчете голосов избирателей и установлении итогов голосования;

6) знакомиться с документами избирательных комиссий, а также протоколами об итогах голосования, о результатах выборов;

7) обжаловать решения и действия (бездействие) избирательных комиссий и присутствовать при рассмотрении жалоб и заявлений.

6. Доверенные лица не вправе:

1) вмешиваться в работу избирательных комиссий;

2) расписываться в помещении для голосования за избирателя по его просьбе в получении избирательных бюллетеней, а также заполнять за него избирательные бюллетени в специально оборудованном месте или комнате для тайного голосования;

3) вести информационные теле- и радиопрограммы (передачи), участвовать в освещении выборов через средства массовой информации в случае, если они являются журналистами, творческими работниками либо должностными лицами этих редакций средств массовой информации.

7. Администрация (работодатель) обязана (обязан) предоставить доверенным лицам по их заявлению отпуск без сохранения оплаты труда до момента прекращения полномочий доверенного лица.

8. Кандидаты, политические партии, назначившие доверенных лиц, вправе в любое время отозвать доверенных лиц, уведомив об этом избирательную комиссию, которая аннулирует выданные данным доверенным лицам удостоверения. Доверенное лицо вправе в любое время по собственной инициативе сложить свои полномочия, вернув в соответствующую избирательную комиссию выданное ему удостоверение и уведомив об этом назначивших его кандидата, политическую партию.

9. Полномочия доверенных лиц прекращаются по обстоятельствам, указанным в части 8 настоящей статьи, либо вместе с утратой статуса уполномочившим их зарегистрированными кандидатом политической партией, выдвинувшей кандидатов, а также политической партией выдвинувшей список кандидатов.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 19. Статус представителя кандидата, политических партий в избирательных комиссиях

1. Кандидат, политическая партия после регистрации вправе назначить в соответствующие территориальную и участковую избирательные комиссии своего представителя (далее - представитель в избирательных комиссиях) с представлением документов, удостоверяющих его личность, сведений о месте его

основной работы (роде занятий), полного адреса постоянного места жительства и контактных данных.

Документы принимаются соответствующей избирательной комиссией не позднее 3 календарных дней до дня голосования, до 18 часов местного времени. Данные о представителе кандидата, политической партии должны быть внесены кандидатом, уполномоченными представителями кандидата, политической партии также в электронном машиночитаемом виде в информационную систему Центральной избирательной комиссии.

2. Полномочия представителя в избирательных комиссиях начинаются с момента его регистрации соответствующей избирательной комиссией.

3. Представителем в избирательных комиссиях вправе быть гражданин Кыргызской Республики, достигший возраста 21 года, обладающий активным избирательным правом и постоянно проживающий на территории Кыргызской Республики.

4. Представителем в избирательных комиссиях не вправе быть депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, кандидаты в депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, лица, замещающие политические, специальные государственные должности и политические муниципальные должности, государственные гражданские и муниципальные служащие, члены избирательных комиссий, судьи, работники правоохранительных и фискальных органов, религиозные деятели, иностранные граждане и лица без гражданства.

5. Представитель в избирательных комиссиях, назначенный в одну избирательную комиссию, не может быть одновременно представителем в иной избирательной комиссии.

6. Представителю в избирательных комиссиях соответствующей избирательной комиссией выдается удостоверение установленного Центральной избирательной комиссией образца.

7. Представитель в избирательных комиссиях, замещающий государственную или муниципальную должность, не вправе использовать преимущества своего должностного или служебного положения.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 20. Полномочия представителя в избирательных комиссиях

1. Представитель в избирательных комиссиях вправе:

1) знакомиться с документами и материалами, которые рассматриваются на заседании избирательной комиссии;

2) вносить в повестку дня заседаний избирательной комиссии предложения по вопросам, входящим в ее компетенцию, и требовать проведения голосования по ним;

3) присутствовать и участвовать в прениях на всех заседаниях избирательной комиссии;

4) задавать другим участникам заседания избирательной комиссии вопросы в соответствии с повесткой дня и получать на них ответы по существу;

5) знакомиться с документами и материалами избирательных комиссий, непосредственно связанными с выборами, и получать копии этих документов и материалов (за исключением документов и материалов, содержащих конфиденциальную информацию, отнесенную к таковой в порядке, установленном законом);

6) проверять соответствие предъявленного избирателем документа, удостоверяющего его личность, и выдачи ему бюллетеня;

7) обжаловать действия (бездействие) избирательной комиссии в вышестоящую избирательную комиссию или суд.

2. Представитель в избирательных комиссиях не вправе:

1) участвовать в проводимых избирательной комиссией проверках;

2) давать разъяснения и указания, делать сообщения от имени избирательной комиссии;

3) составлять протоколы об итогах голосования и результатах выборов;

4) участвовать в голосовании при принятии решений, отнесенных к полномочиям избирательной комиссии;

5) подписывать решения и протоколы избирательной комиссии.

3. Полномочия представителя в избирательных комиссиях в любое время могут быть прекращены по решению назначившего его субъекта и переданы другому лицу.

4. Полномочия представителя в избирательных комиссиях также могут быть прекращены в случае отмены регистрации назначившего его субъекта.

5. Полномочия представителя в избирательных комиссиях прекращаются после официального опубликования результатов выборов.

6. В случае обжалования зарегистрированным кандидатом, политической партией зарегистрировавшей список кандидатов, итогов голосования, результатов выборов полномочия представителя в избирательных комиссиях прекращаются после вынесения судом окончательного решения по существу жалобы.

(В редакции Закона от 21 января 2016 года № 8)

Статья 21. Уполномоченные представители кандидатов, политических партий

1. Кандидаты, политические партии назначают не более двух уполномоченных представителей, которые представляют соответствующих кандидатов, политические партии: уполномоченного представителя по вопросам, связанным с участием в выборах, и уполномоченного представителя по финансовым вопросам.

Данные об уполномоченных представителях кандидата, политической партии должны быть внесены кандидатом, уполномоченными представителями кандидата, политической партии также в электронном машиночитаемом виде в информационную систему Центральной избирательной комиссии.

Уполномоченными представителями не могут быть депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, кандидаты в депутаты Жогорку Кенеша, местного кенеша, лица, замещающие политические, специальные государственные должности и политические муниципальные должности, государственные гражданские и муниципальные служащие, члены избирательных комиссий, судьи, работники правоохранительных и фискальных органов, религиозные деятели, иностранные граждане и лица без гражданства, представители других кандидатов, политических партий.

2. Список уполномоченных представителей кандидата, политической партии представляется в соответствующую избирательную комиссию с указанием полномочий, фамилии, имени, отчества, даты рождения, серии и номера паспорта или заменяющего его документа и даты его выдачи, адреса места жительства, основного места работы или службы, занимаемой должности (в случае отсутствия основного места работы или службы - рода занятий), номера телефона каждого уполномоченного представителя, а для уполномоченного представителя кандидата по финансовым вопросам - также права подписи финансовых документов. К указанному списку, представляемому в избирательную комиссию, прилагается также письменное согласие каждого перечисленного лица осуществлять указанную деятельность. При этом кандидат, политическая партия подтверждают соответствие уполномоченного представителя требованиям настоящей статьи и несут ответственность за представленные сведения в соответствии с законодательством.

3. Соответствующая избирательная комиссия в течение 3 календарных дней со дня поступления необходимых документов выдает регистрационные свидетельства уполномоченным

представителям либо принимает мотивированное решение об отказе в регистрации в соответствии с настоящим Законом. Уполномоченный представитель кандидата, политической партии считается назначенным, приобретает права и обязанности уполномоченного представителя после выдачи избирательной комиссией регистрационного свидетельства.

4. Уполномоченный представитель по вопросам, связанным с участием в выборах:

1) представляет в соответствующую территориальную избирательную комиссию документы для регистрации кандидата, списка кандидатов;

2) получает от избирательной комиссии подтверждение в письменной форме (справку) о приеме документов на регистрацию;

3) проводит предвыборную агитацию, распространяет агитационные материалы;

3-1) подписывает документы (договоры/соглашения) за выполненные работы, оказанные услуги, непосредственно связанные с проведением выборной кампании;

4) вправе участвовать в жеребьевках, проводимых избирательными комиссиями при определении порядка предоставления эфирного времени кандидатам, политическим партиям;

5) вправе присутствовать на заседаниях избирательных комиссий по вопросам, которые имеют отношение к кандидату, политической партии назначивших уполномоченного представителя;

6) осуществляет иные полномочия по поручению кандидата, политической партии.

4-1. Уполномоченный представитель по финансовым вопросам:

1) решает вопросы, связанные с созданием избирательного фонда для финансирования избирательной кампании кандидата, политической партии, по учету и контролю законности поступления и расходования денежных средств, по подготовке и сдаче финансовой отчетности по средствам избирательных фондов;

2) вправе подписывать финансовые расчетные документы и финансовые отчеты;

3) вправе принимать участие на заседаниях избирательных комиссий по финансовым вопросам, которые имеют отношение к кандидату, политической партии;

4) осуществляет иные полномочия в части финансовых вопросов, установленные настоящим Законом.

5. Кандидат, политическая партия вправе в любое время прекратить полномочия уполномоченного представителя, письменно

известив об этом избирательную комиссию, зарегистрировавшую соответствующего уполномоченного представителя.

6. Срок полномочий уполномоченных представителей кандидата, политической партии по вопросам, связанным с участием в выборах, истекает с момента утраты статуса кандидата всеми кандидатами, выдвинутыми в составе списка кандидатов политической партией по единому избирательному округу, но не позднее дня официального опубликования результатов выборов. Срок полномочий уполномоченных представителей кандидата, политической партии по финансовым вопросам истекает через 20 календарных дней со дня определения результатов выборов.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 22. Информирование избирателей и проведение предвыборной агитации

1. Информационное обеспечение выборов включает в себя информирование избирателей, предвыборную агитацию и способствует осознанному и свободному волеизъявлению граждан и гласности выборов.

2. Информирование избирателей осуществляют органы государственной власти, органы местного самоуправления, избирательные комиссии, средства массовой информации, юридические и физические лица в соответствии с настоящим Законом и действующим законодательством. Органы государственной власти, местного самоуправления, избирательные комиссии несут ответственность за своевременность и достоверность информирования граждан.

Избирательные комиссии принимают необходимые специальные меры по информированию избирателей с ограниченными возможностями здоровья.

Для этого информационные материалы должны быть подготовлены в аудио-, видеоформатах (на цифровых носителях) с использованием сурдоперевода или субтитрирования, напечатаны увеличенным шрифтом, удобным для прочтения, а также с использованием шрифта Брайля или иных специальных средств для избирателей с ограниченными возможностями здоровья.

Информирование избирателей, находящихся в местах содержания под стражей в качестве подозреваемых и обвиняемых, осуществляется избирательными комиссиями совместно с уполномоченными государственными органами.

2-1. Центральная избирательная комиссия за 55 календарных дней до дня голосования обязана проинформировать избирателей

о необходимости ознакомиться со списками избирателей, уточнить свои данные в списках избирателей через средства массовой информации и иными доступными способами. Государственные телерадиоорганизации, иные телерадиоорганизации, финансируемые из республиканского бюджета, и телерадиоорганизации, вошедшие в социальный пакет цифрового вещания, обязаны предоставить бесплатное эфирное время избирательным комиссиям в достаточном объеме для информирования избирателей о необходимости проверить себя в списках избирателей, о порядке участия в голосовании, об итогах голосования, о ходе избирательного процесса и других вопросах избирательного процесса.

Информирование избирателей о выдвинутых, зарегистрированных кандидатах, о поступлении и расходовании средств избирательного фонда кандидата и политической партии, финансовых отчетах кандидатов и политических партий в избирательных фондах осуществляется избирательными комиссиями.

2-2. В целях информирования избирателей кандидаты и политические партии не позднее 5 календарных дней со дня регистрации кандидата, списков кандидатов в соответствующей избирательной комиссии представляют программу в бумажном и электронном виде на государственном и официальном языках в соответствующую избирательную комиссию. Центральная избирательная комиссия публикует программу кандидатов, политических партий на официальном сайте.

Информирование избирателей допустимо лишь в пределах, установленных законодательством, и не должно содержать элементы или признаки предвыборной агитации.

Избирательные комиссии принимают необходимые меры по информированию избирателей с ограниченными возможностями здоровья.

Информационные материалы должны быть подготовлены в аудио-, видеоформатах (на цифровых носителях) с использованием сурдоперевода или субтитрирования, напечатаны увеличенным шрифтом, удобным для прочтения, а также с использованием шрифта Брайля и (или) специального оборудования (тифлосредствами), на котором установлены компьютерные программы экранного доступа, преобразующие текстовые файлы в звуковые или тактильные сигналы, а также иных специальных средств.

3. Содержание информационных материалов, размещаемых в средствах массовой информации или распространяемых иным способом, должно быть объективным, достоверным, не должно нарушать равенства кандидатов, политических партий в

них не должно отдаваться предпочтение какому бы то ни было кандидату, политической партии, не должно содержать признаков предвыборной агитации за того или иного кандидата, политическую партию либо против них.

В информационных теле- и радиопрограммах, публикациях в периодических печатных изданиях (независимо от форм собственности) сведения о зарегистрированных кандидатах, политических партиях, сообщения о проведении предвыборных мероприятий кандидатами, политическими партиями должны даваться отдельным информационным блоком, без комментариев. Такие информационные блоки не оплачиваются кандидатами, уполномоченными представителями по финансовым вопросам, политическими партиями. В них не должно отдаваться предпочтение какому-либо кандидату или политической партии, не должна допускаться дискриминация какого-либо кандидата или политической партии, в том числе по времени освещения их предвыборной деятельности, объему эфирного времени или печатной площади, отведенной для таких сообщений.

4. Опубликование (освещение) результатов опросов общественного мнения, связанных с выборами, является разновидностью информирования избирателей. Публикация результатов опросов должна соответствовать требованиям части 5 настоящей статьи.

5. При опубликовании (освещении) результатов опросов общественного мнения, связанных с выборами, средства массовой информации, интернет-издания, граждане и организации, осуществляющие указанное опубликование (освещение), обязаны указывать организацию или физическое лицо, проводившие опрос, время его проведения, число опрошенных (выборку), метод сбора информации, регион проведения опроса, точную формулировку вопроса, статистическую оценку возможной погрешности, лицо, заказавшее проведение опроса и оплатившее его опубликование.

6. В последние 5 календарных дней до дня голосования, а также в день голосования опубликование (освещение) в средствах массовой информации, интернет-изданиях результатов опросов общественного мнения, прогнозов результатов выборов, иных исследований, связанных с выборами, не допускается.

7. Несоблюдение требований частей 5 и 6 настоящей статьи при опубликовании (освещении) результатов опросов общественного мнения влечет признание материалов, содержащих такие сведения, агитационными и ответственность, предусмотренную действующим законодательством.

8. Гражданам Кыргызской Республики, кандидатам, политическим партиям при проведении выборов государством обеспечивается свободное проведение агитации в соответствии с настоящим Законом, законами Кыргызской Республики.

9. Граждане Кыргызской Республики, кандидаты, политические партии вправе проводить агитацию за участие в выборах, за или против любого кандидата, списка кандидатов, свободно и всесторонне обсуждать предвыборные программы кандидатов, политических партий.

Агитация может проводиться на собраниях, митингах и через средства массовой информации. Избирательные комиссии должны обеспечить проведение агитации и встреч с избирателями.

Для проведения агитации государственные органы и органы местного самоуправления за счет средств республиканского бюджета должны предоставить соответствующее всем требованиям проведения встреч помещение, места или площади для вывешивания агитационных материалов.

10. Предвыборной агитацией признаются:

1) призывы голосовать за тех или иных кандидатов, списки кандидатов либо против них;

2) выражение предпочтения в отношении отдельных кандидатов, политических партий;

3) описание возможных последствий избрания или неизбрания кандидатов, списка кандидатов;

4) распространение информации о деятельности кандидатов, не связанной с их профессиональной деятельностью или исполнением ими своих служебных (должностных) обязанностей.

11. В период избирательной кампании граждане Кыргызской Республики, политические партии вправе вести предвыборную агитацию, требующую финансирования, только по согласованию с кандидатами, политическими партиями, выдвинувшими списки кандидатов, и через их избирательные фонды.

12. Кандидатам, политическим партиям гарантируются равные условия доступа к средствам массовой информации.

13. Агитация при проведении выборов может осуществляться:

1) через средства массовой информации;

2) посредством проведения агитационных публичных мероприятий (митинги, собрания, телевизионные дебаты и иные), за исключением проведения концертов, театрализованных представлений, спортивных мероприятий;

3) путем выпуска, размещения и распространения печатных, аудиовизуальных и других агитационных материалов;

4) в иных не запрещенных законом формах.

14. Кандидат, политические партии вправе самостоятельно определять форму и характер своей агитации через средства массовой информации.

15. Государственные гражданские и муниципальные служащие, лица, замещающие государственные политические должности, за исключением депутатов Жогорку Кенеша, специальные государственные и политические муниципальные должности, за исключением депутатов местных кенешей, члены избирательных комиссий, наблюдатели, международные наблюдатели, религиозные деятели, учредители и члены организаций, занимающихся благотворительной деятельностью, лица, не достигшие 18 лет, иностранные граждане и организации, лица без гражданства, работники территориального общественного самоуправления не имеют права проводить агитацию, выпускать и распространять любые агитационные материалы.

16. Запрещается проведение предвыборной агитации в зарубежных средствах массовой информации, распространяемых на территории Кыргызской Республики. В период проведения выборов ретрансляция зарубежных теле-, радиопрограмм производится в записи. Запрещается ретрансляция зарубежных теле-, радиопрограмм, распространяющих информацию, порочащую честь, достоинство и деловую репутацию кандидатов и политических партий. В таких случаях ответственность за распространение подобных сведений несут ретранслирующие средства массовой информации.

17. Журналистам, другим творческим работникам, а также должностным лицам редакций средств массовой информации и интернет-изданий запрещается вести информационные теле-, радиопрограммы, участвовать в освещении выборов через данные средства массовой информации и интернет-издания, если указанные лица являются учредителями данных средств массовой информации или владельцами интернет-изданий и одновременно кандидатами либо их представителями, в соответствии с настоящим Законом. Данное правило не касается агитационных выступлений указанных лиц при использовании кандидатами бесплатного эфирного времени на каналах государственных и местных телерадиоорганизаций в порядке, предусмотренном статьей 24 настоящего Закона.

18. Средства массовой информации или интернет-издания, учредителями (соучредителями, владельцами) которых являются органы государственной власти и местного самоуправления или их подведомственные учреждения и предприятия, которые

финансируются полностью или частично за счет средств республиканского или местного бюджета, а также средства массовой информации, которые имеют льготы по уплате налогов и обязательных платежей по сравнению с другими средствами массовой информации, обязаны обеспечить кандидатам, политическим партиям равные возможности проведения предвыборной агитации.

19. Средства массовой информации, не подпадающие под действие части 18 настоящей статьи, вправе на договорной основе предоставить эфирное время, печатную площадь кандидатам, политическим партиям в соответствии с инструкциями о порядке предоставления кандидатам, политическим партиям на каналах телерадиоорганизаций эфирного времени, печатной площади в периодических печатных изданиях, утвержденными Центральной избирательной комиссией.

Размер оплаты за предоставление эфирного времени, публикацию в периодических печатных изданиях или интернет-изданиях должен быть единым для всех кандидатов, политических партий.

20. При проведении выборов сведения о размере и других условиях оплаты эфирного времени, печатной площади или права публикации в интернет-издании должны быть представлены в Центральную избирательную комиссию соответствующей организацией телерадиовещания, редакцией периодического печатного издания, владельцем интернет-издания не позднее 10 календарных дней со дня официального опубликования решения о назначении выборов в целях аккредитации. Представленные сведения публикуются Центральной избирательной комиссией на своем официальном сайте для всеобщего сведения не позднее 15 дней со дня официального опубликования решения о назначении выборов.

(В редакции Законов КР от 30 июля 2013 года № 170, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 23. Сроки проведения предвыборной агитации

1. Предвыборная агитация начинается со дня окончания срока регистрации всех кандидатов, списков кандидатов и прекращается за 24 часа до начала голосования.

2. При проведении переголосования предвыборная агитация возобновляется с момента принятия решения о назначении переголосования и прекращается за 24 часа до начала переголосования.

3. Агитационные печатные материалы (листовки, плакаты, билборды и другие материалы), ранее размещенные вне зданий и помещений избирательных комиссий, сохраняются в день голосования на прежних местах.

Статья 24. Проведение предвыборной агитации по телевидению и радио

1. Кандидаты, политические партии имеют право на предоставление им бесплатного эфирного времени на каналах телерадиоорганизаций, подпадающих под действие части 18 статьи 22 настоящего Закона и осуществляющих телевизионное вещание и радиовещание на территории, на которой проводятся выборы. Указанное эфирное время должно приходиться на период, когда теле-, радиопрограммы собирают наибольшую аудиторию - с 20 до 24 часов.

2. Общий объем бесплатного эфирного времени, выделяемого государственной телерадиоорганизацией для проведения агитации на выборах депутатов местных кенешей должен быть не менее одного часа в рабочие дни. Указанное бесплатное эфирное время распределяется между зарегистрированными и явившимися на передачу кандидатами, политическими партиями, выдвинувшими кандидатов, а также политическими партиями, выдвинувшими списки кандидатов на равных основаниях.

3. Не менее половины от общего числа объема выделяемого эфирного времени отводится кандидатам, политическим партиям, выдвинувшим списки кандидатов, исключительно для совместного проведения дебатов и иных аналогичных агитационных мероприятий. К использованию этой доли бесплатного эфирного времени все кандидаты, политические партии должны быть допущены на равных основаниях.

В совместных агитационных мероприятиях на каналах организаций телерадиовещания зарегистрированные кандидаты могут участвовать только лично, политические партии - через депутатов из зарегистрированного списка кандидатов. Отказ от участия в совместном агитационном мероприятии не влечет увеличения объема бесплатного эфирного времени, предоставляемого отказавшимся от участия в совместном агитационном мероприятии зарегистрированному кандидату, политической партии.

Отказ от участия или неявка на совместное агитационное мероприятие не влекут за собой предоставление эфирного времени.

4. Телерадиоорганизации, подпадающие под действие части 18 статьи 22 настоящего Закона, применительно к уровню выборов обязаны резервировать платное эфирное время для проведения

агитации кандидатами, политическими партиями. Указанное эфирное время должно предоставляться на условиях договора соответствующему кандидату, политической партии за плату по их требованию. Общий объем резервируемого платного эфирного времени не может быть меньше общего объема бесплатного эфирного времени, а также размер оплаты должен быть единым для всех кандидатов, политических партий. При этом каждые кандидат, политическая партия вправе получить из общего объема зарезервированного эфирного времени время в пределах доли, полученной делением этого объема на общее число кандидатов, политических партий.

Стоимость предоставляемого кандидатам, политическим партиям, платного эфирного времени не может превышать стоимости, которая взималась за 6 месяцев до дня назначения выборов.

5. Запрещается прерывать выступления кандидатов, представителей политических партий, а также сопровождать их какими-либо комментариями.

6. Регулирование порядка предоставления эфирного времени кандидатам, политическим партиям на каналах телерадиоорганизаций, подпадающих под действие части 19 статьи 22 настоящего Закона, устанавливается законодательством Кыргызской Республики.

7. Телерадиоорганизации независимо от форм собственности, предоставившие кандидатам, политическим партиям эфирное время, обязаны предоставить другим кандидатам, политическим партиям эфирное время на тех же условиях (одинаковые расценка, время выхода в эфир, объем времени и другие условия).

8. Порядок, объем и время радио- и телепередач, предназначенные для предвыборной агитации, устанавливаются избирательными комиссиями по согласованию с руководством телерадиоорганизаций и распределяются с соблюдением принципа равенства между кандидатами, политическими партиями.

9. Соответствующая избирательная комиссия не позднее чем за 3 календарных дня до дня проведения жеребьевки информирует зарегистрированных кандидатов, политические партии, выдвинувшие списки кандидатов, о дате, времени и месте проведения жеребьевки и регистрирует поступившие от них заявки на участие в жеребьевке для получения бесплатного эфирного времени и печатной площади.

Жеребьевку, в результате которой определяются даты и время выхода в эфир на безвозмездной основе предвыборных агитационных материалов зарегистрированных кандидатов,

политических партий, совместных агитационных мероприятий на каналах государственных телерадиоорганизаций, проводит соответствующая избирательная комиссия с участием представителей соответствующих телерадиоорганизаций. Жеребьевка проводится по завершении регистрации кандидатов, но не позднее чем за 25 календарных дней до дня голосования, а при проведении повторного голосования - не позднее чем через один день со дня назначения повторного голосования. Результаты жеребьевки оформляются протоколом. Определенный в результате жеребьевки график распределения эфирного времени утверждается решением избирательной комиссии и публикуется соответственно в государственных периодических печатных изданиях.

Порядок организации и проведения дебатов утверждается соответствующей избирательной комиссией.

10. Телерадиоорганизации и редакции периодических печатных изданий (независимо от формы собственности), предоставившие зарегистрированным кандидатам, политическим партиям, выдвинувшим зарегистрированных кандидатов, эфирное время, печатную площадь, обязаны вести отдельный учет их объема и стоимости в соответствии с формами и порядком ведения такого учета, которые установлены Центральной избирательной комиссией. Данные этого учета каждые 10 дней в период предвыборной агитации и в 10-дневный срок после дня голосования должны быть представлены в Центральную избирательную комиссию.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 25. Проведение предвыборной агитации через печатные средства массовой информации

1. Периодические печатные средства массовой информации, подпадающие под действие части 18 статьи 22 настоящего Закона и распространяемые на территории, на которой проводятся выборы, за исключением изданий, учрежденных органами государственной власти и органами местного самоуправления исключительно для публикации официальных сообщений и материалов, нормативных и иных актов, должны выделить на равных условиях бесплатные печатные площади для материалов, предоставляемых кандидатами политическими партиями выдвинувшими кандидатов, а также политическими партиями, выдвинувшими списки кандидатов, в размере не менее одной страницы формата А4. Для специализированных печатных изданий (детских, технических, научных и других) допускается отказ от публикации каких бы то ни

было агитационных материалов при условии полного неучастия в предвыборной кампании в какой бы то ни было форме.

2. Печатные издания, независимо от форм собственности, предоставившие кандидатам, политическим партиям печатные площади, обязаны предоставить другим кандидатам, политическим партиям печатные площади на тех же условиях (одинаковые расценка, объем и другие условия). При этом стоимость печатной площади не может превышать стоимости, которая взималась за 6 месяцев до дня назначения выборов.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8)

Статья 26. Предвыборная агитация посредством проведения массовых мероприятий

1. Органы государственной власти и местного самоуправления обязаны оказывать содействие кандидатам, политическим партиям в организации собраний и встреч с гражданами, публичных дебатов и дискуссий, митингов, демонстраций и шествий, обеспечивать безопасность при проведении массовых мероприятий.

2. Заявления от кандидатов, политических партий о выделении помещений, находящихся в государственной или муниципальной собственности, для проведения встреч с избирателями рассматриваются органами государственной власти и органами местного самоуправления в день их подачи.

В случае отказа кандидату, политической партии в предоставлении помещения для встреч с избирателями органы государственной власти и местного самоуправления обязаны выдать письменное мотивированное решение об отказе.

В случае если указанное помещение было предоставлено для проведения массовых мероприятий одним из кандидатов, политической партии, отказ в предоставлении этого же помещения другим кандидату, политической партии не допускается.

3. Помещения, находящиеся в государственной или муниципальной собственности, находящиеся на балансе государственных предприятий, учреждений и организаций, предоставляются для встреч кандидатов, представителей политических партий, их доверенных лиц, уполномоченных представителей с избирателями на равных условиях.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 27. Выпуск и распространение печатных, аудиовизуальных и иных агитационных материалов

1. Кандидаты, политические партии вправе выпускать и распространять печатные, аудиовизуальные и иные агитационные материалы в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики. Запрещается изготовление агитационных материалов за пределами Кыргызской Республики. Экземпляры печатных и иных агитационных материалов или их копии до начала их распространения должны представляться в соответствующую территориальную избирательную комиссию.

Кандидаты, политические партии обязаны публиковать и распространять агитационные материалы с использованием сурдоперевода или субтитрирования, напечатанные увеличенным шрифтом, удобным для прочтения, а также с использованием шрифта Брайля или иных специальных средств для избирателей с ограниченными возможностями здоровья, в количестве не менее одного процента от общего количества тиража агитационных материалов.

2. Все печатные и иные агитационные материалы должны содержать наименование и адрес организации, индивидуального предпринимателя (фамилию, имя, отчество), изготовивших агитационные материалы, фамилию, имя, отчество кандидата, наименование политической партии, заказавшего(ей) изготовление агитационных материалов, информацию о тираже и дате их выпуска, сведения об оплате их изготовления из средств соответствующего избирательного фонда, а также фамилию, имя, отчество кандидата или уполномоченного представителя кандидата, политической партии по финансовым вопросам, оплатившего заказ. Распространение агитационных материалов, не содержащих указанную информацию, запрещается.

3. Органы местного самоуправления обязаны в течение 35 календарных дней со дня назначения выборов выделить и оборудовать на каждом избирательном участке специальные места для вывешивания агитационных материалов. Кандидатам, политическим партиям должны быть обеспечены равные условия для размещения агитационных материалов.

Места для размещения агитационных материалов должны быть удобны для посещения избирателями и располагаться таким образом, чтобы избиратели могли ознакомиться с размещенной на них информацией. Зарегистрированным кандидатам, спискам кандидатов должна быть выделена равная площадь для размещения предвыборных печатных агитационных материалов.

Площадь выделенных мест должна быть достаточной для размещения на них информационных материалов избирательных комиссий и предвыборных печатных агитационных материалов кандидатов. Кандидаты, политические партии вправе получить в соответствующей территориальной избирательной комиссии список мест, выделенных для размещения предвыборных печатных агитационных материалов.

3-1. Запрещается распространение агитационных материалов, изготовленных с нарушением требований, установленных частью 2 настоящей статьи.

4. Запрещается размещение указанных материалов на памятниках, обелисках и зданиях, имеющих историческую, культурную или архитектурную ценность, а также в помещениях избирательных комиссий, у входа в них и в помещениях для голосования. Использование зеленых насаждений, деревьев в целях размещения агитационных материалов не допускается.

5. Органы местного самоуправления обязаны в течение 10 календарных дней после опубликования результатов выборов обеспечить уборку территории избирательного округа от агитационных материалов.

6. Избирательная комиссия, поставленная в известность о распространении подложных агитационных материалов либо агитационных материалов, не содержащих информацию, указанную в части 2 настоящей статьи, принимает меры по пресечению этой деятельности и вправе обратиться в соответствующие правоохранительные и иные органы с представлением о пресечении противоправной агитационной деятельности и об изъятии незаконных агитационных материалов.

7. *(Утратила силу в соответствии с Законом КР от 8 августа 2019 года № 117)*

8. За уничтожение, повреждение или порчу печатных, аудиовизуальных и иных агитационных материалов граждане несут ответственность в установленном законом порядке.

9. Печатные агитационные материалы могут вывешиваться (расклеиваться, размещаться) в помещениях, на зданиях, сооружениях и иных объектах только с согласия и на условиях собственников, владельцев указанных объектов.

(В редакции Законов КР от 16 октября 2013 года № 192, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 28. Недопустимость злоупотреблений правом на проведение предвыборной агитации

1. Избирательные комиссии контролируют соблюдение установленного порядка проведения предвыборной агитации и принимают меры по устранению допущенных нарушений.

2. При проведении предвыборной агитации не допускается злоупотребление свободой средств массовой информации: запрещаются пропаганда национальной, этнической, расовой, религиозной, межрегиональной вражды, гендерного и иного социального превосходства, призывающего к дискриминации, вражде, призывы к захвату власти, насильственному изменению конституционного строя и нарушению целостности государства; пропаганда войны; проведение публичных мероприятий с государственными и политическими деятелями других государств с освещением в средствах массовой информации; использование фото- и видеоматериалов с использованием изображения государственных и политических деятелей других государств; иные формы злоупотребления свободой средств массовой информации, запрещенные законами Кыргызской Республики.

Не допускается проведение агитационных мероприятий, раздача агитационных материалов внутри и вблизи культовых зданий, сооружений и относящихся к ним территорий, объектов с опасными и вредными производствами, электростанций, железных дорог, нефте/газопроводов, высоковольтных линий электропередач, и других инфраструктурных объектов, объектов пенитенциарной системы, государственных и муниципальных организаций здравоохранения, детских дошкольных учреждений, дошкольных образовательных и общеобразовательных организаций.

При проведении предвыборной агитации не допускается отображение и иное использование в агитационных материалах частей и элементов информации (изображений), содержащих прямые и косвенные заимствования или ссылки на религиозную тематику.

3. С момента назначения выборов запрещается осуществлять подкуп избирателей: выплачивать денежные средства; вручать подарки и иные материальные ценности; проводить льготную распродажу товаров; бесплатно распространять любые товары, за исключением агитационных печатных материалов, значков, футболок, головных уборов, шарфов, содержащих символику политической партии, выдвинувшей список кандидатов, изображение кандидата в соответствии с перечнем, утверждаемым Центральной

избирательной комиссией; предоставлять услуги безвозмездно или на льготных условиях.

Подкупом не считается оплата работы, выполненной в рамках трудовых отношений, оформленных в письменном виде между кандидатом, политической партией и исполнителем, оплаченной из средств избирательного фонда кандидата, политической партии.

4. Кандидаты, их близкие родственники, супруг (супруга), представители кандидатов и политических партий с момента назначения выборов и до опубликования результатов выборов не вправе заниматься благотворительной деятельностью.

5. Кандидаты, их представители, представители политических партий, средства массовой информации, другие лица, участвуя в предвыборных кампаниях, не вправе допускать публикации, основанные на заведомо ложных сведениях и наносящие ущерб чести, достоинству или деловой репутации кандидатов, политических партий. Средства массовой информации, интернет-издания, допустившие такие публикации, по требованию кандидата, политической партии обязаны предоставить возможность бесплатно опубликовать опровержение или дать разъяснение на статью или выступление, не соответствующие действительности или искажающие ее. Опровержения или разъяснения публикуются на той же полосе, электронной площади и тем же шрифтом, что и информация, на которую дается опровержение или разъяснение, в периодических изданиях - в следующем выпуске, в интернет-изданиях - в день поступления опровержения или разъяснения, по телевидению или радио - в выпуске дня, следующего за днем поступления опровержения или разъяснения. Для обнародования опровержения или иного разъяснения эфирное время должно быть предоставлено кандидату, политической партии в то же время суток, когда была обнародована первоначальная информация, и его объем должен быть не меньше, чем объем эфирного времени, предоставленного для изложения первоначальной информации, но не менее двух минут.

6. Зарегистрированный кандидат, политическая партия, выдвинувшая список кандидатов, не вправе использовать эфирное время, печатные продукции, площади представленных для агитации на каналах организаций, осуществляющих телевещание, предоставленное им для размещения агитационных материалов, в целях:

1) распространения призывов голосовать против кандидата (кандидатов), политической партии;

2) описания возможных негативных последствий в случае, если тот или иной кандидат, список кандидатов политической партии будет избран;

3) распространения информации, в которой явно преобладают сведения о каком-либо кандидате (каких-либо кандидатах), политической партии, выдвинувшей зарегистрированного кандидата, в сочетании с негативными комментариями;

4) распространения информации, способствующей созданию отрицательного отношения избирателей к кандидату, политической партии, выдвинувшей зарегистрированного кандидата.

7. Непредставление кандидату, политической партии возможности опубликовать до окончания срока предвыборной агитации опровержение или иные разъяснения в защиту их репутации в средствах массовой информации, интернет-изданиях в сроки, установленные частью 5 настоящей статьи, которые опубликовали информацию, способную нанести ущерб репутации кандидата, политической партии, может явиться основанием для привлечения средств массовой информации, интернет-изданий к ответственности в соответствии с законодательством и лишения аккредитации соответствующей территориальной избирательной комиссии.

Оплата рекламы коммерческой и иной не связанной с выборами деятельности с использованием фамилий или изображений кандидатов, а также рекламы с использованием наименований, эмблем и иной символики политических партий, выдвинувших кандидатов, в период избирательной кампании осуществляется только за счет средств соответствующего избирательного фонда. В день голосования и в день, предшествующий дню голосования, такая реклама, в том числе оплаченная из средств избирательного фонда, не допускается.

8. В случае нарушения кандидатом, политической партией, а также их представителями, средствами массовой информации, интернет-изданиями требований частей 2, 3, 5 и 6 настоящей статьи избирательные комиссии, избиратели, кандидат, политическая партия, а также их представители, средства массовой информации вправе обратиться в правоохранительные органы, суд о пресечении противоправной агитационной деятельности и привлечении виновных лиц к ответственности в порядке, установленном настоящим Законом и действующим законодательством.

Правоохранительные органы обязаны принимать меры по пресечению противоправной агитационной деятельности и незамедлительно информировать соответствующую избирательную комиссию о выявленных фактах и принятых мерах.

9. Избирательные комиссии контролируют соблюдение установленного порядка проведения предвыборной агитации и принимают меры по устранению допущенных нарушений. В случае нарушения кандидатом, политической партией требований, установленных статьями 22-27 настоящего Закона, а также настоящей статьей, соответствующая избирательная комиссия вправе вынести им письменное предупреждение о нарушении. В случае неоднократного нарушения (два или более раз) кандидатом, политической партией правил ведения предвыборной агитации, установленных настоящим Законом, соответствующая избирательная комиссия вправе привлечь их к ответственности в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

В случае нарушения правил ведения предвыборной агитации, указанных в части 2 настоящей статьи, подтвержденного заключением (актом) уполномоченного государственного органа, Центральная избирательная комиссия по ходатайству соответствующей избирательной комиссии либо по своей инициативе вправе принять решение об отмене регистрации кандидата, списка кандидатов.

В случае распространения подложных печатных, аудиовизуальных и иных агитационных материалов, распространения печатных, аудиовизуальных и иных агитационных материалов с нарушением требований настоящего Закона, а также в случае нарушения организацией телерадиовещания, редакцией периодического печатного издания, редакцией сетевого издания установленного настоящим Законом порядка проведения предвыборной агитации избирательные комиссии обязаны обратиться в правоохранительные органы, суд, уполномоченный государственный орган в сфере информационной политики, электронных и массовых коммуникаций, информационных технологий и связи, с представлением о пресечении противоправной агитационной деятельности, об изъятии незаконных агитационных материалов и о привлечении организации телерадиовещания, редакции периодического печатного издания, редакции сетевого издания, их должностных лиц, а также иных лиц к ответственности в соответствии с законодательством.

10. Правоохранительные и иные органы обязаны принимать меры по пресечению противоправной агитационной деятельности, предотвращению изготовления подложных и незаконных предвыборных печатных, аудиовизуальных и иных агитационных материалов и их изъятию, устанавливать изготовителей указанных материалов и источник их оплаты, а также незамедлительно

информировать соответствующую избирательную комиссию, комиссию референдума о выявленных фактах и принятых мерах.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 29. Помещение для голосования

1. Помещение для голосования безвозмездно предоставляется в пользование участковой избирательной комиссии государственными органами, органами местного самоуправления.

2. В помещении для голосования размещаются ящики для голосования, специально оборудованные кабины, оснащенные системой освещения и снабженные письменными принадлежностями, мониторы, термопринтеры и сканеры отпечатков пальцев, а также комплекты серверного и сетевого оборудования.

Система освещения должна иметь альтернативный источник питания, фонари и свечи. При отключении электроосвещения голосование приостанавливается до его возобновления (за счет основного или альтернативного источника). В этом случае, в целях эффективного наблюдения за работой участковой избирательной комиссии, наблюдатели, представители кандидатов, политических партий вправе находиться от ящиков для голосования, кабин для голосования на таком расстоянии, которое обеспечивает полное обозрение действий избирательной комиссии.

3. В помещении для голосования избирательная комиссия оборудует стенд, на котором размещаются информационные материалы о всех кандидатах, политических партиях выдвинувших кандидатов, а также о политических партиях, зарегистрировавших списки кандидатов. В указанных материалах не должны содержаться агитационные призывы. На стенде размещаются также образцы заполненных избирательных бюллетеней, которые не должны содержать фамилии кандидатов, зарегистрированных в данном избирательном округе, наименования политических партий и выдвинувших кандидатов, а также политических партий, зарегистрировавших списки кандидатов.

Для информирования избирателей с ограниченными возможностями здоровья по зрению на информационном стенде размещаются материалы, выполненные крупным шрифтом и (или) с применением шрифта Брайля.

4. Помещение для голосования должно быть оборудовано таким образом, чтобы места выдачи избирательных бюллетеней, а также оборудование, указанное в абзаце первом части 2 настоящей статьи, одновременно находились в поле зрения членов избирательной

комиссии, представителей кандидатов, политических партий, наблюдателей.

5. В целях обеспечения условий для реализации избирательных прав избирателей с ограниченными возможностями здоровья, обеспечения максимально возможной доступности помещения для голосования соответствующая избирательная комиссия совместно с территориальными подразделениями уполномоченного государственного органа в сфере социального развития составляет карту потребностей избирателей с ограниченными возможностями здоровья не позднее 60 календарных дней до дня голосования.

Соответствующая избирательная комиссия по итогам составления карты потребностей не позднее 50 календарных дней до дня голосования организует проверку помещений для голосования на соответствие потребностям избирателей с ограниченными возможностями здоровья, указанным в карте потребностей, с привлечением органов местного самоуправления и представителей общественных организаций лиц с ограниченными возможностями здоровья.

В случае если помещение для голосования не оборудовано специальными приспособлениями для входа избирателей с ограниченными возможностями здоровья, соответствующая избирательная комиссия не позднее 40 календарных дней до дня выборов направляет обращение в соответствующие органы местного самоуправления принять меры по обеспечению доступности помещения для голосования для лиц с ограниченными возможностями здоровья.

Органы местного самоуправления, а также их должностные лица обязаны в случае обращения избирательных комиссий незамедлительно принять соответствующие меры. Неисполнение обращения избирательной комиссии влечет ответственность, установленную законодательством Кыргызской Республики.

6. Помещение для голосования должно отвечать потребностям избирателей с ограниченными возможностями здоровья и установленным законодательством стандартам для беспрепятственного входа и голосования, включая удобные подъездные и пешеходные пути, специальные места для стоянки личного автотранспорта, размещение помещений для голосования на первых этажах зданий либо наличие лифтов, широкие проемы дверей, наличие пандусов (в случае невозможности установки пандуса оснастить кнопкой вызова помощи), настилов, тактильных указателей, достаточного освещения.

Оборудование в помещении для голосования (столы, кабины и ящики для голосования), а также информационные стенды

должны быть расположены с учетом доступности и необходимости обеспечения тайного голосования. Кабины для голосования должны соответствовать параметрам, позволяющим избирателям, использующим кресло-коляску, беспрепятственно въехать, и быть оснащены средствами оптической коррекции (лупы, лупы с подсветкой и другие), дополнительным освещением, стулом, специальным трафаретом.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 30. Избирательный бюллетень

1. Для участия в голосовании избиратель получает избирательный бюллетень, который является документом строгой отчетности. Форма и степень его защиты определяются Центральной избирательной комиссией. Число избирательных бюллетеней не может превышать число зарегистрированных избирателей более чем на 0,1 процента.

2. При изготовлении избирательных бюллетеней используется специальная бумага (бумага с водяными знаками или цветная бумага) либо специальная краска.

3. Текст избирательного бюллетеня утверждается соответствующей территориальной избирательной комиссией не позднее чем за 20 календарных дней до дня голосования. Текст избирательного бюллетеня должен быть размещен только на одной его стороне.

4. Избирательный бюллетень содержит название органа, в который проходят выборы, наименование и номер избирательного округа или указание о едином избирательном округе.

5. На выборах депутатов местного кенеша по мажоритарной системе изготавливается один избирательный бюллетень, в котором дополнительно указываются фамилии, имена и отчества кандидатов.

6. На выборах депутатов местного кенеша по пропорциональной системе в избирательном бюллетене дополнительно указываются наименования политических партий в очередности, установленной жеребьевкой.

7. Справа от указанных в частях 5 и 6 настоящей статьи сведений о кандидатах, наименований политических партий помещается пустой квадрат. В конце перечня кандидатов помещается строка «Против всех кандидатов» («Против всех списков кандидатов») с расположенным справа от нее пустым квадратом.

8. Избирательные бюллетени печатаются на государственном и официальном языках не позднее 7 календарных дней до дня голосования. Каждый избирательный бюллетень должен содержать

разъяснение о порядке его заполнения и информацию об изготовителе бюллетеня и тираж.

Избирательные участки оснащаются специальными трафаретами для самостоятельного заполнения лицами с ограниченными возможностями здоровья избирательных бюллетеней, а также бюллетенями с применением шрифта Брайля.

9. После выбраковки типография передает избирательные бюллетени по акту членам Центральной избирательной комиссии. После передачи избирательных бюллетеней в присутствии не менее 3 членов Центральной избирательной комиссии, представителей типографии, средств массовой информации и правоохранительных органов отбракованные и лишние избирательные бюллетени уничтожаются, о чем составляется акт, который подписывается всеми присутствующими лицами.

10. Центральная избирательная комиссия передает избирательные бюллетени территориальным избирательным комиссиям по акту в присутствии не менее половины членов территориальной избирательной комиссии. Представители кандидатов, политических партий, некоммерческих организаций и средств массовой информации вправе присутствовать при передаче избирательных бюллетеней.

11. Территориальные избирательные комиссии передают избирательные бюллетени участковым избирательным комиссиям по акту в присутствии не менее 3 членов участковой избирательной комиссии. Представители кандидатов, политических партий, некоммерческих организаций и средств массовой информации вправе присутствовать при передаче избирательных бюллетеней.

12. Ответственность за правильность передачи избирательных бюллетеней несут председатели соответствующих избирательных комиссий.

13. Передача избирательных бюллетеней в соответствующие территориальные избирательные комиссии осуществляется за 7 календарных дней до дня голосования, в случае переголосования - за 5 календарных дней до дня голосования, а в участковые избирательные комиссии - за 2 календарных дня до дня голосования. Число избирательных бюллетеней, передаваемых участковой избирательной комиссии, не может превышать число избирателей, включенных в списки избирателей по избирательному участку, более чем на 0,1 процента.

Избирательные бюллетени подписываются председателем и секретарем участковой избирательной комиссии с проставлением соответствующей печати участковой избирательной комиссии.

14. В случае выбытия кандидатов, списков кандидатов после изготовления избирательных бюллетеней участковые избирательные комиссии вычеркивают в избирательных бюллетенях данные о соответствующих кандидатах, списках кандидатов. Вычеркивание производится прямой линией по строкам записи всех данных о кандидате, политической партии, наносимой только шариковой ручкой. При этом наносимая линия должна захватывать пустой квадрат, напротив строки данных о кандидате, политической партии.

15. Помещение, в котором находится специальный сейф (шкаф), где хранятся избирательные бюллетени, списки избирателей и другие избирательные документы, печать соответствующей избирательной комиссии, опечатывается и сдается под охрану органам внутренних дел. При этом в день голосования сейф (шкаф) должен находиться внутри помещения избирательного участка, где осуществляется голосование.

16. Запрещается выносить из помещений типографий, избирательных комиссий, за исключением случаев, предусмотренных статьей 33 настоящего Закона, а также копировать и распространять избирательные бюллетени.

(В редакции Законов КР от 12 октября 2012 года № 172, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 31. Порядок голосования

1. Голосование в день выборов проводится с 8 до 20 часов. О времени и месте голосования избирательные комиссии обязаны оповестить избирателей не позднее чем за 10 календарных дней до дня голосования через средства массовой информации или иным способом, а при проведении переголосовании - не позднее чем за 7 календарных дней до дня голосования.

2. В день выборов в 7 часов утра участковая избирательная комиссия на своем заседании в помещении для голосования жеребьевкой определяет членов комиссии, которые будут:

1) совместно с оператором проводить идентификацию граждан в электронном списке избирателей;

2) осуществлять регистрацию граждан в бумажном списке избирателей;

3) выдавать избирательные бюллетени;

4) осуществлять контроль за прохождением избирателей в кабины для тайного голосования, опусканием избирательных бюллетеней в ящики для голосования.

Председатель и секретарь участковой избирательной комиссии, а также член участковой комиссии, обслуживающий автоматически считывающие урны, в жеребьевке не участвуют.

3. Председатель участковой избирательной комиссии в присутствии членов участковой избирательной комиссии, представителей кандидатов, политических партий и наблюдателей вскрывает опечатанный сейф, в котором находятся список избирателей данного участка, избирательные бюллетени и печать участковой избирательной комиссии, а также документы по результатам голосования вне помещения, вынимает из сейфа бумажный список избирателей, иное необходимое оборудование с электронным списком избирателей, оглашает число включенных в список избирателей, затем раздает его членам участковой избирательной комиссии, которые несут ответственность за регистрацию избирателей и заполнение бумажного списка избирателей в день голосования.

4. Председатель участковой избирательной комиссии предъявляет для осмотра членам участковой избирательной комиссии, а также присутствующим наблюдателям, представителям кандидатов, политических партий, средств массовой информации пустые накопители автоматически считывающей урны. Затем накопитель и крышка урны пломбируются номерными пломба-наклейками, после председатель участковой избирательной комиссии опускает контрольные листы, в которых указываются номер избирательного участка, время опускания контрольных листов в урны, фамилии председателя, секретаря и других членов участковой избирательной комиссии, присутствующих представителей политических партий, наблюдателей, после чего опломбированная урна повторно пломбируется оптическим сканером.

Автоматически считывающие урны пломбируются с двух противоположных сторон.

В случае использования стационарных ящиков председатель участковой избирательной комиссии предъявляет для осмотра указанным в абзаце первом настоящей части лицам пустые ящики для голосования. Затем в ящики для голосования председатель участковой избирательной комиссии опускает контрольные листы, в которых указываются наименование округа, номер избирательного участка, время опускания контрольных листов в ящики для голосования, фамилии председателя, секретаря и других членов участковой избирательной комиссии, присутствующих кандидатов, их представителей и наблюдателей, представителей политических

партий. Контрольные листы подписываются этими лицами и заверяются печатью участковой избирательной комиссии, после чего ящики для голосования опечатываются (пломбируются) печатью участковой избирательной комиссии.

5. Председатель участковой избирательной комиссии объявляет о количестве избирательных бюллетеней, полученных от вышестоящей избирательной комиссии. Члены участковой избирательной комиссии в присутствии представителей кандидатов, политических партий и наблюдателей пересчитывают и оглашают количество избирательных бюллетеней, затем председатель участковой избирательной комиссии предъявляет их для визуального ознакомления присутствующим лицам и заносит число избирательных бюллетеней, полученных участковой избирательной комиссией от вышестоящей избирательной комиссии, в строку 2 протокола об итогах голосования и в его увеличенную форму.

6. После пересчета избирательных бюллетеней председатель участковой избирательной комиссии передает по 50-100 избирательных бюллетеней по ведомости членам участковой избирательной комиссии, которые расписываются за их получение и несут ответственность за выдачу избирательных бюллетеней.

7. В помещении для голосования члены участковой избирательной комиссии совместно с операторами проводят идентификацию избирателя по его биометрическим и (или) персональным данным.

Для идентификации избирателя по его биометрическим и (или) персональным данным согласие избирателя не требуется.

При этом на мониторе, вывешенном на обозримом для представителей кандидатов, политических партий и наблюдателей месте, высвечивается следующая информация:

1) общее количество граждан, включенных в список избирателей на данном избирательном участке;

2) количество избирателей, прошедших идентификацию и получивших чек о прохождении идентификации на этом избирательном участке на данный момент;

3) фотография избирателя, проходящего идентификацию;

4) иная информация, определенная Центральной избирательной комиссией совместно с уполномоченным государственным органом, в соответствии с техническими возможностями оборудования.

После идентификации избирателя распечатывается чек. Чек предъявляется избирателем члену участковой избирательной комиссии, который выдает ему бюллетень для голосования в обмен на чек.

Сведения о количестве проголосовавших, основанные на количестве избирательных бюллетеней, считанных автоматически считывающей урной и отображенных на его мониторе, заносятся в акт участковыми избирательными комиссиями и передаются в территориальную избирательную комиссию через каждые 2 часа. Системный администратор территориальной избирательной комиссии вводит и автоматически публикует полученные данные на официальном сайте Центральной избирательной комиссии. Окончательные сведения о количестве проголосовавших избирателей, основанные на количестве избирательных бюллетеней, считанных автоматически считывающей урной и отображенных на его мониторе, передаются в Центральную избирательную комиссию сразу же после закрытия избирательных участков, но до вскрытия урн с бюллетенями.

8. При выдаче избирательных бюллетеней определенный жеребьевкой член участковой избирательной комиссии регистрирует избирателя в бумажном списке избирателей. Избиратель расписывается в нем о получении бюллетеня.

9. Каждый избиратель голосует лично, голосование за других избирателей не допускается.

10. Избирательные бюллетени выдаются избирателям, включенным в список избирателей, по предъявлении документа, удостоверяющего личность избирателя, и чека.

11. При получении избирательного бюллетеня для голосования в бумажном списке избирателей проставляются серия и номер документа, удостоверяющего личность избирателя. Избиратель проверяет правильность произведенной записи и расписывается в списке избирателей. В случае проведения голосования одновременно по нескольким избирательным бюллетеням избиратель расписывается за каждый избирательный бюллетень.

12. Избирательный бюллетень заполняется избирателем в специально оборудованной кабине или ином специально оборудованном месте, где не допускается присутствие других лиц. Специально оборудованная кабина или специально оборудованное место должны быть установлены или изготовлены с учетом обеспечения тайны волеизъявления голосующего при заполнении избирательного бюллетеня и возможности контроля членами избирательной комиссии и наблюдателями за действиями голосующего.

13. На выборах депутатов местного кенеша по пропорциональной системе избиратель ставит в избирательном бюллетене соответствующую отметку в квадрате, относящемся к политической партии, в пользу которой сделан выбор, либо к позиции «Против всех».

На выборах депутатов местного кенеша по мажоритарной системе избиратель ставит в избирательном бюллетене соответствующую отметку в квадратах, относящихся к кандидатам, в пользу которых сделан выбор, либо в квадрате «Против всех». Количество кандидатов, за которых может проголосовать избиратель, не должно превышать число мандатов по избирательному округу.

14. В случае если избиратель считает, что при заполнении избирательного бюллетеня совершил ошибку, он вправе обратиться к члену участковой избирательной комиссии, выдавшему избирательный бюллетень, с просьбой выдать ему новый избирательный бюллетень взамен испорченного. Член участковой избирательной комиссии выдает новый избирательный бюллетень, делая при этом соответствующую отметку в списке избирателей против фамилии данного избирателя. Испорченный избирательный бюллетень погашается, о чем составляется акт.

15. Избиратель, не имеющий возможности самостоятельно расписаться в получении избирательного бюллетеня, заполнить избирательный бюллетень, вправе воспользоваться для этого помощью другого избирателя, не являющегося членом избирательной комиссии, кандидатом, представителем кандидата, политической партии, наблюдателем. В этом случае избиратель устно извещает участковую избирательную комиссию о своем намерении воспользоваться помощью другого лица.

Лицо, назначенное по просьбе избирателя, не имеющего возможности самостоятельно расписаться в получении избирательного бюллетеня, заполнить избирательный бюллетень, обязан совершить действия в полном соответствии с волеизъявлением избирателя.

16. Заполненные избирательные бюллетени опускаются избирателями в соответствующие опечатанные (опломбированные) автоматически считывающие урны. Запрещается выносить избирательный бюллетень из помещения для голосования.

17. Председатель участковой избирательной комиссии следит за порядком в помещении для голосования. В случаях нарушения общественного порядка в помещении для голосования председатель участковой избирательной комиссии имеет право обратиться за помощью к работникам правоохранительных органов с целью обеспечения общественного порядка в помещении для голосования, которые после наведения порядка должны покинуть помещение для голосования. Распоряжения председателя участковой избирательной комиссии, отданные в пределах его полномочий, не нарушающие

права участников избирательного процесса, обязательны для всех присутствующих в помещении для голосования. В отсутствие председателя участковой избирательной комиссии его полномочия исполняет секретарь участковой избирательной комиссии или иной член данной комиссии, уполномоченный избирательной комиссией.

18. Член участковой избирательной комиссии немедленно отстраняется от участия в ее работе, а наблюдатель и иные лица удаляются из помещения для голосования, если они пытаются воспрепятствовать работе избирательной комиссии либо осуществлению гражданином Кыргызской Республики своих избирательных прав, а также нарушить тайну голосования. Решение об этом принимается участковой избирательной комиссией в письменной форме. При этом комиссия вправе обратиться в соответствующие органы с представлением о привлечении данных лиц к ответственности, предусмотренной законодательством Кыргызской Республики.

19. Государственные органы, органы местного самоуправления, государственные и муниципальные учреждения и предприятия, а также их должностные лица обязаны в день голосования обеспечить общественную безопасность, бесперебойную работу общественного транспорта, средств связи, электроосвещения и отопления помещений для голосования.

20. В случае сбоя автоматически считывающей урны в день выборов, если по результатам осмотра автоматически считывающая урна не подлежит восстановлению, голосование осуществляется на основе использования запасной автоматически считывающей урны. При этом участковая избирательная комиссия составляет акт, который подписывается всеми присутствующими членами участковой избирательной комиссии и операторами.

В случае сбоя запасной автоматически считывающей урны голосование осуществляется на основе использования стационарного ящика. При этом участковая избирательная комиссия составляет акт, который подписывается всеми присутствующими членами участковой избирательной комиссии и операторами.

В случае восстановления работоспособности замененных в результате сбоя автоматических считывающих урн их использование допускается после завершения голосования для составления итогового отчета автоматических считывающих урн. При этом составляется акт, который подписывается всеми присутствующими членами участковой комиссии, операторами, наблюдателями, представителями кандидатов, политических партий.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 32. Порядок досрочного голосования

(Утратила силу в соответствии с Законом от 21 января 2016 года № 8)

Статья 32-1. Дистанционное, электронное голосование

1. При проведении выборов может быть применено дистанционное, электронное голосование. Решение о проведении дистанционного, электронного голосования принимается при назначении выборов.

2. Дистанционное, электронное голосование предназначено для обеспечения реализации активного избирательного права граждан, включенных в список избирателей, но не имеющих возможности голосовать на избирательном участке по месту постоянной регистрации и подавших заявление об участии в дистанционном, электронном голосовании.

3. При проведении дистанционного, электронного голосования обеспечивается возможность реализации активного избирательного права и формирования данных об итогах дистанционного, электронного голосования с учетом гарантии сохранности волеизъявления избирателей и соблюдения тайны голосования.

4. Для участия в дистанционном, электронном голосовании избиратель вправе не позднее 15 календарных дней до дня голосования обратиться с заявлением о намерении голосовать в дистанционной, электронной форме в соответствующую избирательную комиссию с прохождением биометрической идентификации либо через сервис «Кабинет избирателя» на государственном портале с прохождением авторизации в установленном законодательством порядке.

Избиратель, включенный в список участников дистанционного, электронного голосования, имеет право проголосовать только по электронному формату голосования.

5. Порядок дистанционного, электронного голосования утверждается Центральной избирательной комиссией.

(В редакции Закона КР от 2 августа 2024 года № 158)

Статья 33. Порядок голосования вне помещения для голосования

1. Избиратели, которые внесены в списки избирателей, но по состоянию здоровья или инвалидности не могут прибыть на

избирательный участок для голосования; избиратели, находящиеся в день голосования в больницах, в местах содержания под стражей подозреваемых и обвиняемых; избиратели, временно проживающие в местах, расположенных в отдаленных и труднодоступных районах, на участках отгонного животноводства; а также в исключительных случаях, по решению соответствующей избирательной комиссии, военнослужащие, несущие службу в день голосования в воинских частях, сотрудники органов внутренних дел, несущие службу в день голосования в расположенных в обособленных, удаленных от населенных пунктов местах, если они постоянно проживают на территории избирательного участка, в который входят по месту своего расположения места их временного пребывания; избиратели, работающие на предприятиях с непрерывным циклом работы; избиратели, работающие вахтовым методом, голосуют вне помещения для голосования, если избирательный участок, в котором проводятся выборы, находится на территории их пребывания. Участковые избирательные комиссии обязаны обеспечить таким избирателям возможность голосования вне помещения для голосования за один календарный день до дня голосования.

2. Голосование вне помещения для голосования проводится только за один календарный день до дня голосования в период с 8 до 20 часов и только на основании письменного заявления избирателя о предоставлении ему возможности проголосовать вне помещения для голосования. Заявление избирателя может быть сделано в любое время после формирования участковой избирательной комиссии, но не позднее 3 календарных дней до дня голосования. Участковая избирательная комиссия регистрирует все поданные заявления в специальном реестре. В заявлении о предоставлении возможности проголосовать вне помещения для голосования должны быть указаны причина, по которой избиратель не может прибыть в помещение для голосования, и данные об избирателе.

3. Участковая избирательная комиссия должна располагать необходимым количеством переносных ящиков для голосования, но не более трех. Голосование вне помещения для голосования проводят члены участковой избирательной комиссии, совместно с оператором которые получают необходимое количество избирательных бюллетеней под роспись, а также предварительно опечатанные (опломбированные) переносные ящики. Голосование вне помещения для голосования проводится в присутствии представителей кандидатов, политических партий, наблюдателей, средств массовой информации.

4. Участковая избирательная комиссия за 2 дня до голосования на своем заседании жеребьевкой определяет членов комиссии, которые будут организовывать голосование вне помещения для голосования (не менее чем двумя членами участковой избирательной комиссии). Председатель и секретарь участковой избирательной комиссии в жеребьевке не участвуют. О времени и месте проведения жеребьевки участковая избирательная комиссия обязана уведомить кандидатов, политические партии, общественных наблюдателей.

За 2 дня до дня голосования участковая избирательная комиссия на своем участке обязана вывесить реестр избирателей, подавших письменное заявление о предоставлении им возможности проголосовать вне помещения для голосования.

5. Председатель участковой избирательной комиссии предъявляет для осмотра членам участковой избирательной комиссии, а также присутствующим кандидатам, наблюдателям, представителям кандидатов, групп избирателей, политических партий, средств массовой информации пустые переносные ящики для голосования вне помещения, которые опечатываются (пломбируются) листом бумаги формата А4, подписанным председателем, секретарем и другими членами участковой избирательной комиссии, присутствующими кандидатами, представителями кандидатов, политических партий, выдвинувших кандидатов, а также политических партий, выдвинувших список кандидатов, наблюдателями и заверяется печатью участковой избирательной комиссии. Затем в опечатанные ящики для голосования председатель участковой избирательной комиссии опускает контрольные листы, в которых указываются номер избирательного участка, время опускания контрольных листов в ящики для голосования, фамилии председателя, секретаря и других членов участковой избирательной комиссии, присутствующих кандидатов, представителей кандидатов, политических партий, выдвинувших кандидатов, а также политических партий, выдвинувших список кандидатов. Контрольные листы подписываются этими лицами и заверяются печатью участковой избирательной комиссии.

6. По прибытии к избирателю члены участковой избирательной комиссии совместно с оператором проводят идентификацию избирателя по его биометрическим и (или) персональным данным, после чего член участковой избирательной комиссии выдает ему избирательный бюллетень в обмен на чек. При выдаче

избирательного бюллетеня в бумажном списке избирателей проставляются серия и номер документа, удостоверяющего личность избирателя. Избиратель проверяет правильность произведенной записи и расписывается в списке избирателей, голосующих вне помещения для голосования, составляемом на основе реестра избирателей, подавших письменное заявление о предоставлении им возможности проголосовать вне помещения для голосования.

7. Избирательный бюллетень заполняется избирателем в специальном месте, где не допускается присутствие других лиц. Специальное место должно быть подобрано с учетом обеспечения тайны волеизъявления голосующего при заполнении избирательного бюллетеня и возможности контроля членами избирательной комиссии и наблюдателями за действиями голосующего.

В случае если избиратель вследствие ограниченности возможности здоровья или по состоянию здоровья не может самостоятельно расписаться в получении избирательных бюллетеней или заполнить избирательные бюллетени, он вправе воспользоваться для этого помощью другого избирателя в порядке, предусмотренном частью 15 статьи 31 настоящего Закона.

8. Серия и номер паспорта избирателя, проголосовавшего вне помещения для голосования, вносятся в список избирателей и одновременно в соответствующей графе списка избирателей делается отметка «Проголосовал вне помещения для голосования».

9. По окончании голосования вне помещения отверстие переносных ящиков для голосования опечатывается (пломбируется) листом бумаги формата А4, подписанным председателем, секретарем и другими членами участковой избирательной комиссии, присутствующими кандидатами, представителями кандидатов, политических партий, выдвинувших кандидатов, а также политических партий, выдвинувших список кандидатов, наблюдателями и заверяется печатью участковой избирательной комиссии. Переносные ящики хранятся в сейфе (шкафу), который опечатывается (пломбируется) дополнительно.

10. Подсчет голосов избирателей, проголосовавших вне помещения для голосования, производится по окончании голосования в помещении для голосования в порядке и условиях, определенных настоящим Законом.

(В редакции Законов КР от 16 октября 2013 года № 192, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 34. Полномочия избирательных комиссий по подведению итогов голосования и определению результатов выборов

1. Участковая избирательная комиссия подсчитывает голоса, подводит итоги голосования на соответствующем избирательном участке.

2. Соответствующая территориальная избирательная комиссия на основании протоколов участковых избирательных комиссий определяет результаты выборов депутатов местных кенешей по соответствующей территории.

3. Центральная избирательная комиссия утверждает решения территориальных избирательных комиссий об определении результатов выборов депутатов местных кенешей на соответствующей территории и осуществляет их официальное опубликование в средствах массовой информации.

(В редакции Закона КР от 2 августа 2024 года № 158)

Статья 35. Протокол участковой избирательной комиссии об итогах голосования

1. Участковая избирательная комиссия составляет протокол об итогах голосования на соответствующем избирательном участке.

2. Протокол об итогах голосования является документом строгой отчетности, форма и степень защиты которого определяются Центральной избирательной комиссией.

3. Порядок заполнения протоколов об итогах голосования участковыми избирательными комиссиями устанавливается Центральной избирательной комиссией.

Статья 36. Порядок установления итогов голосования участковыми избирательными комиссиями

1. По истечении времени голосования председатель участковой избирательной комиссии объявляет о том, что получить избирательные бюллетени и проголосовать могут только избиратели, находящиеся в помещении для голосования.

2. Подсчет голосов избирателей осуществляется открыто и гласно исключительно членами участковой избирательной комиссии на ее заседании с оглашением и соответствующим оформлением в протоколе об итогах голосования и в его увеличенной форме (которая вывешивается в месте, установленном избирательной комиссией) последовательно обо всех результатах выполняемых действий по подсчету избирательных бюллетеней и голосов избирателей.

В процессе подсчета голосов и установления итогов голосования представителями кандидатов, политических партий, наблюдателями, представителями средств массовой информации могут осуществляться фотографирование, кино- и видеосъемка.

3. Подсчет голосов избирателей начинается сразу после окончания голосования и проводится без перерыва до установления итогов голосования в том же помещении, где проводилось голосование. Место, где производится непосредственный подсчет голосов избирателей, должно быть оборудовано таким образом, чтобы к нему был обеспечен доступ всех членов участковой избирательной комиссии. При этом должен быть обеспечен полный обзор действий членов участковой избирательной комиссии для всех присутствующих лиц при подсчете.

В случае совмещения выборов разных уровней в первую очередь осуществляется подсчет голосов по выборам Президента, депутатов Жогорку Кенеша, затем - депутатов местных кенешей.

Членам участковой избирательной комиссии, за исключением председателя и секретаря участковой избирательной комиссии, при подсчете голосов запрещается пользоваться письменными принадлежностями.

4. Члены участковой избирательной комиссии, ответственные за выдачу избирательных бюллетеней, пересчитывают оставшиеся неиспользованные избирательные бюллетени, погашают их путем надрезания правого нижнего угла (при этом не допускается повреждение квадратов, размещенных справа от сведений о зарегистрированных кандидатах, списках кандидатов) и сдают их по ведомости председателю участковой избирательной комиссии, о чем составляется акт. Таким же образом погашаются неиспользованные избирательные бюллетени, оставшиеся в сейфе участковой избирательной комиссии. Все погашенные избирательные бюллетени подсчитываются и упаковываются в пакет, который скрепляется печатью участковой избирательной комиссии и подписями ее членов. На пакете делается запись «Погашенные избирательные бюллетени», указываются их количество и номер избирательного участка.

Число всех погашенных избирательных бюллетеней, которое определяется как сумма чисел неиспользованных избирательных бюллетеней и избирательных бюллетеней, которые были возвращены избирателями как ошибочно заполненные (испорченные), оглашается и заносится в протокол об итогах голосования и в его увеличенную форму.

5. Перед непосредственным подсчетом голосов избирателей члены участковой избирательной комиссии, ответственные за регистрацию избирателей, обязаны внести на каждую страницу списка избирателей соответствующие суммарные данные.

После внесения суммарных данных каждая страница списка избирателей подписывается членом участковой избирательной комиссии, который затем их суммирует и передает председателю участковой избирательной комиссии. Председатель и секретарь участковой избирательной комиссии вносят на последнюю страницу списка итоговые данные, определяемые как сумма данных по всем страницам списка избирателей, заверяют их своей подписью и печатью участковой избирательной комиссии. После проведения работы со списком избирателей председатель участковой избирательной комиссии предлагает присутствующим визуально ознакомиться с ним. После этого список избирателей убирается в сейф.

Число избирательных бюллетеней, выданных избирателям, дополнительно проверяется путем подсчета чеков.

После проведения работы со списком избирателей составляется акт о числе избирательных бюллетеней, выданных избирателям. Копию акта, заверенную подписью председателя и печатью участковой избирательной комиссии, выдают присутствующим кандидатам, представителям кандидатов, политических партий, средств массовой информации, наблюдателям, затем данные заносятся в протокол увеличенной формы.

6. Участковая избирательная комиссия приступает к обязательному подсчету избирательных бюллетеней, содержащихся в переносных ящиках для голосования. Члены участковой избирательной комиссии, проводившие голосование вне помещения для голосования, демонстрируют сохранность пломб, печатей и подписей членов участковой избирательной комиссии, лиц, присутствовавших при опечатывании избирательных ящиков, вскрывают поочередно переносные ящики для голосования, затем извлекают избирательные бюллетени и контрольные листы с подписями членов участковой избирательной комиссии, лиц, присутствовавших при опечатывании избирательных ящиков. Председатель участковой избирательной комиссии демонстрирует контрольные листы.

Вскрытию каждого переносного ящика для голосования предшествует объявление числа избирателей, проголосовавших с использованием данного переносного ящика для голосования и

выданных чеков. Подсчет избирательных бюллетеней в каждом переносном ящике для голосования производится отдельно.

Если установлено, что в переносном ящике для голосования число избирательных бюллетеней больше, чем число заявлений избирателей, содержащих отметку о количестве полученных избирательных бюллетеней и выданных чеков все избирательные бюллетени, находящиеся в данном переносном ящике для голосования, решением участковой избирательной комиссии признаются недействительными и погашаются путем надрезания правого нижнего угла, о чем составляется отдельный акт, который прилагается к протоколу об итогах голосования и в котором указываются фамилии и инициалы членов участковой избирательной комиссии, обеспечивавших проведение голосования вне помещения для голосования. Эти недействительные избирательные бюллетени упаковываются отдельно и опечатываются, при этом на пакете указываются номер избирательного участка с надписью «Недействительные избирательные бюллетени, извлеченные из переносного ящика для голосования», номер ящика и количество избирательных бюллетеней.

Извлеченные из переносного ящика для голосования избирательные бюллетени опускаются в ящики для голосования.

7. Перед непосредственным подсчетом голосов избирателей председатель участковой избирательной комиссии объявляет предварительные итоги голосования по автоматически считывающим урнам, о чем составляется отдельный акт, который прилагается к протоколу об итогах голосования и оглашается в присутствии членов участковой избирательной комиссии, представителей кандидатов политических партий, наблюдателей, представителей средств массовой информации.

Автоматически считывающие урны не должны допускать раскрытия тайны голосования во время всего периода голосования и не должны быть подключенными к проводным и беспроводным сетям. Вывод данных об итогах голосования из автоматически считывающих урн осуществляется по решению участковой избирательной комиссии после 20 часов в день проведения выборов.

Председатель участковой избирательной комиссии объявляет о начале подсчета избирательных бюллетеней, содержащихся в ящике для голосования, демонстрирует неповрежденность печати (пломбы) и вскрывает ящик для голосования на избирательном участке. Члены участковой избирательной комиссии извлекают избирательные бюллетени и вынимают контрольный лист с подписями членов участковой избирательной комиссии, других лиц, присутствовавших

при опечатывании ящика для голосования. Председатель участковой избирательной комиссии демонстрирует контрольный лист.

Избирательные бюллетени после извлечения из ящиков для голосования подсчитываются и результаты вписываются в протокол об итогах голосования.

Число извлеченных избирательных бюллетеней из ящика для голосования, находящегося на избирательном участке, должно совпадать с числом бюллетеней, выданных избирателям, либо быть меньше. Если в ящике для голосования число избирательных бюллетеней будет больше, чем число выданных избирателям бюллетеней, то участковая избирательная комиссия принимает меры по выявлению и устранению причин.

Если после выявления и устранения причин число избирательных бюллетеней в ящике для голосования будет больше, чем число выданных избирателям бюллетеней, все избирательные бюллетени, находящиеся в ящике для голосования, решением участковой избирательной комиссии признаются недействительными и погашаются путем надрезания правого нижнего угла.

8. Члены участковой избирательной комиссии сортируют избирательные бюллетени, извлеченные из переносных и стационарных ящиков для голосования, по голосам, поданным за каждого из кандидатов, списков кандидатов, по позициям «Против всех кандидатов», «Против всех списков кандидатов», одновременно отделяют избирательные бюллетени неустановленной формы и недействительные избирательные бюллетени. При сортировке избирательных бюллетеней члены участковой избирательной комиссии оглашают содержащиеся в избирательных бюллетенях отметки избирателей и предоставляют избирательные бюллетени для визуального контроля всем присутствующим при подсчете.

9. С рассортированными избирательными бюллетенями вправе ознакомиться представители кандидатов, политических партий, наблюдатели под контролем членов участковой избирательной комиссии.

10. Затем производится подсчет голосов избирателей по избирательным бюллетеням установленной формы отдельно по каждому кандидату, списку кандидатов и по позиции «Против всех». Подсчет рассортированных избирательных бюллетеней осуществляется вслух путем перекладывания их по одному из одной пачки в другую таким образом, чтобы лица, присутствующие при подсчете, могли слышать или видеть отметку избирателя в избирательном бюллетене. Одновременный подсчет избирательных бюллетеней из разных пачек не допускается.

11. Недействительные избирательные бюллетени подсчитываются и суммируются отдельно. Недействительными считаются избирательные бюллетени, по которым невозможно определить волеизъявление избирателя, а также недействительные избирательные бюллетени, извлеченные из переносного ящика для голосования (если имел место факт извлечения из переносного ящика для голосования числа избирательных бюллетеней, превышающего число заявлений избирателей, содержащих отметку о количестве полученных избирательных бюллетеней). К числу бюллетеней неустановленной формы относятся бюллетени, в которых не проставлены установленные Центральной избирательной комиссией защитные отметки, не заверенные печатью участковой избирательной комиссии и не содержащие иные установленные отметки. Недействительными считаются избирательные бюллетени, в которых число отметок в пользу кандидатов превышает число мандатов по избирательному округу, а при выборах по пропорциональной системе - число отметок в пользу списков кандидатов более одной позиции.

В случае возникновения сомнений при признании избирательного бюллетеня недействительным участковая избирательная комиссия решает вопрос голосованием, при этом на оборотной стороне избирательного бюллетеня указываются причины его недействительности и эта запись подтверждается подписями председателя и секретаря и заверяется печатью участковой избирательной комиссии.

12. Председатель участковой избирательной комиссии предлагает всем присутствующим при подсчете голосов лицам визуально ознакомиться с избирательными бюллетенями под контролем членов участковой избирательной комиссии. В случае несовпадения итогов голосования по данным автоматически считывающей урны с итогами голосования по данным ручного подсчета голосов по требованию представителя кандидата, политической партии или наблюдателя произвести пересчет голосов. Избирательные бюллетени пересчитываются при непосредственном участии представителя кандидата, политической партии или наблюдателя и предоставлении возможности визуального контроля с их стороны. Пересчет избирательных бюллетеней при этом производится вслух.

Итоги голосования устанавливаются по результатам ручного подсчета голосов.

13. После этого производится проверка контрольных соотношений данных, внесенных в протокол об итогах голосования.

14. После проведения подсчета голосов участковая избирательная комиссия в обязательном порядке проводит итоговое заседание, на котором рассматриваются поступившие жалобы (заявления) о нарушениях при голосовании и подсчете голосов избирателей, принимаются решения по каждой жалобе (заявлению), после чего членами участковой избирательной комиссии и заявителями, согласными с принятыми участковой избирательной комиссией решениями по поступившим жалобам (заявлениям), подписывается протокол итогового заседания участковой избирательной комиссии. При подписании протокола итогового заседания участковой избирательной комиссии члены участковой избирательной комиссии, не согласные с содержанием протокола, вправе приложить к нему особое мнение, о чем в протоколе делается соответствующая запись.

После составления протокола об итогах голосования, рассортированные избирательные бюллетени, списки избирателей, чеки, первичные и итоговые протоколы автоматически считывающих урн, первичный и итоговый отчет по идентификации упаковываются в отдельные пакеты, на которых указываются номер избирательного участка, количество избирательных бюллетеней, чеков и наименование списков избирателей. Пакеты опечатываются, подписываются членами участковой избирательной комиссии и складываются в отдельные мешок или коробку. На мешке или коробке указываются номер избирательного участка и перечень находящихся внутри документов. Мешок или коробка опечатываются с проставлением подписей членов участковой избирательной комиссии. Упаковка избирательных бюллетеней, списков избирателей, чеков, первичных и итоговых протоколов автоматически считывающих урн, первичный и итоговый отчет по идентификации, а также их складывание в мешок или коробку осуществляются в присутствии представителей кандидатов, политических партий, наблюдателей, которым также предоставляется возможность поставить на мешке или коробке свои подписи. Пакет, мешок или коробка могут быть вскрыты только по решению вышестоящей избирательной комиссии или суда.

15. Протокол об итогах голосования в форме, утвержденной Центральной избирательной комиссией, составляется избирательными комиссиями в двух экземплярах и подписывается всеми присутствующими членами избирательной комиссии. К протоколам приобщаются составляемая в двух экземплярах сводная таблица об итогах голосования на соответствующем

участке, особое мнение членов избирательной комиссии, а также поступившие жалобы (заявления) и принятые по ним решения.

16. После подписания протокола об итогах голосования участковой избирательной комиссией итоги голосования незамедлительно оглашаются перед всеми присутствующими представителями кандидатов, политических партий, наблюдателями, представителями средств массовой информации.

После оглашения итогов голосования протокол об итогах голосования, первичные, итоговые чеки об идентификации избирателей и автоматически считывающих урн, заверенные печатью участковой избирательной комиссии, направляются на центральный сервер Центральной избирательной комиссии путем сканирования через автоматически считывающие урны.

В случае ошибочного заполнения протокола об итогах голосования комиссия составляет соответствующий акт, который также сканируется и направляется на центральный сервер Центральной избирательной комиссии вместе с вновь заполненным и подписанным протоколом об итогах голосования.

Поступившие на центральный сервер Центральной избирательной комиссии сканированные документы после проверки на соответствие правильности заполнения протокола публикуются на сайте Центральной избирательной комиссии.

17. Первый экземпляр протокола об итогах голосования после его подписания вместе с избирательной документацией, включая избирательные бюллетени, списки избирателей, жалобы (заявления), принятые по ним решения, акты, составленные участковой избирательной комиссией, первичные и итоговые протоколы автоматически считывающих урн, первичный и итоговый отчет по идентификации незамедлительно доставляются в вышестоящую избирательную комиссию председателем участковой избирательной комиссии или одним из членов участковой избирательной комиссии в сопровождении присутствовавших при подсчете представителей кандидатов, политических партий.

18. Второй экземпляр протокола, а также печать участковой избирательной комиссии хранятся у секретаря участковой избирательной комиссии, который несет ответственность, установленную законодательством, за их достоверность и сохранность до окончания работы комиссии.

19. Увеличенная форма протокола об итогах голосования вывешивается для всеобщего ознакомления в месте, установленном

участковой избирательной комиссией, и хранится до окончания работы участковой избирательной комиссии.

20. Каждому лицу, присутствовавшему при подсчете голосов, секретарь участковой избирательной комиссии незамедлительно после подписания протокола об итогах голосования обязан выдать заверенную печатью копию (ксерокопию) протокола об итогах голосования.

Список избирателей, принявших участие в выборах, публикуется на сайте Центральной избирательной комиссии.

(В редакции Законов КР от 12 октября 2012 года № 172, 16 октября 2013 года № 192, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 37. Порядок установления итогов голосования территориальными избирательными комиссиями

1. Первые экземпляры протоколов об итогах голосования участковых избирательных комиссий вместе с избирательной документацией, указанной в части 17 статьи 36 настоящего Закона, немедленно после их подписания членами участковой избирательной комиссии передаются по акту в территориальную избирательную комиссию, которая подводит итоги голосования на соответствующей территории.

2. Подведение итогов голосования на соответствующей территории осуществляет территориальная избирательная комиссия на основании протоколов, поступивших непосредственно из участковых избирательных комиссий, путем сложения содержащихся в них данных. Прием протоколов и подведение итогов голосования соответствующей территориальной избирательной комиссией осуществляется в порядке и сроки, установленные Центральной избирательной комиссией.

После предварительной проверки правильности составления протоколов участковых избирательных комиссий об итогах голосования территориальная избирательная комиссия путем суммирования данных всех участковых избирательных комиссий подводит итоги голосования на соответствующей территории. По итогам голосования территориальная избирательная комиссия составляет сводную таблицу и протокол, в который заносятся данные о числе участковых избирательных комиссий, количестве поступивших протоколов, на основании которых составляется протокол об итогах голосования, а также суммарные данные протоколов участковых избирательных комиссий.

Перед подписанием протокола об итогах голосования на соответствующей территории избирательная комиссия в обязательном порядке проводит итоговое заседание, на котором рассматриваются поступившие в комиссию жалобы (заявления), связанные с проведением голосования, подсчетом голосов и составлением протоколов нижестоящих избирательных комиссий. Избирательная комиссия принимает решения по каждой жалобе (заявлению), после чего членами избирательной комиссии и заявителями, согласными с принятыми избирательной комиссией решениями по поступившим жалобам (заявлениям), подписывается протокол итогового заседания избирательной комиссии. При подписании протокола итогового заседания избирательной комиссии члены избирательной комиссии, не согласные с содержанием протокола, вправе приложить к нему особое мнение, о чем в протоколе делается соответствующая запись. После этого члены избирательной комиссии подписывают протокол об итогах голосования на соответствующей территории.

3. Протокол об итогах голосования составляется избирательной комиссией в двух экземплярах и подписывается всеми присутствующими членами избирательной комиссии. К протоколу приобщаются составляемая в двух экземплярах сводная таблица об итогах голосования на соответствующей территории, особое мнение членов избирательной комиссии, а также поступившие жалобы (заявления) и принятые по ним решения.

4. Первый экземпляр протокола территориальной избирательной комиссии незамедлительно после подписания вместе с первым экземпляром сводной таблицы направляется в Центральную избирательную комиссию.

Второй экземпляр протокола вместе со всей избирательной документацией хранится секретарем территориальной избирательной комиссии в охраняемом помещении до передачи в архив.

5. Увеличенная форма протокола об итогах выборов вывешивается для всеобщего ознакомления в месте, установленном территориальной избирательной комиссией, и хранится до окончания работы избирательной комиссии.

6. При выявлении ошибок, несоответствий в протоколах и (или) сводных таблицах об итогах голосования или возникновении сомнений в правильности составления протоколов, поступивших из участковых избирательных комиссий, территориальная избирательная комиссия вправе принять решение о проведении повторного подсчета голосов избирательной комиссией. Повторный подсчет проводится с обязательным присутствием члена (членов)

Центральной избирательной комиссии. При повторном подсчете голосов вправе присутствовать представители кандидатов, политических партий и наблюдатели. По итогам повторного подсчета голосов избирателей избирательная комиссия составляет протокол об итогах голосования, на котором делается отметка «Повторный подсчет голосов». Протокол незамедлительно направляется в Центральную избирательную комиссию.

7. Каждому лицу, присутствовавшему при подсчете голосов, секретарь участковой избирательной комиссии незамедлительно после подписания протокола об итогах голосования обязан выдать его заверенную печатью копию (ксерокопию).

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года № 117)

Статья 38. Порядок определения результатов выборов

1. Результаты выборов определяет соответствующая территориальная избирательная комиссия на основании протоколов, поступивших непосредственно из участковых избирательных комиссий, и протокола, указанного в части 3 статьи 37 настоящего Закона, не позднее 20 календарных дней со дня голосования.

Соответствующая территориальная избирательная комиссия в обязательном порядке проводит итоговое заседание, на котором рассматривает все поступившие жалобы (заявления) о нарушениях в ходе подготовки и проведения выборов, принимает решение по каждой жалобе (заявлению).

2. Соответствующая территориальная избирательная комиссия составляет протокол о результатах выборов, в который заносятся данные поступивших протоколов, на основании которых определяются результаты выборов, данные о числе непосредственно нижестоящих (участковых) избирательных комиссий, а также сводной таблицы по суммарным данным протоколов нижестоящих (участковых) избирательных комиссий и протокола, указанного в части 3 статьи 37 настоящего Закона.

3. Число избирателей, принявших участие в выборах, определяется по числу подписей избирателей о получении избирательных бюллетеней.

Число избирателей, принявших участие в голосовании, определяется по числу избирательных бюллетеней установленной формы, извлеченных из ящиков для голосования.

4. Выборы признаются территориальной избирательной комиссией несостоявшимися:

1) если число голосов избирателей, поданных за кандидата, набравшего наибольшее число голосов по отношению к другому

кандидату, меньше чем число голосов избирателей, поданных против всех кандидатов. В этом случае проводятся повторные выборы;

2) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 16 октября 2013 года № 192)*

3) если число голосов избирателей, поданных за список кандидатов, набравший наибольшее число голосов по отношению к другим спискам кандидатов, меньше чем число голосов избирателей, поданных против всех списков кандидатов. В этом случае проводятся повторные выборы.

5. Территориальная избирательная комиссия признает итоги голосования на избирательном участке недействительными:

1) если во время проведения голосования, подсчета голосов, установления итогов голосования имели место нарушения, которые не позволяют с достоверностью установить итоги голосования избирателей;

2) если во время проведения голосования, подсчета голосов, установления итогов голосования имели место нарушения, повлиявшие на волеизъявление избирателей;

3) по решению Центральной избирательной комиссии;

4) *(утратил силу в соответствии с Законом 21 января 2016 года № 8)*

В случае признания итогов голосования на избирательном участке недействительными результаты выборов определяются по итогам голосования на остальных избирательных участках. В случае признания итогов голосования на избирательном участке недействительными, которые влияют на результаты выборов, на данном избирательном участке проводится переголосование в 2-недельный срок со дня назначения переголосования соответствующей избирательной комиссией.

5-1. Территориальная избирательная комиссия вправе признать итоги голосования по кандидату, списку кандидатов недействительными, если во время подготовки выборов, проведения голосования, подсчета голосов, установления итогов голосования имели место нарушения со стороны кандидата, политической партии, которые не позволяют с достоверностью установить итоги голосования или повлияли на волеизъявление избирателей. При этом итоги голосования по кандидату, списку кандидатов могут быть отменены в пределах участка/участков или в целом по округу в зависимости от степени тяжести нарушения, территории, на которой совершено нарушение.

В случае признания недействительными итогов голосования по кандидату, списку кандидатов политической партии после дня голосования в результате установления нарушения избирательного законодательства голоса избирателей, отданные за кандидата, политическую партию, признаются недействительными с отнесением избирательных бюллетеней к недействительным. Такой кандидат, политическая партия не допускаются к следующим выборам. При этом кандидат может быть привлечен к ответственности в случаях и порядке, установленных законодательством Кыргызской Республики.

Для целей расчета распределения депутатских мандатов голоса избирателей, отданные за кандидата, список кандидатов политической партии, итоги голосования по которым признаны недействительными, не учитываются в числе избирателей, принявших участие в голосовании.

6. Под нарушениями, которые не позволяют с достоверностью установить итоги голосования, понимаются нарушения положений, связанных с порядком голосования, подсчетом голосов, составлением протокола об итогах голосования на избирательном участке, не позволяющие достоверно определить количество голосов, полученных каждым кандидатом, списком кандидатов.

Под нарушениями, повлиявшими на волеизъявление избирателей, понимаются нарушения, повлиявшие на выражение своей воли избирателями в ходе голосования, подсчета голосов или установления итогов голосования на избирательном участке, связанные с агитацией в день голосования, воспрепятствованием осуществлению избирательных прав гражданами, наблюдением за голосованием, голосованием за других избирателей, вмешательством в деятельность избирательных комиссий, подкупом избирателей.

7. Территориальная избирательная комиссия признает результаты выборов недействительными:

1) если итоги голосования на части избирательных участков, охватывающих более одной трети избирателей от общего числа принявших участие в голосовании, будут признаны недействительными;

2) если признанные недействительными итоги голосования по кандидату (кандидатам), списку кандидатов политической партии (партий) охватывают более одной трети избирателей от общего числа принявших участие в голосовании.

(В редакции Законов КР от 16 октября 2013 года № 192, 21 января 2016 года № 8, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 39. Повторные выборы

1. В случае если выборы признаны несостоявшимися, недействительными, кандидат (список кандидатов) по итогам голосования не избран, назначаются повторные выборы. Повторные выборы депутатов местных кенешей назначаются Президентом в течение одного месяца со дня признания выборов несостоявшимися, недействительными. Выдвижение и регистрация кандидатов, списков кандидатов, другие действия, в том числе сроки избирательных действий по выборам, осуществляются в порядке, предусмотренном настоящим Законом и нормативными правовыми актами Центральной избирательной комиссии. Сообщение о проведении повторных выборов публикуется в средствах массовой информации в течение 7 календарных дней после принятия решения о назначении повторных выборов.

2. В случае проведения повторных выборов кандидатами на выборные должности не могут быть вновь выдвинуты кандидаты, политические партии, действия которых послужили основанием для признания выборов недействительными.

3. В случае если решения, действия (бездействие) должностных лиц органов государственной власти, местного самоуправления, избирательных комиссий послужили основанием для признания итогов голосования и (или) результатов выборов недействительными, повторные выборы проводятся среди кандидатов, политических партий принявших участие в выборах и изъявивших желание принять участие в повторных выборах.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 40. Опубликование итогов голосования и результатов выборов

1. Итоги голосования по каждому избирательному участку, территории, на которые распространяется деятельность избирательной комиссии, результаты выборов по избирательному округу в объеме данных, содержащихся в протоколе соответствующей избирательной комиссии и непосредственно нижестоящих избирательных комиссий, предоставляются для ознакомления избирателям, кандидатам, представителям кандидатов, политических партий наблюдателям, международным наблюдателям, представителям средств массовой информации по их требованию.

2. Итоги голосования по каждому избирательному участку по мере поступления в Центральную избирательную комиссию

незамедлительно размещаются на официальном сайте Центральной избирательной комиссии. Данные итогов голосования, размещенные на официальном сайте Центральной избирательной комиссии, являются предварительной информацией, не имеющей юридического значения.

3. Соответствующие избирательные комиссии направляют общие данные о результатах выборов в средства массовой информации в течение 3 календарных дней после утверждения результатов выборов Центральной избирательной комиссией.

4. Официальное опубликование результатов выборов, а также данных о количестве голосов избирателей, полученных каждым из кандидатов, списком кандидатов, голосов, поданных против всех кандидатов, против всех списков кандидатов, включая данные, которые содержатся в протоколах непосредственно нижестоящих избирательных комиссий об итогах голосования, на основании которых определялись результаты выборов, осуществляется Центральной избирательной комиссией в течение 10 календарных дней со дня определения результатов выборов.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Глава 2
Гарантии свободы выборов

Статья 41. Деятельность избирательных комиссий, государственных органов по обеспечению свободы выборов

1. При подготовке и проведении выборов избирательные комиссии, органы прокуратуры, органы внутренних дел обеспечивают строгое соблюдение требований Конституции, настоящего Закона и иных законов Кыргызской Республики.

2. День голосования и предшествующий ему день для судов, органов прокуратуры, органов внутренних дел является рабочим днем. Для банковских или иных учреждений, обслуживающих специальные счета избирательного фонда кандидатов, политических партий день, предшествующий дню голосования, является рабочим днем.

3. Органы внутренних дел обязаны оказывать помощь, которую потребуют избирательные комиссии по обеспечению общественного порядка при проведении голосования на территории избирательного участка, а также в помещении для голосования в случае нарушения

общественного порядка, по приглашению председателя участковой избирательной комиссии.

4. Решения и (или) действия (бездействие) государственных и иных органов, их должностных лиц, других участников избирательного процесса, нарушающие избирательные права граждан, требования настоящего Закона, могут быть обжалованы в органы прокуратуры, органы внутренних дел или суд в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

При этом органы внутренних дел рассматривают заявления и жалобы граждан, касающиеся нарушения общественного порядка, а также действий, за которые предусматривается ответственность в соответствии с действующим законодательством.

Органы прокуратуры осуществляют общий надзор за соблюдением избирательного законодательства, а также действий, за которые предусматривается уголовная ответственность в соответствии с действующим законодательством.

При подготовке и проведении выборов избирательными комиссиями формируются координационные группы оперативного реагирования на всех уровнях избирательных комиссий, в состав которых входят представители правоохранительных органов. Основными функциями координационной группы оперативного реагирования являются оперативное реагирование на нарушения избирательного законодательства и информирование граждан о принимаемых мерах.

Порядок деятельности координационной группы оперативного реагирования определяется Центральной избирательной комиссией.

5. С заявлениями (жалобами) на решения и (или) действия (бездействие) государственных и иных органов, их должностных лиц, иных участников избирательного процесса могут обратиться избиратели, кандидаты, политические партии некоммерческие организации, их представители и наблюдатели. Заявления, жалобы должны быть мотивированными и представлены вместе с доказательствами, на которых они основываются.

6. Заявления (жалобы) избирателей, кандидатов, политических партий, иных участников избирательного процесса, поступившие в ходе подготовки выборов, подлежат рассмотрению органами прокуратуры и внутренних дел в 2-дневный срок с момента поступления заявления (жалобы), а в день голосования или в день, предшествующий дню голосования, - немедленно. В случаях если факты, содержащиеся в заявлениях (жалобах), поступивших в ходе подготовки выборов, требуют дополнительной проверки, решения по ним принимаются не позднее чем в 3-дневный срок. Копию

принятого решения по заявлению (жалобе) органы прокуратуры, органы внутренних дел немедленно направляют в соответствующую избирательную комиссию.

7. В случае отказа в рассмотрении заявления (жалобы) органы прокуратуры, органы внутренних дел обязаны незамедлительно с момента принятия решения выдать копию решения с изложением оснований отказа.

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 42. Обжалование решений и (или) действий (бездействия) избирательных комиссий, нарушающих избирательные права субъектов избирательного процесса

1. Решения и (или) действия (бездействие) избирательных комиссий, их должностных лиц, нарушающие избирательные права субъектов избирательного процесса, могут быть обжалованы в вышестоящую избирательную комиссию, решения и (или) действия (бездействие) Центральной избирательной комиссии - в суд.

2. С заявлениями (жалобами) на решения и (или) действия (бездействие) избирательных комиссий, нарушающие избирательные права граждан, могут обратиться избиратели, кандидаты, политические партии, некоммерческие организации их представители и наблюдатели.

3. *(Утратила силу в соответствии с Законом от 21 января 2016 года № 8)*

4. При рассмотрении заявлений (жалоб), а также в иных случаях, когда рассматривается вопрос о нарушениях избирательных прав, избирательного законодательства, заинтересованные стороны, лица или их представители осведомляются о дне, времени и месте их рассмотрения. Указанные лица вправе давать объяснения и представлять доказательства по существу рассматриваемого вопроса.

5. Решения и (или) действия (бездействие) участковых избирательных комиссий, их должностных лиц, нарушающие избирательные права участников избирательного процесса, обжалуются в территориальную избирательную комиссию.

6. Решения и (или) действия (бездействие) территориальных избирательных комиссий, их должностных лиц, нарушающие избирательные права участников избирательного процесса, обжалуются в Центральную избирательную комиссию.

7. Решения и (или) действия (бездействие) Центральной избирательной комиссии обжалуются в суд первой инстанции,

решение суда первой инстанции - в Верховный суд Кыргызской Республики. Решение Верховного суда Кыргызской Республики является окончательным и обжалованию не подлежит.

8. Заявления (жалобы) подаются незамедлительно с момента, когда субъекту избирательного процесса стало известно о нарушении его избирательных прав, принятии решений, совершении действий (бездействии), но не позднее 3 календарных дней.

9. Заявления (жалобы), поступившие в ходе подготовки выборов, подлежат рассмотрению избирательными комиссиями или судами в 3-дневный срок с момента поступления, а в день голосования или в день, предшествующий дню голосования, - немедленно.

В случаях если факты, содержащиеся в заявлениях (жалобах), поступивших в ходе подготовки выборов, требуют дополнительной проверки, решения по ним принимаются не позднее чем в 5-дневный срок. Решение, подписанное и заверенное печатью органа, принявшего его, в письменном виде незамедлительно вручается заявителю.

10. На принятое по результатам рассмотрения заявления (жалобы) решение заявление (жалоба) подается в вышестоящую избирательную комиссию, а в случае обжалования решения Центральной избирательной комиссии - в суд, в течение 3 календарных дней с момента вынесения решения. В случае обжалования бездействия заявление (жалоба) подается в вышестоящую избирательную комиссию, а в случае обжалования бездействия Центральной избирательной комиссии - в суд, в течение 3 календарных дней с момента истечения срока, в котором должно было быть совершено действие.

11. Вышестоящая избирательная комиссия оставляет в силе решение нижестоящей избирательной комиссии либо отменяет его и принимает решение по существу жалобы.

12. Суд, установив обоснованность заявления (жалобы), признает оспариваемое решение, действие (бездействие) незаконным и отменяет решение Центральной избирательной комиссии либо отказывает в удовлетворении заявления (жалобы), если установит, что оспариваемое решение, действие (бездействие) является законным.

13. Сроки подачи заявлений (жалоб) восстановлению не подлежат. По истечении указанных сроков заявления (жалобы) не принимаются. Течение срока подачи заявлений (жалоб) начинается на следующий день после принятия решения, совершения действия (бездействия).

(В редакции Законов от 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 44. Основания для отмены регистрации кандидата, списка кандидатов, отмены решения избирательной комиссии об итогах голосования, о результатах выборов

1. Регистрация кандидата отменяется соответствующей избирательной комиссией или судом в случаях подтверждения фактов сокрытия кандидатом сведений об отсутствии у него пассивного избирательного права, в том числе сведений о наличии у него неснятой или непогашенной в установленном законом порядке судимости, вступлении в силу обвинительного приговора суда в отношении него, выходе из гражданства или утраты гражданства Кыргызской Республики, принадлежности к гражданству другого государства, о других, установленных действующим законодательством основаниях отсутствия у него пассивного избирательного права, а также в случае смерти кандидата.

2. Регистрация кандидата отменяется в случаях:

1) подачи кандидатом заявления о снятии своей кандидатуры;

2) исключения политической партией некоторых кандидатов из списка кандидатов;

3) использования кандидатом при финансировании своей избирательной кампании, помимо средств избирательного фонда, иных денежных средств, составляющих более 0,5 процента от общей суммы денежных средств, поступивших в избирательный фонд кандидата, либо превышения кандидатом расходов из средств своего избирательного фонда более чем на 0,5 процента от установленной предельной суммы всех расходов из средств избирательного фонда кандидата;

4) нарушения правил регистрации, определенных статьями 53 и 60 настоящего Закона;

5) подтверждения фактов использования кандидатом, представителями кандидата преимуществ должностного или служебного положения в целях избрания кандидата или причастности кандидата к использованию его представителями преимуществ должностного или служебного положения в целях избрания кандидата;

6) подтверждения фактов непосредственной причастности кандидата, его представителей к нарушениям правил ведения предвыборной агитации, предусмотренных статьями 22-28 настоящего Закона;

7) подтверждения фактов совершения кандидатом, его представителями, а также супругом(ой) и (или) близкими родственниками кандидата подкупа избирателей или причастности кандидата к совершению подкупа избирателей.

3. Регистрация списка кандидатов отменяется в случаях:

1) отзыва политической партией списка кандидатов и отказа от участия в выборах;

2) использования политической партией при финансировании своей избирательной кампании, помимо средств избирательного фонда, иных денежных средств, составляющих более 0,5 процента от общей суммы денежных средств, поступивших в избирательный фонд политической партии, либо превышения политической партией расходов из средств своего избирательного фонда более чем на 0,5 процента от установленной предельной суммы всех расходов из средств избирательного фонда политической партии;

3) нарушения правил регистрации списка кандидатов, определенных настоящим Законом;

4) подтверждения фактов использования руководством политической партии преимуществ должностного или служебного положения в целях избрания списка кандидатов или их причастности к использованию представителями политических партий преимуществ должностного или служебного положения в целях избрания списка кандидатов;

5) подтверждения фактов непосредственной причастности руководства или работников исполнительного органа, представителей политической партии к нарушениям правил ведения предвыборной агитации, предусмотренных статьями 22-28 настоящего Закона;

6) подтверждения фактов совершения руководством, работниками исполнительного органа или представителями политической партии подкупа избирателей или их причастности к совершению подкупа избирателей.

4. В случае если после определения результатов выборов депутатов местного кенеша и до вручения мандата избранному кандидату у него подтвердятся сведения об отсутствии пассивного избирательного права, в том числе сведения о наличии неснятой или непогашенной в установленном законом порядке судимости, вступлении в силу обвинительного приговора суда в отношении него, выходе или утрате гражданства Кыргызской Республики, принадлежности к гражданству другого государства, отсутствии требуемого уровня образования либо предоставлении недостоверных сведений об образовании, а также в случае его смерти, то регистрация избранного кандидата отменяется. В этом случае мандат передается следующему кандидату в порядке, установленном статьей 52 настоящего Закона.

На выборах депутатов местных кенешей по пропорциональной системе в этом случае регистрируется следующий избранный кандидат из списка кандидатов от данной политической партии с учетом требований статьи 52 настоящего Закона.

5. Указанные в настоящей статье основания для отмены регистрации кандидата, списка кандидатов, решения избирательной комиссии об итогах голосования, о результатах выборов являются исчерпывающими.

(В редакции Законов КР от 3 августа 2012 года № 149, 21 ноября 2014 года № 158, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 45. Ответственность за нарушение избирательных прав граждан

Уголовную либо иную ответственность в соответствии с законами Кыргызской Республики несут лица:

1) путем насилия, обмана, угроз, подлога или иным способом препятствующие свободному осуществлению гражданином Кыргызской Республики права избирать и быть избранным либо нарушающие тайну голосования, либо нарушающие право граждан на ознакомление со списком избирателей, либо принуждающие граждан или препятствующие им ставить подписи в поддержку кандидата, а также участвующие в подделке данных подписей, либо осуществляющие подкуп избирателей;

2) использующие преимущества своего должностного или служебного положения в целях избрания либо своевременно не сформировавшие и не уточнившие сведения о зарегистрированных избирателях (списках избирателей) перед направлением указанных сведений в соответствующие избирательные комиссии, либо нарушающие правила финансирования выборов, в том числе лица, задерживающие перечисление средств избирательным комиссиям, либо выдавшие гражданам избирательные бюллетени в целях предоставления им возможности голосования за других лиц, либо осуществившие подлог избирательных документов, составившие и выдавшие заведомо ложные документы, осуществившие заведомо неправильный подсчет голосов или заведомо неправильное установление итогов голосования, определение результатов выборов, не представившие или не опубликовавшие сведения об итогах голосования, о результатах выборов вопреки возложенным на них обязанностям;

3) распространяющие заведомо ложные сведения о кандидатах, политических партиях или совершающие иные действия, порочащие честь и достоинство кандидатов, супруга(и) и (или)

близких родственников кандидата, представителей кандидатов, политических партий и их представителей, либо нарушающие права членов избирательных комиссий, наблюдателей, международных наблюдателей, представителей кандидатов, политических партий, средств массовой информации, в том числе право на своевременное получение информации и копий избирательных документов, необоснованно отказывающие в регистрации наблюдателей, международных наблюдателей, кандидатов, списков кандидатов, политических партий, представителей кандидатов и политических партий, представителей средств массовой информации, препятствующие осуществлению избирательных прав на избирательных участках либо нарушающие правила проведения предвыборной агитации, в том числе проводящие агитацию в день, предшествующий дню голосования, и в день голосования, либо препятствующие или противозаконно вмешивающиеся в работу избирательных комиссий, связанную с выполнением ими своих обязанностей, вынесшие избирательные бюллетени из помещений для голосования, либо не представляющие или не публикующие отчеты о расходовании средств на подготовку и проведение выборов, финансовые отчеты избирательных фондов кандидатов, политических партий и финансовые отчеты о расходовании бюджетных средств, выделенных на проведение выборов, а также работодатели, отказывающие в предоставлении предусмотренного законом отпуска для участия в выборах.

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года № 117)

Глава 3
Общие положения о выборах депутатов местных кенешей

Статья 46. Основные требования к кандидатам в депутаты местных кенешей

1. Депутатом местного кенеша может быть избран гражданин Кыргызской Республики, соответствующий требованиям, установленным в частях 4-6 статьи 3 настоящего Закона.

2. Депутаты местного кенеша избираются гражданами, являющимися членами местного сообщества соответствующей административно-территориальной единицы, в которой проводятся выборы.

Статья 47. Системы выборов депутатов местных кенешей

Выборы депутатов городских кенешей проводятся по пропорциональной системе, а выборы депутатов айылных кенешей - по мажоритарной системе.

(В редакции Закона КР от 3 августа 2012 года № 149)

Статья 48. Назначение выборов депутатов местных кенешей

1. Выборы депутатов местных кенешей назначаются Президентом не позднее чем за 60 календарных дней до дня выборов.

2. В случае досрочного роспуска местных кенешей Президент назначает одновременно досрочные выборы депутатов местных кенешей. В этом случае сроки избирательных действий сокращаются на четверть.

3. В случае роспуска местных кенешей в связи с изменением границ соответствующих административно-территориальных единиц, влекущих реорганизацию, и (или) в связи с изменением общей структуры административно-территориального устройства Президент назначает выборы депутатов местных кенешей в сроки, предусмотренные частью 1 настоящей статьи.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 49. Выдвижение кандидатов в депутаты местных кенешей

1. Выдвижение кандидатов в депутаты городских кенешей начинается со дня назначения выборов и заканчивается за 40 календарных дней до дня выборов, до 18 часов местного времени.

Выдвижение кандидатов в депутаты айылных кенешей начинается со дня официального опубликования списка избирательных округов и заканчивается за 30 календарных дней до дня выборов, до 18 часов местного времени.

2. Право выдвижения кандидатов принадлежит:

1) в местные кенеши городов - политическим партиям;

2) в местные кенеши айылного аймака - политическим партиям и гражданам путем самовыдвижения.

3. Политическая партия вправе выдвинуть:

1) по выборам по пропорциональной системе - по каждому единому избирательному округу кандидатов в количестве, не превышающем установленное для данного местного кенеша количество депутатских мандатов;

2) по выборам по мажоритарной системе - по каждому многомандатному избирательному округу кандидатов в количестве, не превышающем количества мандатов, установленных по данному округу.

3-1. *(утратила силу в соответствии с Законом от 21 января 2016 года № 8)*

4. Решение политической партии о выдвижении кандидатов в депутаты местных кенешей принимается тайным голосованием.

5. Выдвижение кандидатов в депутаты местных кенешей осуществляется на съезде (конференции) политической партии, собрании (конференции) ее регионального отделения.

6. (Утратила силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)

7. При формировании списков кандидатов в городские кенеши политические партии обязаны учесть представительство:

- не более 70 процентов лиц одного пола, при этом разница очередности в списках кандидатов женщин и мужчин, выдвинутых от политической партии, не должна превышать двух позиций;

- не менее 1 кандидата - лица с ограниченными возможностями здоровья.

При этом список кандидатов политической партии с момента выдвижения и до распределения полученных мандатов должен соответствовать указанным требованиям.

8. Выдвижение кандидата в депутаты айылного кенеша в порядке самовыдвижения производится путем подачи в соответствующую территориальную избирательную комиссию заявления о намерении баллотироваться кандидатом.

9. Список кандидатов, выдвинутый политической партией по единому избирательному округу, или кандидаты, выдвинутые политической партией по многомандатному избирательному округу, представляются уполномоченным представителем политической партии в соответствующую территориальную избирательную комиссию в печатном виде и на электронном носителе в сроки, указанные в настоящем Законе. Данные о кандидатах должны быть также внесены кандидатами, уполномоченными представителями кандидата, политической партии в электронном машиночитаемом виде в информационную систему Центральной избирательной комиссии.

10. Решение политической партии о выдвижении списка кандидатов или кандидатов по единому избирательному округу или многомандатному избирательному округу заверяется подписью руководителя политической партии или территориального отделения партии и печатью политической партии.

11. При проверке сведений о кандидатах уполномоченные государственные органы предоставляют Центральной

избирательной комиссии официальные письменные заключения о наличии (отсутствии) судимости кандидата по форме, утвержденной Центральной избирательной комиссией.

(В редакции Законов КР от 12 октября 2011 года № 170, 6 июля 2012 года № 99, 3 августа 2012 года № 149, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 2 августа 2024 года № 158, 30 сентября 2024 года № 167)

Статья 50. Избирательный залог

1. Избирательный залог устанавливается в следующем размере:

1) в Бишкекский и Ошский городские кенеши - в пятисоткратном размере установленного законодательством расчетного показателя;

2) в городские кенеши, за исключением городов, указанных в пункте 1 настоящей части, - в двухсоткратном размере установленного законодательством расчетного показателя;

3) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)*

2. Избирательный залог возвращается политическим партиям, выдвинувшим списки кандидатов в депутаты:

1) получившим не менее 15 процентов избирателей, принявших участие в голосовании, при условии представления не позднее 10 календарных дней со дня официального опубликования результатов выборов в соответствующую избирательную комиссию отчета о размере и всех источниках создания своего фонда, а также всех произведенных затратах;

2) если соответствующей избирательной комиссией принято решение об отказе в регистрации списка кандидатов;

3) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)*

Оставшаяся сумма залога подлежит зачету в бюджет. Информация о сумме поступивших средств от избирательных залогов политических партий, о сумме возвращенных избирательных залогов кандидатам и политическим партиям и сумме, перечисленной в бюджет, подлежит публикации на официальном сайте Центральной избирательной комиссии.

3. В случае отмены регистрации списка кандидатов политической партии до дня голосования в результате нарушения законодательства избирательный залог, внесенный политической партией, не возвращается и подлежит зачету в бюджет.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 51. Регистрация депутатов местного кенеша

1. Соответствующая территориальная избирательная комиссия после утверждения Центральной избирательной комиссией протокола о результатах выборов извещает об этом избранного кандидата в депутаты. Кандидат, избранный в депутаты, обязан в 3-дневный срок представить соответствующей территориальной избирательной комиссии копию заявления о сложении с себя полномочий, не совместимых со статусом депутата местного кенеша.

В случае если депутат, избранный в результате распределения мандатов по спискам кандидатов, не выполнит в 3-дневный срок требование о сложении с себя полномочий, не совместимых со статусом депутата местного кенеша, его депутатский мандат передается в порядке, предусмотренном частью 1 статьи 52 настоящего Закона.

Кандидат, состоящий в выдвинутом политической партией списке кандидатов, вправе обратиться с письменным заявлением в соответствующую территориальную избирательную комиссию о выходе из списка кандидатов. Письменное заявление о выходе из списка кандидатов должно быть составлено по форме, утвержденной Центральной избирательной комиссией, и подано кандидатом лично. В случае отсутствия у кандидата возможности личной подачи заявления о выходе из списка кандидатов уполномоченный представитель политической партии представляет в соответствующую территориальную избирательную комиссию нотариально заверенное заявление кандидата о выходе из списка кандидатов. Соответствующая территориальная избирательная комиссия принимает решение об исключении его из списка кандидатов.

2. Соответствующая территориальная избирательная комиссия после опубликования результатов выборов и получения от кандидатов, избранных депутатами, заявлений о сложении полномочий, не совместимых со статусом депутата местного кенеша, в 3-дневный срок регистрирует избранных депутатов и вручает им удостоверение и нагрудный знак установленного образца.

3. Кандидат, состоящий в списке кандидатов, выдвинутом политической партией, после голосования до распределения депутатских мандатов вправе с согласия кандидата, на место (очередность) в списке кандидатов которого он претендует, а также с согласия высшего и территориального органов политической партии обратиться в соответствующую территориальную избирательную комиссию с заявлением об изменении его очередности в списке кандидатов. Указанное заявление должно быть подано кандидатом

лично в письменной форме. В случае отсутствия у кандидата возможности личной подачи заявления об изменении его очередности в списке кандидатов уполномоченный представитель политической партии представляет в соответствующую территориальную избирательную комиссию нотариально заверенное заявление кандидата об изменении его очередности в списке кандидатов.

Территориальная избирательная комиссия в соответствии с заявлением кандидата, состоящего в списке кандидатов, выдвинутого политической партией и соответствующими решениями высшего и территориального органов политической партии принимает решение об изменении очередности избранного кандидата в списке кандидатов.

Решения высшего и территориального органов политической партии о даче согласия на изменение очередности кандидата в списке кандидатов принимается в порядке, определенном уставом политической партии.

(В редакции Законов КР от 3 августа 2012 года № 149, 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 52. Замещение вакантного мандата депутата местного кенеша

1. В случае досрочного прекращения полномочий депутата местного кенеша его мандат по решению соответствующей территориальной избирательной комиссии передается:

1) следующему за избранными депутатами кандидату, получившему наибольшее число голосов избирателей, принявших участие в голосовании по соответствующему многомандатному избирательному округу;

2) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 21 ноября 2014 года № 158)*;

3) кандидату из списка от политической партии, представленному руководящим органом политической партии, при отсутствии возражения кандидата (кандидатов), состоящего (состоящих) следующим (следующими) в списке кандидатов, либо если руководящий орган политической партии в течение 3 дней со дня образования вакантного мандата не воспользовался таким правом, - следующему за избранными депутатами кандидату в списке от политической партии при выборах по пропорциональной системе.

1-1. В случае досрочного прекращения полномочий депутата, избранного по пропорциональной системе, его мандат передается следующему зарегистрированному кандидату:

1) из числа кандидатов женского пола в случае прекращения полномочий депутата женского пола;

2) из числа кандидатов мужского пола в случае прекращения полномочий депутата мужского пола.

В случае отсутствия в списке кандидатов лиц соответствующего пола мандат депутата передается следующему по очереди кандидату из того же списка.

1-2. В случае досрочного прекращения полномочий депутата-женщины, получившей мандат на основании резервирования мандатов, мандат передается следующей женщине-кандидату, получившей наибольшее количество голосов избирателей в соответствующем избирательном округе. Если не осталось женщин-кандидатов, мандат распределяется в соответствии с пунктом 1 части 1 настоящей статьи.

2. Досрочное прекращение депутатских полномочий осуществляется в следующих случаях:

1) подача депутатом письменного заявления о сложении депутатских полномочий или выход из фракции;

1-1) в случае отсутствия у депутата возможности личной подачи заявления уполномоченное лицо представляет в соответствующую территориальную избирательную комиссию нотариально заверенное заявление депутата о досрочном прекращении полномочий;

2) возникновение ситуации невозможности совмещения должностей, предусмотренной настоящим Законом;

3) выезд на постоянное жительство за пределы Кыргызской Республики либо в другую местность, проживание в которой не позволяет постоянно и эффективно осуществлять депутатские полномочия;

4) выход из гражданства, утрата гражданства Кыргызской Республики, выявление факта наличия иного гражданства либо приобретение иного гражданства;

5) обнаружение фактов получения лицом депутатского мандата в нарушение установленного порядка (признание результатов выборов недействительными или отмена результатов выборов);

6) признание депутата недееспособным по решению суда;

7) вступление в законную силу обвинительного приговора суда в отношении депутата;

8) отсутствие депутата без уважительных причин на сессиях местного кенеша более четырех раз в течение одного года;

9) смерть депутата или вступление в законную силу решения суда об объявлении его безвестно отсутствующим или умершим;

10) роспуск кенеша;

11) установление факта отсутствия пассивного избирательного права на момент регистрации кандидатом в депутаты местного кенеша.

3. В случае если по многомандатному избирательному округу кандидатов не осталось, мандат остается вакантным до следующих выборов.

4. В случае если по пропорциональному избирательному округу в списке политической партии кандидатов не осталось, мандат остается вакантным до следующих выборов в соответствующий местный кенеш.

(В редакции Законов КР от 14 февраля 2013 года № 16, 16 октября 2013 года № 192, 21 ноября 2014 года № 158, 17 февраля 2015 года № 34, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Глава 4
Выборы депутатов городских кенешей

(Название главы в редакции Закона КР от 3 августа 2012 года № 149)

Статья 53. Регистрация списка кандидатов в депутаты

1. Для регистрации списка кандидатов уполномоченные представители политических партий не позднее чем за 40 календарных дней до дня голосования, до 18 часов местного времени, представляют в соответствующую территориальную избирательную комиссию:

1) решение политической партии о выдвижении списка кандидатов с указанием наименования партии;

2) заполненные каждым кандидатом, включенным в список кандидатов, заявление о согласии на включение его в список кандидатов, специальную форму со сведениями о себе (биографические и другие данные);

3) копии паспортов, справки с места работы или учебы кандидатов;

4) документ, удостоверяющий внесение избирательного залога политической партией;

5) декларацию об отсутствии гражданства иного государства;

6) заполненное каждым кандидатом согласие на сбор и обработку персональных данных в форме, установленной законодательством.

В случае выдвижения кандидата с ограниченными возможностями здоровья, не имеющего возможности самостоятельно написать заявление о самовыдвижении, заполнить иные документы, предусмотренные настоящим Законом, данное лицо вправе воспользоваться для этого помощью другого лица. При этом полномочия лица, оказывающего помощь в заполнении регистрационных документов, должны быть нотариально удостоверены либо заверены подписью руководителя и печатью политической партии.

2. Соответствующая избирательная комиссия обязана выдать уполномоченному представителю, представившему документы, указанные в части 1 настоящей статьи, письменное подтверждение получения этих документов.

3. Политические партии, выдвинувшие списки кандидатов по единому избирательному округу, одновременно с представлением документов из средств своих избирательных фондов вносят на счет Центральной избирательной комиссии избирательный залог в размере, установленном статьей 50 настоящего Закона.

4. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 10 календарных дней со дня принятия документов проверяет соответствие порядка выдвижения списка кандидатов требованиям настоящего Закона и принимает решение о регистрации списка кандидатов либо выносит мотивированное решение об отказе в этом. Указанная проверка осуществляется в том числе с применением системы электронного межведомственного взаимодействия, утвержденной законодательством. При этом если избирательная комиссия обнаружила неполноту и (или) несоответствия в документах, которые являются препятствием для регистрации списка кандидатов, в течение 48 часов после получения документов избирательная комиссия обязана уведомить политическую партию о данных несоответствиях. Политическая партия вправе в течение 48 часов с момента получения уведомления внести необходимые изменения и представить исправленные документы в соответствующую территориальную избирательную комиссию.

5. Не допускается регистрация одного и того же лица более чем в одном списке кандидатов.

6. Регистрация списка кандидатов в депутаты заканчивается за 30 календарных дней до дня выборов.

7. В случае принятия решения об отказе в регистрации списка кандидатов соответствующая территориальная избирательная комиссия обязана в течение суток с момента его принятия выдать уполномоченному представителю политической партии в избирательных комиссиях копию решения территориальной избирательной комиссии с изложением оснований отказа в регистрации.

8. Установление, выявление факта представления недостоверных сведений политической партией для регистрации списка кандидатов влечет за собой отмену регистрации на любой стадии избирательного процесса.

8-1. Основаниями отказа в регистрации списка кандидатов могут быть:

1) непредоставление документов, необходимых в соответствии с настоящим Законом для регистрации списка кандидатов, а также несоблюдение порядка выдвижения, предусмотренного настоящим Законом;

2) отсутствие у кандидата или кандидатов, включенных в список кандидатов, пассивного избирательного права;

3) наличие факта регистрации кандидата в списке другой политической партии на данных выборах;

4) несоздание политической партией своего избирательного фонда;

5) принадлежность кандидата к гражданству другого государства либо отсутствие у него гражданства Кыргызской Республики;

6) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)*

В случае если уполномоченный представитель политической партии не представил все необходимые для регистрации документы, указанные в настоящей статье, но представил их дополнительно до окончания срока регистрации, соответствующая территориальная избирательная комиссия обязана зарегистрировать список кандидатов.

9. Наличие оснований для отказа в регистрации, предусмотренных настоящей статьей в отношении отдельных кандидатов, включенных в список кандидатов, может служить основанием только для их исключения из заверенного списка кандидатов.

10. Решение об отказе в регистрации кандидата, списка кандидатов может быть обжаловано в Центральную избирательную комиссию или суд.

11. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 5 календарных дней со дня окончания срока регистрации списка кандидатов публикует в печати сообщение о регистрации списка кандидатов с указанием наименований политических партий, а также фамилии, имени, отчества, года рождения, занимаемой должности (рода занятий), места жительства кандидатов, включенных в список кандидатов от политических партий.

12. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 2 календарных дней со дня регистрации списка кандидатов выдает кандидатам соответствующие удостоверения кандидата с указанием даты его регистрации.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 54. Отказ от участия в выборах, отзыв списка кандидатов и исключение из списка кандидатов

1. Кандидат, состоящий в списке кандидатов, вправе в любое время, но не позднее чем за 3 дня до дня голосования, отказаться от дальнейшего участия в выборах, подав письменное заявление об этом в соответствующую территориальную избирательную комиссию.

Заявление об отказе от дальнейшего участия в выборах должно быть подано кандидатом лично в письменной форме. В случае отсутствия у кандидата возможности личной подачи заявления уполномоченный представитель политической партии, кандидата представляет в соответствующую территориальную избирательную комиссию нотариально заверенное заявление кандидата. Соответствующая территориальная избирательная комиссия принимает решение об исключении его из списка кандидатов. Заявление об отказе от дальнейшего участия в выборах может быть отозвано до принятия соответствующей территориальной избирательной комиссией решения об исключении его из списка кандидатов.

2. Политическая партия в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до дня голосования, вправе отозвать список кандидатов и отказаться от участия в выборах либо исключить кандидата (кандидатов) из списка, подав соответствующее письменное заявление в соответствующую территориальную избирательную комиссию. В этом случае избирательная комиссия, зарегистрировавшая список кандидатов, обязана принять решение соответственно:

1) об отмене регистрации списка кандидатов;

2) об исключении кандидата (кандидатов) из соответствующего списка кандидатов.

3. В случаях, предусмотренных частью 1 и пунктом 2 части 2 настоящей статьи, очередность расположения кандидатов в списке кандидатов меняется. При этом вместо исключенного из списка кандидата в список кандидатов включается кандидат одного пола с исключенным кандидатом.

4. В случае выбытия списков кандидатов (отказа политической партии от участия в выборах) после изготовления избирательных бюллетеней участковые или соответствующие территориальные избирательные комиссии вычеркивают в избирательных бюллетенях данные о соответствующей политической партии. Вычеркивание должно производиться прямой линией по строкам записи всех данных о политической партии, наносимой только шариковой ручкой. При этом наносимая линия должна захватывать пустой квадрат напротив строки данных о политической партии.

(В редакции Законов КР от 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 55. Избирательный фонд политической партии, выдвинувшей список кандидатов

1. Политические партии, выдвинувшие список кандидатов, формируют собственные избирательные фонды для финансирования предвыборной кампании в порядке, установленном настоящим Законом.

2. Избирательные фонды политических партий, выдвинувших список кандидатов в Бишкекский, Ошский городские кенеши, могут формироваться, за счет следующих денежных средств:

1) собственные средства кандидата, включенного в список кандидатов, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 1000 раз;

2) собственные средства политической партии, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 5000 раз;

3) пожертвования физических лиц, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 1000 раз;

4) пожертвования юридических лиц, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 3000 раз.

Предельная сумма расходов политической партии за счет средств избирательного фонда не может превышать расчетный показатель более чем в 150000 раз.

3. Избирательные фонды политических партий, выдвинувших список кандидатов в городские кенеши, за исключением городов, указанных в части 2 настоящей статьи, могут формироваться за счет следующих денежных средств:

1) собственные средства кандидата, включенного в список кандидатов, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 500 раз;

2) собственные средства политической партии, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 5000 раз;

3) пожертвования физических лиц, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 1000 раз;

4) пожертвования юридических лиц, размер которых не может превышать расчетный показатель более чем в 2000 раз.

Предельная сумма расходов политической партии за счет средств избирательного фонда не может превышать расчетный показатель более чем в 50000 раз.

(В редакции Закона КР от 3 августа 2012 года № 149)

Статья 56. Определение результатов выборов депутатов кенешей

(Утратила силу в соответствии с Законом КР от 16 октября 2013 года № 192)

Статья 56-1. Определение результатов выборов депутатов городских кенешей

1. Соответствующая территориальная избирательная комиссия на основании протоколов участковых (нижестоящих) избирательных комиссий путем суммирования содержащихся в них данных производит подсчет голосов избирателей, поданных по соответствующему единому избирательному округу за каждый список кандидатов, выдвинутый политической партией.

2. К распределению депутатских мандатов по избирательному округу допускаются политические партии, выдвинувшие списки кандидатов, предусмотренные абзацами вторым-пятым настоящей части.

Политические партии, за списки кандидатов которых подано 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, получают депутатские мандаты, число которых определяется в порядке, предусмотренном частью 3 настоящей статьи.

В случае если ни одна из политических партий, выдвинувших список кандидатов, не получит 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, то распределение депутатских мандатов осуществляется между первыми тремя политическими партиями, выдвинувшими списки кандидатов и набравшими наибольшее число голосов избирателей, принявших участие в голосовании, по отношению к другим политическим

партиям, не набравшим 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании.

В случае если из числа политических партий, выдвинувших списки кандидатов, 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, получила лишь одна политическая партия, выдвинувшая список кандидатов, то к распределению депутатских мандатов также допускаются следующие две политические партии, выдвинувшие списки кандидатов и не набравшие 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, но получившие наибольшее число голосов избирателей по отношению к другим политическим партиям, не набравшим 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании. При получении равного числа голосов избирателей несколькими политическими партиями, не набравшими 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, вопрос о допущении двух политических партий к распределению депутатских мандатов решается путем проведения жеребьевки между политическими партиями, получившими равное число голосов избирателей, принявших участие в голосовании.

В случае если из числа политических партий, выдвинувших списки кандидатов, 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, получили две политические партии, выдвинувшие списки кандидатов, то к распределению депутатских мандатов также допускается следующая одна политическая партия, выдвинувшая список кандидатов и не набравшая 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, но получившая наибольшее число голосов избирателей по отношению к другим политическим партиям, не набравшим 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании. При получении равного числа голосов избирателей несколькими политическими партиями, не набравшими 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, вопрос о допущении одной политической партии к распределению депутатских мандатов решается путем проведения жеребьевки между политическими партиями, получившими равное число голосов избирателей, принявших участие в голосовании.

3. Соответствующая территориальная избирательная комиссия подсчитывает сумму голосов избирателей, поданных по единому избирательному округу за списки кандидатов политических партий, получивших 5 и более процентов голосов избирателей, принявших участие в голосовании, либо в случаях, предусмотренных абзацами

третьим-пятым части 2 настоящей статьи. Полученная сумма голосов избирателей, принявших участие в голосовании, делится на число депутатских мандатов, распределяемых по единому избирательному округу. Полученный результат есть первое избирательное частное (квота для получения одного мандата).

Затем число голосов, полученных каждым списком кандидатов, участвующим в распределении депутатских мандатов, делится на первое избирательное частное. Целая часть полученного в результате деления числа есть число депутатских мандатов, которое получает соответствующий список кандидатов.

Если после действий, произведенных в соответствии с абзацем вторым настоящей части, остаются нераспределенные мандаты, производится их вторичное распределение. Нераспределенные мандаты передаются по одному тем спискам кандидатов, у которых оказывается наибольшей дробная часть (остаток) числа, полученного в результате деления в соответствии с абзацем вторым настоящей части. При равенстве дробных частей преимущество отдается тому списку кандидатов, за который подано больше голосов избирателей. При равенстве чисел голосов избирателей преимущество отдается списку кандидатов, зарегистрированному раньше.

4. Распределение депутатских мандатов между кандидатами из списка кандидатов производится в соответствии с порядком размещения кандидатов в этом списке, установленным при регистрации списка в соответствующей территориальной избирательной комиссии.

5. Соответствующая территориальная избирательная комиссия составляет протокол о распределении депутатских мандатов по соответствующему единому избирательному округу между политическими партиями в соответствии со строками протокола, установленными в соответствии с законодательством.

Дополнительно в протокол вносятся:

- наименования политических партий, допущенных к распределению депутатских мандатов;

- фамилия, имя и отчество избранных депутатов из каждого списка кандидатов.

6. Официальное опубликование в средствах массовой информации результатов выборов производится в порядке и сроки, установленные частью 4 статьи 40 настоящего Закона.

(В редакции Законов КР от 6 июля 2012 года № 99, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 57. Признание выборов несостоявшимися

Выборы могут быть признаны несостоявшимися, если ко дню голосования не был зарегистрирован ни один список кандидатов политической партии либо зарегистрированные политические партии отказались от участия в выборах в соответствии со статьей 54 настоящего Закона, а также в случаях, предусмотренных частью 4 статьи 38 настоящего Закона.

Статья 58. Повторные выборы

1. В случае если выборы депутатов местных кенешей признаны несостоявшимися, недействительными в соответствии с настоящим Законом, Президент по предложению Центральной избирательной комиссии назначает повторные выборы.

2. Повторные выборы проводятся в сроки, установленные настоящим Законом. При этом сроки избирательных действий сокращаются на треть. Сообщение о проведении повторных выборов публикуется в средствах массовой информации не позднее чем через 2 календарных дня со дня принятия соответствующего решения Президентом.

Глава 5
Выборы депутатов айылных кенешей

Статья 59. Избирательные округа

1. Для проведения выборов депутатов айылных кенешей образуются многомандатные избирательные округа. Количество многомандатных избирательных округов и число мандатов в каждом из них определяются соответствующими территориальными избирательными комиссиями в соответствии со статьей 10 настоящего Закона.

2. Многомандатные избирательные округа образуются с примерным равенством числа избирателей на один мандат.

Статья 59-1. Резервирование мандатов по избирательным округам

1. Для проведения выборов депутатов айылных кенешей по каждому айылному кенешу резервируется не менее 30 процентов мандатов депутатов айылного кенеша для женщин.

2. Число зарезервированных мандатов по каждому избирательному округу публикуется одновременно с опубликованием информации об избирательных округах и участках в соответствии со статьями 10 и 11 настоящего Закона.

Количество резервируемых мандатов в избирательном округе зависит от общего количества мандатов в соответствующем избирательном округе:

1) в 2-мандатном избирательном округе резервируется 1 мандат;
2) в 3-мандатном избирательном округе резервируется 1 мандат;
3) в 4-мандатном избирательном округе резервируются 2 мандата;
4) в 5-мандатном избирательном округе резервируются 2 мандата;
5) в 6-мандатном избирательном округе резервируются 2 мандата;
6) в 7-мандатном избирательном округе резервируются 3 мандата;
7) в 8-мандатном избирательном округе резервируются 3 мандата;
8) в 9-мандатном избирательном округе резервируются 3 мандата;
9) в 10-мандатном избирательном округе резервируются 3 мандата;
10) в 11-мандатном избирательном округе резервируются 4 мандата;
11) в 12-мандатном избирательном округе резервируются 4 мандата;
12) в 13-мандатном избирательном округе резервируются 4 мандата;
13) в 14-мандатном избирательном округе резервируются 5 мандатов;
14) в 15-мандатном избирательном округе резервируются 5 мандатов;
15) в 16-мандатном избирательном округе резервируются 5 мандатов.

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года № 117)

Статья 60. Регистрация кандидатов в депутаты айылных кенешей

1. Для регистрации кандидатов в депутаты айылных кенешей уполномоченные представители кандидатов не позднее чем за 30 календарных дней до дня голосования, до 18 часов местного времени, представляют в соответствующую территориальную избирательную комиссию:

1) решение политической партии о выдвижении кандидатов с указанием наименования партии (в случае выдвижения кандидата политической партией по мажоритарной системе) либо заявление о самовыдвижении;

2) заполненную кандидатом специальную форму со сведениями о себе (биографические и другие данные);

3) копию паспорта кандидата;

4) *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)*

5) документ:

- об отсутствии гражданства иного государства;

- *(утратил силу в соответствии с Законом КР от 2 августа 2024 года № 158)*

6) заполненное каждым кандидатом согласие на сбор и обработку персональных данных в форме, установленной законодательством.

В случае выдвижения кандидата с ограниченными возможностями здоровья, не имеющего возможности самостоятельно написать заявление о самовыдвижении, заполнить иные документы, предусмотренные настоящим Законом, данное лицо вправе воспользоваться для этого помощью другого лица. При этом полномочия лица, оказывающего помощь в заполнении регистрационных документов, должны быть нотариально удостоверены либо заверены подписью руководителя и печатью политической партии.

2. Соответствующая избирательная комиссия обязана выдать уполномоченному представителю кандидата, представившему документы, указанные в части 1 настоящей статьи, письменное подтверждение получения этих документов.

3. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 10 календарных дней со дня принятия документов проверяет соответствие порядка выдвижения кандидатов требованиям настоящего Закона и принимает решение о регистрации кандидатов либо мотивированное решение об отказе в этом. Указанная проверка осуществляется в том числе с применением системы электронного взаимодействия, утвержденной законодательством. При этом если избирательная комиссия обнаружила неполноту и (или) несоответствия в документах, которые являются препятствием для регистрации кандидата, в течение 48 часов после получения документов избирательная комиссия обязана уведомить кандидата о данных несоответствиях. Кандидат вправе в течение 48 часов с момента получения уведомления внести необходимые изменения и представить исправленные документы в соответствующую территориальную избирательную комиссию.

4. В случае принятия решения об отказе в регистрации кандидата соответствующая территориальная избирательная комиссия обязана в течение суток с момента его принятия выдать кандидату, уполномоченному представителю кандидата копию решения территориальной избирательной комиссии с изложением оснований отказа в регистрации.

5. Установление, выявление факта представления недостоверных сведений для регистрации кандидатом в депутаты айылного

кенеша влечет за собой отмену регистрации на любой стадии избирательного процесса.

5-1. Основаниями отказа в регистрации кандидата могут быть:

1) непредоставление документов, необходимых в соответствии с настоящим Законом для регистрации кандидата, а также несоблюдение порядка выдвижения, предусмотренного настоящим Законом;

2) отсутствие у кандидата пассивного избирательного права;

3) наличие факта регистрации кандидата в другом избирательном округе на данных выборах;

4) принадлежность кандидата к гражданству другого государства либо отсутствие у него гражданства Кыргызской Республики.

6. Решение об отказе в регистрации кандидатов может быть обжаловано в Центральную избирательную комиссию или суд.

7. Регистрация кандидатов в депутаты местных кенешей заканчивается за 20 календарных дней до дня голосования.

8. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 5 календарных дней со дня окончания сроков регистрации кандидатов публикует в печати данные о зарегистрированных кандидатах в депутаты с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, занимаемой должности (рода занятий), места жительства кандидатов.

9. Соответствующая территориальная избирательная комиссия в течение 2 календарных дней со дня регистрации кандидатов выдает кандидатам соответствующие удостоверения кандидата с указанием даты его регистрации.

(В редакции Законов КР от 12 октября 2011 года № 170, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117, 2 августа 2024 года № 158)

Статья 61. Избирательный фонд кандидата в депутаты айылного кенеша

1. Кандидаты с момента самовыдвижения, политические партии с момента выдвижения кандидатов в депутаты айылного кенеша создают избирательные фонды для финансирования избирательной кампании в порядке, установленном статьей 15 настоящего Закона.

2. Избирательные фонды могут формироваться за счет следующих денежных средств:

1) собственные средства кандидата, которые не могут превышать расчетный показатель более чем в 500 раз;

2) средства, выделенные политической партией, которые не могут превышать расчетный показатель более чем в 1000 раз;

3) пожертвования физических лиц, размер каждого из них не может превышать расчетный показатель более чем в 500 раз;

4) пожертвования юридических лиц, размер каждого из них не может превышать расчетный показатель более чем в 500 раз.

Предельная сумма расходов кандидата за счет средств избирательного фонда не может превышать расчетный показатель более чем в 5000 раз.

(В редакции Законов КР от 21 ноября 2014 года № 158, 21 января 2016 года № 8, 8 августа 2019 года № 117)

Статья 62. Определение результатов выборов депутатов айылных кенешей

1. Определение результатов выборов депутатов айылных кенешей соответствующей территории осуществляется в порядке, предусмотренном статьей 38 настоящего Закона.

2. При определении результатов выборов депутатов айылных кенешей первоначально распределяются мандаты между женщинами-кандидатами, зарезервированные в соответствии с частью 1 статьи 59-1 настоящего Закона. Избранными признаются женщины-кандидаты, получившие наибольшее количество голосов по отношению к другим женщинам-кандидатам.

В случае если число женщин-кандидатов в избирательном округе меньше количества зарезервированных мандатов, то после распределения мандатов, указанных в абзаце первом, оставшиеся мандаты распределяются среди других кандидатов в соответствии с частью 3 настоящей статьи.

В случае если в соответствующем избирательном округе нет женщин-кандидатов, то зарезервированные мандаты распределяются среди других кандидатов в соответствии с частью 3 настоящей статьи.

3. После распределения зарезервированных мандатов оставшиеся мандаты распределяются между остальными кандидатами. Избранными признаются кандидаты (в соответствии с числом мандатов), получившие наибольшее число голосов избирателей соответствующего избирательного округа, принявших участие в голосовании.

4. При равном числе полученных кандидатами голосов избранным считается кандидат, зарегистрированный раньше. В случае если кандидаты были зарегистрированы в один день, вопрос решается путем проведения жеребьевки.

5. Официальное опубликование результатов выборов депутатов айылных кенешей в средствах массовой информации проводится в

порядке и сроки, предусмотренные частью 4 статьи 40 настоящего Закона.

6. Соответствующие территориальные избирательные комиссии после опубликования результатов выборов на соответствующей территории и получения от кандидатов, избранных депутатами, заявлений о сложении полномочий, не совместимых со статусом депутата айылного кенеша в 3-дневный срок регистрируют избранных депутатов. Соответствующие территориальные избирательные комиссии выдают избранным депутатам удостоверения об избрании депутатом соответствующего местного кенеша и нагрудные знаки установленного образца.

(В редакции Закона КР от 8 августа 2019 года № 117)

Глава 6
Заключительные положения

Статья 63. Вступление в силу настоящего Закона

1. Настоящий Закон вступает в силу со дня официального опубликования.

Опубликован в газете «Эркин Тоо» от 19 июля 2011 года № 58

2. Правительству в 3-месячный срок:

1) внести в Жогорку Кенеш предложения по приведению законодательства в соответствие с настоящим Законом;

2) привести свои решения в соответствие с настоящим Законом.

Президент Кыргызской Республики	**Р.Отунбаева**
Принят Жогорку Кенешем Кыргызской Республики	**16 июня 2011 года**

Формат 60х84 1/16. Көлөмү 17,5 б.т.
Басууга кол коюлду 02.10.2024
Тираж 3550 экз.
Кыргыз Республикасынын
Шайлоо жана референдум өткөрүү
боюнча борбордук комиссиясынын табыштамасы
боюнча «Өнүктүрүү саясат институту»
КЮ колдоосу менен басылып чыкты

Формат 60х84 1/16. Объем 17,5 п.л.
Подписано к печати 02.10.2024
Тираж 3550 экз.
Издано при поддержке
ОО “Институт политики развития” по заказу
Центральной комиссии по выборам и проведению
референдумов Кыргызской Республики